

CONCEPT Notulen Statenvergadering van 26 april 2024

INHOUDSOPGAVE
Notulen 26 april 2024

	Presentielijst	Pagina 4
1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	Pagina 6
2	Installatie nieuw Burgercommissielid	Pagina 6
3	Spreekrecht externen	Pagina 7
4	Vragenuur	Pagina 8
5	Notulen	Pagina 8
6	Vorraadagenda	Pagina 8
7	Stemmen over gewijzigde motie 3067	Pagina 8
8	HAMERSTUKKEN	Pagina 8
9	BEHANDELSTUKKEN	Pagina 8
9.1	G-24-002 2e Gewijzigd statenvoorstel Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024 - 2027, brief GS van 2-4-2024 (GS DOC-00640424)	Pagina 8
9.2	G-24-006 2e gewijzigde Statenvoorstel Uitwerking motie 2998 Infra in control, brief GS van 23-4-2024 (GS DOC-00644415)	Pagina 24
9.3	G-24-012 GEWIJZIGD Statenvoorstel 'Beleidskader Een bereikbaar en toegankelijk Limburg', brief GS van 2-4-2024 (GS DOC-00634343)	Pagina 45
9.4	G-24-015 GEWIJZIGD Statenvoorstel Openbaar Vervoer voor minima 'Dal Vrij Limburg' (voorheen Meedoen Pas), brief GS van 2-4-2024 (GS DOC-00633804)	Pagina 71
9.5	G-24-013 GEWIJZIGD Statenvoorstel Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen, brief GS van 9-4-2024 (GS DOC-00615441)	Pagina 90
10	Moties vreemd aan de orde van de dag	Pagina 126
11	Sluiting	Pagina 126

**Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van
26 april 2024**

Voorzitter

Roemer, E.G.M.

Statengriffier

Pregled, mr. A.O.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.	CDA
Berghorst, mevrouw mr. A.	PvdA
Bijnen, H.M. van	PVV
Blijlevens, R.P.	JA21
Bloi MA, J.M.	VVD
Bommel, C.P.G. van	BBB
Bosch, M. Th.	PVV
Boven, mevrouw I.	Partij voor de Dieren
Dautzenberg, A.G.P.M.	GroenLinks
Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.	CDA
Fischer, mevrouw A.M.J.N.	50PLUS
Franssen, R.F.R.P.	BBB
Franssen, R.J.H.	LOKAAL-LIMBURG
Goossen, I.J.G.	BBB
Hanegraaff, dr. M.C.	CDA
Hermans, L.J.	PVV
Hoks, F.J.R.	PVV
Huizing, J.	BBB
Ijpelaar, W.A.J.	CDA
Jenneskens, MA, mevrouw M.T.P.	D66
Jetten, mevrouw T.G.M.	GroenLinks
Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.	PVV
Koopman M SEN, mevrouw S.N.	VVD
Kuiper, mevrouw L.Y.M.	SP
Loomans, ir. P.J.M.	Horizon
Maillé, S.	VVD
Megens, B.J.M.H.	PVV
Mertens, mevrouw mr. K.G.M.	GroenLinks
Nijenhuis, D.J.	BBB
Nijskens, H.L.M.	VVD
Pelzer, ing. E.M.	VVD
Peters, A.C.P.	LOKAAL-LIMBURG
Pol, mevrouw H.A. van der	BBB
Queisen, A.G.M.	BBB
Schoolmeesters, mevrouw A.M.A.	BBB
Schuuring BA, mevrouw E.A.	PvdA
Schyns MSc, P.F.M.	JA21
Smeets, C.A.H.	SP
Sol MSc, H.P.A.	GroenLinks

Vaessen, L.A.P.	D66
Waajen-Crins, mevrouw drs. A.P.H.	CDA
Wesseling, mevrouw A.	D66
Wetemans, C.C.M.	BBB
Wolters, mevrouw L.C.C.M.	PvdA
Wolters Gregório, J.	SP
Zeedzen, D.	BBB

Het college van Gedeputeerde Staten

Roemer, E.M.(CdK)
Caldenberg, M. van
Demollin-Schneiders, mevrouw E.A.M.B.
Faassen, L.
Kuntzelaers, J.J.M.
Satijn, S.H.M.
Theuns, M.L.M

Afwezig

Driessen, R.B. Forum voor Democratie

Overige aanwezigen

De heer S. Kropman namens het College van Burgemeester en wethouders van de gemeente Landgraaf

Notulist

Het Notuleercentrum

1 Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Ik open de vergadering en heet u allen van harte welkom bij deze Statenvergadering, in het bijzonder ook de mensen die op de tribune of via de digitale weg de vergadering volgen. Ik ben uiteraard ook wederom blij met de vertegenwoordiging van de media. Fijn dat u er ook weer bij bent. We hebben een afmelding vandaag ontvangen uit PS-zijde van de heer Driessen van Forum voor Democratie. Er is ook een fotograaf aanwezig in verband met agendapunt 2: installatie van een commissielid. Moties; als die er nog vreemd aan de orde van de dag zijn, dan moet u wel heel erg snel zijn. Mocht er een hoofdelijke stemming zijn vandaag, dan beginnen we bij de heer Hermans. Ik wil allereerst het woord even geven voor een statement vanuit Collegezijde aan de heer Van Caldenberg.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, voorzitter, dank u wel. Na de Statenvergadering van vorige keer, twee weken geleden, heb ik zelf de band nog even teruggeluisterd en ben ik tot de conclusie gekomen dat dat wat op de band te horen is een uitspraak is die op een andere manier ontvangen kan worden dan dat ik hem bedoeld heb. Aangezien dat niet mijn bedoeling was, bied ik uw Staten daarvoor mijn excuses aan.

De voorzitter: Dank u wel. We hebben een conceptagenda gekregen. Ik kijk even of die voor u akkoord is, zodat de agenda zo gevolgd kan worden. Dat is het geval. Dan is conform besloten.

2 Installatie nieuw burgercommissielid

De voorzitter: Dan gaan we over naar de installatie van een nieuw burgercommissielid. Ik verzoek de bodes het nieuw te installeren burgercommissielid naar de interruptiemicrofoon te begeleiden. Aan de orde is de beëdiging respectievelijk het afleggen van de verklaring en belofte overeenkomstig de Provinciewet. Daartoe leggen alle nieuw te benoemen burgercommissieleden in handen van de voorzitter van de Provincie een in de Provinciewet voorgeschreven eed respectievelijk verklaring en belofte af. De heer Kraa heeft aangegeven de verklaring en belofte af te leggen. De Gedragscode Bestuurlijke Integriteit is al eerder getekend door het te installeren burgercommissielid. Ik zal zo meteen de tekst van de verklaring en belofte voorlezen bij de interruptiemicrofoon. U stapt vervolgens naar de microfoon en zegt: 'Dat verklaar en belooft ik.' 'Ik verklaar dat ik, om tot burgercommissielid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en belooft dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik belooft dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgercommissielid naar eer en geweten zal vervullen.'

De heer Kraa (Partij voor de Dieren): Dat verklaar en belooft ik.

De voorzitter: Dan mag ik u als eerste van harte feliciteren met deze eervolle job. Heel veel plezier en vooral heel veel succes.

De heer Kraa (Partij voor de Dieren): Dank u wel.

De voorzitter: Ik schors de vergadering heel kort voor een snelle, hele snelle felicitatie. Ik kan me voorstellen dat dat er vanuit de fractie is. Daarna gaan we verder met de vergadering.

De heer Kraa (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel.

[SCHORSING]

3 Spreekrecht externen

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is agendapunt 3, het spreekrecht externen. Er is in deze vergadering één inspreker, namelijk de heer Kropman namens het College van Burgemeester & Wethouders van de gemeente Landgraaf, bedoeld bij agendapunt 9.2, het Statenvoorstel 'Uitwerking motie 2998, 'Infra in control'. Ik verzoek de bodes om de heer Kropman naar de microfoon te begeleiden. Welkom, de heer Kropman, aan u het woord.

De heer Kropman: Dank u wel. Ik zal inderdaad namens het College van Landgraaf inspreken ten aanzien van agendapunt 9.2 en dan specifiek het onderdeel dat daar in het voorstel is opgenomen over de Randweg Abdissenbosch. Ik ga ervan uit dat u op de hoogte bent van het project Randweg Abdissenbosch. Een korte reminder: het is een 2 kilometer lange nieuwe wegverbinding ten noorden van Ubach over Worms. Met die randweg ontstaat er een hoogwaardige verbinding tussen het hart van de Buitenring Parkstad en het Duitse hoofdwegenet richting het Ruhrgebied. Lokale wegen in de kernen van onder andere Ubach over Worms en Scherpenzeel worden hierdoor ontlast van het vele doorgaande verkeer, waaronder ook natuurlijk veel vrachtverkeer. Maar de komst van de randweg is vrij recent nog urgenter geworden door de ontwikkeling van de Oostflank, die in de toekomst een verdere toename van verkeersbewegingen tussen Nederland en Duitsland tot gevolg kan hebben. Als gemeente Landgraaf zijn we al tientallen jaren bezig om deze randweg aan te leggen. Sinds 2010 is de Provincie aangehaakt en hebben we er samen voor gezorgd dat men in Berlijn in 2016 heeft besloten het Duitse gedeelte van deze weg aan te leggen. Het is frustrerend om te zien dat de stikstofproblematiek aan Nederlandse zijde op dit moment de aanleg van de randweg onmogelijk maakt, maar er komt een dag dat het wel mogelijk is. Dan moeten we daar beide klaar voor staan. Wij zijn dat, maar is de Provincie dat ook? Daar maken wij ons zorgen over en dat is niet de eerste keer. Eind 2022 werden we verrast door het voornemen van GS om de Randweg Abdissenbosch uit het Integraal Programma Mobiliteitsopgave Limburg te schrappen. Op basis van de motie 'Schrijf de randweg niet af, ontsteek de waakvlam' heeft uw Staten in november 2022 besloten het project Randweg Abdissenbosch niet te schrappen en weer als zodanig op te nemen in dat programma, in de waakvlammodus. Jaarlijks zou worden gezien, in relatie tot stikstof, of realisatie alsnog mogelijk is. Wij waren en zijn uiteraard tevreden met dit besluit, maar onze zorgen worden nu toch weer aangewakkerd door de tekst zoals deze in het vandaag voorliggend Statenvoorstel staat opgenomen. Er wordt namelijk voorgesteld om het restant van het reeds beschikbaar gestelde investeringskrediet van iets meer dan € 3 miljoen alvast te laten vrijvallen, vooruitlopend op een bestuurlijk overleg tussen Provincie Limburg en gemeente Landgraaf in Q2, alwaar dan inhoudelijke afstemming gevonden dient te worden over het vervolgproces. Naar onze mening dient dat bestuurlijke overleg over een dergelijk Statenvoorstel vóór dat Statenvoorstel plaats te vinden en niet erna. In oktober 2022, toen uw Staten de motie had aangenomen, heeft er een laatste bestuurlijk overleg plaatsgevonden over de randweg. Op ambtelijk niveau zijn er sindsdien conform de aangenomen moties wel acties ondernomen om te kijken in hoeverre de realisatie van de randweg nu wel mogelijk is in relatie tot stikstof, maar de resultaten ervan zijn nog niet definitief vastgesteld en ook nog niet bestuurlijk besproken. Er wordt gesteld in het voorstel dat het voorstel van GS gelijk is aan de gedane handeling van de gemeente Landgraaf. Dat is niet juist. De gemeente Landgraaf heeft de reserve Randweg Abdissenbosch vrij laten vallen voor het totale bedrag van € 3,35 miljoen, maar we hebben tegelijkertijd ook eenzelfde bedrag gestort in een andere reserve, namelijk de reserve Transformatie, waar precies dat bedrag van € 3,35 miljoen is geormerkt voor de aanleg van die randweg op het moment dat het wel mogelijk is. Het is dus wel bij ons in de begroting opgenomen, maar dan als investering. Dat is met het provinciaal voorstel niet het geval. Wij kunnen in elk geval nog altijd over het budget beschikken. Verder staat er in het voorstel dat de laatste stikstofberekeningen op dit moment geen verbeterde inzichten aantonen en dat gezamenlijk met de gemeente Landgraaf is geconcludeerd dat uitvoering van dit project niet haalbaar is. Die passage 'op dit moment' ziet wat ons betreft alleen maar op de stikstofberekeningen op dit moment, want zoals zojuist gezegd houden wij altijd de hoop dat het in de toekomst nog mogelijk kan zijn en is er geen gezamenlijke conclusie getrokken dat de randweg definitief van de baan zou zijn. Het onderliggend Statenvoorstel baart ons dus opnieuw zorgen en naar onze mening veroorzaakt deze tekst onduidelijkheid over onder andere de

beschikbaarheid van de provinciale financiële middelen voor de randweg. Wij verzoeken u daarom deze tekst aan te passen, zodat de onduidelijkheden weggenomen kunnen worden, want Landgraaf heeft behoefte aan een randweg, onze inwoners hebben behoefte aan een randweg en ook toekomstige ontwikkelingen van de Provincie zijn gebaat bij een randweg. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kropman. Ik kijk even of er vragen zijn vanuit de Staten. Dat is niet het geval. Dank u wel voor uw bijdrage.

4 Vragenuur

N.v.t.

5 Notulen

N.v.t.

6 Voorraadagenda

De voorzitter: Dan komen wij bij agendapunt 6, de voorraadagenda. Ik neem aan dat we die kunnen vaststellen zoals is ingediend. Ik kijk even rond. Dat is het geval. Dan is conform besloten.

7 Stemmen over gewijzigde motie 3067

De voorzitter: Dan komen we bij agendapunt 7. In de vorige Statenvergadering is er over één motie gestemd met een gelijke stand. Dat betekent dat hij opnieuw in stemming wordt gebracht in de eerstvolgende Statenvergadering. Dat is vandaag. Wij gaan zo dadelijk stemmen over de gewijzigde motie 3067, Blijlevens cum suis, inzake 'Bescherm het Zuid-Limburgse landschap en realistische doelen stellen'. Ik kijk even of dat bij iedereen vlot genoeg allemaal is doorgedrongen, dat dat nu op de agenda staat. Ik ga ervan uit. Het is even scherp zijn. Daarom praat ik er even overheen. We hebben 46 Statenleden aanwezig. Ik zie gelijk mensen het door tweeën delen en denken: o jee. Mocht dat het geval zijn, dan zegt de wet: 'Bij twee keer gelijk is die verworpen.' Dan weet u dat vast. Dan hebben we daarna ook geen discussie. Ik breng gewijzigde motie 3067, Blijlevens cum suis, in stemming. De stemming is geopend. Er zijn nog een aantal mensen aan het zoeken of aan het nadenken, maar u moet toch wel degelijk uw stem uitbrengen. Ik mis nog 5 stemmen. De stemming is gesloten. Alle stemmen zijn uitgebracht. De motie is aangenomen met 28 voor en 18 tegen.

8 HAMERSTUKKEN

N.v.t.

9 BEHANDELSTUKKEN

9.1 G-24-002 2e gewijzigd Statenvoorstel Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024-2027, brief GS van 02-04-2024 (GS DOC-006040424)

De voorzitter: Dan komen wij bij agendapunt 9, de behandelstukken. Dames en heren. Ja, dank u wel. Bij de behandelstukken hebben wij, zoals u zelf ook geconstateerd heeft, een aantal stukken, wat maakt dat de vergadering best wel lang zou kunnen gaan duren. Ik zal iets meer dan u van mij gewend bent u aanmoedigen bij interrupties kort en bondig te zijn en vrij snel met de vraag te komen. Dat om te zorgen dat u ook allemaal enigszins op tijd weer naar huis kan. Dus als u mij helpt, help ik u. Aan de orde agendapunt

9.1, G-24-002, 2e gewijzigd Statenvoorstel Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024-2027 en de brief van GS van 02-04-2024. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Berghorst namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Dat is dan toch leuk, hè, dat ik nou uitgerekend op dit thema vandaag het bal mag openen. Mijn lievelings! Voorzitter, dank u wel. Ga ervoor zitten. Ja, doe dat. Deze nota gaat over het beheer en onderhoud van 450 kilometers aan provinciale wegen, fietspaden, rotondes en bruggen en dat is geen kleinigheidje. Goed beheer en onderhoud is onze plicht en dat kost dit jaar ruim € 60 miljoen. Voorzitter, uit de nota blijkt dat het de komende jaren nog wat duurder gaat worden. Dat mag geen verrassing zijn. U begrijpt, voorzitter, de PvdA zal instemmen met dit voorstel, maar dat doen we niet zonder zorgen. Ik neem u even mee naar 2018, toen de Zuidelijke Rekenkamer waarschuwde voor een naderende kostengolf. Ik citeer: 'De Provincie Limburg heeft er geen rekening mee gehouden dat op korte en langere termijn veel kunstwerken, zoals viaducten, bruggen en duikers tegelijk vervangen moeten worden en dat dit gepaard zal gaan met omvangrijke kosten.' Dan lees ik in deze nota dat we bezuinigd hebben. Tussen 2020 en 2023 hebben we 10% bezuinigd. De consequentie daarvan is dat we achterstallig onderhoud hebben, dat we om aan de wettelijke zorgplicht te voldoen tijdelijke maatregelen moeten treffen en dat de toekomst zal moeten uitwijzen of infrastructuur niet eerder aan vervanging toe is. Voorzitter, het een lijkt niet helemaal in lijn met het ander. Dat roept bij de Partij van de Arbeid wel wat vragen op. Anticiperen wij nu actief op dat Rekenkamerrapport uit 2018 en de voorspelde kostengolf? Hebben we in beeld wanneer welke kunstwerken aan vervanging toe zijn en dus ook wanneer deze kostengolf op het spreekwoordelijke strand rolt? Dan, voorzitter, een puntje van aandacht voor consequent integraal beleid. Ik ben heel erg voor integraal beleid, maar dan moet je het wel goed doen. De Provincie Limburg streeft naar een circulaire samenleving in 2050, een ambitie die wij van harte steunen. Het beleidskader 'Werken aan een toekomstbestendige economie' werkt die ambitie verder uit en benoemt circulair bouwen als één van de prioritaire icoonketens. So far, so good. Eén van de acties daarin is dat wij eerste klant zijn en dat wij in onze eigen aanbestedingen op grond-, water- en wegbouw proberen om circulariteit te stimuleren. Als Statenlid verwacht ik dan, met deze zeer duidelijk ingezette beleidslijn vanuit het economisch kader, dat dat ook wordt doorvertaald in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen, want daar maken we de keuzes over hoe we de komende jaren aan de slag gaan met wegbouw. Tot mijn verbazing lees ik daar dan dat ervoor gekozen wordt om binnen beschikbare exploitatiemiddelen beperkte uitvoering te geven aan deze ambitie. Dat verbaast mij, voorzitter. Het gevolg van die keuze is dat we onze doelstelling niet gaan halen en dat onze opvolgers in 2027 nog maar drie jaar hebben om deze doelstelling wel te halen en significant zullen moeten investeren. Wij snappen best dat wij geen oneindige budgetten hebben en dat wij ook moeten kijken hoe we dat dan doen, maar juist hier is een investering in circulair bouwen een investering die bijdraagt aan het behalen van onze beleidsdoelen op de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen, maar ook op ons economisch beleid en op ons klimaatbeleid. Het is dus een win-win-wininvestering. Dan vind ik het niet logisch dat wij deze conservatieve lijn aanhouden als het gaat om circulariteit. Ik heb het College gevraagd om een tussenscenario. Dat is er ook gekomen. € 15 miljoen. Maar er staat een dikke vette waarschuwing bij, namelijk: 'We hebben het eigenlijk een beetje op een grove manier ingeschat. We weten dat als we op die manier verdergaan dat we dan in de toekomst in de problemen komen.' Daarom wil ik het College vandaag vragen om de tijd te nemen om dit scenario en andere tussenscenario's uit te werken en aan ons voor te leggen, zodat wij een ambitieuzere circulaire-bouwagenda kunnen formuleren op de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen, want hier hebben wij zelf direct invloed op het behalen van onze doelstellingen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Dan geef ik nu het woord aan de heer Schyns namens de fractie van JA21.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. Voor JA21 is het een prima beleidsstuk wat er hier ligt. We hebben slechts enkele opmerkingen en een vraag aan de Gedeputeerde. Zo lezen wij dat de wegenvoorzieningen op het niveau basis het uitgangspunt zijn, doelmatig en doeltreffend. Prima wat ons betreft. Waar wij wel meer moeite mee hebben zijn uitgaven om het gedrag te beïnvloeden. JA21 houdt van

efficiëntie en vooral meetbare doelen. Bij gedragsbeïnvloeding vinden wij het lastig om meetbare resultaten te zien. Goals must be SMART. Wij zien liever concrete maatregelen waarbij bijvoorbeeld fietsgebruik aantrekkelijker wordt gemaakt zonder daarbij automobilisten weg te pesten. Het provinciale wegennetwerk dient als bovenregionale verbinding en als schakel tussen rijkswegen en gemeentelijke ontsluitingswegen, maar functies en netwerken kunnen veranderen en dat kan betekenen dat wegen veranderen van eigenaar. Zo staat het in het LIPI, de Leidraad Inrichting Provinciale Infrastructuur. Wij begrepen uit de gestelde vragen dat er een nieuwe netwerkvisie in 2025 opgesteld zal worden. Wij zien die visie met belangstelling tegemoet. De vraag die wij vooruitlopend hierop hebben aan de Gedeputeerde is: kan hij toezeggen om... Ik ben even de draad kwijt. Hij kan het toezeggen. Oké, mooi. Kan hij toezeggen om in gesprek te gaan over eigendomsoverdracht van de N292, de weg tussen Weert en Stramproy, nu die weg met de gemeentelijke herindeling alweer 26 jaar geleden volledig in de gemeente Weert is komen te liggen? Ik hoor een 'ja', dus dat is top. Die weg is daarmee geen ...

De voorzitter: Ik neem aan dat u dat dadelijk nog wel herhaalt, want zo gaan we niet met elkaar discussiëren.

De heer Schyns (JA21): Die weg is daarmee geen bovenregionale verbinding meer, maar een gemeentelijke ontsluitingsweg geworden. De noodzaak om die weg nog in eigendom te houden ontgaat ons. Dan het OV, voorzitter. JA21 vindt het jammer dat er geen prioritering gemaakt is welke knelpunten er in het OV zijn, maar dat alleen bij de uitwerking van de geplande reconstructie gekeken wordt naar knelpunten. Wij zien liever een lijst met OV-knelpunten, zodat de Staten actiever kunnen sturen op een verbetering van het OV. Dan heb ik een motie. Dat is een vrij persoonlijke motie. Ik reed op 22 februari rond een uur of 9 op de snelweg richting het Parkstad Limburg Stadion. Voor mijn neus, een meter of 25 voor mij, viel een boom om, waardoor ik en een andere auto goed in de remmen konden springen en we niet onder een boom zijn gekomen. Dat bracht mij aan het denken: hoe veilig zijn onze wegen? Er zijn steeds meer stormen. Ik zou graag een inventarisatie zien en een analyse: hoe kunnen wij zorgen dat onze inwoners zich veilig kunnen verplaatsen? Als ik 2 seconden eerder was gekomen had het met mij heel anders kunnen aflopen. Daarom lees ik het dictum voor: 'Verzoeken het College om een risicoanalyse uit te voeren voor de provinciale wegen in Limburg, met specifieke aandacht voor langs de weg staande rotte bomen en hierop te rapporteren / Rijkswaterstaat te verzoeken om een gedetailleerde risicoanalyse uit te voeren voor de rijkswegen in Limburg, met specifieke aandacht voor langs de weg staande rotte bomen en hierop te rapporteren / uiterlijk in Q4 2024 de voortgang van deze acties terug te koppelen aan PS.' Tot zover. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schyns. Dan geef ik nu het woord aan de heer Bosch namens de fractie van de PVV.

De heer Bosch (PVV): Voorzitter, in de Statencommissie van 15-03-2024 is dit Statenvoorstel behandeld, waarin een aantal toezeggingen zijn gedaan door de Gedeputeerde, die aan de basis staan van het gewijzigde Statenvoorstel. Toezegging 9439. Hierin geeft men een doorkijk naar 2030 wat betreft de CO₂ en de circulariteit. Men geeft tevens uitleg over de drie scenario's en de keuze van GS voor scenario 1. Dit is ook verwerkt in de nota van het gewijzigde voorstel. Wij willen als PVV zien de opgave om het wegenonderhoud weer naar kwaliteit basis te brengen binnen deze Statenperiode, een behoorlijk stevige opgave. Dan zien wij ook dat de andere scenario's meer uitvoeringsrisico's zullen kennen en veel duurder zullen zijn, waarbij niet altijd een betere kwaliteit bereikt wordt. Voorzitter, er zijn nog meer toezeggingen gedaan. Ik dacht vijf of zes, onder meer toezegging 9440, verwerkt in deze gewijzigde nota, waarbij wij als Provinciale Staten inzichtelijk worden meegenomen in onder meer het fietsprogramma, waarbij nog 20 kilometer fietspad, een kunstwerk en een fietsoversteek gerealiseerd zullen moeten worden deze periode. Dan hebben we in totaal 150 kilometer fietspaden aangelegd. Ja, voorzitter, we gaan niet alle toezeggingen natuurlijk opnoemen, alleen waar we een vraag over hebben. Mevrouw Berghorst heeft zojuist al aangehaald ook de tussenvariant, om daar ook eens over na te denken. Waarom heeft men inhuur nodig? Is er binnen de Provincie te weinig capaciteit? Dat vragen wij ons af? Dat staat in een toezegging. Dan ... Ja,

het informeren over de uitkomsten van ... De gesprekken met relevante acteurs over het landbouwverkeer – dat is op provinciale wegen Cumela en LLTB – lopen nog. Daar is op dit moment nog geen uitsluitsel over, denk ik, hè? Ja, de portefeuillehouder duidelijk aan te geven hoeveel meerkosten ten opzichte van <onverstaanbaar> van de infrastructuur. Ook dat is een vraag. En zorg te dragen voor de formulering van het investeringskrediet rondom VDL Nedcar. Ook daar heeft u een toezegging over afgegeven. Ook daar hadden we graag wat meer over geweten. Dank u, voorzitter. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bosch. Dan geef ik nu het woord aan de heer Ijpelaar namens de fractie van de CDA.

De heer Ijpelaar (CDA): Voorzitter, het CDA ziet dat er met grote zorg veel inspanningen zijn geleverd om ook voor de periode tussen 2024 en 2027 een uitgebreid plan voor beheer en onderhoud voor deze provincie te maken. De focus ligt deze keer op duurzaamheid en circulariteit en ook het behoud van infrastructuur is een herkenbaar punt voor de Provincie in deze tijdsgeest. Bij nadere bestudering van het financiële kader en in lijn met onze provinciale visie 'Zo werken wij' dienen enkele kritische kanttekeningen geplaatst te worden. Zoals in het beleidskader duidelijk naar voren komt zijn de afgelopen jaren wederom prijzen voor onderhoud gestegen. Dat was in de vorige periode in het kader ook al het geval. Daar hebben wij toen als Provincie ook een extra dekking voor opgenomen. Het CDA vraagt zich af of dit dan normaal is. Praten we dan over reguliere inflatie of kostenstijgingen, moeten we hier gewoon rekening mee gaan houden of is dit een tijdelijke trend van de afgelopen acht jaar? Op basis van het stuk lijkt het er in ieder geval op dat u niet verwacht dat de prijzen zullen dalen en dat we minder zullen uitgeven aan onderhoud. Dat betekent dus structureel. Het CDA is dan ook van mening dat we in een structurele dekking moeten voorzien. We vragen de Gedeputeerde: is er sprake van een structurele dekking of loopt deze enkel tot het einde van deze coalitieperiode? Zадelen we daarmee volgende coalities op met weer verhogingen op het gebied van onderhoud? Het gaat wat het CDA betreft echt wel om forse bedragen. Zo ook de keuze om vanuit dit kader iets met duurzaamheid te gaan doen. Om een keuze te maken tussen de duurzaamheidsscenario's is een integrale afweging noodzakelijk. Enkel vanuit het kader Infrastructuur is een verhoging van € 50 miljoen niet uit te leggen. Mochten we met dit scenario ook de doelstellingen op het gebied van het kader Circulaire Economie halen is een keuze voor meer budget al beter te verdedigen. De nadruk op duurzaamheid in het voorgestelde scenario 2 is in lijn met onze waarden van verantwoordelijkheid en vooruitziendheid. Deze aanpak, die zich richt op de lange termijn, leefbaarheid en bereikbaarheid van Limburg, verdient onze steun, maar de financiële onderbouwing van het plan roept nu echt nog vragen op. Terwijl we de inspanningen van de Provincie waarderen en ondersteunen om onze infrastructuur duurzaam en toekomstbestendig te houden, benadrukken we de noodzaak van een heroverweging van de huidige financiële planning. Een consistente en structurele financiële planning is essentieel voor het waarborgen van de leefbaarheid en bereikbaarheid van Limburg, zowel nu als in de toekomst. Het CDA Limburg pleit voor een pragmatische, maar ambitieuze aanpak, waarbij de financiële verantwoordelijkheid en transparantie centraal staan. We zijn bereid samen te werken aan een oplossing die zowel de kwaliteit van onze infrastructuur, de duurzaamheid als circulariteit ten goede komt, alsook de financiële gezondheid van onze Provincie op de lange termijn waarborgt. Dank u wel, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ijpelaar. Dan geef ik nu het woord aan de heer Bloi namens de VVD.

De heer Bloi (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik weet niet hoe het mijn collega's is vergaan, maar sinds het lezen van dit stuk kijk ik toch anders naar een berm tussen een provinciale weg en een fietspad en heb ik bijna de neiging om met een meetlint te gaan meten om te zien of die berm ook voldoet aan wat we in het NIK hebben afgesproken. U ziet dus, na deze vergadermarathon de afgelopen weken is dit Statenlid aan een nieuwe hobby toe. Voorzitter, dank aan de opstellers van het stuk, dank voor de beantwoording van onze technische vragen en aan uw collega's voor de goede discussie in de commissie. In lijn met de commissiebehandeling nog een drietal zaken vanuit de VVD. Zoals we in de commissie al aangaven staat de VVD voor de basis op orde, die gelijkstaat aan gewoon voldoen aan de wettelijke taken en regelgeving,

zoals we die ook met zijn allen hebben afgesproken. Daar waar dat nu niet het geval is, moet dat zo snel mogelijk gebeuren. Daarbij zullen we soms beren en in sommige delen van Limburg dassen op de weg vinden, zolang die maar niet door het wegdek zakken. Het gebruik van data speelt een belangrijke rol in onze beheer- en onderhoudsopgave en zal in de toekomst alleen nog maar belangrijker worden. Laten we ervoor gaan dat we waar mogelijk en nodig op een snelle en veilige manier gezamenlijk met andere weggebruikers elkaars data delen. Vergeet daarbij ook niet de wegbeheerders in onze omringende regio's in binnen- en buitenland. Als we het hebben over de duurzaamheidsambities volgt de VVD het College. Kan het meer? Natuurlijk, maar dan kost het ook meer. We hebben de komende jaren een dermate grote onderhoudsopgave dat we dat geld beter daarin kunnen investeren. Als we daarnaast de ambitie hebben om te elektrificeren is de basis daartoe, een goed toegerust stroomnet, een absolute must. De VVD heeft hier eerder al schriftelijke vragen over gesteld door middel van vragen van collegae Koopman en Pelzer en tijdens de behandeling van de verschillende kaders hebben we daar ook aandacht voor gevraagd. Los van de ambities op verduurzaming en elektrificatie: al onze ambities moeten in lijn lopen met onze personele capaciteiten en financiële capaciteiten, zodat de ambities in dit stuk niet uiteindelijk uitlopen op teleurstellingen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bloi. Dan geef ik nu het woord aan de heer Loomans namens Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, in de aanbestedingsbrief bij deze nota wordt ingegaan op een aantal toezeggingen die zijn gedaan bij de behandeling in de commissie. Toezegging 9439 heeft betrekking op mijn aangenomen motie 2798, die het College oproept om in 2030 met de provinciale organisatie ten opzichte van referentiejaar 1990 minimaal 55% minder CO₂-uitstoot te realiseren. Wat dit betekent voor de grond-, weg- en waterbouwactiviteiten van de Provincie is hier verder uitgewerkt. In de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen geeft het College aan dat zij die doelstelling van 55% CO₂-reductie naast zich neerlegt. Ze kiezen ervoor geen extra middelen ter beschikking te stellen en genoeg te nemen met een CO₂-reductie van 15% in 2030. Ter onderbouwing van deze keuze wordt er in de aanbestedingsbrief geschermd met een aantal scenario's, met elk hoge meerkosten. Deze kosten worden niet op een transparante manier inzichtelijk gemaakt of onderbouwd en er wordt ook geen informatie over de afschrijvingstermijn gegeven. Ik vermoed echter dat de jaarlijkse kosten er aanmerkelijk vriendelijker uitzien. Veel van de voorgestelde duurzaamheidsmaatregelen zijn volgens de aanbestedingsbrief goed uitvoerbaar, met een laag risico en tegen een acceptabele meerprijs. Waarom worden die dan niet conform scenario 3 uitgevoerd? De uitzondering is blijkbaar het verduurzamen van fietspaden, wat onwaarschijnlijk duur zou zijn. Bij scenario 2 wordt aangegeven dat deze maatregel voor € 32 miljoen in een totaalpakket van € 51 miljoen zit. Dat is 63% van de meerkosten! Hoeveel fietspaden hebben wij in Limburg als Provincie in beheer? Hoeveel kilometer wordt daarvan per jaar vervangen? Waarom is een kunststof fietspad dan zo duur? Zijn er geen goedkopere alternatieven? Is dit niet een goed onderwerp om eens voor te leggen aan de circular hub van de Brightlands Chemelot Campus? Hoe moeten wij als Staten hier nu een besluit over nemen? Wat kost scenario 3 zonder kunststof fietspaden en welk aandeel van de CO₂-reductie en circulariteitsdoelstelling wordt gerealiseerd middels die fietspaden? Graag een uitgebreide toelichting en een betere onderbouwing van de gemaakte keuzes door de Gedeputeerde. Daarnaast zou ik graag weten hoe wij als Staten hier nu op een verantwoorde manier een keuze uit de verschillende opties kunnen maken, want we kunnen straks maar één keer stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan geef ik nu het woord aan de heer Nijenhuis namens de BBB.

De heer Nijenhuis (BBB): Dank u wel, voorzitter. In tegenstelling tot de heer Bloi kan ik heel goed de neiging onderdrukken om de fietspadbreedte te gaan meten, want die zijn er bijzonder weinig in het buitengebied, zoals u weet. Dank aan GS ook voor de beantwoording van de vragen en de vele toezeggingen die de Gedeputeerde nagekomen is. Het voorliggende stuk, de 2^e gewijzigde Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024-2027, en de uitgebreide beantwoording van de toezeggingen vanuit

de commissievergaderingen. De bijgevoegde leidraad is een welkome actualisatie van de nota RVWN, die immers al uit 2014 dateert en daarmee ook nodig toe was aan een actualisatie. Als het gaat om het plan van aanpak 'Duurzame en circulaire grond-, weg- en waterbouw' ondersteunt de BBB het voorstel van GS om in deze periode helder te krijgen waar de kansen en uitdagingen liggen om de gestelde doelen voor circulair bouwen en CO₂-reductie in 2030 te realiseren. Wat ons betreft wordt PS medio 2027 geïnformeerd over de haalbaarheid van de richtinggevende doelen in 2030 en de stand van zaken op dat moment. Kan de Gedeputeerde dit toezeggen? De kostenexploitatie voor het DCGWW-kader levert voor de BBB ook de vraag op of de noodzakelijk geachte extra kosten van bijna € 250.000 per fte gerechtvaardigd zijn en waar die vandaan komen. De doorgevoerde bezuiniging van 10% in de afgelopen bestuursperiode blijkt duurkoop te zijn geweest. In de toelichting van de Gedeputeerde lezen we dat het benodigde inhaaleffect meer kost dan het bezuinigen heeft opgeleverd. Voor ons als BBB is daarmee duidelijk dat het niveau basis acceptabel is, mits daar niet nog eens op bezuinigd gaat worden. Een logische keus, waarmee een aanvaardbare balans gekozen wordt in prestaties, risico's en kosten, net zoals dat geldt voor de integrale aanpak en het toestandsafhankelijke onderhoud. In het stuk staat vermeld dat steeds vaker ingegrepen moet worden vanwege schade door invasieve exoten en plaagsoorten. De BBB is van mening dat ook hier voorkomen beter is dan genezen en vraagt de Gedeputeerde in hoeverre dit in voorliggend plan wordt meegenomen. Daarbij is ook de concrete vraag nog waar de kosten van € 600.000 betrekking op hebben, die in 2025 begroot zijn. De BBB ondersteunt het uitgangspunt om, gezien de beperkte financiële mogelijkheden, geen grote nieuwe infrastructurele werken op te pakken, een standpunt dat heroverwogen zou kunnen worden op het moment dat voor het grote project VDL Nedcar tot een no go zou worden besloten. Tot slot, voorzitter, het thema landbouwverkeer. We lezen dat dit jaar nog de gesprekken met LLTB en Cumela tot een afronding komen, zoals de heer Bosch ook constateerde. Betekent dit dat eventuele conclusies uit deze gesprekken ook nog een uitwerking krijgen in deze bestuursperiode? Ik zou daar graag een antwoord op hebben. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nijenhuis. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Soms verlang je terug naar iets wat geweest is en wat je niet meer terugkrijgt: een extraparlamenteair College. Ik moet het zeggen. Ik vond het zo fijn: met een grote mate van onderlinge collegialiteit. We gingen gewoon langs om om stemmen te vragen. Het was gewoon, althans voor mij, een hele fijne tijd. Maar ja, het is beter iets moois te verliezen, zeggen ze, dan dat je het nooit gehad hebt. Nou ja, voorzitter, ter zake. We bespreken de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen en de eerlijkheid is dat dit een heftig dossier is om te behandelen. Aangezien er door 50PLUS al in informatiesessies en de commissievergadering uitgebreid over gesproken is, zal ik het met een korte bijdrage kunnen doen. Het is onze fractie nog niet helemaal duidelijk of de besluiten die we zo dadelijk nemen bij het volgende agendapunt, 'Infra in control', invloed hebben op de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen. Kan de Gedeputeerde bevestigen dat de consequentie van het besluit 'Infra in control' geen gevolgen heeft voor deze nota? Mocht de Gedeputeerde antwoorden dat dit al verwerkt is, dan vind ik het vreemd dat het Statenvoorstel voor 'Infra in control' voorligt en wordt behandeld. Graag een reactie van de Gedeputeerde. 50PLUS heeft begrepen dat er geen nieuwe projecten meer worden toegevoegd, maar we weten ook dat er bij mogelijk snel wijzigende omstandigheden, anders dan oorspronkelijk gedacht, toch wellicht aanpassingen zullen moeten komen. Voor het overige heeft 50PLUS op het moment geen nadere reden om deze nota niet goed te keuren, maar we zullen in de toekomst erop toe blijven zien dat eenduidige definities worden gebruikt voor de onderhoudstoestand en we zullen ons nog eens gaan verdiepen in de onderhoudspercentages per asset. Nu is er een percentage van 5% dat onder basisniveau mag zijn voor het gehele areaal, maar dat is een gemiddelde. We komen bij de Gedeputeerde later erop hoe dit per asset is. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. Dan geef ik nu het woord aan de heer Sol namens de fractie van GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Voorzitter, dank u. We hebben best wel veel nieuwe informatie gekregen in dit voorstel na de bespreking in de commissie. Helaas roept die nieuwe informatie ook wel weer veel nieuwe vragen op. Dat we de achterstand moeten inlopen is jammerlijk, maar uiteraard oké. Dat we toe willen werken naar duurzame en circulaire grond-, weg- en waterbouw is ook een uitgangspunt. Maar de invulling daarvan, zoals die in de verschillende scenario's is geschetst, kan mij niet overtuigen, noch qua kosten, noch qua inhoudelijke invulling. Nou, daar is ook door een aantal andere collega's al aan gerefereerd. Is een kunststof fietspad nou de enige optie die je hebt? Ik denk het niet. Er is ten aanzien van circulair beton en asfalt best heel veel mogelijk. Dat het meer gaat kosten is sowieso waarschijnlijk, al was het maar ook vanwege de tijd, die dingen uiteraard altijd duurder maakt. Dat is nou eenmaal zo. Dus ik ga die vragen niet herhalen. Wat ook opvalt in het stuk – dat lijkt een detail, maar ik val daar toch even over – is project F35, de fietsoversteek Pissummerweg, die in dit stuk nu wordt doorgeschoven naar 2028, terwijl in het IPML, versie 8, wat we nog moeten gaan bespreken, nog 2024 staat. Dus ik begrijp het niet. Ik begrijp al helemaal niet wat dat met de verbreding van de A2 te maken zou hebben. Ik hoop dat de Gedeputeerde mij dat kan uitleggen. Over de meerkosten voor externe inhuur is ook al door een aantal collega's opmerkingen over gemaakt, dus daar ga ik ook niet in herhaling vallen. Ik denk wel dat we, gelet op de totale kosten, want dit is een dure activiteit en dat weten we, ook de meerkosten om dingen echt circulair en duurzaam te doen een beetje moeten relativeren. Zelfs al zou dat € 50 miljoen extra zijn, dan is dat nog steeds 10% boven op wat we op dit moment al jaarlijks aan exploitatie uitgeven. Dus ik vind die relativering wel belangrijk. Nou gaat dit voornamelijk over asfalt en beton, maar we hebben een motie voorbereid die ook gaat over wat er daarnaast ligt, namelijk de bermen. Los van de metingen van collega Bloi. Die motie gaat eigenlijk uit van het gegeven dat de nota Groene Linten alweer uit 2016 stamt, waarin de uitgangspunten voor ecologisch bermbeheer zijn opgenomen. Nou, sindsdien zijn de inzichten ook zeker nog wel weer gevorderd. Vandaar de motie, die mede wordt ingediend door D66 en door Horizon, dus die zouden nog toegevoegd kunnen worden, hoorde ik net. Ik zal het dictum voorlezen: 'Verzoeken het College van GS te onderzoeken welke vormen van bermbeheer klepelmaaiers kunnen vervangen / te onderzoeken of lokale afzet van maaisel kan bijdragen aan bodemverbetering / Provinciale Staten uiterlijk in Q4 van dit jaar te informeren over de wijze waarop die uitkomsten in een plan van aanpak, misschien een actualisatie van de nota Groene Linten, verwerkt kan worden / eventuele meer- of minderkosten inzichtelijk te maken in de Voorjaarsnota 2025.' Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sol. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn van uw Staten het woord aan de heer Franssen, namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. We hebben hier voor ons liggen een gewijzigd Statenvoorstel. Wat ons betreft; we hebben, zoals ook in de bijlage te zien was, twee keer uitgebreid technische vragen gesteld. Die zijn in dit betreffende voorstel correct behandeld en beantwoord, zodat onze inbreng wat korter zal zijn. Het was andersom geweest als de vragen niet op een correcte manier beantwoord waren. Dan had ik natuurlijk hier een ander betoog gehouden dan nu voorzien. Als we dan nog namens LOKAAL-LIMBURG toch wel inhoudelijk even de scenario's laten passeren dan zien we natuurlijk: des te meer geïnvesteerd wordt, des te hoger de risico's. Die worden ook benoemd. Maar voor ons ... Dan wil ik even aansluiten op JA21. Natuurlijk, de veiligheid van de gebruikers van de wegen vinden we uiterst belangrijk. We hebben in het verleden vaker aangehaald de fietspaden en de verbindingen tussen de steden en de dorpen op het platteland. Maar daarnaast ... Wij hebben dat ook benoemd in de commissie: de plaagsoorten. We constateren dat er in Limburg een steeds groter aantal plaagsoorten in ons buitengebied, maar ook richting steden komt. Die hebben natuurlijk ook een uitwerking op het wegverkeer, de veiligheid en dergelijke. Ik noem één specifiek leuk diertje. Dat is de das. Hoe zit het daarmee, beste portefeuillehouder? Hoeveel knaagjes zijn er ondertussen aanwezig en hoe zit het dan met de bomen bij de wegen? Hoe is dat afgezekerd? Er werd zonet al leven door JA21 gememoreerd aan veiligheid, het omvallen van bomen en dergelijke. Wordt daar rekening mee gehouden? Dan wil ik nog, voorzitter, als laatste in dit korte tijdsbestek dat ik als woordvoerder van LOKAAL-LIMBURG heb, even terugkomen op de motie van LOKAAL-LIMBURG, de motie 2968. Natuurlijk zien wij ook langs de wegen en zelfs op de wegen nogal wat afval

liggen. Afval in het buitengebied wordt steeds groter. Mensen vinden het soms te duur om naar een milieupark te gaan. Ze leggen overal zakjes, puin en noem maar op neer. Vandaar dat wij de oproep toen hebben gedaan: hoe zit het met het zwerfvuil, ook langs onze infra? Misschien kan de portefeuillehouder ons daar iets meer inzicht in geven.

De voorzitter: Een vraag van de heer Bosch.

De heer Bosch (PVV): Ja, even een vraag aan de heer Franssen. Mijnheer Franssen, u had het over de bomen en over de das. Bedoelt u de das of de bever? Een bever doet iets met bomen, maar dassen schijnbaar niet.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik vind het een hele mooie versterking van een verspreking mijnerzijds. Dank u wel voor uw input.

De voorzitter: Dank voor de steun, mijnheer Bosch. Gaat u verder, mijnheer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, eigenlijk was het dit in de eerste termijn, voorzitter. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan kijk ik even naar de portefeuillehouder, of die direct kan antwoorden. Dat is het geval. Dan geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, dank u wel. Dank natuurlijk ook aan alle woordvoerders, die zo lekker beknopt de dag zijn begonnen ook. Dat is iets wat ik vandaag ga koesteren, zodat we met zijn allen door die enorme berg met mobiliteitsgerelateerde thema's heen gaan komen. Ik neem ook meteen mee uit de bijdrage van LOKAAL-LIMBURG dat nadrukkelijk gezegd werd dat de beantwoording op al die vragen die er waren verwerkt is in de stukken. Dat is ook een compliment aan al die mensen die aan dit soort zeer complexe stukken werken hier in huis, die alle vragen beantwoorden, maar die met name ook het uitzoeken van al deze complexe materie voor hun rekening nemen. Dat compliment ga ik graag overbrengen. Laat ik dan meteen beginnen met datgene wat mevrouw Berghorst in haar inbreng te berde bracht, wat eigenlijk ook bij een verschillend aantal collega's speelde. Dat is de vraag: hoe ga je nu om met die duurzaamheidsambities die je hier met elkaar afspreekt? Wij hebben de koers aangeduid, het scenario waar wij van denken dat het op dit moment betaalbaar is, maar hebben wel de stappen ook uitgelijnd naar hoe je zou kunnen opplussen om sneller te komen tot de doelen die je met elkaar voor ogen hebt. Ik snap ook de worsteling van de heer Loomans. Die zegt: 'Ja, maar hoe moet ik nou op deze beperkte informatie eigenlijk mijn keuze maken?' Je kunt best wel uitgebreid de diepte in op dit onderwerp, om te kijken hoe je circulaire of duurzamer met je wegbeheer om kunt gaan. Ik wil dan ook wel positief reageren op de vraag die gesteld wordt, namelijk: **'Kunnen jullie de scenario's die er liggen wat uitgebreider duiden, ook met de kostenbeschrijvingen in een uitgebreidere context.'** Dan moet ik nog even kijken of dat me voor de voorjaarsnota gaat lukken of dat dat voor de begroting gaat zijn. Dat zal ik zo dadelijk nog even navragen, hoe we dat op een goede en efficiënte manier kunnen doen, want daarmee wil ik de Staten wel in staat stellen om, als men additionele ambities heeft, die afweging in ieder geval goed te maken. Wij blijven bij het standpunt dat ons basisscenario in principe een prima scenario is, waarmee de doelen uiteindelijk nog goed te halen zijn, maar dat vergt in de volgende periode een enorme investering. De zorgen die de heer Loomans daarbij uit, die kan ik ook begrijpen.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Een mooie toezegging. Ik snap dat het even zoeken is of dat voor de voorjaarsnota lukt. Voor de begroting is wat mij betreft ook goed. Ik zou daarbij wel willen vragen om vooral ook focus te leggen op: wat is er nou nodig om ons eigen doel te halen? Als ik dat uitgebreide plan in de bijlage lees; daar zie ik ook heel veel dingen in staan waarvan ik denk: heel mooi dat we in de circulariteit van andere organisaties investeren, maar dat kunnen we ook met het LIOF of met het LEF doen. Dus graag de vraag aan de Gedeputeerde: bent u bereid om vooral te kijken naar: wat is er nodig om onze eigen doelstellingen te halen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Het voorstel dat mevrouw Berghorst doet; ik ben even zoekende. Bedoelt u onze doelstellingen binnen het eigen wegbeheer of bedoelt u in generieke zin de doelstellingen die wij als organisatie hebben, misschien ook in lijn met wat de heer Ijpelaar zei: 'Kijk integraal naar de circulaire vraagstukken.' Dan is mijn collega Satijn natuurlijk vanuit zijn beleidskader daar intensief mee bezig. Ik begrijp even niet precies hoe u dat bedoelt.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Wat ik bedoel is: we hebben als Provincie een doelstelling opgesteld op het gebied van circulariteit. Circulair bouwen en weg-, water- en wegenbouw is daar een onderdeel van. Wat mij betreft kijken we naar de gehele ambitie met wat u betreft dan de focus op uw aandeel. Dat is weg-, water- en grondbouw. Daarin die focus op: hoe halen wij nou onze eigen ambitie?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, helder. **Met die verduidelijking kan ik dat gesprek aangaan met mijn collega en zal ik met name vanuit mijn portefeuille kijken hoe we naar die doelstellingen dan nog verder toe kunnen werken, ook wat dat betekent dan in financiële zin aanvullend.** Ja.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Ja, als het College ruimte schept om toch op korte termijn in ieder geval verder door te denken en dieper door te denken op de scenario's rondom duurzaamheid en circulariteit, ligt het dan niet voor de hand dat het College op zijn minst nu het tussenscenario omarmt om in ieder geval alvast een beetje financiële ruimte te scheppen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Soms ben je gebonden ook aan de afspraken die je met elkaar maakt aan het begin van een coalitiefase, dat je zegt: 'Er komt zoveel extra geld bij voor wegonderhoud en wegbeheer.' Dat is een enorm bedrag geweest. Ik denk dat de vraag die het CDA daaromtrent stelde, van 'de kosten, structureel meer dan € 10 miljoen plus, die je nu toevoegt aan deze portefeuille, is dat niet al een enorme investering die je doet?'; ja, dat is het. Om daar deze periode nog een additionele plus voor duurzaamheid en circulariteit op aan te brengen, dat was op dat moment niet haalbaar. Uiteraard, de Staten mogen alles beslissen en bedenken wat ze willen, maar dat zijn de beperkingen die ik natuurlijk heb in het uitwerken van de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen. Ja, daar zitten ook limitaties aan. Ik denk dat we prima aan de slag kunnen op deze manier. Het is niet onmogelijk om de doelen alsnog te halen na 2030 als je het basisscenario gaat volgen. Is het comfortabeler, is het makkelijker om 2030 te halen als je nu naar de scenario's die hier bovenop komen gaat? Ja, dat is waar.

De voorzitter: De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, kennelijk hebben we dan toch onvoldoende geleerd van de achterstand die we hebben opgelopen door onderhoud uit te stellen in de vorige periode, want uiteindelijk; als we nu niet doorinvesteren op dit pad en we straks nog maar een paar jaar hebben, zal de rekening mogelijk alleen maar hoger uitpakken. En een tweede opmerking is: ja, de motie van mijnheer Loomans, achter mij, dateert al van voor het coalitieakkoord.

De voorzitter: Uw vraag?

De heer Sol (GroenLinks): Mijn vraag is: kan de Gedeputeerde toch mij uitleggen waarom het College nu volhardt in scenario 1?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Wij kiezen voor scenario 1, voorzitter, omdat wij de overtuiging hebben dat met deze basisinvestering, deze lijn volhoudend, je van 2027 tot 2030 nog een eindsprint kunt maken en de doelstellingen kunt halen. Is het ideaal? Nee. Kan het? Ja.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Loomans.

De heer Loomans (Horizon): Ja, ik heb eerder mijn verbazing uitgesproken over de enorme kosten van de fietspaden, zullen we maar zeggen. Daar bent u verder niet in detail op ingegaan, maar u geeft wel aan dat u een nadere uitwerking gaat geven. Er staan heel veel maatregelen vermeld in een tabel, waarvan er ook heel veel bij staan die blijkbaar geen enkel probleem zijn om uit te voeren. Kunt u in die nadere uitwerking ook dan per onderwerp aangeven wat hun bijdrage zou zijn in die CO₂-reductie en betreffende het circulariteitsdoel? Dat je dus eigenlijk een overzicht krijgt van welke kosten nu met welk ... Welk resultaat hebben ze? Ten tweede zit ik eigenlijk nog op de vraag te wachten hoe wij nu dadelijk met deze ene stemming moeten omgaan. Onder deze voorwaarden kan ik alleen maar tegen stemmen, tenzij de Gedeputeerde een voorstel heeft waar ik mee zou kunnen leven.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u wel, voorzitter. Laat ik beginnen met de vraag die u als eerste stelde, namelijk om die verdiepingsslag te maken en die concretisering in hoe die projecten precies, zowel financieel als qua impact, zich tot elkaar verhouden. Ik denk, die slag, die gaan we maken. De termijn, zoals ik al tegen mevrouw Berghorst zei, die gaan we even uitzoeken. Het vergt wat uitzoektijd natuurlijk om alles in de diepte ook met u te kunnen delen en daar een mooi overzicht van te maken, waarin niet iedereen meteen verdwaalt zodra die het binnenkrijgt. Dat is één. Uw tweede vraag: hoe overtuig ik mijnheer Loomans om toch voor dit stuk te stemmen? Dat is altijd een goede vraag. Nou, ik denk dat we hier een basislijn neerleggen die zeker uw doelen onderschrijft en waarvan ik ook zeg: dit is de ondergrens waarmee je uiteindelijk een sprint kunt trekken naar 2030. Als de Staten er in de volle breedte van overtuigd is dat ze, nadat ze het overzicht gezien hebben, de maatregelen voor circulair en duurzaam eventueel nog op willen plussen en dat ze voelen dat er daar extra ambitie voor is, dan is die mogelijkheid er zeker nog. Met het vaststellen van dit stuk stemt u voor uw ondergrens misschien en kunt u eventueel in een later stadium, nadat u de extra informatie heeft gekregen, nog nadenken over het doen van voorstellen die leiden tot een versnelling van dat proces.

De voorzitter: De heer Loomans.

De heer Loomans (Horizon): Het is natuurlijk ook landelijk beleid om in 2030 – dan wil ik er even van af zijn wat de laatste stand van zaken is – 49 of 55% CO₂-reductie te reduceren. Als u nu op dit grote onderwerp,

die weg-, water- en ... Wat was de derde? Als u teruggaat naar 15%, betekent dat dan dat allerlei andere onderwerpen verder opgehoogd moeten worden om dit weer te compenseren?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ik denk dat dat ... Dan sluit dat aan bij wat de heer Ijpelaar vroeg, van 'kunt u een beeld geven van de integrale aanpak van het College?', waarmee we ons onderdeel van wegbeheer en onderhoud goed met u delen, maar we dat ook in die context, in die bredere context met u delen, zodat je kunt zeggen: 'Ah, dan zit hier de versnelling of daar het accent wat leidt tot in 2030 het halen van het doel.'

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Goed, voorzitter. De Partij van de Arbeid vroeg nog of het ZRK-rapport uit 2018 is meegenomen. Jazeker, die doorkijk is meegenomen in de NIK. Dan ga ik even naar JA21. Maar ja, weet je wat? Laat ik coulant zijn. Ik wacht gewoon tot de heer Schyns weer in de zaal zit. Dan heeft hij ook het antwoord op zijn vragen. Dan ga ik verder naar de heer Bosch, die twee vragen stelde. Eentje over de inhuur. Het hele eerlijke antwoord is: ja, soms is het noodzakelijk om specialismen van buiten te halen. Niet altijd, het liefst niet. Maar daar waar het noodzakelijk is, kan dat zeker het geval zijn. Dan de situatie rond VDL Nedcar. Die werd nog aangehaald. Mijn collega Satijn neemt u daarin mee, in hoe dat proces loopt. Binnen de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen, moet ik zeggen, is de grote vraag over die investeringen misschien wat minder aan de orde. Het huidige wegennet is hier wel natuurlijk gewoon in meegenomen. Dan kom ik bij het CDA. Ik was al op die integrale onderdelen teruggekomen. U stelde een hele duidelijke vraag over financiën. Dat lijkt me ook meer dan terecht gezien de enorme plus die we zetten op onderhoud van wegen om naar dat basisniveau toe te gaan hier. U vraagt: 'Is dit structureel voor vier jaar of is dit structureel voor de lange duur?' Het antwoord is: het is voor de lange duur. U ziet dat hier, vanwege het kader dat tot 2027 loopt, tot 2027 benoemd, maar in de begroting van de Provincie zijn deze kosten structureel meegenomen. Dan zeg ik wel: de kosten nu voor het niveau basis zijn meegenomen. Additionele kosten voor duurzaamheid, circulaire maatregelen of nog hogere onderhoudsniveaus natuurlijk niet. Dus mocht men in de toekomst bedenken dat we naar hogere onderhoudsniveaus moeten of andere ambities erbij moeten doen, dan betekent dat wel dat je dan structureel additioneel geld nog zult moeten toevoegen. Maar dit ambitieniveau kunnen we langjarig blijven uitvoeren. Dus ik hoop dat dat enigszins gerust stemt. De VVD maakte twee opmerkingen. Ze waren blij met de keuze voor de basis op orde. Ik ben ook blij dat de heer Bloi nieuwe hobby's aan het ontdekken is in het leven, het opmeten van fietspaden. Ieder zijn eigen voorkeur. De euregionale samenwerking tussen wegbeheer vindt op dit moment nog op casusniveau plaats. Als je op de ene plek aan de weg werkt, dan zoek je contact met de andere kant van de grens. Daar zit geen structurele sessie of context in. Ik wil nog wel een keer kijken of het meerwaarde zou hebben om dat te entameren, maar op dit moment is dat op casusniveau. De heer Loomans ... Ja, ik geloof eigenlijk dat wij samen ... Ja, dat we in ieder geval uw bijdrage grotendeels hebben uitgewerkt. Met name de uitwerking van het voorstel van mevrouw Berghorst moet denk ik leiden tot die extra inzichten om comfort te vinden in het voorstel van vandaag en misschien zelfs in de ambities van morgen. Dan de heer Nijenhuis. **U vroeg om extra informatie in de loop van de jaren over hoe we de tussenstand rondom circulair bijvoorbeeld ... Of we die kunnen monitoren, in 2027 ook, en of we een tussenstand kunnen delen met u. Jazeker, dat kunnen wij.** Laten we dat ook vooral met elkaar afspreken. Dan de vraag, de grote infrastructurele werken; voor deze periode hebben we afgesproken: we pakken geen grote doelen op. Ik denk dat dat ook wel past bij het kader, zoals we dat straks zullen bespreken. U benoemde: 'Stel, er valt ergens op een willekeurige plek in de Provincie geld vrij, kunnen we dan niet toch kijken of er geïnvesteerd kan worden in grote infrastructurele werken?' Ja, dat is een keuze die aan de Staten is dan, als die tijd komt. Voorlopig zou ik zeggen: focus op het afmaken van al die projecten die we nog in de pijplijn hebben zitten, want er zit nog wat in de pijplijn en dat is veel werk op dit moment. Ik denk dat als we deze koers volhouden, dat we al een heel eind op stoom zijn. Mochten er dan nog nieuwe inzichten of middelen beschikbaar komen, dan is dat een

discussie voor later. Het gesprek met de LLTB en Cumela, dat wij hebben over landbouwverkeer, is in volle gang. Er is een kaart met alle hotspots waaraan gewerkt moet worden in de provincie, die allemaal individueel worden doorgesproken. Ook hoe we daar in de toekomst oplossingen voor kunnen creëren. Dat kan in een veelheid van maatregelen worden gerealiseerd. **Wij koppelen uiteraard aan u terug wat daar de resultaten van zijn, van die gesprekken, en ook wat dat betekent in de uitvoering daarna. Dat gaan wij zeker doen als die gesprekken zijn afgerond.** Bij 50PLUS noteerde ik Rowwen Hèze. Ik hoorde een mooie quote. Beter verliezen dan dat je het nooit hebt gehad. Maar ik hoop toch dat we hier vandaag wel een mooi voorstel hebben liggen dat op de steun van 50PLUS kan rekenen, omdat datgene wat we hier doen natuurlijk in het belang van iedereen in Limburg is, om de wegen in ieder geval op het niveau te krijgen waarop het veilig is om daaroverheen te bewegen. Met de terugkeer van de heer Schyns is het woord 'veiligheid' dan ook gevallen en kan ik wel even ingaan op het stukje gedragsbeïnvloeding versus fysieke maatregelen. Meetbaar is voor de heer Schyns en voor JA21 één van de belangrijkste punten. Zonder twijfel is het wetenschappelijk aan te tonen dat gedragsbeïnvloeding misschien wel een groter effect kan hebben op de verkeersveiligheid dan sec maatregelen die in fysieke zin worden genomen, met name ook omdat één fysieke ingreep, één rotonde, één vernieuwde situatie, zoveel geld kost dat je er menige gedragsbeïnvloedende activiteit van kunt financieren. Daar zit best wel een spanningsveld op. We doen beide natuurlijk. Aan de ene kant doen we daar waar het kan de fysieke aanpassingen, zeker als dat past in het onderhoudsritme zoals we dat met elkaar voor ogen hebben. Maar daarnaast is het absoluut noodzakelijk, omdat je niet iedere dag overal fysieke aanpassingen kunt doen, dat je die gedragsbeïnvloeding meeneemt in het proces, want ook daar redden we levens mee, om het maar heel dramatisch te zeggen. Het is wel feitelijk waar. Een hele praktische vraag: het overdragen van het eigendomsrecht. Ik ga dadelijk nog even kijken hoe dat precies tot de mogelijkheden behoort. We dragen af en toe inderdaad wegen over naar gemeenten voor het beheer. Op deze specifieke casus kom ik in de tweede termijn nog even terug. GroenLinks. Twee punten die nog zeker benoemd moeten worden: de Pissummerweg en het ecologisch bermbeheer. Laat ik beginnen met de Pissummerweg. We hebben inmiddels gesprekken gehad met Rijkswaterstaat. Dat heeft te maken met de A2 en de werkzaamheden die daar gaan plaatsvinden. Een voorwaarde voor die werkzaamheden is dat het onderliggend wegennet niet opengebroken wordt voor weg- of onderhoudswerken, waardoor de stremmingen die al ontstaan door de werkzaamheden aan de A2 verergerd worden. Dat is de reden waarom hier nu al 2028 vermeld staat. Ik weet niet; het IPML 8 wordt altijd met een tijdje terug opgesteld. Ik vermoed dat daar tussen dat gesprek aan de ene kant en het definitief vaststellen dat dat niet gaat gebeuren een omissie zit. 2028 gaat het zeker zijn, omdat we dan pas zeker weten dat de werkzaamheden aan de A2 zijn afgerond. Dan ecologisch bermbeheer. U vraagt mij een aantal zaken te onderzoeken en u allen te informeren. Tot dat deel denk ik: nou, daar zijn we lekker op stoom. Dat kunnen we met elkaar natuurlijk prima organiseren. Daarna vraagt u wel alvast om de middelen ervoor te alloceren in de Voorjaarsnota 2025, dus een jaar verder. Ik zou willen zeggen: laten we even onderzoeken hoe de situatie precies kan zijn. Ik kreeg een hele mooie opsomming van de plussen en de minnen van deze manier van bermbeheer al door mijn zeer gewaardeerde ondersteuning. Dat maakt het op sommige punten complex. Veiligheid is een onderdeel van maaien, net zoals duurzaamheid, milieuvriendelijkheid en een hele opsomming van alle elementen die met bermbeheer te maken hebben. **Ik stel voor dat we het onderzoek doen en u informeren en dat het daarna aan de Staten is om de keuze te maken of u al dan niet wil dat deze middelen gereserveerd worden in de Voorjaarsnota 2025.**

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Dank u wel. Een korte vraag aan het College: wij zijn wel enthousiast over dit onderzoek. We zouden het heel goed vinden als we dat onderzoek, met permissie van GroenLinks uiteraard, nog een beetje oprekken en ook kijken: wat kunnen we nog meer doen, anders dan 'hoe maaien we?', om de biodiversiteit te versterken. Bijvoorbeeld een bijenhotel op een rotonde of kleine tuintjes boven op een bushokje. Allebei voorbeelden uit de praktijk.

De voorzitter: Ik hoor niet echt een vraag.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Kan het College dat toezeggen?

De voorzitter: Nu wel. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, dat is een hoofdpijnvraagje op een motie van iemand anders. Ik moet hier even over nadenken, over wat u vraagt. U rekt het concept natuurlijk op, door niet alleen bermbeheer aan deze motie toe te voegen, maar alles wat met duurzaamheid en milieuvriendelijkheid te maken heeft. Geeft u mij even tot in de tweede termijn om hier even wat wijsheid in te verzamelen voordat ik iets toezeg waar ik de complicaties niet van kan overzien op dit moment.

De voorzitter: De heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Even om het heel precies te krijgen: betekent dit dat het College eigenlijk vraagt of ik het laatste dictum in deze motie zou willen schrappen?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, die conclusie – voorzitter, met uw goedvinden – is precies wat ik zou willen aanraden. Daarna kan ik het oordeel Staten laten. Dat onderzoek kunnen we natuurlijk doen en daarna kan iedereen met elkaar het gesprek aangaan over wat men van dat onderzoek vindt.

De voorzitter: Mijnheer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u. Ik hoop dat ik namens mijn mede-indieners spreek dat ik die bereidheid heb. Dus dan komt er een gewijzigd voorstel.

De voorzitter: Wij zien uw gewijzigd voorstel tegemoet. Dank u wel. Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter. Dat brengt mij bij het laatste ...

De voorzitter: Voordat u daaraan begint, de heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Voordat we aan het laatste beginnen dacht ik: laten we maar even naar voren lopen. Het stuk komt eigenlijk neer ... Dank voor de beantwoording in ieder geval. De zorgen van het CDA komen neer op niet per se deze periode nu meer, maar meer de lange termijn. Het heet nu tegenwoordig 'goed financieel beleid', 'duurzaamheid', maar bij het CDA heette het ooit 'rentmeesterschap', dus dat we toch slim omgaan met onze gelden en ons onderhoud. De vraag is: ik heb zelf als Statenlid nu twee periodes meegemaakt en twee keer heb ik tot de conclusie moeten komen bij aanvang van de nieuwe periode: om moverende redenen gaat het onderhoud toch omhoog. Nu staat er in het stuk: 'De inflatie gaat normaliseren. We verwachten geen oorlog meer in Oekraïne en ook geen absurde kostenstijgingen.' Is dit stuk nu ook klaar voor de komende periode? Dat is eigenlijk de vraag die ik aan de Gedeputeerde stel. Of moeten wij nu gewoon hogere percentages inflatie inboeken en hogere kostenstijgingen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Nou, ik denk dat het heel verstandig is om op inflatie niet te gaan zitten speculeren, maar gewoon de lijn vast te houden zoals wij die ook op financiën ... Zoals dat ook bijvoorbeeld bij het Rijk gebeurt, zoals die koers wordt beschouwd. Dat we niet op de incidenten van de afgelopen jaren ons beleid bepalen. Dat neemt niet weg natuurlijk dat grote incidenten kunnen voorkomen. Die hebben impact op al ons beleid, misschien nog wel in een veel bredere context dan alleen maar het onderhoud en wegbeheer. Dus ja, we zijn klaar voor de toekomst met wat we hier doen. Nee, we

zijn niet natuurlijk op extremen meteen qua begroting voorbereid. Dat is natuurlijk ook iets wat je in een bredere context moet afwegen. Op het moment dat je in een situatie komt waarbij we hele hoge inflatiecijfers hebben of oorlogssituaties die ons als Provincie direct beïnvloeden, op welke manier dan ook, dan is dat een bredere context, die we ook over alle domeinen moeten beschouwen. Ja, ook op dit onderdeel, maar wel in een bredere context. Dus ja, we zijn klaar voor de toekomst ... Punt.

De voorzitter: Yes. Dank u wel. De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, dus u geeft eigenlijk aan ... Dat was de vraag ook in de inbreng. We hebben te maken met een acht jaar durende uitzondering. Dat is wel een heel rekbaar begrip. Op het moment dat we acht jaar lang, toch een redelijk lange periode, te maken hebben met kostenstijgingen waarin allerlei situaties voorkomen die buiten onze invloedssfeer liggen, dan nog zeggen wij: 'Nou ja, het is een uitzondering geweest.' Dan moeten we misschien toch even nadenken over hoe we dat zouden inplannen. De tweede vraag die ik heb, die ben ik nu vergeten.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan ga ik op die tweede vraag als eerste in, voorzitter. Nee. Ik snap de zorg die u uit. Ik denk dat dat wel een zorg is die we misschien bij Financiën beter kunnen behandelen, omdat het namelijk een generiek vraagstuk is, waar je op alle beleidsterreinen mee te maken hebt: hoe groot je en welke risico's plan je wel van tevoren, waar bereid je je op voor en waar niet op? Ja, dat is wel iets wat we in een grotere context zullen moeten beschouwen. Ik denk dat dit kader daar niet meteen het uitgelezen moment voor is.

De voorzitter: Helder. Tot slot, mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, de tweede vraag is tot mij gekomen. Ik snap overigens zegt dat u het wil bespreken bij Financiën, maar er is natuurlijk geen beleidskader in de Provincie ... Dit is het enige beleidskader of het enige onderwerp, Mobiliteit; daar is dit voelbaar, in miljoenen. Ja, nee, maar ik bedoel: in het kader Economie van de heer Satijn ... Ja ... Dit kader, daar gaat het om. Dit is waar wij in de portemonnee in de Provincie gewoon iedere beweging voelen. Ik heb nog een additionele vraag. We hebben in de vorige periode gezegd: 'De afschrijvingstermijn van kunstwerken kan langer.' Nu komt er in voorzichtige teksten naar voren: 'Ja, omdat we op een andere manier onderhoud plegen, gaan de kosten toch weer omhoog, maar we blijven wel bij het basisniveau.' Betekent dat dan dat er eigenlijk een precedent geschept wordt voor de volgende periode om dan weer te zeggen: 'Ja, we hebben toch misschien wat minder onderhoud gepleegd en daarom gaan de kosten nu weer omhoog.'

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, het antwoord is: nee, daar wordt niet op voorgesorteerd. Dat kan ik wel toezeggen. Ja, het heeft op dit kader, Mobiliteit en Infrastructuur ... Het is de grootste kostenpost die de Provincie heeft in totale zin natuurlijk, dus ik snap dat u hier dit punt adresseert. Ik zou toch echt willen benoemen dat we over inflatie – dat heeft impact echt op ieder onderdeel waar we hier mee aan de slag zijn – op een andere plek moeten spreken. Ik denk dat dit de solide keuze is die we hier nu maken.

De voorzitter: Dank u wel. Ik denk dat we nu in herhaling vallen. Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Nou ja, ik ben eigenlijk alleen nog met de das en de bever ... Dat is het laatste stukje. Ja, zeker, er wordt rekening gehouden met de dieren in de breedste zin van het woord. Aan de ene kant wat betreft de schade die ze kunnen toebrengen. Daar proberen we preventieve maatregelen voor te nemen, om dat te voorkomen. Aan de andere kant proberen we ook echt heel veel maatregelen te nemen

om te zorgen dat de dieren beschermd worden en dat ze dus niet de weg op kunnen of anderszins, zodat ze aan de ene kant geen ongelukken veroorzaken, maar ook dat de dieren zelf veilig zijn natuurlijk en dat we daar in ons onderhoud rekening mee houden. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan gaan we naar de tweede termijn. Dan kijk ik even of er behoefte is aan spreektijd in de tweede termijn. Mevrouw Berghorst? Ja, gaat u gang. Aan u het woord.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter, heel kort. Ik denk dat het voor de Partij van de Arbeid in ieder geval voldoende is als de Gedeputeerde met zijn doorgerekende scenario's terugkomt voor de begroting. Het geeft niet alleen de Gedeputeerde en het ambtelijk apparaat tijd om het goed voor te bereiden, maar het is voor ons ook wel fijn als we niet allemaal heel hard moeten werken om hier dan nog wat van te maken met elkaar. Ik kijk uit naar de informatie die de Gedeputeerde heeft opgedaan over het aanjagen van de biodiversiteit op rotondes en in bermen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Dan kijk ik even naar de heer Schyns. Geen behoefte aan een tweede termijn. De heer Bosch? Geen behoefte. De heer Ijpelaar? Niet aanwezig. De heer Bloi? Niets. De heer Loomans? Niets. De heer Nijenhuis? Niets. Mevrouw Fischer. Aan u het woord.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel. Nou, ik had dat citaat van Rowwen Hèze nog een vraag gesteld. Ik vroeg de Gedeputeerde of hij bevestigen kon dat de consequenties van het besluit 'Infra in control' geen gevolgen hebben voor deze nota. Ik hoef alleen maar 'ja' of 'nee'.

De voorzitter: Dat gaan we zo dadelijk horen. Dank u wel, mevrouw Fischer. De heer Sol? Niets. De heer Franssen? Aan u het woord.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ja, de knaagdierpjes, de bevertjes en dergelijke. Fijn dat u daarop antwoord gaf en dat u het eigenlijk tweeledig ontleedt: bescherming en van de andere kant zekerheid. Nou, dat vinden we heel prettig, om dat antwoord te vernemen van u. Maar van de andere kant: u kiest voor scenario 1. Dat is sober en doelmatig. Wij zouden daar graag nog 'efficiëntie' aan plakken. Waarom? Als wij soms het onderhoud zien van de wegen en beken en dergelijke, dan vragen wij ons af: welke opdracht is daartoe gegeven? Als ik zie dat er gesnoeid wordt en het is maar bijvoorbeeld een metertje, dan denken wij: waarom wordt niet die hele tak weggesnoeid? Een jaartje daarna moet er weer onderhoud gepleegd worden aan de betreffende boom. Dus ik zou echt hier de oproep willen doen: kijk ernaar, naar de aanbesteding, en wanneer een keuze wordt gemaakt om te snoeien en dergelijke, dat er – ook betreffende beken en sloten – in één keer meer diepgang bijvoorbeeld in de sloten en beken plaatsvindt, niet wanneer we weer een stortbui krijgen, dat de betreffende beek of sloot weer dicht is.

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): In het kader van kaders stellen, over welke boom heeft u het? Kunt u een voorbeeld noemen?

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Wabliet?

De heer Bloi (VVD): U heeft het net over een boom. Over welke boom heeft u het? Kunt u een voorbeeld noemen, in het kader van ...

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, de bomen in de bermen natuurlijk, die langs de N-wegen aanwezig zijn. Dat kunnen er heel veel zijn natuurlijk. Er staan verschillende soorten. Ik denk: dan is mijn spreektijd op, hè, voorzitter? Dank u wel.

De voorzitter: Gered door de gong, heet dat dan. Ik geef het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Een paar korte vragen nog. We beginnen met mevrouw Fischer. Heeft 'Infra in control' invloed op de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen? Jee ... Minimaal natuurlijk. Als je een weg verandert, bijvoorbeeld verbreedt en daarmee aan de slag gaat, dan krijg je op onderhoud iets meer onderhoud, maar in effect relatief weinig, zullen we maar zeggen. Dus de maatregelen die bij 'Infra in control' benoemd staan ... Bovendien, tegen de tijd dat die daadwerkelijk gerealiseerd zijn ... We moeten daar nog de scope voor een deel bepalen. Voordat dat daadwerkelijk tot aanleg komt, durf ik de stelling wel aan, dan zitten we niet meer in de Nota Kapitaalgoederen tot en met 2027. Dus voor het deel dat gerealiseerd wordt in deze periode heb je daarmee te maken, maar voor alles wat langer duurt niet. Dan ga ik even naar de vraag van mevrouw Berghorst, ook in relatie tot de motie van de heer Sol. **Ja, wij kunnen daar een overzicht van maken, van maatregelen die je kunt nemen ter bevordering van de biodiversiteit of natuur in de bredere zin, duurzaamheidsmaatregelen. Dan gaan we toch even proberen om die te combineren, dat overzicht en de uitwerking daarvan, met de scenario's zoals die ook voor circulair en duurzaam gemaakt worden.** Die informatie zit bij ons ongeveer in dezelfde kolommen, dus het helpt ons in de organisatie als we die zaken gewoon samen in één overzicht met u kunnen delen. Dan kunt u daar uw ideeën opdoen en besluiten welke maatregelen u wel of niet zou willen gaan nemen in de toekomst.

De voorzitter: Even voor de helderheid. Dit is een harde toezegging. Daarvoor hoeft de motie denk ik niet te worden aangepast, want u heeft de toezegging binnen. Dan hebben we ook geen derde termijn nodig. Dank u wel. Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Als de voorzitter het zegt, dan is dat zo. Dank u wel, voorzitter. Dan kom ik nog even bij JA21. Die hadden nog de motie ingediend over de bomen en de inventarisaties daarvan. Uiteraard, er zijn bij ons inventarisaties al gemaakt. We kunnen die zeker met u delen. In dat perspectief kunnen wij zeker u die informatie toezenden. Dus de motie is oordeel Staten. Dan krijgt u die informatie die wij voorhanden hebben en met u kunnen delen. Tot slot LOKAAL-LIMBURG. U vroeg nog expliciet: 'Kunt u bijvoorbeeld bij bomen bepaalde slagen meer maken?' Ik zal in ieder geval mijn zeer gewaardeerde collega Faassen vragen, die als boomkweker alles weet van bomen, of hij zijn expertise nog één keer met ons wil delen, maar in principe proberen wij zo optimaal mogelijk werk met werk te maken. Dus daar waar we kunnen proberen we zo efficiënt mogelijk om te gaan met de opdrachten die we hebben. Daar zitten natuurlijk wel grenzen aan. Het moet wel gaan over wegonderhoud en niet over een echt groot infrastructureel werk aan de andere zijde, dat niet te maken heeft met datgene wat wij aanbesteed hebben. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging en gaan we zo dadelijk over tot stemming. Ik wil u verzoeken uw collega's die niet in de zaal zijn op te trommelen, zodat we snel kunnen stemmen. Mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Ik heb de vorige keer om vijf minuten gevraagd voor het stemmen. Mag dat nu ook?

De voorzitter: Gezien de lengte van de vergadering vandaag, kunnen we dat in twee minuutjes doen, pogen? Ik houd in de gaten hoelang u nodig heeft. De vergadering is even kort geschorst.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Ja, heel even.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Ik kijk even naar mevrouw Fischer. Dat kan? Ja. Wilt u allen plaatsnemen? Dan geef ik nu het woord aan de heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Ja, gelet op de toezeggingen van de Gedeputeerde en het feit dat we inderdaad een drukke agenda hebben, houd ik de motie aan, hoeft die niet in stemming en kunnen we door.

De voorzitter: Dank u wel. De gewijzigde motie van de heer Sol met nummer – dan moet ik het even goed zeggen – 3071 is aangehouden met de toezegging van de Gedeputeerde dat wat hij heeft toegezegd voor de begroting wordt aangeleverd. De heer Loomans. U heeft een stemverklaring.

De heer Loomans (Horizon): Ja, wij hebben eerder vandaag de zorgen van de heer Schyns gehoord over de toenemende stormen en die van de heer Franssen over de overvloedige regenval. Ja, de beste manier om daar echt serieus iets aan te gaan doen is vast te houden aan onze 55% CO₂-doelstelling, dus het zal de Gedeputeerde niet echt verbazen dat ik tegen dit voorstel ga stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even of er nog andere stemverklaringen zijn. Dat is niet het geval. Dan kijk ik even rond of iedereen in de zaal zit. Ik mis de heer Franssen nog. Voor de goede orde ... De heer Sol. Een stemverklaring.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, inderdaad. Ondanks de toezeggingen als het gaat over het bermbeheer en de ecologie, gaan we wat GroenLinks betreft toch tegen deze Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen stemmen, omdat we inderdaad vinden dat de duurzaamheid en circulariteit hier in dit voorstel beter verwerkt hadden moeten zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we over naar de stemming. Voor de goede orde, we stemmen eerst over het gewijzigde Statenvoorstel en daarna over de motie van de heer Schyns. Ik breng in stemming G-24-002, 2^e gewijzigde Statenvoorstel Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024-2027 en de GS-brief van 02-04-2024. De stemming is geopend. Nog 1 stem. Kijkt u even op uw kastje. Alle stemmen zijn uitgebracht. Het voorstel is aangenomen met 40 voor en 6 tegen. Dan breng ik in stemming de gewijzigde motie – even kijken, even erbij pakken – 3072, Schyns cum suis, 'Risicoanalyse provinciale rijkswegen in Limburg'. De stemming is geopend. Nog 1 stem. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 5 voor en 41 tegen.

9.2 G-24-006 2^e gewijzigd Statenvoorstel 'Uitwerking motie 2998 'Infra in control'', brief GS van 23-04-2024 (GS DOC-00644415)

De voorzitter: Aan de orde is agendapunt 9.2, G-24-006, 2^e gewijzigd Statenvoorstel 'Uitwerking motie 2998, 'Infra in control'', en de brief van GS van 23-04-2024. Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Wolters Gregório namens de SP.

De heer Wolters Gregório (SP): Yes, dank u wel, voorzitter. Goedemorgen allemaal. Er is nog druk overleg achterin.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, infra onder control krijgen is hard nodig. We hebben inmiddels onze mogelijkheid om infrastructuur aan te leggen of te onderhouden tot op het bot uitgekleed. We zijn in dit huis hard aan het werk, maar we laten het ons telkens overkomen als Provincie en gemeente en juist met die houding moeten we nu eens gaan breken. Ik ga niet alles uit dit stuk nogmaals aanhalen, maar wat ons bijvoorbeeld recent bezig heeft gehouden is het project over de N275/N266 en de fietsbruggen in

Nederweert. Veilige voetgangers- en fietsverbindingen, zoals bijvoorbeeld in Nederweert, mogen wat ons betreft nooit als optie om te bezuinigen op tafel komen om een project maar gerealiseerd te krijgen. Hier is in de gemeenteraad deze week ook een besluit over genomen. Dan is mijn vraag aan GS hoe het daarmee zit: komen de besturen eruit of is het project een bridge too far? Meer infra te onderhouden en niet genoeg geld om dat te blijven doen. Dat is waar we nu staan. Hoe zal GS samen met onze wethouders daarvoor ten strijde trekken naar Den Haag om onze inwoners in alle toekomstige projecten nooit meer de dupe te laten zijn, terwijl materiaalleveranciers en uitvoerders de lachende derde zijn. We stellen nu achteraf bij wanneer nieuw gedoe ergens in de wereld zich voordoet. Waar ik een verandering verwacht is dat we nu zien dat het tekort aan diverse bouwmaterialen wel opgelost is, maar die inflatie nog altijd in stand wordt gehouden. Zolang niemand een streep in het zand trekt, blijft men gretig gebruikmaken van ons belastinggeld. De vraag aan het College is dus hoe deze houding en aanpak daadkrachtiger worden. Dan zullen wij hierbij een steun in de rug zijn. Tot zover de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wolters Gregório. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Berghorst namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Hebben we voldoende controle op het infradossier? Het antwoord op die vraag is sterk afhankelijk van de voorgeschiedenis die je hebt. Met het risico dat deze bijdrage een groot 'oma vertelt'-gehalte krijgt, wil ik u toch nog even meenemen in hoe het ook alweer ging voor de komst van het IPML. Voor Provinciale Staten was het totaal niet duidelijk hoeveel infraprojecten er eigenlijk waren. Er was geen duidelijk beeld over de stand van zaken van die projecten en de projecten waren ook totaal niet met elkaar te vergelijken. Ze werden namelijk op verschillende manieren geraamd. Er werden ook nog weleens leuke projecten toegevoegd aan de projectenportefeuille, zonder dat er eigenlijk een goede doordachte reden voor was. Soms werd Provinciale Staten daarin meegenomen, maar meestal niet. Laten we ook niet vergeten dat Provinciale Staten zelf nogal eens begon met een nieuw project, bijvoorbeeld door middel van een motie. Zo is de N266 bij Nederweert ooit begonnen als een politieke wens van de toenmalige coalitiepartijen om rondom Nederweert een randweg aan te leggen. Er was dus geen eenduidig systeem dat helpt bij het maken van afwegingen. U hoort het, het was totale chaos, voor Statenleden zeker en ik denk dat ook het College moeite had om zelf de grip op deze dossiers te houden. Daarom kwam het College ook met het IPML. Dat helpt enorm bij het houden van grip op deze omvangrijke en complexe dossiers. De PvdA zou graag zien dat we op deze wijze bijvoorbeeld ook onze economische projecten zouden monitoren. Maar dat is een zijstraatje dat ik graag op een ander moment samen met jullie verken. Het gevoel van grip hebben op het infradossier zit hem niet alleen in inzicht en overzicht. Het zit hem vooral ook in het maken van een bewuste keuze, ook als daar nog risico's aan verbonden zijn. Laten we heel eerlijk zijn: totdat het lintje van een weg is doorgeknipt, is er altijd nog de kans dat er een budgetoverschrijding komt. Voorzitter, 'Infra in control' vraagt feitelijk om een aantal kredietbesluiten. De onderbouwing van die kredietbesluiten vindt de PvdA summier, maar in de wetenschap dat deze voorstellen nog terugkomen om de scope te bespreken kunnen wij akkoord gaan met deze besluiten. Immers, als de scope en het budget niet bij elkaar passen, dan is er voor Provinciale Staten ook handelingsperspectief. We kunnen de scope versoberen of we kunnen budgetten aanpassen. Een bewuste keuze is het om de Randweg Abdissenbosch te schrappen. Voor ons is dat akkoord. Realisatie van dit project is niet realistisch en dat moeten we ook durven zeggen met elkaar. Dan tot slot Nederweert. Collega Huizing ... O, ik zie dat er een interruptie aan komt. Ik begin alvast met pauzeren.

De voorzitter: Dan begin ik vast met de heer Franssen het woord te geven.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank je wel, voorzitter. We hebben zonet, bij het laatste punt dat u aanhaalt, een goed onderbouwd betoog gehoord van een afgezant van Landgraaf. U noemt het zonet 'niet realistisch'. Kunt u mij dan de onderbouwing geven van wat u verstaat onder niet realistisch, als u van tevoren een goed onderbouwd betoog heeft gehoord en vervolgens dat er een motie in de vorige periode is aangenomen, maar helaas door het College nog niet is uitgevoerd? Dus ik snap niet wat u daar verwoordt.

De voorzitter: De vraag is helder. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Nou, volgens mij blijkt uit het stuk dat de stikstofberekeningen niet veranderen, dat het nog steeds op dit moment heel erg ingewikkeld is op basis van de stikstofregeling om deze weg aan te leggen en, mijnheer Franssen, ik hoorde de afgevaardigde van de gemeente Landgraaf vertellen hoeveel geld hij gereserveerd heeft voor deze weg. U en ik weten allebei dat je met € 6 miljoen geen randweg van 2 kilometer gaat aanleggen. Dat gaat vele, vele, vele malen meer kosten. Ik denk dat het dan op dit moment, nu, het beste is om dit project uit onze projectenportefeuille te halen. Althans, de financiering daarvoor. Ik was ook, als u zich dat goed herinnert, tegen de motie die u ingediend heeft. Dus ik ben heel consequent met mijn lijn. Dat het College zo'n motie niet uitvoert; tja, die vraag moet u niet aan mij stellen, maar aan het College, lijkt mij zo.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik vind het toch verbazingwekkend dat u in feite verwoordt het stikstofprobleem. Als we het vorige agendapunt bekijken, dan hebben we overal een stikstofprobleem. Dus voor ons is dat helemaal geen argument op dit moment. Voor ons heeft het als LOKAAL-LIMBURG de prioriteit dat we een verwachting hebben geschept, vervolgens dat in Duitsland wordt gekeken wat Nederland gaat doen. We hebben begrepen dat het in een transformatiefonds is gestopt. Ja, helaas heeft u toen tegen gestemd, maar het argument dat u aanhaalt, 'stikstof', vinden wij niet van toepassing. We vinden ook – dat hoor ik niet in het antwoord terug – de realiteitszin en de onderbouwing van wat u zonet verwoordde ... Mijn vraag, nogmaals, aan u is: hoe kunt u de keuze maken, zeker als Partij van de Arbeid, in een omgeving waarvan u ook weet dat een heleboel andere problemen spelen ... Dat u toch niet meedenkend tegenover dat staat wat hier wordt gevraagd.

De voorzitter: Dank u wel. De vraag is helder. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Nou, was de vraag maar helder, voorzitter. Ik heb heel veel halve vragen gehoord, maar niet concreet wat de heer Franssen nou van mij wil.

De voorzitter: Eigenlijk nog een nadere onderbouwing waarom u zo duidelijk vindt dat het niet realistisch is.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, nogmaals ...

De voorzitter: Mevrouw Berghorst nog eerst en dan heeft u dadelijk nog een vraag.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): O, oké.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Het is niet realistisch, omdat er aan de kant van de Provincie en aan de kant van de gemeente veel te weinig geld is gereserveerd voor deze weg en omdat deze weg zo ongeveer langs de Brunssumerheide loopt, een stikstofgebied waar ongelooflijk veel gereduceerd moet worden om überhaupt daar nog iets te kunnen doen. Mijnheer Franssen, dat zijn geen regels die ik bedenken. Dat is gewoon de realiteit, waar u en ik allebei aan gebonden zijn. Ik maak daar mijn keuze in en u de uwe.

De voorzitter: Tot slot de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja ...

Mevrouw Berghorst (PvdA): Waarvan akte.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): En nogmaals: ja. En waarom dat 'ja, ja'? U was een voorstander van de ontwikkeling van de Oostflank. Die ligt ook bij de Brunssumerheide. Kunt u verklaren waarom u een ontwikkeling met stikstof wel prioriteert en het argument aanhaalt dat u bescherming van wenst? Dat is toch een contradictie, die kunt u niet handhaven en niet onderbouwen?

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij zit er in het Oostflank-project ook een hele grote component stikstofreductie en natuuraanleg, mijnheer Franssen.

De voorzitter: Dank u wel. Dank u wel. Dank u wel. Gaat u verder.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Even kijken waar ik was. O ja, Nederweert. Collega Huizing deed twee weken geleden een hele nobele poging om die twee bruggen in Nederweert te redden. Die aangenomen motie gaf ook een vrij duidelijk kader mee. Wij hebben die motie gesteund om Nederweert een kans te geven om beide bruggen te behouden. Maar de gemeenteraad heeft unaniem besloten om het bedrag van € 13,8 miljoen niet beschikbaar te stellen en met weer een nieuwe variant te komen, die bovendien van de Provincie meer geld vraagt. Op deze manier rommelen in de scope en in de financiële afspraken is onverstandig en schept bovendien ook een precedent naar andere gemeenten. Zo, voorzitter, verlies je dan toch weer de grip op je infradossier.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Dan geef ik nu het woord aan de heer Schyns namens de fractie van JA21.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. JA21 is een liefhebber van precisie en transparantie. Op basis van de kernbegrippen hebben wij de uitwerking van de motie bekeken. Laat ik beginnen bij het begin. Specifiek bevalt ons de voorgenomen preventieve houding en het identificeren van problemen voorafgaand aan het aannemen van een project of het meewerken aan een project. Preventief handelen heeft altijd de voorkeur boven reactief handelen. Ik heb de eer om in de gezondheidszorg te werken, waarbij we zelfs op de muur de tekst hebben hangen: 'Voorkomen is beter dan genezen.' De intakeprocedure en de initiatiefase zijn voor ons duidelijk. Vervolgens komen haalbaarheid, kredietbesluit, realisatiefase en aanbod. Dit doet bij ons vragen rijzen. Er wordt keurig beschreven hoe de haalbaarheid wordt bepaald en wat de gevolgen zijn van een laag of hoog risico op de financiële haalbaarheid, maar het ontbreekt ons aan wat dit precies in de praktijk betekent. Indien een project een hoog risico heeft, wordt er probabilistisch geraamd, worden er extra maatregelen doorgevoerd om de risico's te verminderen. Wat houdt probabilistisch ramen nou praktisch echt in? Op papier begrijpen we wel dat waarschijnlijkheid een kans vertegenwoordigt. Nu praktisch nog. Welk betrouwbaarheidsniveau is wenselijk? Er wordt even later gesproken over een P85-waarde, maar is deze niet te optimistisch? JA21 vertegenwoordigt een achterban die efficiëntie verwacht van de overheid. JA21 staat voor efficiëntie in het gebruik van publieke middelen en kostenbeheersing. De voorgestelde maatregelen zijn echter vooral gefocust op het oplossen van problemen omtrent planning, financiering en uitvoering van infrastructuurprojecten. Dan de maatregelen. Wij missen bij maatregel 1 om niet reactief, maar preventief te handelen. Bij maatregel 2 begrijpen we dat het aanvullen van de bruteringsreserve zorgt voor meer stabiliteit, maar zijn de gevolgen wel goed in kaart gebracht? Welke beperkingen kan dit creëren voor de andere belangrijke overheidsuitgaven? Het is cruciaal dat dit meegenomen wordt. Voorzitter, ik rond af. De derde maatregel is helder voor ons. We vinden het positief dat de aanpassing van de scope leidt tot een minimalisering van de budgettaire risico's. Enkel geldt hier ook: de maatregelen zijn vooral reactief. Preventief moet te allen tijde de voorkeur hebben. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schyns. Dan geef ik het woord aan de heer Bosch namens de fractie van de PVV.

De heer Bosch (PVV): Voorzitter, het gewijzigde Statenvoorstel 'Uitwerking motie 2998, 'Infra in control''. Het betreft de geplande infrastructurele werken met een realisatie in de periode 2024-2027. Ook hier geeft de Gedeputeerde uitvoering aan een drietal toezeggingen, maar ook nu moeten wij constateren dat het in control zijn op genoemde projecten afhankelijk is van de nog vast te stellen scope van twee projecten, namelijk de N270 en de N598. Door deze onzekerheid is het goed mogelijk dat op dit moment de provinciale kosten verkeerd worden ingeschat en later een kredietbijstelling nodig is. Wat is dan in control? Voorzitter, dan vragen wij ons af of het 'three lines of defence'-risicomanagementmodel bij de infrastructurele projecten consequent toegepast wordt. De PVV heeft kennis kunnen nemen van het amendement dat door Nederweert is ingediend. Ook de collega's voor mij hebben het erover gehad. Kom over de brug. Maar wat is het standpunt van de Gedeputeerde hierin? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bosch. Dan geef ik nu het woord aan de heer Vaessen namens de fractie van D66.

De heer Vaessen (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in de commissie heeft D66 met name stilgestaan bij het schrappen van de fietsbrug uit het project N266/N275 Nederweert. We hebben toen het College gevraagd om met Nederweert te onderzoeken of een versoberde uitvoering of een andere materialisatie toch nog mogelijkheden zou bieden. In de laatste Statenvergadering hebben we de motie van collega Huizing mee ingediend, om zo ook de hand te reiken aan de gemeenteraad van Nederweert en hun de mogelijkheid te bieden om te laten zien of ze daar zelf ook extra middelen voor zouden willen inzetten. Inmiddels heeft de Raad daar vergaderd en is er een amendement uit gekomen dat we ook bij onze stukken terugvinden. Uit de krant hebben we begrepen dat de wethouder voor deze vergadering nog met de Gedeputeerde hierover zou spreken. Uiteraard horen wij graag van de Gedeputeerde of het gesprek al heeft plaatsgevonden en wat hij hierover kan vertellen. Dat D66 graag ziet dat er voor fietsers goede voorzieningen blijven of komen, is natuurlijk geen verrassing, dus we zijn benieuwd naar de mogelijkheden die het College eventueel nog ziet voor een brug over de N275. Tot zover in de eerste termijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vaessen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Ijpelaar namens de fractie van het CDA.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, een goede timing is alles, mijnheer de voorzitter. Ook met de timing van dit stuk zijn wij zeer content. Complimenten. Dank voor de uitwerking van de motie Ijpelaar. Daar zijn we als spreker natuurlijk ontzettend blij mee. Ja, het is ook maar goed dat we deze motie hebben aangenomen. We zaten er € 38 miljoen naast. Nou ja, wisselgeld, zou ik zeggen. Ik ben blij dat we dus nu eindelijk met het IPML, wat gewoon een prachtige manier van meten is, vooruit kunnen en de laatste oude dossiers in een nieuw jasje hebben gestopt. Dus dank daarvoor. Met dit Statenvoorstel nemen we wel alle kosten nu voor lief en stellen we nu ook vast dat het dit gaat zijn. U voelt hem al een beetje aankomen, via de voorzitter, mijnheer de Gedeputeerde: het CDA vraagt u om een toezegging: zijn dit nu echt de kosten? Blijft het hier nu bij of gaan we nu dadelijk, als we terugkomen bij het Statenvoorstel, nog een verhoging krijgen? Dat is voor het CDA wel heel belangrijk, om voor te gaan stemmen in dit stuk, dat we u echt met een hele duidelijke opdracht op pad sturen, dat dit de kosten zijn. Komt u überhaupt nog terug? Ik heb begrepen dat mevrouw Berghorst daar ook van uitging, dat u dadelijk nog terugkomt als de scope definitief is. Dat is ook des Statens. Dan zullen wij horen dat de kosten allemaal mee zijn gevallen. Dat hopen wij tenminste. Dan moeten wij ook concluderen dat er hier weer een aantal dramaprojecten naar boven zijn gekomen, waar wij als Provincie gewoon te lang over hebben gedaan. Over Nederweert wordt al tien jaar gesproken. Nu, 5 voor 12, zijn we eigenlijk nog aan het soebatten over een fietsbrug of niet. Dan vraag ik me toch eigenlijk wel af: hoe gaan die gesprekken? Wat doen we nou als Provincie? Het kan toch niet zo zijn dat we tien jaar lang over Nederweert praten en we het dan nog als een soort koehandel hier over fietsbruggen hebben? Ik ben ook blij dat de Gedeputeerde voor de vorige Statenvergadering op pad is gegaan en een voorstel heeft gedaan richting het College, daar ook samen uit is gekomen. Wij als CDA waren daar ook voor. Ik hoop dat de Gedeputeerde alsnog met dat voorstel aan de slag kan en ook aan de slag gaat. Dan komen we nog bij

een heet hangijzer en dat is de Abdissenboschweg. We hebben de motie de laatste keer gesteund, van LOKAAL-LIMBURG dacht ik, als het gaat over het behouden in ieder geval van dit project. Wij vinden nog steeds dat dit project ontzettend belangrijk is. We vinden dit, ook gezien de economische ontwikkelingen op de Oostflank, ook gezien de positionering geografisch, maar ook gezien al het verkeer dat nu dwars door de kernen gaat, een heel goed project. Maar het probleem is: we zijn aan onze handen gebonden. Dat bent u ook. Het project kan niet doorgaan in verband met de stikstofproblematiek. Dat zijn wettelijke kaders. We zouden het liefst bijna zeggen: 'Nou, laten we het maar aanleggen en dan compenseren. Kan het echt niet?' Het kan niet. Het kan gewoon niet. We zijn een half jaar, iets meer dan een half jaar geloof ik al, verder sinds die motie. Het kan nog steeds niet. Het kan echt niet. Het gaat niet lukken de komende jaren. Dat is heel spijtig, maar daarom is het nu wel de tijd om in ieder geval die middelen vrij te laten vallen. Voor € 3 miljoen gaan we dat nooit meer aanleggen. Of in totaal € 6 miljoen. Dus het is ook een farce om € 3 miljoen te laten reserveren, terwijl we weten dat we het daar niet voor aangelegd krijgen. Dus wat mij betreft, wat het CDA betreft, laten we die € 3 miljoen vrijvallen, maar ik zou de Gedeputeerde wel willen vragen om een toezegging, een toezegging op het moment dat de stikstofproblematiek genormaliseerd is en er een mogelijkheid is voor het College van Landgraaf om opnieuw het gesprek aan te gaan, dat u dan de koffie en de thee klaarzet, de tafel dekt en zorgt dat zij een warm welkom hebben hier om opnieuw in gesprek te gaan over deze weg, over dit project. Dus kunt u toezeggen dat het College op het moment dat de stikstofproblematiek opgelost is hier weer kan praten over dit project?

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ik vind dat u een contradictie uitspreekt. En waarom? U zegt: 'De weg; we weten allemaal dat we dat voor dat bedrag op dit moment niet kunnen uitvoeren.' Maar van de andere kant noemt u een schamel bedrag van € 3 miljoen in onze uitgebreide begroting, waar we het niet over miljoenen hebben, maar over tientallen miljoenen, én én én ... Dat wilt u het even terug afvoeren. Vervolgens doet u een oproep om over een aantal jaren ... Over een aantal jaren; dan weten we dat door middel van indexeren en dergelijke de kosten waarschijnlijk nog hoger zijn ...

De voorzitter: Kunt u tot een vraag komen?

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): De stikstofproblematiek is dan hopelijk van de baan. Dan vind ik dat u zich tegenspreekt. Het zou toch logisch zijn om niet die € 3 miljoen nu af te voeren, maar sowieso als beginkapitaal te handhaven en straks te continueren, tot uitvoering over te gaan en ook het signaal naar Duitsland op een positieve manier over te brengen? Dus mijn concrete vraag is, voorzitter: hoe verklaart het CDA in dezen de contradictie?

De voorzitter: Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Nou, ik denk dat u goede begon, namelijk met: 'Ik denk dat het een contradictie is.' Ik denk dat dat niet het geval is. U moet zich voorstellen, ik ben natuurlijk de persoon Wouter Ijpelaar, maar ik zit natuurlijk vol met allerlei normen, waarden en grondbeginselen van het CDA. Dus ja, dat is heel lastig, om dan geen behoorlijk bestuur te prediken hier, om dan niet over rentmeesterschap te beginnen. Dat zijn wat mij betreft allemaal begrippen die op dit moment meespelen in de overweging die wij maken als het CDA, dat we zeggen: 'Als je het lef hebt om te zeggen dat we staan voor behoorlijk bestuur, dan moet je ook het lef hebben om te zeggen: 'Die € 3 miljoen ...' Het is geen behoorlijk bestuur als we dan gaan zeggen: 'Dat is een reservering, die houden we voor u en die stelt echt iets voor.' Dat is eigenlijk zeggen: 'Nou, ik weet dat ik een auto van € 20.000 moet kopen en daarom reserveer ik nu € 1, papa of mama. Dan weten we in ieder geval dat we die auto kunnen kopen.' Dat is misschien een goede metafoor voor u, om duidelijk te krijgen waarom we ervoor kiezen om die € 3 miljoen vrij te laten vallen.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Laat ik even terugkomen op twee zaken die u verwoordt. Ten eerste: als je een auto hebt van € 20.000 en u wilt maar € 1 reserveren, dan spreekt u over een percentage dat niet nu toepasbaar is. Ik vind het voorbeeld ook helemaal verkeerd, met alle respect, want dat is niet van toepassing op dat waar we het in Landgraaf over hebben. Daarnaast spreekt u over behoorlijk bestuur. LOKAAL-LIMBURG vindt het behoorlijk bestuur als je verwachtingen hebt geschept en je duidelijk hebt gemaakt dat je ergens voor staat; dan gaan wij ervan uit dat je ook de verwachting van de inwoners waarmaakt. Dat mis ik bij het CDA, want in feite zouden de mensen dat kunnen ervaren als onbehoorlijk bestuur. Wees een betrouwbare partner. Mijn concrete vraag is: hoe ziet u dat zelf?

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, de heer Ijpelaar ziet dat zelf niet zo. Dat komt omdat ... U zegt: 'Behoorlijk bestuur is dat u ook uw beloftes waarmaakt.' Wij kunnen onze beloftes niet waarmaken. Dat moeten we ook concluderen. De weg kan gewoon niet aangelegd worden nu. Met de mate van stikstofcompensatie die nu nodig is, met die weg net langs de Brunssumerheide; het kan niet. Ja, als we hem dan wel ... We kunnen de beloftes niet waarmaken. Ja, dan moet je zeggen: 'Ja, we kunnen onze beloftes niet waarmaken.' Dan moet je eerlijk en transparant zijn naar al die inwoners en niet zeggen: 'Ja ... Nee ...' Niet konkelen. Het is gewoon: 'Het lukt nu niet. We zouden het heel graag willen, maar het lukt gewoon nu niet.' Dat is wat we eigenlijk zeggen.

De voorzitter: Tot slot, de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, volgens mij – voorzitter, via u – haalt u twee dingen door elkaar. Het kan wel lukken en het zal ook wel gaan lukken, want op het moment dat u de keuze maakte om deze motie te steunen en mee in te dienen – dan hebben we het over een half jaar, een jaar geleden – was er ook een stikstofprobleem. Dus u haalt nu een probleem aan, waarvan u toen al wist dat het bestond. De wijziging in uw gedachtegang snap ik dan niet. U haalt een probleem aan dat toen ook bestond en toen hebt u een andere afweging gemaakt. Ik zou u toch willen aanraden om bij uzelf na te gaan: wat is behoorlijk bestuur nog binnen het CDA? Mijn vraag in dezen is, voorzitter ...

De voorzitter: 'Bent u het daarmee eens?'

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Juist.

De voorzitter: De heer Ijpelaar. Ik voelde hem aankomen.

De heer Ijpelaar (CDA): Ik denk dat het goed is om gewoon een keer lekker aan de bar het met zijn tweetjes samen te hebben over wat nou behoorlijk bestuur is binnen het CDA. Dat is zeker een uitnodiging. Ik denk ... Ja, ik denk dat ik in herhaling ga vallen als ik ga zeggen dat behoorlijk bestuur duidelijk is, eerlijk is, afspraken nakomt, maar ook eerlijk zijn als je afspraken niet kan nakomen. Ja, dat lukt gewoon nu niet. Die weg kan niet aangelegd worden. Dat geldt valt nu vrij. Als u mijn inbreng nog door laat gaan, dan heb ik wellicht nog een alternatief.

De voorzitter: Daar heeft u dan nog 20 seconden voor.

De heer Ijpelaar (CDA): Kijk! In 20 seconden kunnen hele mooie dingen gebeuren. Beste Gedeputeerde, het was niet één toezegging, maar we vragen u nog een toezegging. We kunnen ons namelijk voorstellen dat andere Statenleden hier ook denken: ja, waar verdwijnen deze projecten dan naartoe? Komen die dan ergens op een stapel in de krochten van dit Provinciehuis en zijn die dan voor ons nog wel inzichtelijk? Wij vragen de Gedeputeerde dan ook als CDA om een vertrouwelijke lijst ... Wij snappen ook dat de lijst met

projecten die u aan het bespreken bent met gemeenten en partners niet altijd openbaar kan zijn, maar wij vragen u om een lijst samen te stellen, een vertrouwelijke lijst, voor ons als Statenleden, zodat wij een overzicht hebben: over welke projecten bent u nu in gesprek, die nu niet gerealiseerd kunnen worden in het IPML? Dat hoeft geen motie te worden, toch?

De voorzitter: Voor mij niet in ieder geval. Maar u vroeg het niet aan mij, denk ik. Mijnheer Bloi, namens de fractie van de VVD. Aan u het woord.

De heer Bloi (VVD): Voorzitter, de commissievergadering waarin we dit voorstel bespraken had een rode draad: veel ambitie, een grote beheer- en onderhoudsopgave, oplopende kosten en te weinig financiële middelen. Wat kunnen we nog meenemen in een project en wat moeten we wettelijk doen? De VVD noemde het in de commissie de nice-to-haves en de must-haves. De Gedeputeerde gaf toen aan dat de projecten die nu voorliggen de absolute must-haves waren en dat alle nice-to-haves al weg waren. Ik houd het nu op het Nederlands. Maar voorzitter, je hebt ook must-have-projecten, moet-hebben-projecten, die op dit moment helaas niet haalbaar blijken, zoals de Randweg Abdissenbosch, die daar een voorbeeld van is. Dat betreurt de VVD, want de weg heeft immers een echte toegevoegde waarde voor de infrastructuur in dit gebied, de ontlasting van delen van Landgraaf, doorstroming en verkeersveiligheid. Met de ambitie van bedrijven langs onder andere de Reeweg in Landgraaf zullen vrachtbewegingen de komende jaren alleen nog maar toenemen in plaats van afnemen. Hoe gaan we dan dat signaal vertalen richting onze oosterburen, zoals LOKAAL-LIMBURG al aangaf? Het duurde immers gigantisch lang ... Voor Duitse begrippen was het weliswaar maar een paar jaar, maar voor ons was het heel lang voordat daar het besef doorkwam dat die weg ook een toegevoegde waarde aan die kant van de grens kan hebben. Ook wil de VVD graag een reflectie van het College op de inspreker. Wat kost het ons als we het bedrag nu gewoon laten staan voor die randweg? Dan Nederweert, voorzitter. Wat moeten we daar nog van zeggen? Met de aangenomen motie Huizing is het duidelijk dat er nog een poging gewaagd wordt om het project in de huidige vorm door te zetten. Het antwoord ligt er sinds deze week. En wat voor één! Geef Nederweert eens ongelijk. We zijn benieuwd naar de reactie van het College op dit voorstel vanuit Nederweert. De meerkosten voor de Provincie, voor een extra wens vanuit PS, zien we nu ook duidelijk terugkomen in het stuk. Juist daarom was de motie voor de VVD een brug te ver. Als VVD blijven we nog steeds achter het oorspronkelijke voorstel staan met betrekking tot de tunnel. Voorzitter, in dit geval is een tunnelvisie niet verkeerd. Door de geheimhouding over de ter inzage liggende stukken kunnen we er niet over praten. We hebben ervan kennisgenomen. We zien de vertaling terug in het IPML en als de scopes eventueel besproken worden. Voorzitter, in tijden, zoals ik al zei, van een grote beheer- en onderhoudsopgave, oplopende kosten en weinig financiële middelen, met een hoge ambitie, is het keuzes maken, pijnlijke keuzes, zoals ik in mijn maidenspeech zei. Hier liggen dat soort keuzes: de randweg en Nederweert. Maar we kunnen het College nog zo vaak vragen om nog een keer te gaan praten met welke partner dan ook, maar daarmee schuiven we sommige beslissingen alleen maar voor ons uit en volgens mij hebben de Limburgers ons ook gekozen om pijnlijke beslissingen te nemen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bloi. Dan geef ik nu het woord aan de heer Huizing namens de fractie van de BBB.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Laten we beginnen – o, hij loopt net weg – met collega Bloi te feliciteren met zijn nieuwe roeping: bermen en fietspaden meten. Ik hoop dat het te combineren is met uw drukke werkzaamheden als Statenlid. Ik zou u wel willen adviseren om alle veiligheidsmaatregelen in acht te nemen, een oranje hesje te dragen en dat soort zaken. We zouden niet willen dat het slecht afloopt. U heeft ook onlangs waarschijnlijk de mail ontvangen van de Griffie over het aanmelden van nevenfuncties, dus vergeet niet om die functie ook aan te melden. We willen geen discussies hebben over belangenverstrengeling. Dat om mee te beginnen. Het tweede is: dank ook aan de inspreker uit Landgraaf voor het onder onze aandacht brengen, voor zover nog nodig, van het belang van de Abdissenboschweg. Ik kom daar dadelijk nog op terug. Voorzitter, daartoe opgeroepen door een motie van collega Ijpelaar heeft

het College een voorstel gemaakt met daarin een herijking van de kosten van een aantal projecten en tegelijkertijd beslissingen over de scope en al dan niet voortgang van een aantal andere projecten. De vraag hiertoe kwam voort uit het feit dat we het afgelopen jaar een aantal keren werden verrast door vragen om stevige aanvullende kredieten op een aantal infraprojecten. Ik zeg 'verrast', maar eigenlijk waren dit geen verrassingen, aangezien door de omstandigheden, die inmiddels alom bekend zijn, infraprojecten onderhevig zijn geweest aan behoorlijke prijsstijgingen. Maar goed, er was in ieder geval een breed gevoelde behoefte om een goed beeld te krijgen van waar we nu staan, financieel staan. Dit beeld is nu helder en duidelijk. We zijn akkoord met het voorstel, met nog een paar opmerkingen en kanttekeningen. De enige les die na het eerste jaar overeind blijft is wat ons betreft dan ook dat er nu vaart gemaakt moet worden met de uitvoering van deze projecten. Dat is geen holle opmerking. Als we één ding geleerd hebben het afgelopen jaar, dan is het dat uitloop in tijd en projectscope leidt tot kostenoverschrijdingen. Dus bij dezen een oproep aan de Provincie en de gemeentelijke overheden, voor zover van toepassing, om deze projecten snel en voortvarend ter hand te nemen. Van nog meer overleg en wikken en weken wordt de uitkomst veelal niet beter en zeker niet goedkoper. Ja, dan inderdaad over Nederweert. Ik kan het niet vermijden, het onderwerp. De nodige beeldspraak, ook in Nederweert en hier, over bruggen is allemaal hier nu wel gevoeglijk boven tafel gekomen. Bij mij kwam een andere beeldspraak boven eigenlijk, kijkend naar de besluitvorming de afgelopen jaren. Dat is eigenlijk het woord 'oeverloos'. Er is oeverloos gepraat over alle alternatieven en dat heeft ook hier geleid tot een forse kostenoverschrijding voor iets wat eigenlijk iedereen graag wilde. Even kijken. Je kunt minimaal vijftien jaar teruggaan in de tijd, toen eigenlijk dit hele project begonnen is. Al die tijd is er nauwelijks iets gebeurd aan een veiligere afhandeling van het verkeer rondom Nederweert, maar zijn kosten van de verschillende opties uit de pan gevlogen. Het voornemen om gedreven door stijgende kosten de scope van het project aan te passen, door twee bruggen weg te laten, was veertien dagen geleden aanleiding voor een motie om de Provincie op te roepen om haar deel voor de kostenstijging gestand te doen en het plan uit te voeren volgens de scope, zoals die er begin van dit jaar nog lag. Dit naar analogie van de overige drie projecten in het voorstel 'Infra in control'. De consequenties van de motie zijn correct opgenomen in het Statenvoorstel en door het College gecommuniceerd aan Nederweert. De uitvoering van het project volgens scope en begroting is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeente en de Provincie. Naast het ter beschikking stellen van de juiste financiële middelen was het doel van de motie ook om Nederweert duidelijkheid te geven. We zijn dan ook verbaasd dat deze handschoen in het geheel niet is opgepakt door een meerderheid van de raad en dat men in plaats daarvan met een nieuw voorstel komt, met een aangepaste en beperktere scope en met een extra kostenpost van € 1 miljoen, die iedere onderbouwing mist en ook nog een hogere bijdrage van de Provincie vraagt. In de titel van het amendement komt inderdaad de woordspeling met het woord 'brug' naar voren, maar nogmaals, ik zei het al, bij mij komt eerder het beeld naar voren van 'oeverloos'. Laat één ding duidelijk zijn: de motie is wat het is, een stap in de richting van Nederweert om een fair aandeel in de meerkosten voor onze rekening te nemen en om duidelijkheid te geven en niet het startpunt voor nieuwe onderhandelingen over scope en budget, dus wat ons betreft blijft het hierbij. We horen graag de mening van de Gedeputeerde. Dan inderdaad de Abdissenboschweg. Ook dank aan de spreker, ik zei het al. Ja, wat ons betreft blijven we wel bij wat hierover in het Statenvoorstel staat, maar ook waartoe collega Franssen al een keer in een motie opgeroepen heeft ... Het handhaven van die € 3,1 miljoen is eigenlijk een beetje betekenisloos. We denken niet dat op hele korte termijn er een weg gaat komen. Dat is één ding. Het andere is: het bedrag, als er al een weg gaat komen, zal waarschijnlijk volstrekt onvoldoende zijn, dus wat ons betreft een oproep om die € 3,1 miljoen te laten vervallen, maar wel om in gesprek te blijven over een eventuele aanleg van die randweg wanneer er daar mogelijkheden voor zijn. Mijnheer Franssen.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. LOKAAL-LIMBURG betreurt het eigenlijk dat u die keuze maakt. U zegt: 'Het is een klein bedrag.' Maar er is natuurlijk een veel groter belang. Het belang is het juiste signaal naar onze burens overbrengen. Als wij dat signaal niet op de juiste manier nu overbrengen, dan is de kans aanwezig dat Duitsland dat signaal ... De keuze die u schijnbaar als BBB

maakt en wij als LOKAAL-LIMBURG niet ... Dat dat een averechtse werking heeft voor de toekomst. Hoe ziet u dat?

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, wij maken duidelijk niet de keuze om af te zien van die weg. Laat dat heel duidelijk zijn. Misschien moet ik het nog wat versterken en de oproep van de heer Ijpelaar aan de Gedeputeerde hier nog herhalen. Wij zouden wel graag van hem een toezegging willen dat hij niet gaat afzien van die weg, maar juist wel in gesprek blijft over het aanleggen van die weg op het moment dat het daadwerkelijk tot de mogelijkheden behoort. Dat moeten we denk ik heel duidelijk communiceren naar alle belanghebbenden, inclusief onze Duitse bureaus.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik snap wat u daar verwoordt, maar van de andere kant: als de ene partner de stekker er zowat uittrekt, dan zal de andere partner sneller genegen zijn om zijn positieve gedachten in dezen te minimaliseren. Dat is onze zorg. Hoe staat u daartegenover?

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, u interpreteert mijn woorden als 'de stekker eruit trekken'. Laat mij nogmaals herhalen: dat is niet de strekking van mijn betoog. Ik zou, nogmaals, graag een toezegging van de Gedeputeerde willen dat hij verdergaat in overleg met alle partijen om als het aan de orde is deze weg daadwerkelijk aan te leggen en op dat moment ook de middelen daarvoor vrij te maken. Misschien ook nog even als versterkte oproep ook aan de Gedeputeerde: in het volgende document staat dat er deze coalitieperiode geen nieuwe grote projecten meer in gang gezet zullen worden. Wat mij betreft; mocht het zo zijn dat blijkt dat er toch een reële mogelijkheid is om die weg aan te gaan leggen, dan zou dat ook zelfs hierop een uitzondering moeten zijn.

De voorzitter: Tot slot de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, tot slot sluit ik mij aan bij die woorden. We wachten op een antwoord van de Deputé. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Huizing, gaat u verder.

De heer Huizing (BBB): Nou, dan zijn we het daarover eens. Dat is ook gelijk het slot van mijn betoog, voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Huizing. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. We behandelen het Statenvoorstel 'Uitwerking van motie 2998, 'Infra in control'', destijds ingediend door mijnheer Ijpelaar. Het is een goed gebruik om deze bijdrage conform het principe van – wij noemen dat binnenskamers – 'het Ijpelaartje' te doen. Wij noemen dit in onze 50PLUS-fractie 'de wijvariant', waarbij we binnen 50PLUS afscheid genomen hebben van de wij/zij-variant. In de commissievergadering heeft 50PLUS aangegeven dat we het jammer vinden dat de investeringspunten hier allemaal op een hoop gegooid worden. Onze interpretatie is dat dit niet in de motie stond. Het was een verzoek om eerst inzicht te krijgen voordat er nieuwe investeringen zouden worden gedaan. Het was veel wenselijker geweest dat de verschillende investeringsvoorstellen afzonderlijk aan de Staten waren toegekomen, zodat de individuele voorstellen ook de aandacht zouden kunnen krijgen die ze

verdienen. Kan de Gedeputeerde aangeven of hij zich hierin kan vinden en of hij in de toekomst afzonderlijke investeringsbesluiten ook afzonderlijk zal behandelen? Graag een antwoord. We hebben nu in het 2^e gewijzigde Statenvoorstel een component opgenomen omtrent het traject Nederweert N266/N275. Hoewel ik de tekst heb gelezen, is het me nog steeds niet helemaal duidelijk welke consequenties dit ook heeft gezien het besluit van de gemeenteraad in Nederweert. Hoe verhoudt zich dit tot de de vorige keer aangenomen motie van mijnheer Huizing? Ook de financiële consequenties graag toelichten ten opzichte van het oorspronkelijke Statenvoorstel. Poeh. We wachten uw antwoord af. Voorzitter, ik maak even een bruggetje naar het beleidskader 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg', waarbij goede infra van groot en essentieel belang is. Ten aanzien van de verkeersveiligheid vinden we het goed om te horen dat er zorg is voor de kwetsbare oudere verkeersdeelnemer, maar we moeten ook niet vergeten dat er veel jonge deelnemertjes zijn die ook heel kwetsbaar zijn en zich ook soms overschatten, zeker met de snelheidsverschillen die er op dit ogenblik op de fietspaden met fatbikes en vergelijkbare fietsen zijn, wat echt een groot risico vormt. Hoewel het aantal landelijke verkeersdoden in 2023 minder is dan in 2022, zijn er nog steeds opvallend veel fietsers onder de verkeersdoden, iets wat overigens in 2022 ook al een piek in de cijfers liet zien. De landelijke cijfers laten zien dat er 270 verkeersdoden in 2023 onder de fietsers waren, waarvan zeker 166 geregistreerde e-bikers. In Limburg was er in 2023 weer een toename van het aantal verkeersdoden. Deze stijging baart ons zorgen. Voorzitter, ik dank de spreker en ik citeer de koptekst van een artikel ondanks in De Limburger: 'Opvallende toename aantal verkeersdoden in Noord-Limburg. Vooral fietsers kwetsbaar.' En dan lees ik woensdagavond tot mijn verbazing op L1 Nieuws het bericht over het schrappen van de fiets- en de voetgangersbrug over de Zuid-Willemsvaart door de gemeenteraad van Nederweert. Die mensen snap ik echt niet. Grote teleurstelling onder de bewoners. Schrijnend om te lezen. Het verdriet van kinderen, dat ze huilend thuiskomen om de zeer onveilige verkeerssituatie toen de stoplichten bij de oversteek niet werkten. Laat ik afsluiten met het uitdelen van complimenten aan iedereen die bijgedragen heeft aan het verkrijgen van een beter inzicht in de materie ten aanzien van het 2^e gewijzigde Statenvoorstel. Het is de uitwerking van de motie waarin staat een actuele doorrekening op te stellen en daarbij de reële risico's in beeld te brengen. Als we dit Statenvoorstel aannemen, dan neemt 50PLUS aan dat we alles reëel in beeld hebben, omdat er is uitgegaan van de bovenkant van de financiële bandbreedtes. Dan snapt 50PLUS niet waarom bij de risico's staat dat bij dit besluit in een te vroeg stadium een krediet wordt vastgelegd en dat de provinciale kosten verkeerd worden ingeschat, dat later een kredietbijstelling nodig is. Dat is een moeilijke. Als het zo is, dan is de infra dus niet in control. Hoe ziet de Gedeputeerde dat? Graag een antwoord dat hij wel in control zou zijn. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. Dan geef ik nu het woord aan de heer Sol namens de fractie van GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Het Statenvoorstel wat nu voorligt is een invulling van de motie Ijpelaar. Wat ons betreft is dit een goede invulling van die motie. Tegelijkertijd vragen we ons af: zijn we daarmee dan ook echt in control? Ja, daar plaatsen we toch wel wat kanttekeningen. Mijn ervaring als project- en programmamanager heeft mij vertrouwd gemaakt met de afkorting GOTIK. Dat staat voor Geld, Organisatie, Tijd, Informatie en Kwaliteit. Kwaliteit mag in dit verband ook wel als scope worden gezien. Ja, de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat we dan toch moeten constateren – ook zelfs vandaag hebben we daar nog voorbeelden van gehoord – dat we niet op al die punten ook daadwerkelijk in staat zijn om goed in control te zijn. Qua organisatie heb ik daar vragen over, zeker ook als ik zie in het vorige behandelstuk hoe duur externe inhuur is. Dan denk ik: oei. Maar zeker als het gaat over tijd; als we tussen de vaststelling van IPML-versie 8 een aantal weken geleden en vandaag constateren dat een project vier jaar naar achteren wordt geschoven; ik hoef hier niemand voor te rekenen dat dat ook financiële consequenties heeft. Zeker ook qua kwaliteit of scope als het gaat om de discussie over Nederweert. Nou, daar is al veel over gezegd. Woorden als 'koehandel' zijn gebruikt. Mijn beeld is eerder een soort van simultaan pingpongen. Dan denkt u: dat bestaat niet. Dat klopt. Dat heeft ook een reden. Dat speelt ook niet zo heel erg lekker. Dat is er volgens mij wel aan de hand. Maar goed, ik ben vooral benieuwd wat de Gedeputeerde daarover kan melden. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sol. Ik zit even op dat beeld na te broeden, maar dat zal wel aan mij liggen. Ik geef graag tot slot in de eerste termijn het woord aan de heer Franssen namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel, voorzitter. Toen u mij in de gelegenheid stelde om naar voren te komen, was ik al half onderweg. Zo beschouwen we ook dit betreffende voorstel: halfweg, want er zijn nogal wat probleempjes links en rechts. In de integrale projectrapportage die in de loop van de afgelopen jaren een steeds mooier en beter product geworden is, worden we halfjaarlijks breed geïnformeerd over de mobiliteitsprojecten met een peildatum in het verleden. Daar zijn we als LOKAAL-LIMBURG blij mee, maar de informatie is fragmentarisch en wat nu voorligt is een samenhangend plaatje van een aantal mobiliteitsprojecten en hun kostenoverschrijdingen. Dat wordt integraal in beeld gebracht met daarbij een aantal beheersmaatregelen. Het geeft deels, maar nog niet helemaal, een gerust gevoel in die zin dat we in control zijn. Als je dan twee projecten belicht; het eerste is eigenlijk Nederweert. Bij de vorige herbeschikking van de kaart in 2020 onder de noemer 'Herziening mobiliteitsopgave' heeft dit project al versoberingen moeten ondergaan. Dit nadat de eerder voorgenomen randweg er ook al niet kwam. Dus daar in Nederweert heeft men veel teleurstelling moeten verwerken en wacht men al vele jaren. Nu wil men aan de fietsoversteek knabbelen om de infra in control te krijgen. Dan gaat bij LOKAAL-LIMBURG minimaal een oranje lampje branden. Hoe rijmt dit met de veiligheid van onze zwakkere verkeersdeelnemers, ouderen, jeugd en dergelijke? Maar nu kijk ik ook even naar het College. Ik zie toevallig dat de heer Kuntzelaers precies zo midden in dat College zit. Eigenlijk zou ik dan denken: u bent een soort bruggenbouwer. Maar waar bent u in dezen dan de bruggenbouwer? We zijn benieuwd! De vrijval van het krediet Randweg Abdissenbosch roept bij ons toch nog steeds vragen op, of vraagtekens. De mobiliteitsdoelstellingen en het commitment, ook dat van Duitse zijde, zijn voor ons wel een aantal zwaarwegende middelen. Als we de middelen laten vrijvallen, dan zal de randweg weliswaar nog blijven bestaan ... Het IPML leerde ons het antwoord van de Gedeputeerde in de commissievergadering. Maar wat hebben de inwoners nabij de randweg en de weggebruikers daaraan als het geldbedrag eronderuit geschoffeld wordt? Als we dan de woorden herhalen, een stukje, van de spreker op dit dossier, dan zien wij ook dat eigenlijk wordt verwoord dat de lokale wegen straks worden ontlast. Een ontlasting betekent weer leefbaarheid. Dan verbaast het mij dat de BBB onder meer en het CDA – wij ondertekenen die motie ook straks, die hebben we mee ingediend – zeggen: 'Plattelandseconomie en leefbaarheid.' Dan zou je toch eigenlijk verwachten ook van het CDA en de BBB dat zij ook voor die gedachtegang gaan dat die weg dus blijft bestaan, dat wij de lokale wegen gaan ontlasten en daardoor de leefbaarheid gaan bevorderen. Ik ben benieuwd naar het antwoord van de Deputé en de reactie in de tweede termijn van de benoemde partijen. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan kijk ik even naar de Gedeputeerde of die direct kan antwoorden. Dat is het geval. Dan geef ik u nu het woord.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Laat ik ook even beginnen met een woord van dank uiteraard aan de spreker, want het is altijd goed als mensen die hun belang hier in de Statenzaal besproken horen, dat ze ook hun eigen geluid laten horen. Ook als dat gemeentebestuurders zijn vinden we het prettig dat zij hier hun visie op het verhaal komen delen. Ik denk dat we een aantal thema's kunnen onderscheiden in alle bijdrages hier vandaag. Het eerste is: hoe ben je in control? Hoe ga je dus dat financiële deel borgen? Het CDA vroeg heel nadrukkelijk om een aantal zeer fundamentele toezeggingen. Daar kom ik zo dadelijk even op terug. Dat is het eerste onderdeel. Een tweede onderdeel denk ik dat we met zijn allen kunnen onderscheiden als het project in Nederweert, waar er veel vragen over zijn. Hoe is dat nou gelopen? Ik zal dadelijk ook even kort een terugkoppeling geven van het gesprek met de wethouder van Nederweert. En ik hoorde een nadrukkelijke discussie ook over Abdissenbosch, waar de spreker bij ons op terugkwam. Aanvullend waren er nog wat kleinere vragen, maar laat ik beginnen met 'Infra in control', een opgave die we allemaal voelen en die door de motie en ook de toelichting die de heer Ijpelaar daaraan gegeven heeft voor ons een grote mate van urgentie meekreeg. Twee dingen: 1, maak het inzichtelijk en 2,

zorg ook dat je met die oplossing komt, want tot die tijd geen kredietbesluiten. Beide waren voor ons een reden om met gezwinde spoed aan de slag te gaan met aan de ene kant dat overzicht krijgen en ook die grip verder versterken. Daarin hebben we de Staten ook meegenomen in de infosessie op 19 januari, even uit mijn hoofd, waarin nog eens dit proces nader is geduid en ook het financiële proces dat daarbij hoort. Ik pak meteen even de vraag van JA21 mee. Nou, dat doe ik nog maar een keer niet, want de heer Schyns zit niet op zijn plekje. Het begint wel een trend te worden, dit. Maar goed. Infra in control, dat is één van onze grote doelstellingen natuurlijk. Hoe ga je dat dan met elkaar realiseren deze periode? Welke garanties kun je daaraan geven? Ik denk aan de vraag van het CDA, van de heer Ijpelaar: zijn dit nu echt dan de kosten? Kunt u dit toezeggen? Ja. Wij vinden op dit moment: dit is de topwaarde van deze projecten. Dit is met onze beste berekeningen die we hebben de garantie dat u hier 'ja' tegen kunt zeggen. Een toezegging, daarvan heb ik geleerd: daar moet je een datum aan hangen en iets SMART's van formuleren. Wat ga je daar dan van maken? Voorzitter, met uw goedvinden: **tegen de tijd dat de scope bekend wordt, van deze projecten, sturen wij die natuurlijk naar u toe. Ik wil u wel toezeggen dat we bij dat toezenden de zin zullen opnemen: 'Ziet u wel, wij hadden gelijk. Dit is inderdaad binnen budget.' Die toezegging wil ik zeker doen. Mocht dat niet het geval zijn, dan begint die toezending met: 'Sorry, diepe excuses, want het is niet gelukt.'** Maar ik ga ervan uit dat wij met veel triomf dan kunnen zeggen: 'Op deze projecten zijn we in control.' Ik zie de voorzitter ietwat gniffelen, ongemakkelijk, want dit is natuurlijk een spannend onderwerp en dat weten we allemaal.

De voorzitter: Ik zeg niks. De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Ja, ik hoor u een aantal keren het begrip 'topwaarde' gebruiken. Kunt u dat wat nader definiëren, wat exacter definiëren wat ik daaronder moet vatten en dan met name met het oog op het begrip indexatie. Het kan nu de topwaarde zijn, maar is dat dan ook over drie jaar nog steeds de topwaarde? Hoe moet ik dat zien in relatie tot indexatie?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Laat ik twee dingen doen. Dan ga ik toch het antwoord geven op de vraag van de heer Schyns meteen ook, want die vroeg nogmaals een toelichting op probabilistisch en deterministisch ramen. **Binnenkort is er weer een extra aanvullende sessie om het IPML 8 aanvullend uit te leggen. Daar zullen we ervoor zorgen dat de ramingssystematieken nogmaals worden toegelicht.** Dan kom ik meteen dus tegemoet aan de heer Schyns, dat probabilistisch en deterministisch ramen nog een keer expliciet wordt toegelicht. Wat is de topwaarde? Ja, dat zijn dus de hoogst ingeschatte risico's op een project, ook natuurlijk met de looptijd waarin we verwachten dat een project gerealiseerd wordt, dat we dat daarin meenemen. Dus je verwacht in X jaar een project te realiseren en dat neem je dus mee in dat project.

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dus even voor de goede orde: stel, een project staat op de rol voor 2027 en er geldt nu een topwaarde van € 10 miljoen; dat betekent dat als we het binnen de € 10 miljoen realiseren in dat jaar; dan is de topwaarde dus van toepassing in dat jaar.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter. Ja, wij hebben daarin de risico's meegenomen van vertraging binnen dat project. Op basis daarvan wordt dan de topwaarde vastgesteld. Dan kijk ik even naar de heer Sol. Die bracht de Pissummerweg in en die zei: 'Ja, maar wat nou als je in één keer vanwege een landelijke afspraak vier jaar moet vertragen of iets dergelijks?' Ja, dat zijn buitengewone omstandigheden en dan komen wij uiteraard terug naar de Staten om te vertellen: 'Ja, dit project gaat zo ver in de tijd opgeschoven

worden. Hier moet u nog een nieuw oordeel over vellen. Vindt u dit acceptabel of vindt u dat niet?' Maar in principe, binnen de huidige ramingen is dit de duidelijke top.

De voorzitter: Voldoende voor u? Ja. De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, ik voelde toch enige urgentie om in ieder geval de Gedeputeerde te complimenteren met het feit dat hij ervoor wil gaan staan en dat hij zich zo kwetsbaar opstelt. Daar zullen wij ook geen misbruik van maken. Wij zullen niet à la Erik Koppe hier uw hoofd op het hakblok leggen. Wij waarderen het wel. Ik moet een vraag stellen, dus: u heeft twee scenario's geschetst, wat bovenaan het stuk zou kunnen staan. Met de wetenschap van nu, met alle voorzichtigheid die u nu heeft betracht bij dit stuk; durft u de uitspraak te doen dat u in de tijd van vandaag mij gaat vertellen, ons gaat vertellen, dat de kosten niet zullen stijgen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ja. Dat doe ik met vertrouwen. Ik durf die stelling aan. In Q4 2025 verwachten we dat we naar u terugkomen. Dat is ongeveer het moment dat wij de scopes aan u kunnen toezenden. Dan kunnen we eventueel feestelijk elkaar in de armen vallen, omdat we eindelijk in control zijn definitief, of we kunnen elkaar huilend te woord staan om te concluderen dat we nog wat te doen hebben met elkaar.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u, voorzitter. Daarmee is de eerste vraag om een toezegging van het CDA besproken. Ik denk dat dat ook het moment is om naar Nederweert toe te gaan, met de vraag die daar leeft. Dan kijk ik ook toch naar de heer Huizing, die vorige week een motie ingediend heeft, die wij vertaald hebben in een brief en die ook naar Nederweert toegezonden is. De Staten maakt het mogelijk voor de gemeente Nederweert om te kiezen om die twee bruggen toch in stand te houden en onze bijdrage daarin gestand te doen, zoals we dat ooit in het oorspronkelijke plan met elkaar bedacht hadden. Er is de afgelopen week een gemeenteraadsvergadering geweest. Daar was men niet per se dolenthousiast over het feit dat de Provinciale Staten dit aanbod deed aan Nederweert. Zij ervoeren dat als pressie om hen te verplichten om twee bruggen neer te zetten. Ik heb nogmaals aan de wethouder duidelijk gemaakt dat dat absoluut niet de intentie was, om het mes op de keel of wat dan ook te zetten. Het was een geste vanuit Provinciale Staten om toch naar dat oorspronkelijke plan toe te gaan. We hebben daar een goed gesprek over gevoerd. Hij heeft daarin ook uitgelegd dat er vanuit de gemeenteraad een amendement gemaakt is, dat inderdaad vroeg om maar één brug, waarin de bijdrage van de Provincie wat omhoog zou moeten en er dus ook een brug zou wegvallen. Kort samengevat, het is niet per se een aantrekkelijker initiatief voor de Provincie. Ik zou dan ook vanuit het College willen zeggen: er was voordat alle moties en amendementen ingediend werden een compromis tussen Nederweert en de Provincie om de weg aan te pakken en een aantal mitigerende maatregelen nog op de cruciale plekken, waar die oversteken zijn, waar mensen zich zorgen maken om de veiligheid van hun kinderen; om daar nog wat extra aandacht aan te geven. Met het aannemen van dit voorstel kunnen we in die lijn door. Dan blijven er dus twee scenario's over: 1, we kiezen voor het compromis ... Ik denk dat dat het meest haalbare is. Dat is ook wat het College tot nu toe bepleit heeft. Mocht men in Nederweert alsnog denken 'we willen toch nog, bij nader inzien, twee bruggen financieren', dan is die ruimte er ook nog. Dat zijn de huidige uitwerkingen, zoals die voorliggen. Ik neem aan dat dat nog een verduidelijking behoeft misschien.

De voorzitter: Dat vermoeden had ik ook. De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, u neemt mij eigenlijk het woord 'verduidelijking' al uit de mond. Wat bedoelt u met: 'Wij blijven bij het compromis.' Kunt u even heel duidelijk op de elementen waar het om gaat uitleggen wat dat dan betekent?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, toen we besloten dat er een versobering nodig was in dit project, toen is er gekozen om de twee bruggen uit de scope van het project te halen. Na een gesprek dat toen heeft plaatsgevonden met de gemeente Nederweert is ervoor gekozen, ook met alle onrust die er ontstond, om op een aantal van die plekken, met name ook bij de oversteek waar een brug gepland zou zijn, nog mitigerende maatregelen te nemen, zodat die oversteek nog wat veiliger gemaakt wordt. Dat compromis, wat we destijds hebben gesloten, is het compromis dat overeind blijft als dit voorstel wordt aangenomen. Met uw aanbod altijd nog als lonkend perspectief, mocht de gemeenteraad in Nederweert zich bedenken. Maar in principe gaan we dus naar dat compromisvoorstel terug als dit voorstel wordt aangenomen. Dus dat is de duidelijkheid.

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, u gaf al aan dat niet iedereen in Nederweert blij was met ons voorstel. Dat kan ik beamen. Ik was daar dinsdagavond bij. Ik heb me daar ook een beetje over verbaasd, moet ik eerlijk zeggen. Ik vond het een heel net aanbod. Dat dat dan opgevat wordt als een pressiemiddel, dat verbaast mij een beetje. Ik moet ook zeggen: dat was niet bij iedereen het geval. Er waren in de raad duidelijk mensen die het wel positief opvatten. Er werden ook nog een aantal handreikingen gedaan aan de wethouder om gegeven dat aanbod te proberen de kosten te drukken om het alsnog te doen. Ik ben zelf ook wel teleurgesteld, moet ik zeggen, in de manier waarop dat opgepakt is, ook door de wethouder.

De voorzitter: Komt u tot uw vraag?

De heer Huizing (BBB): Ja, ik ga naar mijn vraag toe. Ja, heeft u in uw gesprek met de wethouder; is die houding ook met hem besproken daarin? Dat het teleurstellend is voor ons als Provincie dat zij zich zo daarin opstellen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ik denk dat het goed is dat je ook met de vertrouwelijkheid en de band die je hebt tussen de Colleges ook enigszins prudent omgaat. We hebben een indringend gesprek met elkaar gehad over de beelden die over en weer ontstaan zijn over de houding. Ik kan zeggen: op dit moment is de bestuurlijke verhouding prima en kunnen we rustig door naar een oplossing. Om uw woorden te gebruiken: om te voorkomen dat we in 'oeverloos' terechtkomen is het nu tijd om stappen te maken en de mensen in Nederweert te helpen met de aanpassingen aan de weg, zoals u dat ook in uw voorstel heeft bepleit.

De voorzitter: Tot slot de heer Huizing? Nee? Genoeg. Dank u wel. Gaat u verder, Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ik denk dat we daarmee het punt over Nederweert in ieder geval voldoende besproken hebben. Dan komen we bij het laatste grote punt, waar veel over gewisseld is in de vergadering van vandaag. Dat is de Randweg Abdissenbosch. Met name denk ik de interpretatie van de maatregel die we hier vandaag nemen. Het project Abdissenbosch, Randweg Abdissenbosch, blijft gewoon op onze waakvlam staan. Dat is een belangrijk punt om te constateren. Dat is dus niet van de baan door het besluit dat wij hier vandaag nemen. Dat is 1. Een tweede punt is: de realisatie van die Randweg Abdissenbosch is uitermate complex en staat door de stikstofproblematiek on hold. Dat betekent ook dat zolang daar geen

oplossing gevonden is, het project in de tijd opschuift en dat het dus ook heel moeilijk is om een reële raming te maken van wat die kosten dan precies gaan zijn. Onze inschatting op dit moment is dat het al vele malen het bedrag gaat zijn van wat we tot nu toe gereserveerd hebben. Ik denk dan ook dat de vraag die gesteld werd om een toezegging te doen om de koffie en thee te maken en de tafel te dekken voor het gemeentebestuur in Landgraaf, op het moment dat die problematiek opgelost lijkt te zijn en we dus weer voort zouden kunnen, een toezegging is die ik graag doe. **Op het moment dat we de dilemma's rondom stikstof opgelost zien – of dat nou door landelijke maatregelen is of op welke manier dan ook; als we een slimme oplossing zouden hebben gevonden is dat ook prima – gaan we meteen weer het gesprek aan.** Dat is ook het signaal dat we aan onze Duitse collega's aan de andere zijde van de grens moeten geven. Zodra we een oplossing hebben gaan we het gesprek met elkaar aan en komen we terug om met elkaar te kijken hoe we dit zo snel mogelijk kunnen realiseren. Daar hoort dan tegen die tijd een volledig nieuw kredietvoorstel bij, want wat je nu gereserveerd hebt staat in geen enkele vorm in verhouding tot wat je tegen die tijd gaat vragen.

De voorzitter: Mijnheer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u. Dan even heel concreet nog een aanvullende vraag, die ik ook al gesteld heb in mijn betoog. Mocht dat zo zijn – we hopen eigenlijk allemaal dat dat zo snel mogelijk in gaat treden – kunt u dan ook de toezegging doen dat we dit dan niet gaan tellen als een nieuw project? We hebben in het coalitieakkoord gezegd dat we geen nieuwe grote projecten meer gaan aanvangen. Dus dat dit dan niet telt als een nieuw project. Dat is een vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ik denk dat dat een terechte vraag is. Jazeker, wij zullen dat ... Het komt op de waakvlam te staan. Daarmee is het geen nieuw project. Er komt tegen die tijd wel een nieuwe vraag om een kredietbesluit terug, want dat zal echt nodig zijn en daar moet de Staten dan over besluiten, of ze bereid zijn om bedrag X, wat tegen die tijd berekend wordt, uit te trekken om dit te realiseren.

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u. Duidelijk, voorzitter.

De voorzitter: De Gedeputeerde, gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Daarmee hoop ik ook dat ik de inspreker uit Landgraaf gerust kan stellen dat wij dus niet zeggen: 'Het project is van de baan.' Dat we daarmee ook het gesprek aangaan t.z.t. als het proces dat toelaat en daarmee dus ook met alle vertrouwen dit besluit kunnen nemen, zonder dat je een definitieve streep door dat project zet. Maar dat het wel ons de gelegenheid geeft om de middelen vrij te laten vallen in onze reserves. Dat waren de grote thema's waar we over gesproken hebben. Ik kijk nog even of ik een kleine vraag in een ander onderwerp heb gemist. Dat zal vast het geval zijn. Ja. Ik zie bij de SP nog staan ... Er is een lobby bij het Rijk om te kijken hoe we met de meerkosten rondom infrastructuur omgaan. Ja, daar wordt hard over onderhandeld en gesproken, met name ook in IPO-verband. Het is natuurlijk niet een uniek Limburgs dilemma waar we mee worstelen, om het zo te zeggen. De additionele middelen die nodig zijn om goed aan infrabeheer te doen in de provincie is één van de topprioriteiten. Mijn collega Satijn is daar ook nadrukkelijk mee bezig, om te kijken hoe we de begroting zo goed mogelijk gevoed krijgen vanuit het Rijk, onder andere met extra middelen voor infrastructuur. Dan kijk ik nog even versneld rond. Ja. 50PLUS stelde nog de vraag over het individueel behandelen van stukken. Ja, in principe is dat ook het gebruik in dit huis. We doen dat het liefst individueel, tenzij een Statenlid een oproep doet om zo snel mogelijk in control te komen en ons anders geen kredieten meer toe te staan. Daarmee is het nu eenmalig op deze manier behandeld en gaan we in de toekomst gewoon weer individuele projecten behandelen. Dit is

daarmee hopelijk ook een antwoord op uw vraag. Ik hoop dat ik daarmee alle vragen heb beantwoord. Mocht dat niet zo zijn, dan hoor ik het graag.

De voorzitter: Daar is de tweede termijn dan ook altijd goed voor. Dank u wel, Gedeputeerde. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. De heer Wolters Gregório? Dat is niet het geval. Mevrouw Berghorst? Dat is niet het geval. De heer Schyns? Dat is niet het geval. De heer Bosch? Niet. Wel? Ja. De heer Bosch, aan u het woord. O, niet het geval. Excuus. De heer Vaessen? Aan u het woord.

De heer Vaessen (D66): Dank u wel, voorzitter. Nog kort: uit de antwoorden van het College wordt wel duidelijk dat de motie die wij hier aannamen niet matcht met het amendement van de raad van Nederweert. Voor ons rest dan de vraag: als wij dan vandaag dit stuk vaststellen, is die brug over de N275 dan definitief van de baan of kan die binnen het project of later, als eigenstandig project, worden opgepakt wanneer in Nederweert besluiten worden genomen om daarvoor middelen vrij te maken, waarmee we in samenwerking toch nog zo'n brug zouden kunnen realiseren? Zoals bekend mag u bij D66 altijd aankloppen als het gaat om investeringen in duurzame mobiliteit. Dan kijken we altijd graag naar de mogelijkheden. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vaessen. Dan kijk ik even naar de heer Ijpelaar. Niets. De heer Bloi? Ja. Aan u het woord.

De heer Bloi (VVD): Dank u wel. Ja, voorzitter. Voor Nederweert is er eindelijk licht aan het einde van de tunnel. Wat de randweg betreft nog één vraag of een toevoeging, beter gezegd, een vraag om een toezegging als toevoeging op de toezeggingen die al gedaan zijn: kunnen wij sowieso als Staten aan het begin van de volgende periode een update krijgen over hoe het staat met die weg, of die er komt of wat de actuele ontwikkelingen zijn op het gebied van het stikstofdossier? Dan nog een laatste vraag: het is goed dat de weg op de waakvlam blijft staan. Het was natuurlijk mooier geweest en beter voor de brandstof van die waakvlam als die € 3 miljoen er nog bij waren gebleven. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bloi. De heer Huizing? Niet het geval. Mevrouw Fischer? Niet het geval. De heer Sol? Niets. De heer Franssen? Aan u het woord.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel, voorzitter. In de eerste termijn heb ik nog niet aangehaald De Hut. Ik heb toch even nog de betogen van de vorige periode bekeken. We hebben toen onze bezorgdheid uitgesproken over die fases, fase 1 en 2. We wisten toen ook al dat rechtszaken gevoerd gingen worden door inwoners. Er was hele grote bezorgdheid. Ik ben daar zelf gaan kijken. Nu zie ik eigenlijk dat wat we toen uitgesproken hebben als LOKAAL-LIMBURG terugkomen en vervolgens zien we dan ook nog dat de kosten daardoor gestegen zijn. Dat betreuren wij, want we hebben toen al aandacht ervoor gevraagd. Helaas, helaas. Waar het aan ligt? Ja, dat weet ik dan niet. Maar ik vind het wel bijzonder weer. Vervolgens, als ik dan de eventuele toezeggingen en het licht wat eventueel aan het eind van die tunnel naar voren komt in Nederweert beschouw, dan denken wij als LOKAAL-LIMBURG: tjongejonge, zo'n project wat toch alweer jaren heeft geduurd ... Als we dan weer kijken wat in feite de uitkomst is; ja, er is dan toch weer zoveel onvrede. Dan zeggen wij van onze kant: had dat ook niet beter gekund? Waarom wordt er niet beter overlegd? Waarom zo lang zo'n traject? Waarom dan weer straks eventueel meerkosten? Als laatste dan Landgraaf. Ja ... Wat is de betrouwbaarheid nog van een overheid? Een motie is aangenomen. Mensen waren blij in Landgraaf. In Duitsland hoorde je ook positieve geluiden. Lokaal zei men: 'Hè, als die weg er komt, dan kunnen we wat meer in die Oostflank doen.' Er is nog een stukje armoede, een hele hoge werkloosheid. De volksgezondheid is daar niet helemaal op orde. Als je dan de leefbaarheid kunt bevorderen door middel van zo'n weg ... Dan toch op een gegeven moment, ondanks dat er een meerderheid is, gewoon eigenlijk die motie opzij schuiven en de verwachtingen minimaliseren, ondanks het feit dat nu wel wordt gezegd – ik zie de verbazing bij de Deputé – van: 'Ja, als, ja, als, ja, als ...' De Duitsers hebben daar een mooi woordje voor. Ik zal het niet uitspreken. 'Wenn du ...' en dan gaat het verder. Maar zekerheid ... Zekerheid, bestaansrecht en continuïteit, daar staat LOKAAL-LIMBURG voor en dat willen ook

de inwoners. We zijn te vaak al hier, maar ook landelijk teleurgesteld. Laten we eens proberen een positieve ommekeer daarin te bewerkstelligen. Dus we hebben nog grote twijfel, voorzitter, of wij met dit betreffende document gaan instemmen. We wachten dus ook af of de Deputé in dezen, zeker ook voor Landgraaf, toch niet alleen meer suiker en melk in de koffie doet, maar gewoon die koffie op dit moment lekker laat smaken voor Landgraaf en Abdissenbosch.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, mijnheer de voorzitter. De heer Franssen sprak zojuist in de eerste termijn nog richting het CDA, dus ik denk: het is wel zo netjes om nog heel even naar voren te komen en hem een vraag te stellen. Wat is nou de behoefte van de heer Franssen? Is de behoefte nou dat op het moment dat de aanleg van de weg weer mogelijk is beide Colleges als de wiedeweerga aan de slag gaan om een goed plan te maken of is de behoefte van de heer Franssen nu om ergens op een begroting van ons € 3 miljoen te laten staan, omdat dat hem comfort geeft om de infraprojecten in control te krijgen? Ik snap het niet. Kunt u dat uitleggen?

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, volgens mij is het voorliggende stuk/document heel duidelijk. In feite geeft dit document aan: men wil die € 3 miljoen minimaliseren, wegbelasten en daar wederom eventueel andere projecten mee realiseren. Wij zeggen: 'Nee.' De motie is aangenomen. We weten wel dat de € 3 miljoen financieel te weinig is, als straks op een gegeven moment het stikstofprobleem zou zijn opgelost, maar dan hebben we ten minste een start. We bieden zekerheid en betrouwbaarheid aan de inwoners van Abdissenbosch, we bevorderen in de toekomst de leefbaarheid en we hebben een positieve uitstraling naar Duitsland toe.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Oké. Dus de heer Franssen zegt eigenlijk: 'Mijn behoefte is om die weg uiteindelijk te kunnen aanleggen, op het moment dat het zover is. Ik weet eigenlijk ook wel dat dat niet voor dit bedrag gaat, maar laat het bedrag maar gewoon staan, want dat staat zo leuk.' Ja, het voegt eigenlijk helemaal niks toe. De behoefte die u beschrijft; ik vraag me af: kunt u dat nog een keer verduidelijken? Welke behoefte heeft u nou om dat bedrag te laten staan? Wat is nou het verschil tussen de warme koffie en de uitnodiging die de Gedeputeerde heeft gemaakt ten opzichte van uw oplossing, die u hier pretendeert en waar u richting het CDA onder andere van zegt: 'U moet het anders zien.'

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ik zal voor de goede orde een aantal woorden herhalen van de spreker. Ik heb er een notitie van gemaakt, hè? De lokale wegen worden ontlast. Positieve ontwikkelingen op de Oostflank. Wij hebben ... Dat zei de spreker ook ... Landgraaf heeft in feite het geld dat zij gereserveerd hebben ... Niet op de manier zoals de Provincie het wil, maar zij hebben dat in een transitiefonds onder meer gebracht. Dat betekent: daar wordt nog steeds het sein op groen gezet. Duitsland wacht ook nog steeds eigenlijk op wat hier besloten wordt. Geloof u nu echt, als deze Deputé weg is, dat de volgende Deputé nog weet welke koffie hij heeft uitgeschonken en dat hij dat verhaal in Duitsland kan overbrengen? Nou, wij zijn benieuwd. Ik hoop dat ik dat verhaal aan mijn toekomstige collega's hier van LOKAAL-LIMBURG kan overbrengen. Dan zijn we benieuwd wat eruit komt. Maar wij ... Daar hebben wij als LOKAAL-LIMBURG gewoon echt behoefte aan, om die positieve ommekeer van besturen echt in de praktijk te brengen. Met alle respect, u staat voor het CDA. De vorige keer diende u mee in. Nu draait u gewoon 100%. Wij vinden gewoon: houd je rug recht en wees betrouwbaar naar de inwoners toe.

De voorzitter: Tot slot.

De heer Ijpelaar (CDA): Laten we hopen dat de band voor eeuwig is, die nu deze prachtige opname maakt. Dan kunnen toekomstige Colleges kijken naar de staande uitnodiging.

De voorzitter: Dank je wel. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ik heb een vraag aan de heer Franssen. Mijnheer Franssen, hallo.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ik zie u, maar ik was ergens anders naar aan het kijken. Ik hoor u.

De voorzitter: Ja. Gaat u verder. Laat u niet afleiden.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Kunt u toveren, mijnheer Franssen?

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Is dat een politieke vraag, voorzitter? Wat moet ik ermee?

De voorzitter: Wellicht kan mevrouw Berghorst de vervolgvraag stellen.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik kan een vervolgvraag stellen. Kijk, ik vraag of u kunt toveren, omdat ik het gevoel heb dat u een situatie schetst richting de inwoners van Landgraaf alsof je het stikstofprobleem zomaar weg kunt toveren, zeker in dit gebied. Volgens mij weet u heel goed dat dat niet kan. Ik stel die vraag omdat u hier in deze zaal zegt: 'Provinciale Staten is niet betrouwbaar, omdat zij hier die financiering voor de Randweg Abdissenbosch nu schrappt.' Vanuit die gedachte vraag ik het. Als u het stikstofprobleem kunt wegtoveren, dan kunnen we deze financiering natuurlijk laten staan.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Volgens mij; onder meer het stikstofprobleem kwam landelijk uit uw koker. Als ik dan Abdissenbosch bekijk ... Als ik dan Abdissenbosch bekijk en vervolgens de kleine afstand naar de Duitse grens toe; daar is er helemaal geen stikstofprobleem. Die mensen vragen zich af waar u zich mee bezighoudt.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Goed ...

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, ja, laten we heel eerlijk zijn: het stikstofprobleem is geen bedacht probleem. Het is een probleem op basis van een aantal wetten en regels in Europa en in Nederland. Ik vind het – ik ben heel benieuwd hoe uw visie daarop is – eigenlijk juist heel erg onbetrouwbaar richting de inwoners van Landgraaf dat je jarenlang zegt: 'Nee, komt goed met die weg, komt goed met die weg.' Terwijl je heel goed weet dat dat niet zo gaat zijn. Wat is uw visie daarop?

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, u gaat van een veronderstelling uit, hè, en wij gaan van realiteit uit. Er is een motie ingenomen. Daar staat een bepaald bedrag in. Dat is de realiteit. Daar gaan wij van uit, mevrouw.

De voorzitter: Tot slot mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, dat is dan wel uw realiteit, want de realiteit in de samenleving is dat die weg er voorlopig niet gaat komen.

De voorzitter: Ik heb verder geen vraag gehoord.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik ook niet, voorzitter.

De voorzitter: De heer Franssen, u was klaar met uw betoog? Ook gezien de tijd.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Laat ik nog wat afsluitende woorden hier namens LOKAAL-LIMBURG uitspreken, dat het voorliggend stuk in zijn algemeenheid wel duidelijkheid schept, maar ook een oproep aan de Deputé in dezen – we weten dat bepaalde werken nog dienen uitgevoerd te worden – van: wees betrouwbaar en probeer wat meer te luisteren van onder naar boven en niet dwingend de zaak wederom te willen doorvoeren. Dank je wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Daarmee zijn we aan het eind van de tweede termijn van uw Staten. Dan geef ik het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Ik concentreer mij even op de vier punten die genoemd zijn door de vier partijen die nog concreet een vraag stelden. De eerste is D66. Als we dit voorstel aannemen, dan gaan we een bepaalde koers in, in relatie tot Nederweert. Ik kan richting D66 zeggen: als onderdeel van het compromisvoorstel is het zo dat we de drukte op die wegen, ook met name in relatie tot de fiets, blijven monitoren. Dan kan zeker, als dat ook via onze parameters klopt, de situatie ontstaan dat je in de toekomst ergens een keer weer een brug zou willen hebben of noodzakelijk zou zien, maar dat is zeker op dit moment niet het geval. We blijven nu gewoon monitoren, zoals we dat op onze wegen overal doen. Ja, als daaruit blijkt dat dan een maatregel genomen moet worden, dan komt die hier weer terug uiteraard.

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, voorzitter, dank u. Wat u zegt is ook in de raad van Nederweert aan de orde gekomen. We gaan monitoren en dan gaan we eventueel later mogelijk toch nog besluiten om een brug aan te leggen. Trappen we dan niet in dezelfde val waar we eigenlijk al een beetje in getrapt zijn, dat we namelijk over drie of vier jaar zeggen: 'Er moet alsnog een brug komen en die is twee keer zo duur als nu.' Ik heb toch wel problemen met de manier van besluitvorming eerlijk gezegd.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Van ons mag je verwachten dat wij op ons volledige wegennet deze monitoring doen. Daar zit een signaleringsfunctie in dat als je ziet dat ergens een verkeersdrukke of een verkeerssituatie ontstaat, dat we dan maatregelen dienen te nemen. Dat doen we in Nederweert. Dat doen we op andere plekken ook. U mag ervan uitgaan dat er op dit moment geen enkele aanleiding is om in de cijfers te lezen dat we daar over drie jaar of vier jaar toch een brug nodig gaan hebben, maar mocht die situatie ... Die hypothetische situatie werd opgeworpen hier door D66. 'Als dat zich voordoet, komt u dan terug?' Ja, dan kom ik terug, ja.

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Nee, dat is op zich duidelijk. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan ... Ja, misschien is het ook goed om even Abdissenbosch in een bredere context terug te pakken. Ja, u vroeg mij: 'Wilt u zorgen dat u een betrouwbare partner blijft in dit project?' Jazeker. Wij zullen duidelijk zijn richting de gemeente Landgraaf en ook richting onze Duitse partners over hoe de situatie hier in Nederland is. Die situatie is op dit moment zo dat er geen weg aangelegd kan worden. Die mogelijkheden zijn er nu gewoon niet. Op het moment dat het zich voordoet, dan gaan we dat zeker doen. Dus op het moment dat die kans zich voordoet, dan gaan we dat gesprek hebben en dan komen we terug naar uw Staten. Tot slot, het CDA kwam niet hiernaartoe, maar had in de eerste termijn wel nog een vraag gesteld. Ik realiseerde me: die moet ik nog even beantwoorden. Dat was namelijk de vraag: 'Kunt u ons een inzicht bieden in alle projecten die hier voorbijkomen in de voorfases, nog voordat ze in het traject gaan om daadwerkelijk tot projectrealisatie te komen?' **Wij kunnen u twee dingen toezeggen. Enerzijds, alles wat in de pre-initiatieffase terechtkomt en positief beoordeeld wordt, komt in het IPML vanaf nu terecht. Dus vanaf deel 8. De eerste versie kunt u daarvan al zien. Wij kunnen u ook toezeggen dat in de presentatie die u gaat krijgen, in de werksessie in aanloop naar het IPML 8; dat we u de afgelopen drie jaar aan projecten bijvoorbeeld, die het wel of niet gehaald hebben; dat we u die ter inzage kunnen meegeven.** Dus dat voor deze nog. Dan hebben we alle vragen beantwoord.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging van dit agendapunt en gaan we over tot stemming over het voorstel. Ik kijk even of iedereen die aanwezig hoort te zijn ook op zijn plek zit. Ik zie daar nog ... Ik schors de vergadering voor twee minuten en dan gaan we stemmen.

[SCHORSING]

Dames en heren, wilt u uw plaatsen weer gaan innemen? Ik heropen de vergadering en deel u gelijk mede dat we na stemming overgaan tot de lunchpauze, want anders krijgen we dat halverwege de eerste termijn ... Dat vind ik ook een beetje rare. Dus we eten wat op tijd, maar dan kunnen we daarna ook direct met het beleidskader beginnen en het in één keer afmaken. We gaan nu stemmen bij agendapunt 9.2, G-24-006, 2e gewijzigd Statenvoorstel 'Uitwerking motie 2998, 'Infra in control'' en de brief van GS van 23-04-2024. Een stemverklaring van de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Naar aanleiding van de bewoording van de betreffende Deputé in dezen en zeker onze bezorgdheid over Nederweert en Abdissenbosch en het toekomstbeeld wat eigenlijk de Deputé wel verwoordt, maar voor ons te veel onzekerheid teweegbrengt, zullen wij tegen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan kijk ik even of er andere stemverklaringen zijn. Dat is niet aan de orde. Dan gaan wij nu over het 2e gewijzigde Statenvoorstel stemmen. De stemming is geopend. Alle stemmen zijn uitgebracht. Het voorstel is aangenomen met 38 voor en 8 tegen. Zoals gezegd, het is nu 12.35 uur. Ik denk dat het moet lukken om om 13.10 uur de vergadering te hervatten. Een beetje vlot doordoen. Dat moet lukken. Dan zijn we ook weer op tijd thuis. De vergadering is geschorst tot 13.10 uur.

[SCHORSING]

9.3 G-24-012 Gewijzigd Statenvoorstel beleidskader 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg', brief GS van 02-04-2024 (GS-DOC-00634343)

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is agendapunt 9.3, G-24-012, gewijzigd Statenvoorstel beleidskader 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg' en de brief van GS van 02-04-2024. Ik geef als eerste het woord aan de heer Wolters Gregório namens de SP-fractie.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Er was zojuist zelfs file bij de toiletten bij ons. Ook daar moeten we iets aan gaan doen. Wat is dat nou precies, een bereikbaar en toegankelijk Limburg? Volgens onze inwoners in elk geval zo gemakkelijk en goedkoop mogelijk van Arcen naar Beek. Daarop volgt dan meteen dat dat al een hele tijd niet overal meer kan. Vooral ons verplaatsen met het openbaar vervoer door al het geschrap in bushaltes, frequenties en prijzen is niet meer wat het ooit in Limburg was. In dit kader lezen we gelukkig veel ideeën en voornemens om de vaart erin te krijgen en ook de Werkgroep OV gaat daar hopelijk aan bijdragen, net als het 'Dal Vrij'-ticket, dat we zo meteen nog gaan bespreken, en de motie over een toeristenticket, die collega Ijpelaar gaat indienen. We voelen dus ook in deze zaal aan dat het beter en goedkoper moet. Laten we dat deze periode dan ook voor alle Limburgers gaan regelen. Ook, voorzitter, gaan we veel proberen te realiseren met medeoverheden. Om door alle bomen het bos te blijven zien is het mijn vraag of GS jaarlijks een overzicht kan geven van welke gesprekken er zijn gevoerd, zoals bijvoorbeeld het MIRT, en welke afspraken met welke impact daaruit zijn voortgekomen. De toekomst van de Limburgse bereikbaarheid hangt veel samen met ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Daar missen we in het stuk nog hoe we de drukte op onze wegen kunnen verminderen door in plaats van harder vooral slimmer te gaan werken, want auto's, bestelbusjes en vrachtwagens die niet vertrekken, zorgen uiteraard ook niet voor files. Grip op vervoersbewegingen is dus voor ons een belangrijk thema in de toekomstvisie om op te pakken, want hetzelfde blijven doen met nieuwe technologie is natuurlijk een leuke hobby of de gemakkelijke weg, maar het neemt de knelpunten niet weg. Stel je voor dat we nog in evenveel files staan, maar dat Rowwen Hèze hun hit moet veranderen naar 'de elektrische auto, pakketdrone, de waterstofboot'. Hoe zal het proces van die toekomstvisie opstellen eruit gaan zien, is mijn vraag. Er moet nog een heleboel informatie verzameld worden over onder andere hoe we om kunnen of moeten gaan met zelfrijdende voertuigen en drones voor vervoer. Ook hierin zijn we afhankelijk van wetgeving uit Europa en het Rijk, maar we kunnen wel goed voorbereid blijven door proactief om die informatie te vragen en ons aan te bieden om een aantal pilotprogramma's juist hier in Limburg te laten landen. Ook in dit kader hebben we grote opgaven aan te pakken en verwachten onze inwoners dat we meters maken. Het gesprek over wat en hoe moeten we vol passie blijven voeren, net zoals we dat in elke commissie doen. We moeten ons slim laten informeren door experts en uitvinders over alles wat onze mobiliteit kan verbeteren. Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wolters Gregório. Dan geef ik het woord aan mevrouw Berghorst namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Deel 3 van 4. We zijn op stoom. Voorzitter, we spreken in dit huis heel vaak over mobiliteit. We hoppen van project naar project en van budgetoverschrijding naar budgetoverschrijding. Dan zou je bijna vergeten dat er ook nog gewoon beleid gemaakt wordt op mobiliteit. Ik ga direct met de deur in huis vallen: de PvdA is heel tevreden over het voorliggend kader, maar een aantal zaken verdient wel extra aandacht. Om te beginnen, hoe kan het ook anders, het OV. Te vaak krijgen wij het gevoel dat afspraken die met Arriva gemaakt worden niet voldoende worden nagekomen. Ja, het OV staat voor grote uitdagingen, zeker als het gaat om het werven van voldoende werknemers, maar tegelijkertijd roept de handelswijze van Arriva ook vaak vragen op. Het inzetten van Limburgse bussen in Twente bijvoorbeeld, terwijl in Limburg regelmatig bussen uitvallen vanwege een gebrek aan materieel. Werknemers met een burn-out ontslaan in plaats van voorkomen dat werknemers überhaupt een burn-out krijgen. Stevig concessiemanagement is voor ons dan ook een belangrijk punt. Ik zou de Gedeputeerde willen vragen op welke wijze hij op deze twee specifieke voorbeelden nou in gesprek is met Arriva. In 2022 ondertekende de Provincie het Bestuursakkoord Toegankelijkheid Openbaar Vervoer 2022-2032. Uiteraard staat de PvdA

heel erg positief in deze ambitie. We willen ook graag helpen en meedenken met het maken van het uitvoeringsplan, maar tegelijkertijd vragen wij ons wel af hoe dit bestuursakkoord zich nu verhoudt tot een ademende concessie, waarin steeds vaker bushaltes worden verplaatst naar de randen van een dorp en waar steeds vaker ook de concessie wordt gereden met kleine busjes, die per definitie een stuk minder toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. We lezen in het beleidskader ook dat er kansen voor grensoverschrijdende busverbindingen worden onderzocht. Nou, deze Gedeputeerde kent de PvdA als een zeer ambitieuze partij als het gaat om grensoverschrijdende verbindingen. Ik zou hem daarom ook willen vragen om niet te stoppen bij een onderzoek, maar daar waar er kansen liggen die kansen ook te grijpen en grensoverschrijdende busverbindingen te realiseren. Als we het dan over die grensoverschrijdende verbindingen hebben: we praten in Limburg al jaren over een intercity van Eindhoven naar Aken. We hebben er ook al heel veel werk voor verricht. We hebben al spooraanpassingen gedaan. Waarom lukt het dan tot nu toe nog steeds niet om dit te realiseren? Ik zie dat de inzet in het beleidskader nu beperkt wordt tot praten over de randen van de dag. Dat is geen volwaardige intercityverbinding naar Aken. De PvdA vraagt zich af of de recente ontwikkelingen in de Brainport-regio Eindhoven, waar € 2,5 miljard beschikbaar wordt gesteld om het vestigingsklimaat te verbeteren, hierin ook een kans biedt, want een grensoverschrijdende treinverbinding van Eindhoven naar Aken verstevigt ook het vestigingsklimaat in de Brainport-regio. Graag een reflectie van het College hierop. Dan tot slot, voorzitter: de PvdA is heel erg blij met de drie pilots rondom vrachtwagenparkeren. Het is dringend nodig. Maar het probleem moet niet alleen door overheden worden opgelost. Logistieke bedrijven moeten hierin ook zelf hun verantwoordelijkheid nemen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Dan geef ik het woord aan de heer Schyns namens de fractie van JA21.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. Het blijft een interessant beleidskader over een bereikbaar en toegankelijk Limburg. Ik begin met een lichte kritische noot. Het komt een aantal keer terug in het beleidskader, de woorden 'gedragsaanpak, gedragsbeïnvloeding, gedragsaanpassing, gedragsverandering'. Ja, voorzitter, bij de conservatief-liberaal van JA21 schieten deze woorden toch echt in het verkeerde keelgat. Het is het toonbeeld van wat er mis is met de alsmaar groeiende overheid, die het leven van de burger tot op detailniveau wil beïnvloeden en wil bepalen. Dit is namelijk ook wat JA21 bedoelt met: niet zomaar in programma's en financieringen duiken. Namelijk: veilig, slim, duurzaam. Het Rijk gooit er landelijk € 1,4 miljard tegenaan om u uit de auto te lokken. Zonde van de belastingafdracht van de hardwerkende burgers. Nota bene, in dit beleidskader wordt zelfs aangegeven dat het zeer moeilijk is om menselijk gedrag te beïnvloeden. Dit moet allemaal omdat er deze bestuursperiode geen grote infrastructurele projecten meer bij komen, mede omdat door de stikstofproblematiek de aanlegprojecten stilliggen. Er zitten geen grote infraprojecten meer in de pijplijn. De laatste grote projecten bevinden zich nu in een vroeg stadium van de uitvoerende fase. Maar voorzitter, vier jaar stilstand op infra is volgens JA21 echt onacceptabel. Daarom dienen wij vandaag een motie in om te zorgen dat er toch iets in de positieve pijplijn komt. Dan zal ik het dictum voorlezen. 'Verzoeken het College om in de bestuursperiode 2024-2027 te verkennen welke nieuwe grote infrastructurele projecten opgepakt dienen te worden die vanaf de periode 2027-2031 of later uitgevoerd kunnen worden / uiterlijk in Q4 2025 een lijst met mogelijke grote infrastructurele projecten, inclusief onderbouwing, te presenteren aan PS / deze projecten na overleg met PS in een voorbereidende fase te begeleiden naar de volgende bestuursperiode.' Hoe kon ik het tot het laatst bewaren, voorzitter? De Maaslijn. We noemen het beestje maar bij naam: kabinet-Rutte IV wilde niet de meerkosten betalen. Nu zitten wij met de gebakken peren. Tevergeefs, zegt het College ... Dan heb ik een vraag: gaat u het erbij laten of gaat u het nog een keer proberen bij het nieuwe kabinet? Sla gerust maar eens met de vuist op tafel. Het is een wisselwerking, geen eenrichtingsweg. Het Rijk geeft de Provincie steeds meer taken, maar daar mag ook wel iets tegenover staan, zeker met het aankomende ravijn in 2026. Ik dank de Gedeputeerde voor zijn inzet. We zullen het College met liefde scherp houden op infra. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Schyns. Ik geef het woord aan de heer Hermans namens de fractie van de PVV.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, bij de behandeling van dit beleidskader in de commissie zijn een groot aantal van de vragen van de PVV al beantwoord. Ik wil het eigenlijk alleen nog eventjes hebben over de ambities die in het stuk verwoord staan. Dan in het kader van de actualiteit: hoe denkt dit College de ambitie waar te maken dat er in 2027 meer duurzame verplaatsingen van personen en goederen plaatsvinden? Ik zeg dat mede omdat tussen de ziekenhuizen van Heerlen en Sittard-Geleen of Geleen, zo je het wilt, een afstand van 22 kilometer overbrugd moet worden. Als het een beetje meezit red je dat in drie kwartier. Sneller, dan krijg je een bekeuring thuis. Maar op drie kwartier moet je rekenen ondertussen. Nou heeft de Gedeputeerde een voorschot genomen door te zeggen: 'We gaan naar 2028 kijken en niet meer naar 2027.' Ik vind het wel leuk, maar toch staat het nog steeds in het stuk. Ik neem dan een paar andere ambities erbij. Het OV. De kwaliteit is verbeterd in 2027 ten opzichte van 2023. Hoe gaan jullie dit bewerkstelligen met onder andere de personeelstekorten en de vertraging van de Maaslijn? Reizigersorganisatie Rover ziet de oplevering daarvan in 2027 niet zitten. Dan de ambitie van een betere bereikbaarheid. Hoe dan, voorzitter. Er zitten vertragingen aan te komen vanwege de verbreding van de A2 – dat zien we vanavond al – en: geen nieuwe infraprojecten. Ambitie: dorpen en buitenwijken beter bereikbaar. Voorzitter, gezien mijn eerdere opmerking: hoe dan? Ambitie: verkeersveiligheid. U heeft het er in een eerder betoog al over gehad. We zijn al jaren met acties bezig om de veiligheid te verbeteren. Denk aan 'Maak van de nul een punt', 'Wie is de BOB?', 'Ik rijd MONO. Toch loopt het aantal verkeersslachtoffers niet terug. Voorzitter, zoals de PVV dat ziet bereik je deze doelen voornamelijk door een betere handhaving en daar, voorzitter, gaat de Provincie niet over. Dan resteert voor ons tot slot nog de vraag: ambities toch maar bijstellen?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hermans. Dan geef ik het woord aan de heer Vaessen namens D66.

De heer Vaessen (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik ga het kort houden. In de laatste commissievergadering hebben we vastgesteld dat het College de punten uit de sonderende behandeling al voortvarend had opgepakt. Ik herhaal natuurlijk nog een keer dat D66 binnen dit kader altijd bereid is om te kijken naar investeringen in duurzame mobiliteit voor de fiets en het OV, ook als dat nieuwe investeringen zijn. Waar we in de commissie niet echt bij stil hebben gestaan was motie <onverstaanbaar> over de uitbreiding van de nachttrein naar Aken of Liège. Die stond wel in de doelenboom, maar Q1 uit de motie was nog niet afgelopen bij die commissiebehandeling. Dat is nu wel zo. We zitten al een tijdje in Q2. Ik snap natuurlijk dat we dat niet nu allemaal in één keer al geregeld hebben hoor, maar ik wil wel graag van de Gedeputeerde horen of hij een actuele stand van zaken kan geven, waar hij staat in het onderzoek naar de mogelijkheden daaromtrent. Ik hoor graag hoe de partners die we daarbij nodig hebben, vervoerders en de partners aan de andere kant van de grens, hiernaar kijken. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vaessen. Dan geef ik het woord aan de heer Ijpelaar namens het CDA.

De heer Ijpelaar (CDA): Voorzitter, vandaag staan we voor beslissende keuzes, die onze prachtige provincie Limburg zullen vormgeven. Onze positie centraal in Europa biedt unieke kansen, maar brengt ook uitdagingen met zich mee. Verbeterde mobiliteit en infrastructuur in Limburg zorgt ervoor dat Nederland letterlijk beter verbonden raakt met Europa. Onze burens worden ook steeds belangrijker door allerlei geopolitieke ontwikkelingen. Die vormen bedreigingen, maar zeker ook kansen voor onze economie. Dit alles speelt zich af aan de vooravond van grote technologische veranderingen, waarop wij ons als bescheiden euregionale provincie moeten voorbereiden. De mobiliteit van vandaag zal absoluut niet meer hetzelfde zijn als die van tien jaar geleden. Toch worden we in dit kader niet alleen geconfronteerd met toekomstige uitdagingen, maar ook met uitdagingen van de korte termijn. Het realiseren van nieuwe infraprojecten is de komende jaren niet of nauwelijks mogelijk. Prijsstijgingen en de complexiteit rond veiligheid en vergunningen heeft geleid tot een situatie waarin zelf eenvoudige wegenprojecten moeilijk te

realiseren zijn. Welke oplossingen ziet de Gedeputeerde in de toekomst om infraprojecten nog betaalbaar te houden? Is onze voorzichtige aanpak niet vooral een hele dure aanpak geworden? Laten we ons niet te veel leiden door risico's en veiligheidseisen en vergunningsprocessen? Hoe wordt gewaarborgd dat deze projecten voor onze Provincie niet ieder jaar weer duurder worden? Kunnen we niet ooit nog een keer gewoon goedkopere infrastructuur gaan aanleggen? Punt. Als we vooruitkijken, dan staat er in potentie een enorme disruptieve ontwikkeling voor de deur: autonoom rijden. Wat betekent dit voor onze infrastructurele projecten en hoe sorteren we hier maximaal op voor? De leefbaarheid van onze dorpen en kernen hangt sterk af van hun infrastructurele verbindingen met grote steden. Innovatieve mobiliteitsoplossingen, zoals zelfsturende busjes, kunnen kansen bieden, maar vragen ook om duidelijke beleidskeuzes. Hoe worden deze nieuwe mobiliteiten geïntegreerd en hoe zorgen we ervoor dat ze toegankelijk zijn voor iedereen? Of maken we juist de keuze om ze niet toegankelijk te maken voor iedereen? Een verbonden provincie is ook een provincie die haar rijke historie en cultuur kan omarmen. Onze provincie heeft een prachtig verhaal te vertellen. Vanuit de auto of trein is dit nog niet altijd te herkennen. Het CDA stelt meer storytelling langs de provinciale wegen voor. Laten we door middel van informatieve en creatieve bebording de kansen benutten om ons verhaal te vertellen. Dit kan onze inwoners en bezoekers meer betrekken bij het unieke karakter van Limburg. Hoe kunnen we dit initiatief praktisch vormgeven? Welke steun is er vanuit de Gedeputeerde voor dit onderwerp? Is er een motie nodig of niet? Als toeristische provincie is het ook belangrijk om toeristen te stimuleren om het openbaar vervoer in onze provincie nog beter te versterken. Via het Arriva-ticket zijn er hier al mogelijkheden voor. Helaas kunnen deze tickets enkel worden ingezet voor het OV van Arriva en niet bij de NS. Daarom dienen wij als CDA een motie in voor een onderzoek naar een ticket voor heel het openbaar vervoer in Limburg. Dat is dus ook de OV-fiets. De rol van data in onze beleidsvorming is ook onmiskenbaar geworden. Het biedt de mogelijkheid om beslissingen te baseren op concrete inzichten. Aan de Gedeputeerde vraag ik dan ook: hoe kunnen we deze data effectiever inzetten voor het provinciale beleid en op welke wijze wordt deze toegankelijk gemaakt voor de Provinciale Staten en andere volksvertegenwoordigers in onze provincie? Ik kom tot een afronding. De veiligheid van onze fietspaden. Als staartje denk ik een hele belangrijke, want de onveiligheid heeft vooral te maken met de opkomst van de elektrische fiets en dat verdient onze volle aandacht. Ik vraag de Gedeputeerde: welke stappen worden er genomen om de veiligheid van fietsers te garanderen en worden er nieuwe maatregelen bedacht, zoals wellicht een helmplicht voor elektrische fietsers? Mijnheer de voorzitter, voor de toekomst van Limburg is het vereist dat we een helder verhaal hebben, een heldere visie en dat we het lef tonen om echte keuzes te maken om voor te sorteren op onze toekomst. Het CDA Limburg is klaar om deze uitdagingen aan te gaan en pleit voor een verbonden toekomstbestendige provincie Limburg. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Zou u het dictum van de motie nog even voor willen lezen?

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, dat zie je. Oudgedienden leer je lastig nieuw gedrag aan, hè? Dat was vroeger niet. 'Roepen het College op te onderzoeken of het mogelijk is om tot een Limburgdekkend toeristisch ticket te komen / voor het zomerreces terug te komen bij Provinciale Staten met een voorstel over de mogelijkheden en onmogelijkheden hiervan / gaan over tot de orde van de dag.'

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ijpelaar. Dan geef ik nu het woord ... Nee, nog niet. Er is een vraag van de heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ja, in de motie van het CDA staat dat we toeristen willen stimuleren tot het gebruikmaken van het OV. Hoe ziet u voor zich dan dat die toeristen bij vakantieparken aankomen?

De voorzitter: Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Dat kan met een auto. Dat kan met het OV. Het toeristenticket is vooral bedoeld om zich te verplaatsen op het moment dat ze eenmaal hier zijn, binnen de provincie, via het openbaar

vervoer. Dat biedt ook mogelijkheden, net als in andere toeristische regio's, om steden, dorpen, kernen, attracties aan te boren waar ze normaal gesproken misschien met de auto minder zin hadden om naartoe te rijden, maar met het prachtige uitzicht en die storytellborden die dan langs alle wegen en spoorwegen staan, is het natuurlijk prachtig toeven om in een trein door Limburg te rijden.

De voorzitter: De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Begrijp ik het goed, via de voorzitter, dat u dus eigenlijk aangeeft dat u de mensen die naar het vakantiepark wel met de auto wil laten gaan, maar dat u hen vervolgens als ze hier zijn met het openbaar vervoer wil laten reizen.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, ik wil niemand verplichten om met de auto naar een vakantiepark te gaan, maar als dat de keuze is van de toerist, dan zeker. Het is vooral faciliteren.

De voorzitter: Tot slot.

De heer Schyns (JA21): Bent u het met mij eens, via de voorzitter, dat wij ons moeten richten op kerntaken en dat wij moeten stoppen met betutteling, zoals mensen fietshelmen laten opdoen tijdens het fietsen op een elektrische fiets?

De voorzitter: Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Nou, ik denk in ieder geval dat we er serieus over na moeten denken. Als u het beleidskader heeft gelezen – ik denk dat u dat ook heeft gedaan – dan geven wij miljoenen uit aan fietsveiligheid. Daar wordt eigenlijk gezegd: '90% ...' Ik maak er zelf even een percentage van, maar een heel groot gedeelte van die fietsonveiligheid heeft eigenlijk te maken met iets dat gaat ontstaan door de elektrische fiets, mensen die niet gewend zijn om daarmee te fietsen. Het is gevaarlijk. Het is ... Ja, het is echt risicovol. Als wij iets willen doen aan fietsveiligheid; dat staat in het kader. Dat willen wij eigenlijk. Dat hebben wij ... Dat gaan wij zo dadelijk ook allemaal beslissen. Dan denk ik dat wij ook serieus moeten nadenken over een voorstel zoals een verplichting voor een fietshelm. Ik moet zeggen, het is een uitnodiging aan de Gedeputeerde. We hebben het Statenvoorstel 'Verplichte fietshelm' nog niet hier voor ons liggen. Daar praten we ook niet over. Maar het is wel iets wat ik de Gedeputeerde zou willen meegeven.

De voorzitter: Dank u wel. Dank u wel voor uw bijdrage. Gefeliciteerd. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, ik ben een beetje in vertwijfeling. Ik hoor de heer Ijpelaar aan de ene kant pleiten voor fietshelmen voor elektrische fietsen, wat ik best kan volgen, en aan de andere kant hoor ik hem pleiten voor storytellborden. Bent u niet bang dat het plaatsen van storytellborden langs de openbare weg juist ook voor verkeersonveiligheid gaat zorgen, omdat automobilisten, zeker automobilisten die hier niet zo vaak komen, afgeleid zijn omdat ze vooral aan het lezen zijn wat er op dat bord staat en niet op het verkeer letten?

De voorzitter: Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Nou ja, ik zou willen voorstellen om dan vooral mijn vriendin de auto te laten besturen en dan kan ik naar die borden kijken.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik neem aan dat u hiermee bedoelt te zeggen: 'Ja, mevrouw Berghorst, ik maak me ook zorgen over de verkeersonveiligheid van dat soort borden langs de openbare weg.' Het is een serieuze zorg. We hebben eerder hier voorstellen gehad om allerlei fancy verlichting langs de Buitenring te hebben in allerlei verspringende kleurtjes. Dat hebben we uiteindelijk ook niet gedaan, omdat het gewoon echt verkeersonveilig is.

De voorzitter: Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja. Nou ja, u bent natuurlijk een Europese partij. Volgens goed Europees gebruik staan er bruine borden langs de autowegen in heel Europa met daarop prachtige verhalen over mooie plekken die je kunt bezoeken in de kernen langs die wegen. Dus ja, goed, ik denk dat als we als briljant Europa samen hebben besloten om dat in de rest van Europa te doen, dat dat ook kan in Nederland. Ik zou uw zorgen rondom verkeersonveiligheid kunnen volgen, maar ik denk dat het dan goed is om de Gedeputeerde te vragen of er daar een onderzoek naar is. Anders zijn we gewoon over aannames aan het praten. U neemt aan dat er verkeersonveiligheid gaat ontstaan door verkeersborden langs de weg. Ja, ik heb daar geen bewijs van gezien. Sterker nog, in heel Europa staan verkeersborden, van die bruine borden met allerlei prachtige toeristische attracties. Dus ja, ik snap uw verbinding niet tussen het een en het ander.

De voorzitter: Tot slot mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Nou ja, storytelling impliceert dat je een verhaal vertelt, dat er dus meer tekst op staat dan alleen: 'Kom hier dit kasteel bezoeken.' Dat is volgens mij het verschil tussen het een en het ander.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Maar dan hebben we hier te maken met een typische tomayto/tomahto. Het is aan de Gedeputeerde om de borden in ieder geval veilig te maken. Storytelling kan ook met afbeeldingen, hè? Wat mij betreft hoeft dat niet een bijbel te zijn.

De voorzitter: De heer Loomans.

De heer Loomans (Horizon): Ja, u gaf aan dat ... Kijk, ik kan me voorstellen dat een toeristenticket voor de NS en Arriva een oplossing zou zijn, waarbij ik nog wel de kanttekening heb dat je vandaag de dag ook al gewoon met je betaalpas kan inchecken en uitchecken. Dus waarom ... Wat is dan de toegevoegde waarde van een nieuw ticket? Mijn vervolgvraag is: u noemde in de beschrijving ook dat u het toegankelijk wilde maken voor de OV-fiets. Nou, op het moment dat ik nu een OV-fiets leen, staat geregistreerd op welke naam, mijn gegevens, die fiets meegenomen wordt en moet ik die fiets ook weer inleveren. Als ik dit voor toeristen heel erg makkelijk wil maken en heel makkelijk wil maken dat ze een ticket meenemen; als ze dan ook een OV-fiets willen hebben, zou ik ook verwachten dat ze dan ook weer al die gegevens moeten opgeven, omdat ik anders het risico loop dat ik overal in Limburg half gestrande OV-fietsen tegenkom die niemand meer terug gaat brengen. Hoe ziet u nu die balans tussen het aan de ene kant makkelijker maken, maar aan de andere kant wel weten wie dadelijk een fiets meeneemt?

De voorzitter: Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, ik denk dat dit ook al onderdeel zal zijn van een uitwerking. Maar ik denk zeker dat op het moment dat je een gepersonaliseerd toeristenticket zou hebben via je OV-pas, dat je dan best toegang kunt krijgen tot de OV-fiets. Het idee achter een toeristenticket is om niet een enkel ritje te stimuleren, maar om een lang weekend meerdaags gebruik te laten maken van het openbaar vervoer. Daar zit de stimulering in, om daar in financiële zin ook een impuls te creëren om dat te doen. Dus het is niet

zozeer dat het een enkelvoudige in- en uitcheck is van een reisje van Maastricht naar het outletcentrum in Roermond. Nee, het is echt de bedoeling dat ze met het toeristenticket door de provincie gaan trekken, meerdere dagen gebruik kunnen maken van openbaar vervoer. Ik denk dat u daar een groot voorstander van bent.

De voorzitter: De heer Loomans? Voldoende? Dank u wel. Dank u wel, mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Zeker weten?

De voorzitter: Ja, ik geloof het wel. Het spijt me voor u. Dan geef ik nu het woord aan de heer Bloi namens de VVD-fractie.

De heer Bloi (VVD): Dank u wel, voorzitter. Wat moet je nog zeggen over een stuk waar je een technische vragenronde, een sonderende en een politieke commissievergadering aan gewijd hebt, zonder in herhaling te vallen of met totaal iets nieuws te komen. Misschien het volgende: dank aan de organisatie en de opstellers van dit stuk voor het beantwoorden van onze technische vragen en mijn collega's voor de goede discussies in de verschillende commissievergaderingen. Zoals de VVD in de commissie al aangaf is het een goed kader wat voor ons ligt, waar we de komende jaren echt iets mee kunnen. Het is weliswaar een breed kader en op sommige punten misschien breder dan de A2 op sommige stukken, maar het legt ons als PS ook een beetje zelfdiscipline op. Het zal vaker het een of het ander worden dan én én. Er komt bijvoorbeeld daarom ook deze periode geen nieuw groot infrastructuurproject bij. We blijven werken aan een verbetering van verkeersveiligheid en doorstroming. We hebben een stevige, een hele stevige beheer- en onderhoudsopgave. Er zijn ambities op grensoverschrijdend openbaar vervoer en de bereikbaarheid van onze dorpen, steden en voorzieningen. We maken eindelijk werk van het bestuursakkoord 'Toegankelijk openbaar vervoer' door middel van het uitvoeringsprogramma. Ik was vorige week weliswaar digitaal bij een fysiek overleg – dat kan vandaag de dag – van mijn collega's Maillé en Nijskens bij het Inclusie Platform Heerlen en Sittard. Wij waren blij om te horen dat de Provincie reeds contact opgenomen heeft met die groep Limburgers om mee te denken en werken aan het uitvoeringsprogramma, waarvoor dank. Voorzitter, we participeren ook in pilots om te komen tot volwaardige vrachtwagenparkeerplaatsen, die voldoen aan de wensen en behoeften van de mannen en vrouwen die elke dag letterlijk de weg op gaan om onze economie draaiende te houden. We willen verduurzamen door onder andere te elektrificeren in het openbaar vervoer en het plaatsen van duizenden laadpalen in onze provincie. Dit en nog veel meer binnen de financiële en personele capaciteiten die wij hebben. Lopen onze ambities in lijn met onze financiële en personele capaciteiten? We hadden het er al eerder over. Hebben we de juiste mensen op de juiste plek? Hebben we de basis op orde bij onze duurzaamheidsambities in dit kader? Ik ga niet de ambitie, de duurzaamheidsambitie, herhalen uit het eerste stuk vandaag, maar denkt u die er maar bij. Voorzitter, kaders zijn kaders en de uitwerkingen van deze kaders ziet de VVD dan ook graag tegemoet. We beoordelen dan ook alle voorstellen met deze kaders in ons achterhoofd. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Bloi. Dan geef ik nu het woord aan de heer Loomans, namens de fractie Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, zoals al eerder opgemerkt bij andere beleidskaders staat ook het kader 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg' vol met mooie woorden en ambities. Het stuk leest gemakkelijk en daardoor zou de lezer bijna gaan vergeten dat er toch een aantal serieuze problemen op tafel liggen als het gaat om dat bereikbare Limburg. Denk maar eens aan de problemen bij het OV, zoals betrouwbaarheid, betaalbaarheid, toegankelijkheid en veiligheid, aan het voortdurend toenemende vrachtverkeer dat volle wegen overvol maakt of aan de verduurzaming van de mobiliteit, die toch echt wel wat extra impulsen kan gebruiken. Zonder iets af te willen doen aan alle goede doelstellingen die in dit kader genoemd worden, vallen mij toch een aantal dingen op. Zo wordt meermaals vermeld hoe belangrijk het wel niet is dat we in Limburg vaker de fiets en het OV gaan gebruiken. Als we dat met zijn allen vinden, waarom

worden de maatregelen die dit bevorderen dan niet met prioriteit uitgevoerd? De praktijk laat maar al te vaak het tegenovergestelde zien. Als de kosten van een infrastructuurproject te hoog uitvallen, zijn de fietsvoorzieningen vaak de eerste die geschrapt worden. Moet ik het hier nog over Nederweert hebben? Als het College fietsen belangrijk vindt, waarom is er dan in de begroting de komende jaren € 0 voor de fiets opgenomen? Moeten we niet juist fietspaden en snelfietsroutes met prioriteit aanleggen en ook zorgen dat er bij de mobiliteitshubs altijd voorzieningen zijn waar fietsen veilig gestald kunnen worden? Misschien is er zelfs iets te verzinnen om fietsen met de bus mee te kunnen nemen. Als het gaat over het OV, zou de vraag moeten zijn hoe we ervoor kunnen zorgen dat het OV de voorkeur krijgt boven de auto. Betrouwbaarheid en veiligheid zouden daarbij bovenaan moeten staan, ook als dat geld kost, zonder deze maatschappelijke kosten af te wentelen op de reiziger. Willen we Limburg blijven zien als midden in Europa, dan zullen we naast praten over grensoverschrijdend OV ook eens wat nieuwe verbindingen moeten gaan realiseren. Dat lijkt me ook een kwestie van prioriteiten stellen. Gelukkig geeft het College aan dat ze geen nieuwe infrastructurele projecten gaan opstarten. Prima, want het wegwerken van een bottleneck in een wegennet leidt vaak tot het ontstaan van een nieuw knelpunt op een andere plaats. Zelfs als het zou leiden tot een betere doorstroming, gaat dit de automobilist niet helpen om eens wat vaker te kiezen voor de fiets of het OV. Voorzitter, we hebben nog een lange weg te gaan voordat Limburg op een duurzame manier bereikbaar en toegankelijk is. Ja, er staan in dit kader veel maatregelen en doelstellingen die ons in de goede richting gaan brengen, maar laten we zelf ook eens wat meer beweging brengen in onze manier van denken over mobiliteit en het stellen van prioriteiten. Beginnen met het vervoersmiddel dat voor vrijwel iedere Limburger toegankelijk is: de fiets. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Boven namens de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, het voordeel is: het gaat een korte bijdrage worden, want het is een vergissing.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Huizing namens de fractie van de BBB.

De heer Huizing (BBB): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik zou willen beginnen met de opmerking: vergissen is menselijk. Misschien krijg ik er nog wat spreektijd bij. We zullen het zien. Ja, misschien even ... Er is zojuist een interessante discussie geweest over storytellingborden. Daar ga ik verder geen uitspraken over doen. Ik kan alleen zeggen als ervaringsdeskundige, campagneleider voor de BBB, dat de effectiviteit van storytellingborden langs de weg zeer groot is. Dat is het enige wat ik mee wil geven. Goed. Dan een bereikbaar en toegankelijk Limburg. Bereikbaarheid en toegankelijkheid zijn aandachtsgebieden waar de Provincie een belangrijke en leidende rol in speelt. Het is tevens een gebied waar het beleid wordt gevormd door een opeenvolging van concrete projecten, die te maken hebben met infra en vervoer. Het voorliggend beleidskader is eigenlijk een voortzetting van dit beleid en deze beslissingen in de toekomst. Het is eigenlijk een momentopname in een reeks van beslissingen die zijn genomen en die nog zullen worden genomen. Ik wil dan ook echt even stilstaan bij de investeringsbeslissingen in enigerlei vorm die zijn genomen het afgelopen jaar in een bereikbaar en toegankelijk Limburg, ook al is het soms in de vorm van een noodgedwongen beslissing tot een extra krediet vanwege kostenoverschrijdingen. We noemen de afronding van de N280, stationsgebied Beek-Elsloo, de Maaslijn, de Wittemerallee, de Parkstadroute, afstand Parkstadring en dan vanuit 'Infra in control' de Leunseweg, N273 Neer, wegvak Hoogcruts – Belgische grens en het project Nederweert. En niet te vergeten, ze zijn gelukkig in het gewijzigde stuk toegevoegd: majeure investeringen in uitbreidingen van de Willem Alexanderhaven, de haven van Stein en de haven van Maastricht. Last but not least natuurlijk de opstart van de Werkgroep Toekomstbesteding OV in Limburg. Ik heb de bedragen niet bij elkaar opgeteld. Misschien wel de Gedeputeerde dat nog eventjes doen. Maar het is toch een duidelijke blik dat dit College voortvarend aan de gang is gegaan met de thema's bereikbaarheid en toegankelijkheid en die serieus neemt. Het beleidskader biedt een verdere doorkijk in hoe dit zich verder gaat ontwikkelen richting de toekomst. Het is in twee sessies uitvoerig behandeld en op basis van vragen en

opmerkingen van Statenleden verder aangevuld tot een volwassen document, waar wij volmondig mee in kunnen stemmen. Naar aanleiding van het document en de wijzigingen die zijn doorgevoerd hebben we nog een aantal vragen waarop wij graag een reactie van de Gedeputeerde zouden hebben. Allereerst de zojuist genoemde uitbreidingen van de havens. Wat dit precies behelst is nu nader uitgewerkt en onderstreept het belang van deze acties. Het gaat om € 37,4 miljoen CEF-gelden en daaraan toegevoegd nog de nodige private middelen. Het is dus een serieuze impuls. Het stimuleren van vervoer over water is niet alleen van groot belang voor de bedrijven die hier gebruik van maken, het levert ook een belangrijke impuls, een bijdrage aan de vestigingsplaats Limburg, maar het is vooral van belang om een verdere modal shift tot stand te brengen, een modal shift die een belangrijke bijdrage levert aan duurzaamheidsdoelstellingen. Een container over water geeft een belangrijke CO₂- en NOx-reductie ten opzichte van een container over de weg. Zelfs als het schip door diesel aangedreven is. Daarnaast is iedere vrachtauto die van de weg naar het water gaat er eentje minder die congestiedruk oplevert. Dank dat in de laatste versie van het stuk dit uitgebreider beschreven is. Het enige wat nog ontbreekt is een betere monitoring – we hebben het net ook over monitoring gehad – van container- en bulkvolumes die in Limburg over weg en water gaan. Graag zouden wij dit van jaar tot jaar beter gemonitord willen zien, omdat dit een goed inzicht biedt in de resultaten van dit soort investeringen, zoals die wellicht in de toekomst nog zullen volgen. Graag daarover een toezegging. Ik noemde zojuist de lijst met investeringen waar op de een of andere manier een klap op is gegeven het laatste jaar. Dit brengt me op het punt dat in het kader, maar ook in het coalitieakkoord, is gesteld dat er deze coalitieperiode geen majeure nieuwe investeringsprogramma's meer ter hand zullen worden genomen. Hier zijn we het als zodanig mee eens. We vinden de focus op het nu snel en voortvarend ter hand nemen van de projecten een juiste. Hoewel op korte termijn ook geen nieuwe projecten in het verschiet liggen, geen nieuwe grote projecten, vragen wij ons toch af of het wijsheid is om het loket voor nieuwe projecten voor de komende drie jaar geheel op slot te doen en er een bordje 'afwezig' op te hangen. Graag horen we uw gedachten over hoe we omgaan met vragen uit de provincie voor verbeteringen aan de infra, die kosten en investeringen met zich mee zullen gaan brengen. Gezien de nog resterende tijd in deze coalitieperiode, drie jaar en dat is niet lang als het over infraprojecten gaat, verwachten we ook geen noodzaak voor het aangaan van grote financiële commitments, maar zouden we graag van de Gedeputeerde horen hoe hij zonder grote commitments aan te gaan om zal gaan met dit soort vragen en nieuwe initiatieven. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Huizing. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ten aanzien van dit beleidskader moeten we vaststellen dat het een beleidskader is dat nogal gericht is op het continueren van lopende zaken en dat beperkt is in nieuwe initiatieven. Het nalezen van de antwoorden van de Gedeputeerde op onze en overige vragen in de commissievergadering ter voorbereiding op dit beleidskader geeft een goed beeld van wat er besproken is. Bij het vorige punt, voorzitter, maakte ik een bruggetje naar dit agendapunt: verkeersveiligheid. Zorg voor kwetsbare oudere verkeersdeelnemers. Zorg voor de jonge deelnemers. Zorg voor mensen met een functiebeperking die kwetsbaar zijn en zich soms overschatten, zeker met de snelheidsverschillen die er op dit ogenblik zijn op fietspaden met fatbikes en vergelijkbare fietsen, die echt een heel groot risico vormen. In de commissievergadering sprak de Gedeputeerde ook over verkeersonveilige situaties, vaak op elektrische fietsen. Ik wil er eigenlijk aan toevoegen: vaak door elektrische fietsen. Links, rechts, inhalen, het kan allemaal. Het liefst nog eventjes met een schouderklopje erbij. Maar goed. De Gedeputeerde zegt dat daar volgens hem veel aandacht voor bestaat middels het programma Doortrappen. Ik heb de website doortrappen.nl bekeken. Het programma Doortrappen is een initiatief van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De coördinatie van Doortrappen ligt bij het ministerie en het programma wordt uitgevoerd door de Provincie, gemeenten en andere partijen. Graag een nadere toelichting van GS op hoe dit programma wordt uitgevoerd en uitgerold binnen onze provincie. Dan, voorzitter, het openbaar vervoer maakt onderdeel uit van dit beleidskader, 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg'. Dat toegankelijke gaat me heel erg aan het hard. Als namelijk één mevrouw met een kinderwagen in de bus staat, dan kom je er niet meer in met

een rolstoel. Als je een beetje pech hebt en het is in de winter, dan gaan er drie bussen langs. In die drie bussen zit er al iemand. Je bent vastgenageld door bevrozing aan de grond. Wat dat betreft vind ik dat daar ook ... Ja, goed, we hebben minder strenge winters. Dat dan wel. Maar regenen doet het ook en je wordt hartstikke nat. Het OV is veelbesproken in de commissievergadering. Zo ook over de OV-Bikkergelden en de OV-Meedoen Pas voor minima, maar daarover meer bij het volgende agendapunt. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. Dan geef ik nu het woord aan de heer Dautzenberg namens de fractie van GroenLinks. Voor de heer Dautzenberg is het zijn maidenspeech.

De heer Dautzenberg (GroenLinks): Dank, voorzitter. We hebben zojuist geluisterd naar een stuk over storytelling langs de weg. U gaat nu even luisteren naar ons stuk storytelling over mijzelf. Mensen uit mijn omgeving vragen mij vaak alom: 'Waarom ben jij eigenlijk politiek actief geworden?' Eigenlijk ben ik al heel lang geïnteresseerd geweest in de politiek, maar de geboorte van mijn zoontje Casper heeft er eigenlijk voor gezorgd dat ik me begon af te vragen hoe ik invloed kon uitoefenen op de omgeving waarin hij en met hem vele anderen opgroeien. Dus werd ik lid van GroenLinks en ook vrij snel actief binnen GroenLinks, omdat ik me actief wou inzetten met de droom om mijn leefomgeving beter te maken. Datzelfde zoontje, Casper, is trouwens helemaal gek op bussen. Tijdens wandelingen moesten we hem dan ook in zijn kinderwagen even parkeren bij het busstation in Hoensbroek, waar we destijds woonden, zodat hij de bussen aldaar kon bewonderen. Verheugd was ik dan ook dat ik tijdens mijn eerste weken in mijn nieuwe job als beleidsmedewerker in een kleine gemeente in Zuid-Limburg een kartonnen vouwplaat vond op kantoor. Eenmaal in elkaar gevallen werd dit een kartonnen bus en niet zomaar een bus, nee, een Arriva-bus. Dezelfde bussen die hij dus wekelijks bewonderde. Deze vouwplaat mocht ik meenemen naar huis. Die stopte ik dus in mijn tas en gaf ik aan mijn zoontje. U kunt het zich voorstellen, die was bijzonder blij daarmee. Nu sta ik hier een paar jaartjes later mijn maidenspeech te houden over nota bene het beleidskader Mobiliteit, waarin dus onder andere ook de concessie met Arriva valt, als provinciaal Statenlid in de Provincie Limburg. De cirkel is nu al rond. Over dat beleidskader het volgende, voorzitter. GroenLinks begrijpt dat de focus de komende periode vooral komt te liggen op het beheer en onderhoud van onze provinciale infrastructuur. Wij lezen in dit Statenvoorstel dat er naast beheer en onderhoud ook gewerkt wordt aan een aantal andere zaken. Bij een paar van deze zaken wil ik even stilstaan. Als eerste verkeersveiligheid. De stijgende lijn in het aantal verkeersslachtoffers en zelfs een verdubbeling van het aantal verkeersslachtoffers in 2040 is waar de provincie Limburg op afstevent wanneer er geen sterker beleid wordt gevoerd op verkeersveiligheid. GroenLinks vindt het dan ook bijzonder positief dat het College hier veel aandacht aan gaat besteden. Veiligheid in het verkeer, of dat nou de fiets betreft, de auto of het OV, is een basisvoorwaarde voor een goed functionerend bereikbaar en toegankelijk Limburg. Over dat OV het volgende. GroenLinks steunt uiteraard het voornemen van het College om het OV goedkoper te maken voor specifieke doelgroepen, zodat de drempel om mee te doen aan de maatschappij verlaagd wordt. Maar daarover later meer vandaag. Wel blijven wij de naleving van de gemaakte concessieafspraken met Arriva kritisch volgen en dan met name de bereikbaarheid van het buitengebied en de ontwikkelmogelijkheden op dat vlak. Maar ook het personeelstekort is natuurlijk iets dat onze aandacht verdient. Het piept en kraakt soms bij Arriva. We kijken dan ook onder andere uit naar de midterm review en welke mogelijkheden wij als Provincie hebben om het OV te verbeteren. Last but not least de fiets. Volgens het CBS gebeuren circa 28% van alle verplaatsingen op de fiets. Dat zal ook mede te danken zijn aan de opkomst van de elektrische fiets, want dankzij deze elektrische fiets is het ook nog eens aantrekkelijker om langere afstanden te overbruggen met de fiets. Het nog aantrekkelijker maken door het aanleggen van meer provinciale fietspaden, naast de genomen besluiten hierover, zit er helaas deze periode niet in. Dat vinden wij jammer. De fiets heeft immers volgens GroenLinks een prominente plek in onze visie omtrent mobiliteit. Dat komt omdat het gebruik van de fiets niet alleen kan meewerken aan een betere mobiliteit, maar ook leidt tot een verbetering op de vlakken van duurzaamheid, leefbaarheid en ook gezondheid. We spreken dan ook nu alvast uit dat de fiets een prominente plek in de Mobiliteitsvisie 2040 verdient. Voorzitter, ik ga afronden. GroenLinks gaat voor dit Statenvoorstel stemmen. Dat is niet omdat wij nou bijzonder enthousiast raken door dat wat hierin staat,

maar aan de andere kant zien we vrij weinig dat ons noopt om tegen dit voorstel te stemmen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Gefeliciteerd, mijnheer Dautzenberg, met uw maidenspeech. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn van uw Staten het woord aan de heer Peters namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dank je wel, voorzitter. Ja, een compliment aan zo'n jong Statenlid, dat daar zo even lekker zijn eerste speech houdt. Het is niet mijn eerste. Maar ik vind het wel leuk als je hier zit in dit huis, je hebt zeven portefeuillehouders en je ziet ook door de dag heen een stuk of tien tot vijftien mensen die College houden ... Dan denk ik: ja, dat is niet mijn ding. Dat weet u ondertussen. Ik heb eigenlijk, voorzitter, met uw permissie, alleen maar lovende woorden. Onze Provincie staat voor een cruciale uitdaging: het vormgeven van mobiliteitsbeleid, dat niet alleen efficiënt is, maar ook duurzaam en veilig. Dit vergt daadkracht en visie. Gelukkig is dat in dit huis voldoende aanwezig. Het is tijd dat we resoluut kiezen voor slimme mobiliteit. We moeten afstappen van de obsessie met extra asfalt en meer inzetten op alternatieve vervoersmiddelen, zoals de fiets en het openbaar vervoer. Deze keuze is niet alleen goed voor het milieu, maar ook zeker voor onze gezondheid en economie. Maar laten we niet vergeten – ik heb net een cursus snellezen gehad, dat hebben ze allemaal geloof ik hier – dat mobiliteit ook hand in hand moet gaan met veiligheid. Daarom roep ik op tot actie: laten we meer dodehoekspiegels installeren in onze provincie. Dit eenvoudige en effectieve middel kan levens redden en ongelukken voorkomen, zoals ook al besproken in de commissies. Bovendien mogen we niet stilzitten als het gaat om bereikbaarheid. Een goed functionerend openbaar-vervoersnetwerk is van vitaal belang voor de ontwikkeling van onze provincie. Laten we daarom streven naar een betaalbaar en toegankelijk openbaar vervoer voor iedereen. Ik heb geen motie vandaag. Ik ben al doodgegooid met moties bij mij op mijn tafel. Maar ik heb wel een beetje emotie. Dat wil ik ook even gezegd hebben. Er belde mij deze week iemand op, een schoonzoon van een man van 85 jaar, die niet meer geplaatst kan worden in een ziekenhuis in Roermond, want ze zitten allemaal propvol. Deze man van 85 jaar moet verplaatst worden naar Heythuysen. In Heythuysen hebben ze een prachtig verpleeghuis. Dat ligt ongeveer 6 kilometer af van de laatste bushalte. Dan zal je maar een vrouw hebben die ook in de richting van de 80 gaat en die aangewezen is op hulpmiddelen. Dan word je gewoon na zoveel jaar getrouwd te zijn van jouw geliefde huis weggetrokken. Je kan niet in je eigen stad meer wonen. Daar komt mijn emotie. Je wordt weggehaald. Die vrouw heeft geen vervoer, die kan niet met de bus ernaartoe. Natuurlijk zullen er allerlei middelen zijn, maar dat is de maatschappij waar we nu in leven. Geen busvervoer tot aan dat verpleeghuis, maar hij wordt wel ernaartoe gebracht. We moeten er eens over nadenken: wat staat ons nog te wachten? 85 ben ik over 10 jaar, maar ik hoop dit niet mee te maken. Dat betekent wel wat voor een gezin. Dat wil ik even ook tegen de Deputé gezegd hebben. Het is zo belangrijk, waar ook de Partij van de Arbeid voor staat, om vervoer te hebben op maat en dat ook die dingen terechtkomen bij een verpleeghuis. Dat er van mijn part vanaf de laatste bushalte nog een bus is die naar het verpleeghuis gaat. Dat was even de emotie. Moet ik daar nog het dictum van voorlezen? Nee, hè? Dat heb ik nou genoemd. Laten we niet vergeten dat mobiliteit geen grenzen kent.

De voorzitter: De heer Ijpelaar heeft een vraag voor u.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Het is niet mijn vader hoor. Die leeft niet meer. Maar ga verder. Ja.

De heer Ijpelaar (CDA): Mijnheer Peters, ik hoor u twee dingen zeggen: vervoer op maat en u wilt een bushalte in sommige situaties erbij. Dat zijn soms in het kader in ieder geval twee verschillende dingen. Typerend voor wat oudere mensen is dat zij gebruik kunnen maken van doelgroepenvervoer. Dat is ook wat ik in mijn inbreng in ieder geval zei: goh, ik denk dat het goed is om strakke keuzes te maken tussen het een of het ander en wellicht ook het doelgroepenvervoer te verruimen in bepaalde situaties en keuzes te maken om het openbaar vervoer...

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): En uw vraag is?

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, mijn vraag is: kunt u mij helpen om een onderscheid te maken tussen die twee dingen in uw optiek, van LOKAAL-LIMBURG?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Het doelgroepenvervoer, zoals ik dat ken en zoals ik het bestudeerd heb, ook voor die mensen, want ze stelden mij die vraag ... Ik ben volksvertegenwoordiger. Dan ga ik daarnaar kijken. Dat doelgroepenvervoer is niet op maat. Deze mevrouw kan gebruikmaken van doelgroepenvervoer. Het eerste busje wat daarvoor gaat zit in Buggenum. Dus ze zal met de fiets naar Buggenum moeten, Roermond uit 7 kilometer en als je over de Maas gaat 5, maar dan moet je een stuk zwemmen. Ik geef even aan: dat doelgroepenvervoer waar u het over heeft is niet maatloos te combineren met het busvervoer. Er zijn ook vervoeren, die komen je thuis ophalen en die brengen je, maar dan ben je weer aangewezen niet op de tijden dat er bezoeken is. Je moet echt een keer daar zelf inkruipen en zeggen: wat zou mij nou gebeuren als mijn familielid strakjes ergens in the middle of nowhere in een verpleeghuis zit? Daar krijgt u geen passend vervoer voor. Helaas.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Mijnheer Peters, help me even. Dus initiatieven als Omnibus en zo zijn niet toereikend om mensen op vraag richting dat ziekenhuis te brengen, met een leeftijd van 85 jaar, in uw ogen.

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Nee, niet altijd. Er zijn mogelijkheden. Natuurlijk zijn er mogelijkheden, maar ik heb zelf aan den lijve ondervonden; het is heel en heel slecht. Dat heeft ermee te maken dat we niet in die stad, waar we zelf zitten, of in de omgeving een verpleeghuis hebben. We hebben ons wat dat betreft wegbezuinigd. Waar was ik gebleven? Op pagina ...

De voorzitter: Mevrouw Fischer had ook nog een vraag voor u, mijnheer Peters.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Nou ja, eigenlijk meer een tip. Dat Valys er ook nog is, maar dat ook Valys niet in staat is om je precies ... Ze brengen je wel waar je zijn moet, maar wat moet je doen om op tijd daar te zijn? Hebt u daar een oplossing voor?

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ja. U zegt het. U zegt het. In de praktijk is het niet altijd zo zoals wij dat graag zouden willen. Mij gaat het er eigenlijk om: we moeten dat zien te voorkomen. Maar goed.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, ik vind het een heel sympathiek betoog, mijnheer Peters. Ik ben een beetje zoekende. Als u zegt 'doelgroepenvervoer', dan denk ik onmiddellijk in het Omnibus-systeem, wat iemand in dit geval zou ophalen bij de voorkeur en zou brengen naar daar waar ze moet zijn, haar ook weer ophaalt en terugbrengt. Maar dat is van de gemeente, niet van de Provincie. Dus de vraag is dan: vindt u dan dat wij als Provincie ons meer moeten gaan bemoeien met deze gemeentelijke taak?

De voorzitter: Mijnheer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Bemoeien is misschien een heel groot woord, maar we moeten ons daar wel mee bezighouden. We willen gepast vervoer. Ik hoor het de hele dag: hoe kunnen we de mensen mobiel overal brengen waar ze willen? Ik hoor het de hele dag. Iedereen heeft het geroepen. Ook u heeft het

geroepen. Ja, op het moment dat die bus niet verder komt dan het dorp Heythuysen en je moet dan nog 5 kilometer verder, moet er een stuk busje zijn dat dan vanaf die plek, wat heel vaak gebeurt, die mensen op die tijden dat er bezoekuur is en zo naar dat verpleeghuis brengt.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Maar bent u het met mij eens dat in dit specifieke geval het doelgroepenvervoer van de gemeente via Omnibus misschien een slimme oplossing zou zijn voor deze specifieke casus?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): U noemt het een specifiek geval, maar het kan zomaar zijn dat dit soort specifieke gevallen in onze provincie Limburg veel vaker voorkomen. Dan vind ik toch dat we daar een oplossing voor moeten vinden. Ik sta helemaal achter uw verhaal: laten we de mensen mobiel houden. Maar laten we ook mensen niet uitsluiten op deze manier, triest uitsluiten. Dan was ik op pagina 36 gebleven geloof ik. Samenwerken met de buurlanden en het Rijk is essentieel om ervoor te zorgen dat onze provincie goed verbonden blijft met de rest van Nederland en Europa. De Maaslijn in dezen is al door JA21 genoemd. Tot slot wil ik benadrukken dat duurzaamheid de rode draad moet zijn in mobiliteitsbeleid. We moeten streven naar een vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen in de transportsector. Voorzitter, collega's, laten we samen de uitdaging aangaan en werken aan een mobiliteitsbeleid dat klaar is voor de toekomst. Laten we kiezen voor slimme mobiliteit, veiligheid, bereikbaarheid en duurzaamheid. We zullen de motie van JA21 steunen. Vragen aan de Deputé heb ik eigenlijk niet echt. In dit dossier worden wij heel goed bediend. Niet alles kan, maar dat wij gehoord worden als volksvertegenwoordigers van juist een partij die van onderop werkt is voor ons al mooi meegenomen. Ik wil toch een paar opmerkingen maken, drie. De paaltjes op de fietspaden. Ik word door fietsers erop gewezen dat we in Nederland worstelen met ons verkeersreglement. We hebben een fietspad wat overgaat van één naar twee. Dan zetten wij midden op het fietspad een rood/wit paaltje neer. U wilt niet weten hoeveel wielrenners of groepjes die fietsen daar verongelukken. Daar moet eigenlijk een beleid komen waar we allemaal iets mee kunnen. Daarnaast moet ik ook even kwijt dat in Roermond de handhavingsboot wordt stopgezet. Die wordt aan het anker gelegd, heb ik begrepen. <onverstaanbaar> 'Laten we die boot zo snel mogelijk van de Provincie overnemen, zodat ook de bereikbaarheid op het water kan blijven volgen.' Op de dag dat we dit bespreken en op de dag dat de jeugd met vakantie gaat, gaan wij in Limburg om 19.00 uur al of misschien om 20.00 uur alle tunnels dichtgooien. Hartstikke bedankt, Rijk en Provincie. Hebben we nu zitten te slapen of wat is dit nou eigenlijk? Waarom moet ik straks al om 18.00 uur wegrijden om om 19.00 uur thuis te kunnen zijn, want de tunnels gaan dicht? Het is toch niet waar, hè? Het gebeurt allemaal. Ook nog tijdens dit stuk. Hartstikke bedankt, voorzitter, voor de moeite.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Peters. Op de seconde. Fantastisch. Daarmee zijn we aan het einde van de eerste termijn van uw Staten. Dan geef ik het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik hoor hier al naast me fluisteren: 'Ja, die tunnels.' De Gouverneur, nog voor het debat begon, deelde dezelfde zorg die de heer Peters met ons allen deelde zojuist. Ik heb in goed overleg met het Rijk dan ook deze maatregel gestimuleerd. Dan is deze vergadering eerder ten einde. Dus zie het als een motivatie om snel naar huis te gaan. Voordat we beginnen met de inhoudelijke beantwoording van de vragen van de Staten uiteraard de complimenten aan de heer Dautzenberg voor de maidenspeech. Chapeau. Ik kom dadelijk nog even terug natuurlijk op het inhoudelijke deel daarvan. Het beleidskader dat voorligt kent een aantal focuspunten, maar ik denk dat het het makkelijkste is, door de veelzijdigheid van de vragen die gesteld zijn, om toch even per partij langs de aandachtspunten te gaan. Dan kan het zijn dat ik als ik één partij beantwoord heb, ik indirect ook drie andere partijen help aan de antwoorden. De heer Wolters Gregório stelde eigenlijk een heel prangende vraag: 'Alles

wat uit het MIRT komt en uit het BOL, kunt u ons daarvan goed op de hoogte houden?' Ja, op dit moment is het gebruik in ieder geval dat we dat met een mededeling portefeuillehouder doen. Ik hoop dat dat afdoende is, maar mocht u behoefte hebben aan nog meer duidelijkheid, dan zult u mij toch even moeten helpen bij op welke manier we u daarin kunnen voorzien.

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Dan hoef ik het niet in mijn tweede termijn nog een keer over te doen. Het IPML hebben we eigenlijk al om heel duidelijk de projecten waar we mee bezig zijn weer te geven. Dit valt eigenlijk een beetje onder de projecten die nog gaan komen, maar dan specifiek op mobiliteit. Naar zo'n zelfde ding ben ik eigenlijk op zoek: wat beoogt het Rijk en waar gaan wij bij helpen of wat hebben wij nodig en waar gaat het Rijk ons bij helpen? Wat zijn de stappen daarin? Wat is kansrijk? Waar gaan we in de toekomst tegen hogere kosten aanlopen? Om dat ook een beetje visueel vorm te geven in plaats van alleen maar op een A4'tje met tekst, oneerbiedig.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u, voorzitter. In het MIRT en het BOL ... Daar zit ik met mijn gewaardeerde collega Theuns vaak natuurlijk, omdat dat ook vaak leefomgevingsvraagstukken met zich meebrengt. **Ik zou kunnen kijken of we daar een andere vorm nog voor kunnen vinden, om u daarover te informeren, ook wat er daar op de rol staat, om dat bij u te krijgen als een soort van alternatief voor de mededeling portefeuillehouder.** Ik ga mijn best doen om te kijken of we daar nog een alternatieve versie op kunnen maken. **Voorlopig sturen we u in ieder geval gewoon de mededeling portefeuillehouder en mochten we iets slimmere verzinnen, dan komen we daar bij u zeker op terug.**

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan de Partij van de Arbeid. Dat is een door velen benoemd onderwerp natuurlijk: het openbaar vervoer. Het openbaar vervoer en alle verschillende facetten die daarmee gepaard gaan. In de eerste plaats de relatie met Arriva en hoe scherp we op de bal zitten. Ik kan u verklappen dat de overleggen met Arriva het wekelijkse aantikken. Echt op alle verschillende onderwerpen waarmee we met elkaar samen moeten werken kan ik niet anders zeggen dan dat het noodzakelijk is om wekelijks om tafel te zitten. Dat is enerzijds om dilemma's met elkaar te bespreken, personele krapte om een voorbeeld te noemen. Maar ook de beschikbaarheid van bussen, zoals u het noemde. Dat soort zaken bespreken we. Maar het is ook met name bedoeld natuurlijk voor: hoe verbeteren we het openbaar vervoer in Limburg, de beschikbaarheid in de brede zin alsook de betaalbaarheid van de producten die we met elkaar aanbieden? Ik denk dat dit ook wel het moment is ... U zei: 'Bent u wel kritisch, zit u scherp genoeg op de bal en bent u ook bereid om de duimschroeven een keer aan te draaien?' Jazeker, daar ben ik niet te beroerd toe. Wie weet krijgt u in de komende periode daar nog berichten over, als dat gebeurt. Maar ik wil aan de andere kant ook een lans breken voor de vervoerder waarmee wij hier te maken hebben. Dat heeft best wel een reden. Ik zat gisteren nog in overleg met al mijn gewaardeerde collega's in den lande, in het IPO over bereikbaarheid. Als je ziet wat wij bieden aan de Limburgse reiziger aan opties en aan keuzes en ook wat er nu in ontwikkeling is in positieve zin – ik denk aan het dossier wat we zo dadelijk bijvoorbeeld gaan bespreken, maar er komen in de komende tijd nog heel veel verbeteringen aan – dan zit Limburg bij de koplopers als het gaat om faciliteiten aanbieden aan haar reizigers. Daar hebben we nog veel slagen te maken, maar de druk die er op het OV in zijn geheel ligt; ik zou het oneigenlijk vinden om dat enkelvoudig af te rekenen aan de vervoerder hier in de provincie. Dus daarin heb ik dan toch even een lans gebroken voor de organisatie die ook aan hun zijde heel hard hun best doet om met ons mee te denken, hoewel dat op sommige punten zeker nog tot goede gesprekken zal en blijft leiden. Dan grensoverschrijdend verkeer en in het bijzonder de bus. Ja, dat heeft onze aandacht. Daar gaan we de komende periode nog verder mee aan de slag, om te kijken waar die kansen liggen en waar we kunnen uitbreiden. Het mooie is dat er zo af en toe ook aan Duitse

zijde of aan Belgische zijde in één keer een goed idee komt en dat ze vragen of ze een buslijn naar ons toe mogen laten doorrijden. Het kost ons niks en je hebt er toch wat aan. Dus dat is ook hartstikke mooi. Recent nog vanuit Krefeld naar Venlo. Dan komt er zomaar een buslijn bij. Het is mooi dat dat een grensoverschrijdend gevoel is. Laten we meer verkeer stimuleren tussen de landen. Dan helpt dat ons allen verder. Dus af en toe profiteren we ook van het werk van de burens. Ja, dat andere grensoverschrijdende project: Eindhoven-Aken. Uw hartenkreet was: we hebben een volwaardige verbinding nodig tussen Aken en Eindhoven. Ik ben het hartgrondig met u eens. Dan nu de realiteit waarom we praten over verkeer in de dagranden. Op dit moment is het fysiek niet mogelijk om een volwaardige verbinding tussen Aken en Eindhoven te maken, omdat station Eindhoven vol zit. Dat betekent dat er te weinig opstelsporen zijn om een trein op en neer tussen deze twee plaatsen de hele dag door te faciliteren. Daarvoor is een extra spoor nodig in Eindhoven en ook nog een fly-over voor de goederenverbindingen, om het helemaal overzichtelijk te maken. Dat kost ongelooflijk veel geld. De planning daarvoor is op zijn vroegst 2032/2033. De kosten daarvoor zijn honderden, veelvoud, miljoenen. Dus het zicht op een permanente structurele verbinding tussen Aken en Eindhoven is ver uit zicht. Alleen in de dagranden en de weekenden zou die dichterbij kunnen komen, omdat we daar kunnen schuiven met de opties die er voorliggen. Het is een frustrerend antwoord. Daar kan ik me iets bij voorstellen. Die frustratie deel ik met u.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, voorzitter. Het gebeurt niet heel erg vaak dat ik op een mobiliteitsdossier iets nieuws hoor. Ik zit al negen jaar in de Staten. Ik doe ook al negen jaar deze portefeuille. We hebben het al negen jaar en waarschijnlijk al langer over deze verbinding. Nu komt als een duveltje uit een doosje deze beperking. Dit is toch iets wat we al een tijdje hadden kunnen voorzien, niet alleen wij, maar ook de Rijksoverheid. Dus ja, ik ben wel op zijn minst een beetje verbaasd nu en ook erg teleurgesteld. Mijn vraag aan de Gedeputeerde is: zijn er andere oplossingen? Kan die trein niet gewoon in Weert beginnen dan?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Ja, die trein rijdt op dit moment van Eindhoven naar Heerlen. Daarom rijdt die niet door naar Aken. Dus of je nou in Weert stopt en dan naar Eindhoven doorrijdt of naar Heerlen rijdt en dan naar Aken; ik weet niet welk voordeel we dan met elkaar bereiken. Het punt op dit moment is: de knoop Eindhoven zit vol. Daar moeten grote infrastructurele maatregelen genomen worden om daartoe te komen. Het slechte nieuws, nu ik toch slecht nieuws aan het delen ben ... De middelen die voor ... Ja, nu we er toch staan. Nu Beethoven met de miljardeninjectie is toegekend aan de regio Eindhoven wordt er enorm veel rond de knoop Eindhoven aangepakt, maar niet dit, omdat het zoveel honderden miljoenen kost, dat dit niet als eerste op de prioriteitenlijst staat. Wel de busverbindingen, wel de stationsomgeving, maar niet dit onderdeel. Dus het zit ook niet in het pakket Beethoven.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, terwijl ik hier sta ben ik aan het nadenken: ga ik hier nog een vraag over stellen? Ja, dat ga ik doen. Wij hebben heel veel geld al geïnvesteerd in deze lijn, onder de belofte vanuit de Rijksoverheid dat als we dat zouden doen, dat die er zou komen. Nu constateren we dus met elkaar dat ze bij de Rijksoverheid eigenlijk al lang wisten dat het helemaal niet kon, maar dat ze ons die lijn wel hebben laten betalen dan? Hoe moet ik het zien? Ik ben daar echt een beetje gefrustreerd over. Ik zal een setje schriftelijke vragen maken hierna. Ja. Ik ben echt heel erg verbaasd en teleurgesteld nu.

De voorzitter: Dank voor de vooraankondiging. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, het is altijd goed als een Statenlid een copingmechanisme heeft om teleurstelling te verwerken. In dit geval zijn dat schriftelijke vragen. Dat is hartstikke goed. De reden waarom

we het gesprek met het Rijk al langere tijd over de dagranden voeren is omdat dit wel degelijk natuurlijk duidelijk was. Zij hebben altijd al gezegd: 'Het gaat een hele tijd in de toekomst zijn voordat we Eindhoven hebben aangepakt.' Het statement tot op heden was '2032 en verder'. Met name de 'en verder' in dezen, zoals die altijd is benoemd, is een rekbaar begrip. Ik deel uw ... Gewoon heel oprecht. Wat ik als interpretatie heb van het bericht: we kunnen misschien werken aan aanpassingen aan het spoor 2032 en verder. Dat kan even duren. Dat is heel frustrerend. Dat betekent niet dat we in de dagranden geen oplossingen zouden kunnen organiseren met elkaar. Daar zijn we nu mee bezig en dat gesprek loopt.

De voorzitter: De heer Vaessen.

De heer Vaessen (D66): Ja, dan sluit ik even aan bij mevrouw Berghorst. Ik schrijf graag mee aan die schriftelijke vragen. Is het niet zo dat er een hele hoop infrastructureel nodig is, omdat het Rijk niet anders omgaat met haar concessie hoofdlijn? Als je treinpaden tussen Eindhoven en Heerlen op een andere manier verdeelt tussen vervoerders, dan kun je natuurlijk prima een product tussen Eindhoven en Aken laten rijden, alleen verdwijnt er dan misschien een ander product tussen Eindhoven en Heerlen. Klopt dat?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, het decentraliseren van de lijn Eindhoven-Aken zou bijvoorbeeld een optie kunnen zijn om dit wel mogelijk te maken inderdaad, maar ja, goed, aangezien de HRN-concessie zojuist is toegekend is dat ook niet op korte termijn te verwachten. Ja, ik denk dat ... Daar zou ook een onderdeel van deze oplossing kunnen liggen inderdaad, dat men niet aan de NS vraagt om die lijn door te rijden, maar aan een andere vervoerder. Op dit moment is er in ieder geval echter geen ruimte op het net vanwege de HRN-concessie. Daar zouden opties kunnen liggen, maar ook dan is het 2031 uit mijn hoofd, voordat de volgende concessie eindigt. 2035 zie ik. Ik krijg nu hints. Tot 2035 duurt het voordat de HRN-concessie weer op de markt komt, dus ook daar zit een uitdaging.

De voorzitter: De heer Vaessen.

De heer Vaessen (D66): Ja, een aanvullende. Kunnen we daar ... Dat weet ik natuurlijk niet, of die concessie in zoverre aanpasbaar is. Kan daar wel een samenloop georganiseerd worden, zodat we dat ook op een aantal Limburgse trajecten hebben? Dus niet een hele decentralisatie, maar een samenloop op dat traject? Dan rijdt de NS daar ook met treinen, maar dan rijdt er ook een andere vervoerder.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, volgens mij zit het spanningspunt in dezen erin dat je niet de ruimte hebt om dat op dit moment mogelijk te maken zonder dat de ene trein de andere verdringt. Daar zit het spanningsveld op dit moment. Als die mogelijkheid er wel was geweest, dan hadden we dat uiteraard verkend. Op dit moment; de dagranden als eerste proces en de langetermijnsvisie als vervolg daarop.

De voorzitter: Ja. Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u, voorzitter. Even kijken. Na het delen van deze grote teleurstelling gaan we even over naar andere teleurstellingen uit het leven. Ik kijk even naar de heer Schyns. Dan bedoel ik niet u persoonlijk, maar de Maaslijn. Goed. U vroeg naar die andere teleurstelling, namelijk de Maaslijn en het feit dat het Rijk heeft aangegeven op dit moment daar geen extra bijdrage aan te doen. U zei: 'Is het dan niet tijd om nog harder op tafel te slaan?' Nou, ik durf te zeggen dat in de frequentie en het volume waarmee er op tafel geslagen is, dat de tafel reeds een paar keer doormidden is gegaan. Maar op dit moment met geen verder resultaat als dat wat we nu hebben. Brengt een nieuw kabinet nieuwe mogelijkheden? Ik hoop het van harte. Wij zullen de eerste zijn om aan te kloppen natuurlijk bij een nieuw kabinet met de vraag of er

ruimte is om dan wel op die Maaslijn dan wel op die andere grote railinfraprojecten enthousiast bij te dragen. Daar kunt u van op aan. Die vragen gaan er zeker komen zodra er een nieuw kabinet zit. U had nog twee andere punten. Aan de ene kant de motie over grote infrastructurele projecten. Daar heb ik twee gedachten bij. Laat ik hem eenvoudig benoemen. Aan de ene kant: als andere partijen zich bij ons melden voor grotere infraprojecten, dan hebben we daar een afwegingssysteem voor en dan gaat die gewoon bij ons de standaardprocedure in. Dan wordt die niet speciaal aan de kant gelegd, maar dan nemen wij de vraag mee en komen we ook uiteindelijk weer bij u terug. In dat opzicht blokkeren wij niet. We gaan echter ook niet zelf, zoals we in het verleden weleens gedaan hebben, heel enthousiast hele grote infrastructurele projecten aanjagen of optuigen. We hebben een Buitenring ooit mede zelf mogelijk gemaakt. De Maaslijn is ook een initiatief dat vanuit hier werd opgezet. Die intentie is er deze periode niet. We hebben A niet de projecten op voorraad waarvan we denken dat die daar klaar voor zijn en B ook niet de ambitie om van dit soort grote zaken zelf uit enthousiasme hier de Statenzaal in te brengen. Toen vroeg ik mij af wat u beoogde met uw motie. Moedigt u mij aan om een nieuwe Buitenring te bedenken of een nieuwe Maaslijn te initiëren? Als dat het idee is, dan ontraad ik uw motie ten zeerste. Laat ik dat alvast benadrukken. Als u mij vraagt om in het proces waarin andere partijen bij ons infrastructurele werken aanbrengen en bijvoorbeeld een verbreding van een weg vragen door laten we zeggen economische ontwikkelingen of toeristische ontwikkelingen ... Als u dat bedoelt kunnen wij toezeggen dat we het via het IPML met u delen als er dit soort projecten verschijnen. In dat geval kan ik de motie oordeel Staten laten. Ik hoop dat dat voldoende informatie is voor u om mee vooruit te kunnen. Dan de PVV. Die vroeg om de ambities eventueel bij te stellen als er reden toe zou zijn. Uiteraard vinden wij dat op dit moment niet. Wij zijn ervan overtuigd dat deze ambities de juiste ambities zijn om mee aan de slag te gaan voor de komende periode. Ik denk dat u wel een aantal cruciale zaken benoemde, waar het spannend wordt, of we die doelstellingen kunnen halen. Ik denk dat de meest prominente doelstelling die genoemd is en die ook het meest onder druk staat die van verkeersveiligheid is. Ik denk dat er heel veel verschillende partijen zojuist gesproken hebben over hoe om te gaan met het toenemend aantal slachtoffers op de weg. Als je die trend bekijkt, dan is een daling daarvan beogen natuurlijk ambitieus en misschien wel tegen de trend in, maar ik vind dat we het aan onszelf verplicht zijn om de ambitie te hebben om het aantal slachtoffers op de weg te laten dalen en daaraan te werken. Of je uiteindelijk die doelstelling behaalt, dat is dan een tweede, maar ik wil nooit het verwijt krijgen dat we er niet hard aan gewerkt hebben. In het kader van verkeersveiligheid plaats ik ook de oproep van het CDA natuurlijk en de discussie rondom de fietshelm, die hier zojuist in de Statenzaal gevoerd werd, onder andere door JA21. Er komt op korte termijn een plan aan vanuit het Rijk hoe om te gaan met deze ontwikkelingen in de samenleving. We zien natuurlijk allemaal de toenemende gebruikers en slachtoffers bij de elektrische fiets. Hoe ga je daarmee om? Zoals het er nu naar uitziet komt er waarschijnlijk geen verplichting tot het dragen van een helm, maar wel een motivatie om zeker aan de elektrische-fietsgebruiker aan te raden om toch die fietshelm aan te schaffen. Ook dat is natuurlijk vooruitzien. Ik denk dat dat misschien ook een beetje past bij wat de heer Dautzenberg zei: 'Ik zit hier om te kijken naar de toekomst en hoe het zich ontwikkelt.' Jij deed dat voor jouw zoon, om het heel persoonlijk te maken. Die heet Casper. Mijn vader heet ook Casper. Voor die doelgroep moeten we misschien stimuleren dat ze op die elektrische fiets op den duur toch die helm opzetten als het gevaarlijk wordt. Mijn vader zal me dit niet in dank afnemen. Hij heeft ook nog geen elektrische fiets. Maar tegen die tijd; misschien moeten we er met zijn allen eens een keer rustig over na gaan denken.

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Als er vanuit het Rijk nou een pakket voorstellen komt om maatregelen te kunnen nemen voor elektrische fietsen, dan is dat natuurlijk mooi. Maar stel, een elektrische fietser rijdt tegen uw vader aan die geen elektrische fiets heeft, die valt dan evengoed en heeft eigenlijk ook maatregelen nodig. Dus mochten er in het pakket van het Rijk dan geen adequate oplossingen voor niet-elektrische fietsen zijn, kunnen wij vanuit dit huis dan wel meedenken over dingen die dan wel gaan helpen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, uiteraard wordt er hier in huis al driftig nagedacht over hoe wij de verkeersveiligheid kunnen beïnvloeden. Dat draagt een heel divers pakket met zich mee. Wat het Rijk doet is de mooie bijkomstigheid en ook wel de koepel waaronder wij werken, maar de projecten ... Mevrouw Fischer van 50PLUS benoemde al Doortrappen bijvoorbeeld, een project waar je juist tot in de wijk probeert te komen om met de ouderen in dit geval het gesprek te voeren over hoe verkeersveiligheid dan zo goed mogelijk kan worden vormgegeven. Dat doen de gemeenten dan als uiteindelijk de uitvoerende tak. Dat soort zaken stimuleren wij hier wel degelijk als aanvulling op de zaken die het Rijk met ons initieert. Doortrappen is ook nog deels trouwens door het Rijk gefinancierd.

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dat is ook een goed voorbeeld. Ik bedoelde eigenlijk meer: in Denemarken heb je bijvoorbeeld al meer pilots met een soort kraag die je in je jas kan maken waar een soort airbaghelm uit komt als je echt valt. Misschien hebben liberalen in de zaal nog meer goede ideeën waar ze geld mee kunnen verdienen. Maar ik ben eigenlijk meer op zoek naar dat soort dingen om ons palet te vergroten. Maar ik snap waar de Gedeputeerde naartoe wil.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, mijn dag is toch verrijkt met de airbaghelm, maar ja, uiteraard wordt er naar alle initiatieven gekeken. Deze had ik nog niet in the pocket. De heer Schyns dringt zich al op om de volgende nieuwe suggestie te doen. Maar wij kijken natuurlijk naar het hele pakket.

De voorzitter: Ik ben benieuwd of dat dat de vraag gaat worden. De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Zoals mijn vrienden ook voorstander zijn van het kapitalisme ben ik dat ook. Ik zou willen aansluiten ... Die elektrische fiets kan natuurlijk een fietser zonder elektrische motorvoering aanrijden, maar die fietser kan misschien ook weer een voetganger aanrijden. Laten we dan ook maar voetgangers een helm geven.

De voorzitter: Dank voor de suggestie. Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u wel. We laten voorlopig even de vrije keuze van iedereen, over welke helm hij opzet, aan hemzelf. We gaan even verder met de vraag van D66. Die ging over de nachttrein op een inmiddels veelbesproken traject, Aken-Eindhoven. Daarover lopen we de gesprekken op dit moment met Arriva. Ik hoop u voor de zomervakantie in ieder geval een nadere duiding te geven over wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Het gaat natuurlijk over een open-accessverhaal. Dat heeft wat haken en ogen in zich, omdat het zelf terugverdiend moet worden door de ondernemer. Dan het CDA. Die keek ver in de toekomst en misschien ook wel naar de iets nabijere toekomst toen het ging over autonoom rijden. Het lijkt ver weg, maar het kan ook weleens heel dichtbij zijn namelijk op dit moment. Ik vind het altijd een mooi plaatje wat ik voor me zie: de verandering van New York begin 20^e eeuw ... In nog geen vijftien jaar tijd was daar het straatbeeld van volledig door paarden gedomineerd vervoer helemaal omgeslagen naar auto's die hun intrede hadden gedaan. Dan zie je hoe snel een samenleving compleet kan veranderen als er een technische ontwikkeling is die toch echt wel ontregelend werkt voor het patroon dat je tot dan toe had. Dat vraagt aan ons ook om straks te werken aan die toekomstvisie, waarin autonoom rijden natuurlijk die plek krijgt en ook de antwoorden die we met zijn allen nog voor een deel ook zullen moeten zoeken. Het is niet zo dat we nu de antwoorden al klaar hebben. Als je met nieuwe technieken te maken hebt, dan zul je met elkaar moeten zoeken hoe je de wet- en regelgeving en de inpasbaarheid hier in de provincie mogelijk maakt en hoe je daar tevens misschien je voordeel doet, want het OV-systeem zou weleens enorm gebaat

kunnen zijn bij sterke ontwikkelingen op het gebied van autonoom rijden. Dan het feest van de dag: storytelling per bord. Ik kijk toch even naar de heer Ijpelaar, die nadrukkelijk vroeg om te kijken hoe we met die mooie borden, die u allemaal kent als u in Frankrijk naast de snelweg rijdt en ieder chateau weer groot uitgebeeld ziet, om kunnen gaan. Ik heb eigenlijk goed nieuws voor de heer Ijpelaar. Wij hebben al heel veel van dit soort borden in de provincie. Sommige zijn wat groter, maar sommige zijn ook iets kleiner van aard. Het zijn de bruine bordjes die u weleens ziet naar kasteeldorp Arcen of anderszins. Dat zijn wat kleinere uitvoeringen, maar daar hebben we er 4000 van in de provincie Limburg staan. Ik snap dat u streeft naar grotere borden die iets attractiever werken en die iets meer motiveren. Het voordeel is daarvan dat initiatiefnemers op dit moment al bij het loket van de Provincie, bij het omgevingsloket, een aanvraag kunnen doen voor zo'n groot bord en daarmee aan de slag kunnen, om dat in de publieke ruimte mee te organiseren. Dus de ruimte is er en ik zou u met name willen motiveren: roep die initiatiefnemers op om hun eigen toeristische bestemmingen zo attractief mogelijk mee te maken. Dan de toeristische aantrekkelijkheid, dat vraagt om een toeristenticket volgens de heer Ijpelaar.

De voorzitter: Voordat u daar op ingaat toch nog even over de borden.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, ik ben maar een simpele volksvertegenwoordiger, dus ik moet me altijd afvragen: word ik nu het bos ingestuurd? Zijn er genoeg bruine bordjes te vinden om mij uit dat bos te halen? Ik ben natuurlijk bekend met de kleine bruine bordjes die ook door toeristische attracties zelf kunnen worden aangevraagd. Maar dat is enkel met een tekst en een verwijzing met een pijl een heel klein summier bordje, waar vaak ook zelfs nog best wel hoge bedragen moeten worden betaald door de ondernemers, de toeristische attracties, stichtingen of verenigingen om dat bordje te verkrijgen. Dus absoluut een niet-ideale oplossing als u het mij vraagt, als we echt naar een hoger toeristisch profiel willen met onze provincie. Dus ik weet niet; u begon uw betoog geweldig met grote mooie chateauborden in Frankrijk, vaak ook nog mooie grote wijnborden. Ik vraag u dan ook: ziet u nu een verbinding en een kans om dat toeristische profiel van onze provincie te verbeteren door echt te werken aan een aantal gewoon grote profileringsborden, waarin ons verhaal verteld wordt.

De voorzitter: Helder. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter. Ik wik en weeg in deze kwestie. Ik snap de oproep van het aantrekkelijk willen maken en het inzichtelijk willen maken van je toeristische locaties en de parels van je eigen provincie. Die snap ik heel goed. Ik vind hem wat lastig te beantwoorden in sec het kader Mobiliteit misschien wel. Misschien omdat ik het overzicht mis van welke additionele maatregelen we nemen om juist de toeristen te verleiden naar die mooie plekken te komen. Ik zou eigenlijk willen zeggen: laten we... Dan weet ik even niet precies wat de juiste plek daarvoor is, maar ... Ja, ik hoop eigenlijk dat we een soort van punt van toerisme kunnen maken waar dit een onderdeel van is. Ik weet eigenlijk niet ... Ik probeerde naar mijn collega voor toerisme te kijken, maar ik zag hem niet. Die is op vakantie. Die is zo'n bord aan het volgen. Nee, maar ik zou u willen vragen: kunnen we dit in een bredere context met elkaar bespreken. Misschien is dit kader daarvoor iets te enkelvoudig.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, ook hierin: kijk, op het moment dat we gaan schuiven tussen twee Gedeputeerden, dan weet je, dan gaat het gewoon niet gebeuren. Dan moet u mij ook helpen in een iets concretere toezegging. Toerisme is als onderdeel op zich ook nergens meer verwerkt in een apart Statenvoorstel, dus dat gaat hem ook niet worden. Ik ben wel op zoek naar iets meer comfort.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, dat lijkt me echt iets voor de tweede termijn, inderdaad, dat ik daarop terug kan komen, dat ik u kan helpen bij op welke plek we dit met elkaar kunnen delen.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, bij de behandeling van het economisch kader is een motie aangenomen over toeristische plannen. Daar zou dit natuurlijk een uitstekende plek in kunnen krijgen, in de actieplannen om het toerisme aan te jagen en de leefbaarheid te vergroten. Bent u dat met mij eens?

De voorzitter: Dank voor de suggestie, maar de Gedeputeerde zei al hier in de tweede termijn even op terug te komen. Dan nemen we deze suggestie even mee.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ik neem dit zeker ter harte. In de tweede termijn komen we daarop terug. Dan was er nog de vraag: hoe gaan we om met de data die we verzamelen? Mijn collega Demollin zei zojuist ... De heer Ijpelaar verlangt naar het datafundament waarmee we hard aan de slag zijn op dit moment. Ook de data rondom mobiliteit en infrastructuur passen daarbinnen. Dat zal zeker tegemoetkomen aan de wensen. Dan het toeristenticket. Daarin wordt gevraagd om een onderzoek te doen hoe we een toeristenticket voor geheel Limburg en ook met beide aanbieders van het openbaar vervoer, zowel Arriva als de NS, kunnen verkennen. Tegen de verkenning zal ik me zeker niet verzetten, maar ik wil wel onder de aandacht brengen dat deze verkenning zeker niet kosteloos zal zijn, want ... De verkenning in zichzelf zal geen kosteloos resultaat opleveren, laat ik het anders formuleren. Dat is iets om alvast over na te denken. De motie zelf is oordeel Staten, maar ik voorspel wel alvast dat waarschijnlijk een transactie zal plaatsvinden om dit mogelijk te maken. Dus dat als extra duiding aan deze motie.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Heel kort. Is de Gedeputeerde het met mij eens dat het niet per se meer hoeft te kosten op het moment dat wij nu al een toeristenticket van Arriva hebben en dat de NS zich daaraan zou schikken, op basis van gebruik de kosten verdeeld zouden kunnen worden tussen NS en Arriva? Heeft het dan niet veel meer te maken met de bereidwilligheid van de NS en is de Gedeputeerde bereid om de NS hierin te betrekken? Een vergelijkbaar toeristenticket voor Zuid zou natuurlijk ook gewoon kunnen gelden voor Noord, dus dat is ook nog laaghangend fruit, waarin ik denk dezelfde prijs gehanteerd kan worden als in Zuid. Dus ik snap de Gedeputeerde nog niet helemaal. Ik mis zijn motivatie om het in ieder geval niet méér te laten kosten.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat de bekostiging van een toeristenticket ... Het is natuurlijk de vraag: hoe ga je daarmee om? Er zijn opties ... Uiteindelijk geef je een soort van korting op het product waarmee je reist. Die korting zal op een manier verrekend moeten worden. Dat kan zijn omdat je met gemeenten afsprekt dat ze dat via de toeristenbelasting doen. Het kan zijn dat je als Provincie een beetje bijpast. Het kan zijn dat de aanbieder van het vervoer een subtiele korting doorrekent in de hoop dat er meer mensen gebruik van maken. Dat zal onderdeel van het gesprek zijn. Maar aan het einde van de rit eindigt het meestal met in ieder geval een kleine plus. Ik hoop dat de NS superschappelijk is en met ons meedenkt, maar die aanname wil zich niet per se omzetten in realiteit. Dat zullen we nog moeten ervaren.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: De VVD benoemde nog het belang van vrachtwagenparkeerplekken hier en het aanpakken daarvan via de pilots. Volle aandacht, ook vanuit de minister op dit moment, minister Harbers, die daar ook vol mee aan de slag wil en gaat. Een ander punt: de fiets. In veel bijdrages ook genoemd, als een onderwerp waarmee we aan de slag zijn en moeten blijven. Eén van de zorgpunten is dat er een substantieel aantal fietsprojecten die we opgestart hebben in de afgelopen periode wat lastig van de grond komt. Dat heeft met name te maken met het feit dat de partijen waarvan we afhankelijk zijn in de

realisatie niet altijd dezelfde prioriteit toekennen aan het project, waarmee we de hoop op een snelle realisatie niet altijd kunnen waarmaken. Dat heeft onze volle aandacht. We hebben niet voor niks gezegd: 'We willen deze periode juist gebruiken om die trajecten allemaal te realiseren in plaats van nog meer nieuwe projecten mee op te tuigen.' Nou, dat gaan we dan ook doen. Dat heeft ook de focus op dit moment. Dat kost best wel wat tijd en moeite, om daar de realisatie van te vervolmaken. De BBB was nadrukkelijk... O.

De voorzitter: De heer Loomans.

De heer Loomans (Horizon): Ja, u geeft aan dat u een aantal fietsplannen nog wil gaan realiseren die in de pen zitten. Maar in de begroting staat € 0 voor de fiets vermeld. Hoe kan ik dat dan met elkaar matchen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u wel, voorzitter. Dat heeft te maken met het feit dat we € 50 miljoen uitgetrokken hebben in vorige periodes om fietsprojecten mogelijk te maken. Een deel van die fietsprojecten is gerealiseerd, maar de meeste zijn op geld gezet en die moeten nu nog de uitvoering in. Er zitten nog miljoenen in fietsprojecten die nog niet in de start van de uitvoering zijn. We hebben echt nog een best wel grote bulk liggen aan projecten die wel de middelen hebben, maar nog niet naar realisatie toe zijn gebracht. Met name dat onderdeel heeft nu de focus, dus dat zijn geen nieuwe projecten, maar dat is nog een set van maatregelen en fietsgerelateerde uitvoering die we nog moeten afmaken.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: De BBB had het over het belang van de binnenhavens en de grote CEF-subsidie die we hebben binnengehaald binnen het Rhombus-project, waarin we juist de binnenhavens en de modal shift die daar plaatsvindt verder aanjagen. Dat zal ook in de komende jaren nog aanvullende aandacht vanuit dit huis hebben, want daar liggen enorme kansen om de druk op het wegverkeer af te laten nemen en met name het bulktransport te stimuleren via het liefst water. Dat kan ook rail zijn, maar het liefst het water, want daar zit nog de meeste ruimte. Dus dat blijven we voortzetten. De eerste werkzaamheden van die CEF-gelden zijn nu ingezet. In Maastricht hebben ze recent de schop in de grond gezet. Dus daar is echt al die realisatiefase aangebroken. Dat is heel mooi om te zien. Daar zat nog een aanvullende vraag in van de heer Huizing, namelijk: 'Kunt u monitoren hoe het met dit bulktransport zit?' Ja, dat zal ik toch echt even moeten verkennen, voorzitter, omdat niet alle data daarvan al meteen voorradig zijn. We gaan natuurlijk kijken hoe we dat allemaal kunnen samenbrengen, maar als je effect wilt kunnen meten, dan heb je die data nodig. Dus onze zoektocht naar of we alle gegevens kunnen vinden om de meetbaarheid daarvan te realiseren, die gaat nu starten.

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Ja, mijn doelstelling was ook niet om u of uw ambtenaren met heel veel extra werk op te zadelen. Zeker niet. Maar inderdaad, eigenlijk wat u al zegt, of het nou provinciaal geld is of Europees geld: overheidsmiddelen worden ingezet voor een wat mij betreft goed doel. Dan is het denk ik goed om te weten wat het effect van die investering is geweest. Dat is de achtergrond van mijn vraag. Met dat in het hoofd moet het ook beantwoord worden wat mij betreft. Dat is de vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u, voorzitter. Ja, zeker, wij hebben diezelfde intentie natuurlijk om die modal shift mogelijk te maken en ook om het effect daarvan door te berekenen. De concurrentiekracht van de vrachtwagen op dit moment en het wegverkeer is zo aantrekkelijk gewoon prijstechnisch, dat die poolende

factor die dan toch weer die modal shit ongedaan maakt aanwezig is. Dat is daarom juist voor ons de reden om aan te tonen dat die investeringen die wij doen renderen, dus daarom juist in aansluiting op wat de heer Huizing vraagt onze inzet.

De voorzitter: De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, dank u. Goed. U heeft gelijk met die pooling kracht van de vrachtauto's. Het is wel zo dat er juist die kilometerheffing aan zit te komen op de snelweg. Hopelijk wordt die kracht iets minder en wordt de kracht van de binnenvaart iets groter. Wat dat betreft blijft de vraag voor mij ook wel overeind.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja. Merci, voorzitter. Ik deel de gedachte van de heer Huizing daarbinnen. Dan majeure projecten. Daar had ik het in relatie tot JA21 al over gehad. Dus er komt geen bordje 'afwezig' te hangen, zoals de heer Huizing dat zo mooi wist te vertellen. Er wordt wel degelijk iets in het proces gewogen, maar wij initiëren zelf geen grote nieuwe projecten. Maar als externe factoren of partijen bij ons komen, dan wegen we wel degelijk de belangen daarin af. Verkeersveiligheid was de kern van het betoog van mevrouw Fischer van 50PLUS. Dat heeft onze volle aandacht, met name juist voor die doelgroep senioren, die op dit moment ook uit de laatste cijfers gewoon de meest kwetsbare doelgroep blijken te zijn. Daarom niet voor niets de inzet via de programma's die wij doen en ook de recente met korting aangeboden fietshelmenactie voor de seniorendoelgroep. Daar zijn we additioneel nog mee aan de slag gegaan.

De voorzitter: Mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dat is fijn. Het programma Doortrappen, wat gaan we daarvan merken hier in de provincie?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u, voorzitter. Het programma Doortrappen wordt samen met gemeenten opgepakt. Dan gaat het dus echt om komen tot in de wijken, waar men probeert met de doelgroep samen juist die verkeersveiligheid te bespreken en te doorleven. Dus het moet meer zijn dan alleen maar een flyer uitdelen met: 'Gaaf u vooral voorzichtig om met uw elektrische fiets.' Nee, dit moet echt meer een stukje beleving ook zijn, waarin de gesprekken met de doelgroep specifiek ook specifiek worden gevoerd.

De voorzitter: Voldoende voor u? Dat is het geval. Gaat u verder.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dan vroeg de heer Dautzenberg nog in zijn mooie maidenspeech naar de concessie van Arriva en hoe we daar mee omgaan. Hij zei met name ook dat hij uitkeek naar de midterm review. Ik heb het vermoeden dat we in de komende tijd nog heel vaak met elkaar gesprekken hebben over producten of ideeën die te maken hebben met het OV en ook met de positie van Arriva daarbinnen. Zo dadelijk zelfs al. Dus niet alleen de midterm zal van belang zijn, maar ik denk dat we nog veel vaker met elkaar dit gesprek gaan delen. Tot slot LOKAAL-LIMBURG. Een duidelijk pleidooi. Met veel emotie werd ook het verhaal gebracht wat het gebrek aan mobiliteit kan doen met mensen. Ik vond ook wel de relatie die hier ontstond tussen bijvoorbeeld dat door de gemeente aangeboden doelgroepenvervoer en het vervoer waar wij als Provincie voor verantwoordelijk zijn; dat daar af en toe geen synergie tussen zit, laat ik het zo zeggen. Dat is misschien nog zacht uitgedrukt. De afgelopen weken hebben we gesprekken gevoerd met gemeenten, met de aanbieders van het OV, om te kijken hoe we naar de toekomst toe de vervoerssystemen die we hebben in de provincie in het kader van publieke mobiliteit beter op elkaar kunnen laten aansluiten en misschien zelfs in de toekomst dat je gaat kijken naar welke onderdelen je zelfs in een concessie kunt laten samen bewegen. Het is natuurlijk veel prettiger als we alle verschillende vormen van vervoer die we hebben

in de provincie slim met elkaar kunnen laten samenwerken, zodat je inderdaad op bezoek kunt in het verzorgingstehuis waar je naartoe wil op de manier die voor jou het meest past. Voor de een is dat via het OV met voor het laatste stukje een stukje maatwerkvervoer en voor de ander is het juist de vrijheid hebben om met je deelfiets ergens gewoon het laatste stuk te kunnen fietsen. Dat zijn allemaal opties die horen in een totaalpakket. Daar wordt nu driftig aan gewerkt. Publieke mobiliteit heeft de aandacht die nodig is om dit soort situaties in de toekomst te voorkomen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Daarmee zijn we aan de tweede termijn van uw Staten. Dan kijk ik even of er behoefte is om het woord te voeren. Mijnheer Wolters Gregório? Een schorsing van een minuut? Ik schors de vergadering voor één minuut.

[SCHORSING]

Ik heropen de vergadering. We zijn aan de tweede termijn van dit beleidskader toegekomen. Dan geef ik het woord aan de heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Ja, iedereen gehoord hebbende wil de Staten heel veel op het gebied van mobiliteit. Zo te horen kan er gelukkig ook heel veel van. Gek genoeg doen wij dan als Provincie en gemeente heel veel, maar laat het Rijk onze regio weer bungelen, of het nu met de Maaslijn is of in het geval van Eindhoven-Aken. Dat is heel erg jammer. Laten we het vandaag geopperde toeristenticket vooral ook aangrijpen om onze toeristen wel hierheen te laten komen, maar de vervoersbewegingen per auto dan zoveel mogelijk te beperken. Zet de vervoerders dan ook om tafel om te bezien wat er wel kan in plaats van nu al aan te geven wat er niet kan, is mijn oproep. Hoe mooi zou het zijn als mensen vanuit Duitsland naar Roermond komen met de auto en dan niet naar het Heuvelland rijden, maar met de trein kunnen en dan via een OV-fiets hier de omgeving hier kunnen verkennen? Wat ik uit mijn vorige termijn nog open heb staan is hoe we de toekomstvisie van mobiliteit vorm gaan geven qua proces. De Gedeputeerde benoemde alle informatie en regelgeving rondom zelfrijdend vervoer die we ons eigen moeten maken. Mijn vragen zijn dus: 1, wat is het hele proces richting die visie? 2, welke impact – populair woord – heeft dat dan op onze samenleving? Want voorzitter, stel die verbetering komt er wel in bijvoorbeeld ons openbaar vervoer, maar de chauffeurs komen op straat te staan, dan moeten wij daar ook wat mee. Mobiel worden is prima, maar dan wel met volle verstand die toekomst tegemoet, is mijn oproep. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wolters Gregório. Ik kijk even naar mevrouw Berghorst. Geen behoefte eraan. De heer Schyns? Ja. Gaat uw gang. Aan u het woord.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik heb heel goed geluisterd naar de Gedeputeerde en ik denk dat het goed is om de motie in te trekken.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schyns. Daarmee is motie 3074, 'Verkennen mogelijk grote infrastructurele projecten', ingetrokken. Mijnheer Hermans? Niets. De heer Vaessen? Niets. De heer Ijpelaar? Aan u het woord.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, ik heb tussen mijn inbreng en het feit dat ik weer hier sta prachtige initiatieven gezien van borden die mogelijk zijn binnen onze provincie. Ja, het onderwerp leeft in ieder geval. Het wordt één groot avontuur, als ik dat zo mag concluderen, in onze mooie provincie. Daar ben ik in ieder geval heel blij om. Ik wil nog even op zijn storytells u meenemen in het feit: hoe gaat het er nou uitzien, dat bord? Nou, dat is een prachtig bord, waar bijvoorbeeld op staat: 'Wijnregio Ville.' Dan heel mooi afgebeeld. Dat wordt dan natuurlijk onthuld door onze Gouverneur met een prachtig mooi doek. Dan ziet u dus een foto met alle souplesse van onze Gouverneur, die daar weer een prachtig mooi PR-moment heeft voor onze toeristische sector in Limburg. Ja, ik denk dat ik de Gedeputeerde nu genoeg gestimuleerd heb om deze stimulerende

borden in ieder geval langs de wegen te gaan plaatsen en langs het spoor. Dus dank daarvoor in ieder geval alvast. Dan misschien nog een serieuze noot. Kijk, de inbreng was redelijk positief, maar tegelijkertijd zijn er natuurlijk ook wel zorgen, hè? Het aansluiten van onze kernen en ook onze steden op het openbaar vervoersnet, dat gebeurt in Limburg natuurlijk met horten en stoten op dit moment. Dat gaat echt wel anders dan in andere regio's in Nederland. Dat maakt wel dat jongeren ook echt wegtrekken uit die regio. We hebben voor het vorige kader ... Voor het vorige Statenvoorstel zijn wij ook naar Nederweert gegaan. Daar hoor je dezelfde verhalen over jongeren die niet meer in de bus gaan, omdat de buslijn richting Eindhoven zelfs al niet meer fatsoenlijk aansluit bij de verschillende kernen rondom Nederweert. Dan denk ik: dan ligt er wel echt een grote opgave, ook zeker in Noord-Limburg, Peel en Maas, gemeente Peel en Maas, Horst aan de Maas; dat zijn allemaal regio's waar heel veel mensen wonen, die in kleine kernen echt de aansluiting moeten hebben op de grote steden. Misschien ligt er dan ook wel een uitnodiging in ieder geval als het gaat om de regio Nederweert/Weert om ook de verbinding te zoeken met het project Beethoven, want ja, al die mensen die AMSL wil aannemen, die moeten toch ergens gaan wonen. Hoe prachtig zou het nou zijn als we die aansluiting kunnen vinden in Nederweert en dat we dan daar ook nog wat extra buslijnen, openbaar vervoer, zouden kunnen aanleggen. Ik roep de Gedeputeerde in ieder geval op om dat gesprek aan te gaan met de initiatiefnemers van project Beethoven en de gemeente, de grote gemeenten in de regio Eindhoven. Dan hebben we denk ik alles wel gehad. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ijpelaar. Gezien de suggesties die rond zijn gegaan, ga ik wel eerst onder het doek kijken wat voor bord ik ga onthullen. Ik ga even verder kijken. De heer Bloi, wilt u nog het woord voeren? Dat is niet het geval. De heer Loomans? Aan u het woord.

De heer Loomans (Horizon): Ik heb eigenlijk alleen een korte vraag nog voor de Gedeputeerde. Hij heeft net uitgelegd wat voor gigantische problemen er in Eindhoven zijn als we daar een extra spoor bij zouden willen hebben, dat het nog heel lang zal duren voordat dat te realiseren is. Dan is eigenlijk mijn vraag: is er ooit gekeken of na de elektrificatie van de Maaslijn een intercity van Venlo naar Aken mogelijk zou zijn, eventueel zelfs doorgetrokken naar Nijmegen?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan ga ik even kijken. De heer Huizing? Ja, aan u het woord.

De heer Huizing (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb eigenlijk één vraag nog naar aanleiding van de discussie zojuist over de situatie, de toekomst rondom station Eindhoven. Daar werd ik een beetje door getriggerd. We zijn de laatste week verblijd met een rapport over een zestal Limburgse steden en hun stations. Interessant. Als het om mijn woonplaats Weert gaat kijk ik al heel lang naar Google Earth. Ik zie daar heel veel ongebruikte vierkante meters eigenlijk, met heel veel sporen. Mijn vraag is eigenlijk ... Het is een interessante studie, denk ik, die gedaan is. Ik zou eigenlijk een vraag willen stellen aan de Gedeputeerde, of in dat soort ontwikkelingen hij ook met name aandacht kan vragen voor het belang van het openbaar vervoer. Als je aan de gang gaat met die stations, dat er ook nadrukkelijk met een blik naar de toekomst gekeken wordt bij de inrichting van dat soort plannen, met name vanuit openbaar-vervoersperspectief. Dat is een vraag die ik heb. Tot zover. Ja.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Huizing. Mevrouw Fischer? Niets. De heer Dautzenberg? Niets. De heer Peters? Aan u het woord.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ik heb ook eigenlijk nog twee openstaande vragen. Daar zou je bijna een tunnelvisie van krijgen. Hoe zit het met die tunnels? Hoe kan het zijn dat wij vanavond tijdens de vakantieperiode de tunnels dichtgooien? Mijn andere vraag was: het bekende verkeerspaaltje. U heeft de mond vol van helmen en weet ik wat allemaal. Zelfs uw vader moet met een helm lopen. Maar als uw vader toevallig wielrenner is, dan knalt hij tegen zo'n paaltje op. Dan helpt een helm ook niks en heeft hij een gebroken been. Dat wou ik even zeggen. Daar moet eens naar gekeken worden, niet alleen landelijk, maar zeker ook provinciaal. Die dingen staan overal. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Peters. Ik kijk even naar de Gedeputeerde of hij direct zou kunnen antwoorden. Over een minuutje komt de beantwoording.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, daar zijn we weer. Laat ik beginnen met het paaltje van de heer Peters. Ja, het is ook al 15.00 uur geweest, dus ...

De voorzitter: Gaat u beginnen.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Binnenkort worden die harde paaltjes vervangen door flexpaaltjes, waardoor er minder ongelukken ...

De voorzitter: Ik stel voor dat we op de inhoud verdergaan nu.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter. Goed. Het is ook wel mooi om wat luchtigheid te hebben. Het spoor tussen Aken en Eindhoven. Het gevoel dat mevrouw Berghorst daarstraks uitsprak dat dat nieuwe informatie is; hij is wel vaker genoemd, kan ik u alvast vertellen, ook in mededelingen. De meest recente is van 21 april van deze maand, waarin de werkzaamheden in Eindhoven benoemd worden, maar misschien niet met die harde datum die daarbij hoort, namelijk 2032 en verder. Misschien dat dat ook wel het ongemakkelijke gevoel laat ontstaan. De spoorverdubbelingen, zoals wij die hebben doorgevoerd, die hadden natuurlijk meerdere redenen dan alleen maar de intercity Eindhoven-Aken, maar ook het mogelijk maken van de drielandentrein. Nou, die gaat binnenkort natuurlijk wel van start. Dus het is niet de enige reden. Eindhoven-Aken; dat was op meerdere punten de vraag. De vraag die de heer Loomans stelde was: 'Is er niet ook een alternatieve mogelijkheid, via Venlo bijvoorbeeld?' Ik stelde de vraag nog even daarnet. Die hebben wij niet zo paraat als onderzocht, een optie via een andere locatie. Ik kan nog wel even navragen in hoeverre die mogelijkheden er zijn. We hebben in ieder geval de elektrificatie van de Maaslijn nodig om een substantieel deel daarvan mogelijk te maken. Ik zal de uitvraag doen en wij kunnen u dat wel doen toekomen, de conclusies daaruit.

De voorzitter: Voordat de heer Loomans naar voren komt met 'heeft u ook een datum wanneer ik een antwoord krijg?'...

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ik denk dat het het makkelijkst is om het op een moment mee te nemen dat we terugkomen op de Maaslijn of in een andere railgerelateerde mededeling richting de Staten, dus bijvoorbeeld als het over Eindhoven-Aken gaat. Ik denk dat dat helpt.

De voorzitter: Ik had gehoopt dat ik u deze wandeling had bespaard, maar...

De heer Loomans (Horizon): De Gedeputeerde heeft het over Venlo, maar misschien kan hij in de vraag meenemen even te kijken of Nijmegen/Arnhem daarmee te combineren. Dan is Venlo de eerste, maar neem dan die andere meteen even als vervolgvraag. Denk maar even aan de trein Den Haag-Rotterdam-Breda-Eindhoven-Venlo die dan stopt. Dan zou je over kunnen stappen en dan ontlast je Eindhoven weer.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, we nemen hem in de meest brede vorm mee, een intercity naar boven toe, om het maar eenvoudig samen te vatten. **We zullen daarop reflecteren in de eerstvolgende mededeling die over de Maaslijn gaat dan wel over Eindhoven-Aken.** Plan Beethoven. Rondom de knoop Eindhoven natuurlijk in bredere zin. Zowel de heer IJpelaar als de heer Huizing attendeerden nog een keer op deze kans, laat ik het maar zo noemen. Er is inderdaad veel geld beschikbaar voor OV in een bredere context. We kunnen zeker als regio proberen de voorzieningen die dan in Eindhoven worden opgetuigd ook richting onze zijde te halen. Er zijn ook gesprekken bijvoorbeeld met Rijkswaterstaat om speciale buslijnen langs de A2 te laten gaan. Dat zijn projecten die bedoeld zijn juist om de werkgelegenheid

bij VDL optimaal te faciliteren. Dat zijn ook werkzaamheden waar nog het geld voor ontbreekt voor een deel bij Rijkswaterstaat. Daar kunnen we nog zeker extra slagen maken. Tot slot: waarom de tunnels en waarom vandaag? Het is ook mij een raadsel. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Er staat nog één vraag open van de heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb in de tweede termijn nog niks gehoord over hoe we die toekomstvisie rondom mobiliteit nou gaan vormgeven.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, het proces om de grotere visie die we met zijn allen gaan maken op te tuigen is een vraagstuk dat we niet alleen vanuit mobiliteit oppakken, maar in een veel bredere context natuurlijk, omdat de ontwikkelingen zoals u die al noemde die zo disruptief werken... Die zien we natuurlijk niet alleen op mobiliteit, maar ook in de economische ontwikkeling, maar waarschijnlijk ook in de energievraagstukken die we voor de toekomst hebben. We zien overal grote ontwikkelingen. Dat wordt in hetzelfde proces meegenomen. Als ik het goed heb is Gedeputeerde Theuns daarvan de trekker, van de grote visie der visies, die uiteindelijk in de Omgevingsvisie landt. In dat proces wordt ook extra kennis verworven en gaan we ook met zijn allen het bredere gesprek aan. Niet alleen hier in de Statenzaal, maar ook juist met het veld buiten, om een zo compleet mogelijk beeld neer te zetten.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beraadslaging en gaan we over tot stemmen. De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Ja, voorzitter, graag even een korte schorsing voor overleg voordat we gaan stemmen, als dat kan.

De voorzitter: Hoelang?

De heer Huizing (BBB): Twee minuutjes.

De voorzitter: Wij schorsen de vergadering voor een minuut of twee. De vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

Ik heropen de vergadering en verzoek u allen uw plaatsen in te gaan nemen. Wij zijn toegekomen aan de stemming bij agendapunt 9.3. We stemmen zo dadelijk als eerste over het Statenvoorstel en daarna over de motie van de heer IJpelaar cum suis. Aan de orde G-24-012, gewijzigd Statenvoorstel, beleidskader 'Een bereikbaar en toegankelijk Limburg' en de brief van GS van 02-04-2024. Ik kijk even... Geen stemverklaringen. Dan is de stemming nu geopend. Alle stemmen zijn uitgebracht. Dit voorstel is aangenomen met 39 voor en 7 tegen. Dan breng ik in stemming de gewijzigde motie 3073, motie 'Toeristenticket Limburg'. Een stemverklaring van de heer Vaessen.

De heer Vaessen (D66): Ja, een korte stemverklaring, voorzitter. Wij gaan voor deze motie stemmen, maar tegelijkertijd roepen we de Gedeputeerde op om niet al het werk in dit huis te doen en dan vervoerders op te gaan zoeken, maar laat Visit Zuid-Limburg, VVV Noord- en Midden-Limburg en de gemeenten vooral ook hun ding doen hierin.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Wij gaan tegen de motie stemmen en wel om het feit dat er geen financiële kaders genoemd zijn. Ja, eigenlijk kan het de volgende keer misschien met een vraag afgedaan worden. Dat is de reden waarom we tegen stemmen, hoewel we dat toeristenticket wel...

De voorzitter: Dank u wel. Dan breng ik nu in stemming de gewijzigde motie 3073. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 37 voor en 9 stemmen tegen. Alvorens wij naar agendapunt 9.4 gaan, over de Meedoen Pas, is er een verzoek geweest om even tien minuten de benen te kunnen strekken. Dat betekent dat wij om 15.25 uur de vergadering hervatten. De vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

9.4 G-24-015 GEWIJZIGD Statenvoorstel Openbaar Vervoer voor minima 'Dal Vrij Limburg' (voorheen Meedoen Pas), brief GS van 2-4-2024 (GS DOC-00633804)

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is agendapunt 9.4, G-24-015 gewijzigd Statenvoorstel Openbaar Vervoer voor minima 'Dal Vrij Limburg' (voorheen Meedoen Pas), en de brief van GS van 02-04-2024. Dan geef ik als eerste het woord aan mevrouw Berghorst, namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Nederland staat in de top drie van rijkste EU-landen. In 2023 kwam de omvang van onze economie voor het eerst boven de 1 biljoen uit. Goed nieuws, zou je zeggen. In een rijk land is het goed toeven voor iedereen. Toch? Zeker voor mensen die hard werken. Voorzitter, niets is minder waar. Een derde van de Nederlandse huishoudens kan de eindjes met moeite aan elkaar knopen. Ruim 900.000 mensen leven in armoede, waarvan 200.000 kinderen. En leven in armoede voorzitter, dat laat sporen na. Voor die mensen maakt dit Statenvoorstel een groot verschil. Want ons Limburgse OV is duur voor alle reizigers, maar simpelweg onbetaalbaar voor mensen die moeten rondkomen van het minimum. Het is het verschil tussen wel en niet kunnen meedoen. Tussen erbij horen en erbuiten staan. Tussen wel of niet met je kinderen naar de tandarts of de bibliotheek. Tussen wel of niet op bezoek bij je pasgeboren kleinzoon. Tussen wel of niet mantelzorgen voor je zieke zus. Tussen wel of geen cadeautje tijdens Sinterklaas. Tussen wel of geen gezonde maaltijd. Zomaar een handvol voorbeelden. Voorbeelden die ik niet bij elkaar heb bedacht, maar die ik voorbij zie komen in het gezin waarin ik ben opgegroeid. Tot op de dag van vandaag. Is dit voorstel perfect, voorzitter? Zeker niet. Als het aan de PvdA ligt reizen minima ook in de spits gratis. Plakken we hiermee een pleister over een wond die wij als Provincie niet veroorzaken? Ja. Maar zolang de Rijksoverheid geen echte maatregelen durft te nemen om een einde te maken aan de schandalige armoede in Nederland, zal de Provincie pleisters moeten plakken waar zij kan. Net als dat gemeenten pleisters plakken waar zij kunnen. Waar het de PvdA om gaat in dit Statenvoorstel, is dat mensen die dat dringend nodig hebben een steuntje in de rug krijgen. En tegelijkertijd zorgt dat het OV toegankelijker wordt voor een groep reizigers die er nu misschien wel geen gebruik van maken. En voorzitter en collega's, met een ademende concessie die een verbetering realiseert daar waar meer mensen gebruikmaken van het OV, is deze investering dus niet alleen een investering in een klein groepje minima, maar juist ook een investering in de verbetering van de kwaliteit van het OV. Voorzitter, ik rond af. De PvdA is er ongelooflijk trots op dat dit College gratis OV voor minima waarmaakt. En we gaan vandaag van harte instemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Er is nog een vraag aan u, van de heer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Mevrouw Berghorst, u heeft toch ook meegemaakt in de commissiebehandeling dat de Gedeputeerde zei dat we wat dit betreft afhankelijk zijn van die Bikkergelden. Komen ze er niet, gaat het niet door. En u geeft nu het College hier alle credits voor datgene wat ze doen. Maar ze geven alleen maar door dadelijk, als het geld er komt. Daar bent u zich toch van bewust, of niet?

De voorzitter: Mevrouw Berghorst

Mevrouw Berghorst (PvdA): Daar ben ik mij zeker van bewust. Mochten de Bikkergelden niet komen, dan zal ik de eerste zijn die een motie of een amendement maakt om de financiering alsnog te regelen, mijnheer Hermans. En ik hoop dat u mij daar dan bij helpt.

De heer Hermans (PVV): Nee oké, dat kan ik me voorstellen. Maar u deed de vorige keer ook een emotionele oproep aan de mensen die hier zitten, met name naar Den Haag toe, om voor te stemmen voor die verhoging van het minimumloon <onverstaanbaar>. Hebben ze ook niet gedaan.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Nee voorzitter, volgens mij was uw partij een van die partijen die helaas niet instemde. Dus neem dit mee naar uw collega's daar, zou ik zeggen.

De voorzitter: De heer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Ik kan u dat zo meteen laten zien: de PVV heeft voorgestemd voor die verhoging. CDA niet, BBB niet. Dus, ik bedoel maar.

De voorzitter: Tot slot: mevrouw Berghorst, geen reactie?

Mevrouw Berghorst (PvdA): Nee, laten we vanaf hier gewoon constateren dat het belangrijk is dat iedereen die een landelijke vertegenwoordiger in de politiek heeft in dit huis, erop aandringt bij die landelijke vertegenwoordiger dat ze moeten instemmen met structurele maatregelen om de schandalige armoede te stoppen. En als we dat allemaal doen, dan komt het misschien goed.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Schyns, namens JA21.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. Gratis bestaat niet. De Staten mogen vandaag iets vinden over het voorliggende voorstel Dal Vrij Pas, voorheen de Meedoen Pas genoemd. JA21 is van mening dat het geen goed voorstel is om minima onder andere voor plezier, zo het staat in het voorstel, gratis door Limburg te laten reizen. Het zomaar rondreizen om het openbaar vervoer te laten bestaan, genoemd als argument, vindt JA21 een niet-effectieve inzet van belastinggeld. De afbreuk van het kapitalisme. Overigens is dat belastinggeld bijeengebracht door de belastingbetaler, en daarmee is het voorstel gewoon een ongewenste nivellering. Je zou bijna kunnen zeggen: werken loont niet meer. Want dan moet je betalen voor het OV. Voorzitter, de omgedraaide wereld. Waarom wordt de hardwerkende Nederlander toch altijd gestraft door de overheid? We zouden de mensen die de maatschappij dragen moeten belonen, en daarmee de hardwerkende klasse stimuleren in plaats van demotiveren. Het standpunt van ...

De voorzitter: Mevrouw Fischer heeft een vraag aan u.

Mevrouw Fischer (50PLUS): U zegt :...

De voorzitter: Misschien even de microfoon iets naar u toe, mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer (50PLUS): ... de hardwerkende medemens wordt zo gestraft. Maar de minima die werk hebben, die werken kei- maar dan ook keihard. Waarom zet u de hogere klasse naast de lagere klasse, en zegt u: de hogere klasse die hoeft niet te rijden en dan kan de lagere ... Want ik bespeur echt een klasseverschil bij u. En dat vind ik heel erg.

De heer Schyns (JA21): Ik zei hardwerkende klasse. Dus ik zei niet: de hogere of lagere klasse.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Nou ja, de hardwerkende klasse, dan zeg je dus met andere woorden dat degenen die wel gebruik gaan maken van deze voorziening dan geen hardwerkende mensen zijn. Die werken meestal nog harder dan degenen die ... En sorry voor het woord, maar 'klaplopers' heb je overal, en ook bij de rijken.

De voorzitter: Mijnheer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Ik heb niks over rijkdom genoemd. Maar ik ben ook zeker niet voor dit voorstel. Dus ik hoop dat er niemand van gebruik gaat maken.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja voorzitter, ik ben wel een beetje benieuwd hoe het kan dat de heer Schyns denkt dat mensen die in armoede leven niet hard werken. Want als jij bij een sociale werkvoorziening werkt bijvoorbeeld, dat zijn de mensen die onze plantsoenen onderhouden, die op hun knieën zitten om de bestrating van het wegdek aan te leggen. Wist u dat die mensen op het minimumloon zitten? Dat zijn mensen die 40 uur in de week keihard werken, zwaar fysiek werk. Op het minimumloon. En van een minimumloon mijnheer Schyns, kun je niet rondkomen in Nederland. Dus waar komt uw idee vandaan dat mensen die in armoede leven, dat die allemaal niet hard werken en dus lui zijn? Ik vind dat nogal een uitspraak.

De voorzitter: De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Ja, ik denk dat er heel duidelijk niet goed geluisterd wordt naar wat ik zeg. Dus ik zal mijn tekst letterlijk herhalen. Die heb ik net voorgelezen, dus ik zal het opnieuw lezen. En misschien wordt het dan duidelijk wat ik zeg. Ik heb letterlijk gezegd: 'Voorzitter, de omgedraaide wereld. Waarom wordt de hardwerkende Nederlander toch gestraft?' Daar doe ik expliciet geen uitspraak over dat mensen die minder zouden verdienen minder hard werken. Dus ik vraag me af waar u dit vandaan haalt.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, volgens mij ben ik niet de enige die het zo verstaan heeft in de zaal. En dat betekent dat u uw woorden zorgvuldig kiest, maar dat het verkeerd ontvangen wordt door de luisteraars hier in deze zaal. En dus ook door al die mensen thuis, die misschien wel dit debat volgen, zelf keihard werken en een minimuminkomen hebben. En daarom vraag ik u om zorgvuldig over uw woorden na te denken en ook oog te hebben voor het feit dat er mensen zijn in de samenleving die keihard werken en het desondanks niet redden. En dat proef ik niet uit uw bijdrage. En daar spreek ik u op aan.

De voorzitter: De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Ik zal de tip ter harte nemen, voorzitter. Ik ben het er helemaal mee eens dat inkomen niks zegt over hoe hard je werkt. Dus daar is ook geen discussiepunt over.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Schyns (JA21): Het standpunt van JA21 is dat het openbaar vervoer voor elke Limburger moet tellen. All animals are equal, but some animals are more equal than others. Of ook wel: elke Limburger is gelijk, maar minima zijn net iets gelijk. Voorzitter, de Bikkergelden, die we nog niet eens toegekend hebben gekregen, uitgeven aan minima terwijl minimabeleid geen taak is van de Provincie maar van gemeenten, vindt JA21 geen goed idee. Hebben wij dan een beter idee voor de besteding van de

Bikkergelden? Jazeker. Het blijkt namelijk dat nogal wat vakantieparken in Limburg uitermate slecht te bereiken zijn met het OV. Dat heeft een historie. Vakantieparken wilden de gasten graag op het park houden, om de bestedingen ook op het park te behouden. Veelal zijn die parken ingericht op gasten die per auto arriveren. En ook vaak zijn het mensen met een wat kleinere beurs die vakanties vieren in eigen land. Echter, de wereld verandert en steeds vaker kiezen die mensen ook voor het OV als alternatief. Maar dan moet zo'n park wel fatsoenlijk te bereiken zijn met het OV. Het uitbreiden van het netwerk met bushaltes voor de deur van vakantieparken, is naar onze mening een veel betere inzet van de Bikkergelden. En ook nog eens een waar de Bikkergelden voor bedoeld zijn, namelijk structurele verbetering van het OV. Kortom voorzitter, JA21 gaat ervan uit dat ons standpunt de collega's tot nadenken aanzet of we dit voorstel wel moeten goedkeuren. Wat JA21 betreft, zeker niet. En daarom kunnen wij niet instemmen met het voorstel. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schyns. Dan geef ik het woord aan de heer Hermans, namens de PVV.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, tijdens de behandeling van dit stuk in de commissie is gebleken dat een grote meerderheid van de fracties positief staan tegenover dit voorstel. Toch worstelt de PVV op verschillende aspecten nog met de Dal Vrij Pas. Op de allereerste en zeker niet laatste plaats: de financiering. Er is op dit moment nog geen 100% zekerheid dat het benodigde geld er komt. Alle signalen staan op groen, maar voorzitter, niets zo onvoorspelbaar als Den Haag als het om geld gaat. Hoe groen dan ook, de Gedeputeerde moet bekend zijn met de woorden: het paard achter de kar spannen. Met andere woorden, wat ons betreft had dit voorstel pas gelanceerd moeten worden als de garantstelling van het Rijk er was. Voorzitter, het tweede aspect. PVV is er niet van overtuigd dat mensen rond het sociaal minimum met werk hier iets aan hebben. Ze zijn voor wat het gebruik van het OV betreft meestal afhankelijk van reizen in de spits. En daar voorziet deze Dal Vrij Limburg-kaart niet in. Het derde en laatste aspect gaat over de ongelijkheid tussen de gemeenten. Er zijn gemeenten die na het aannemen van dit voorstel in hun onderhandelingen met Arriva de regeling kunnen optrekken tot 110%, misschien wel 120% van het sociaal minimum. Zie wat gebeurt in Arnhem met de schuldsanering door de gemeente aldaar. Voorzitter, er zijn ook gemeenten die het financieel een stuk moeilijker hebben en zich moeten beperken tot het absolute minimum. Dan creëren wij toch ongelijkheid? Of gaat u als Provincie daar dan regels voor stellen? Voorzitter tot slot, als gezegd: de PVV worstelt nog met dit voorstel. Als het aan ons ligt en het geld is er, dan maken we het simpeler. Gratis OV voor bepaalde doelgroepen als mindervaliden en 55-plussers. En niet kiezen voor een inkomensklasse. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hermans. Dan geef ik het woord aan de heer Vaessen, namens D66.

De heer Vaessen (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, D66 is altijd voor het zo sociaal mogelijk uitvoeren van onze kerntaken. En zo zien we ook dit Statenvoorstel. Goed en bereikbaar openbaar vervoer is een kerntaak van de Provincie. En wij kunnen de bereikbaarheid van dat OV voor alle Limburgers verbeteren, en we kunnen mogelijke verschraving van het aanbod tegengaan door deze kerntaak sociaal uit te voeren, door Limburgers die dat extra steuntje in de rug nodig hebben om ons OV te kunnen gebruiken daarbij te helpen door samen met gemeenten dit product aan te bieden. Uiteraard moet het Rijk dan wel leveren op het gebied van Bikkergelden. Mijn vraag is of daar al meer over bekend is en hoe het gesprek met de gemeenten over dit voorstel verder verloopt. Is daar al veel animo ook bij gemeenten die zelf nu nog geen aanbod hebben? Kunnen we dat aanbod voor mensen ook borgen als de Haagse realiteit verandert, als straks die Bikkergelden er misschien wel zijn – wij starten met het helpen van mensen samen met gemeenten – maar uiteindelijk blijken die gelden toch niet zo structureel als dat ze beloofd waren. Laten we dan de gemeenten, of misschien nog wel erger: de mensen die we helpen, weer uit de handen vallen? Of kunnen we dan met alternatieven komen vanuit dit huis? Tot zover is dat mijn eerste bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vaessen. Geef ik het woord aan de heer Ijpelaar, namens het CDA.

De heer Ijpelaar (CDA): Geachte voorzitter, het is een eer om vandaag namens het CDA te spreken over een voorstel dat zowel innovatief als moedig is: de introductie van de Dal Vrij Limburg-kaart. Dit initiatief verdient onze waardering. Maar het brengt ook een aantal zorgen met zich mee, die we niet onbesproken kunnen laten. Onze aandacht gaat vooral uit naar de prijspolitiek en de beperkte gebruiksmogelijkheden van de kaart. In de kern ondersteunen wij het doel om meer mensen toegang te geven tot het openbaar-vervoersysteem. Vooral na de significante afname in gebruik als gevolg van de coronacrisis zien wij de noodzaak om het openbaar-vervoersysteem in Limburg nieuw leven in te blazen. Het huidige voorstel kan bijdragen aan een meer robuust en inclusief systeem. En het biedt ook kansen op sociale mobiliteit voor hen die het het hardst nodig hebben. Ons enthousiasme kent ook grenzen. Als CDA hanteren wij een voorzichtige benadering ten aanzien van inkomenspolitiek, vooral omdat minima vaak reeds ondersteund worden door beleid vanuit het Rijk en de gemeente. Wij zien dit voorstel meer als een kans op een systeeminnovatie dan louter een subsidie voor minima. Daarom zouden wij de Gedeputeerde willen vragen om te onderzoeken hoeveel van deze minimagroep er werkzaam zijn. Want wij willen wellicht in de toekomst werkende minima nog extra belonen. Omdat volgens het CDA werken altijd moet lonen. Daarnaast zouden we de Gedeputeerde willen vragen om te onderzoeken wat het betekent in kosten om ook naast de spitsuren in de toekomst wellicht deze kaart in te gaan zetten, en niet alleen in de daluren. Want veel minima werken nota bene buiten deze daluren, waardoor deze beperking een substantiële hinder zou kunnen vormen voor hun dagelijks levensonderhoud en hun bijdrage aan onze lokale economie. We moeten ons afvragen welk signaal we als overheid geven. Moedigen we werkende minima aan om een auto te kopen, omdat ze buiten de daluren niet met het openbaar vervoer kunnen reizen? Daarom pleiten wij voor een onderzoek naar een extra plan voor de werkende minima. We zijn ook van mening dat als onze vervoerspartner Arriva echt betrokken is, ze open zullen staan voor een verruimd voorstel tegen dezelfde voorwaarden. De vermeende werkelijke meerkosten voor Arriva zijn verwaarloosbaar. Het wordt nota bene terugverdiend in een gezonder en robuuster systeem. En daarom is het voor Arriva, net als voor ons, een win-win. Door de gebruiksmogelijkheden te verruimen geven wij een sterk signaal af aan de werkende minima, dat werk wordt gewaardeerd en ondersteund, zelfs wanneer het niet vanzelfsprekend is om in moeilijke omstandigheden te blijven werken. Zo tonen we aan dat werken loont.

De voorzitter: Duidelijk. Mijnheer Hermans.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik word er niet goed van. U waardeert het, de werkende minima. Ik heb tegen mevrouw Berghorst ook al gezegd: in de Eerste Kamer heeft úw partij, het CDA, ook tegengestemd tegen verhoging van de minimum uurlonen. Dit <onverstaanbaar> zich toch niet, wat u zegt? Of wel?

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ik zie het verband niet helemaal tussen het verhogen van het minimumloon en het invoeren van een pas voor minima.

De heer Hermans (PVV): U heeft het over wérkende minima. Nou, iemand die werkt met het minimum, daar heeft uw partij op tegen gestemd dat die meer per uur kon krijgen. En u bent ze hier aan het belonen, zegt u. Dat zie ik dan weer niet.

De voorzitter: Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, ik doe alles in mijn verantwoordelijkheid wat ik kan, om in ieder geval de werkende minima te belonen. En ik ga niet over prijspolitiek op een landelijke agenda. En ja, we kunnen het broekzak-vestzak noemen. We zouden de minimumlonen omhoog kunnen gooien, maar dan is het de vraag of we deze groep minima bereiken of niet. En dan zijn ze vervolgens dat geld weer kwijt aan een openbaar-vervoerskaartje. Dus ik zie de verbanden niet helemaal. Maar ik snap dat de heer Hermans heel veel zorgen

heeft rondom het inkomen en de verarmoeding in Nederland. Ik denk dat we daar echt wel slimmere innovatieve dingen in het systeem moeten doen. En daar is dit echt een oplossing van, wat mij betreft.

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): U heeft het over werkende minima en niet-werkende minima. Maar bent u niet bang dat met dit voorstel de werkende minima indirect het product voor de niet-werkende minima gaan betalen?

De voorzitter: Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Daarom begin ik mijn betoog ook om ... Wat het CDA betreft gaat het helemaal niet over die minima per se als doelgroep alleen. Maar ik denk dat het een systeeminnovatie is. Daarom vind ik het ook een moedig en lef besluit. En we hadden ook met een groep 85-plussers kunnen beginnen. We hadden met een groep jongeren onder de 16 kunnen beginnen. Maar ik denk dat er een nieuwe injectie nodig is in het openbaar-vervoersysteem. En als we dan met een groep beginnen, nou laten we dan met deze groep beginnen. Alleen, ik ben wel benieuwd: waar bestaat die groep nu uit. Hoeveel procent van die minima werken nu? En hoeveel niet? Welke gevolgen heeft het op het moment dat ze alleen in de daluren kunnen reizen? Dat zijn echt wel vragen die ik nog heb. En daarom stel ik ze ook.

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Dus laat u werkende minima opdraaien voor de niet-werkende minima, met dit voorstel.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, ik zie dat niet zo. Want de vraag is: hoeveel procent van de minima werken en hoeveel niet. Ik kan er geen uitspraak over doen. Ik weet dat het in de eerste tranche gaat om 60.000 Limburgers, die ik in ieder geval een stuk meer sociale mobiliteit gun. Die niet het meest van ons allemaal verdienen. Die om heel veel moverende redenen vaak in de problemen zitten. Dus als er dan een groep is waar ik van zeg: daar wil ik een systeeminnovatie mee doen, dan laat het in godsnaam deze groep zijn.

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja dank u wel, voorzitter. Als eerste wil ik zeggen dat wij blij zijn dat we deze Meedoen Pas of Dal Vrij Limburg-kaart met z'n allen faciliteren voor degenen die het niet kunnen betalen. Want omzien naar elkaar moeten we allemaal doen in Limburg. Maar mijn vraag aan de heer Ijpelaar is of ik hem nu net hoor zeggen ... Want hij noemde: broekzak-vestzak. Misschien, als je het hebt over minimumloon verhogen of dit soort initiatieven doen, pleit hij dan namens CDA Limburg er ook voor om allebei wél te gaan doen?

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ik heb eerder aangegeven: ik ga niet over het minimumloon verhogen. En ik heb ook aangegeven dat wij terughoudend zijn om vanuit de Provincie alle dingen te gaan roepen over prijspolitiek. Dus daar laat ik me ook nu niet toe verleiden. Dus dat is jammer, hè.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Ijpelaar (CDA): Oké, tot slot. Het CDA ondersteunt het voorstel Dal Vrij Limburg, maar dringt aan op een breder toepassingsbereik en flexibiliteit in de toekomst, om te garanderen dat alle Limburgers ongeacht hun inkomen of werktijden toegang hebben tot betrouwbaar en betaalbaar openbaar vervoer. We

kijken uit naar een constructieve dialoog en samenwerking om dit voorstel te optimaliseren, ten behoeve van het welzijn van alle Limburgers. Hartelijk dank voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ijpelaar. Geef ik het woord aan de heer Bloi, namens de fractie van de VVD.

De heer Bloi (VVD): Voorzitter, tijdens de behandeling van dit agendapunt in de commissie was er een unanieme consensus dat iedereen op zijn of haar manier moet kunnen meedoen aan de samenleving. De overheid schept de randvoorwaarden, waarbinnen iedereen die wil meedoen kan meedoen en zichzelf kan ontplooiën. En daarmee heeft elke overheidslaag haar eigen verantwoordelijkheden en rol. De VVD heeft al aangegeven dat de verantwoordelijkheid voor de minima zoals in dit Statenvoorstel vermeld is bij de gemeente ligt en niet bij de Provincie. Als Provincie hebben we wel de verantwoordelijkheid om de randvoorwaarden te scheppen voor goede bereikbaarheid van steden, dorpen en voorzieningen in onze provincie. En juist de Bikkergelden, waar in dit voorstel naar verwezen wordt en indien deze vrijgegeven worden door het kabinet, geven ons de mogelijkheid om te investeren in de verbetering van het openbaar vervoer in Limburg en de bereikbaarheid van al die dorpen, steden en die voorzieningen. Om de gelden uiteindelijk optimaal te kunnen inzetten voor Limburg hebben we ook immers een Werkgroep OV opgericht. Jammer dat we dit voorstel niet eerst in deze groep hebben besproken. Een aantal vragen. Weten we inmiddels hoeveel Bikkergelden we kunnen verwachten als Limburg? En hebben we helder wat we er eigenlijk mee willen? De VVD komt in tweede termijn hieromtrent met een motie. En los van dat het kabinet de gelden nog niet vrijgegeven heeft, is het ook nog helemaal niet zeker of we ze überhaupt kunnen gebruiken voor dit soort voorstellen. De vraag is dus: waarom moet dit voorstel met een sneltreinvaart door de Staten, zonder dat we überhaupt de zekerheid hebben hoe het betaald wordt? Is een pas op de plaats in deze niet even beter? De VVD vroeg het al in de commissie, maar hoe gaat de Gedeputeerde eigenlijk dit plan betalen als de Bikkergelden niet mogen worden ingezet? Toen wist hij het niet. Weet hij het nu wel? Voorzitter, met dit voorstel creëren we bij een kwetsbare groep Limburgers een grote verwachting, die we misschien niet kunnen waarmaken en wat teleurstelling met zich meebrengt. En in het beleidskader Provincie midden in de samenleving, waar we eind mei in deze zaal over gaan debatteren, is een hele paragraaf gewijd aan het missende vertrouwen van politiek en overheid. En dat missende vertrouwen is in Limburg nog hoger dan in de andere delen van Nederland. En juist in deze groep waar we het vandaag over hebben is dat vertrouwen in de politiek en de overheid nóg lager. En als dit voorstel niet doorgaat omdat de financiering stopt, creëren we zo het wantrouwen jegens ons politici en de overheid. En zo wordt het Dal Vrij-product voor het vertrouwen in de politiek een vrije val in een diep dal. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bloi. Geef ik het woord aan mevrouw Fischer, namens 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Voorzitter, het Statenvoorstel OV Meedoen Pas voor minima is omgedoopt tot Openbaar Vervoer voor minima Dal Vrij Limburg. Dal Vrij Limburg geeft mij de indruk dat 'Elke Limburger telt!', de titel van het coalitieakkoord, mij op het verkeerde been zet. Want dit is namelijk niet het geval bij de Meedoen Pas. Daar telt niet elke Limburger. In ons verkiezingsprogramma staat dat 50PLUS van mening is dat het openbaar vervoer toegankelijker wordt door gratis vervoer in daluren voor alle doelgroepen. Waardoor de zogenaamde restcapaciteit meer benut wordt, doordat er gewoon <onverstaanbaar> bussen en treinen zijn. Dit standpunt heeft 50PLUS meerdere malen herhaald in vergaderingen en infosessies.

De voorzitter: De heer Schyns heeft een vraag voor u.

De heer Schyns (JA21): Een puntje van orde. Onze geluidsboxen vallen de hele tijd uit. Ik versta het bijna niet. Ze vallen echt om de twintig seconden weg.

De voorzitter: Dat is buitengewoon vervelend. U kunt het echt moeilijk verstaan?

De heer Schyns (JA21): Misschien ligt het aan mijn oren, dat kan ook. Maar nee, ik ben niet de enige.

De voorzitter: Nee, we moeten het goed kunnen volgen. Ik schors de vergadering tot het probleem is opgelost.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. En ik heb met mevrouw Fischer afgesproken dat ze gewoon weer vooraan bij haar betoog begint. Het woord is aan mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Het Statenvoorstel OV Meedoen Pas voor minima is omgedoopt tot Openbaar Vervoer voor minima Dal Vrij Limburg. Dal Vrij Limburg geeft mij de indruk dat 'Elke Limburger telt!', net zoals dat vermeld is in het coalitieakkoord. Maar toch word ik op het verkeerde been gezet, want dat is niet het geval bij de Meedoen Pas. In ons verkiezingsprogramma staat dat 50PLUS van mening is dat het openbaar vervoer toegankelijk wordt voor iedereen. En zeker voor de minima en voor de andere groepen die eigenlijk het vervoer niet kunnen betalen is deze pas eigenlijk een uitkomst. De werkende minima hebben hier inderdaad vrij weinig aan, maar misschien dat via het bedrijf of via weet ik welke regeling toch ergens voor die mensen iets op de OV-jaarkaart komt te staan, waardoor zij ook om 8.00 uur met de bus weg kunnen. Het Statenvoorstel voor de doelgroep minima is heel erg sympathiek. Maar voor 50PLUS, zoals ik net al liet blijken, onvoldoende. Voor alle duidelijkheid, het gratis vervoer in de daluren voor de minima is zeer belangrijk, omdat de mensen zo maximaal deel kunnen nemen aan de maatschappelijke activiteiten en om mensen uit hun isolement te halen. Dit geldt voor 50PLUS niet alleen voor de minima. Daarbij komt, als je net geen minima bent maar je moet toch opletten dat je een bepaald bestedingspatroon in je huishoudboekje niet overschrijdt, ook dan komt het gratis openbaar vervoer in de daluren van pas. Een regeling met gratis openbaar vervoer in de daluren moet eenvoudig uit te voeren zijn. Een regeling met pas brengt een bureaucratische rompslomp met zich mee, als je dat in ieder geval beperkt tot bepaalde groepen. Controle op naleving en uitvoering is moeilijk. Dit alles zal dan veel geld gaan kosten. Geld dat beter besteed kan worden aan gratis vervoer voor iedereen, in de daluren. Verder moeten we oppassen geen inkomenspolitiek te voeren, waarbij de regeling alleen gericht is op de laagste inkomens. Een basisvoorziening als het openbaar vervoer is essentieel voor veel mensen om hun zelfredzaamheid te behouden en hun bestaanszekerheid te vergroten. Het gratis openbaar vervoer in de daluren draagt daar zeker aan bij. Bovendien, een Meedoen Pas voor iedereen stimuleert om de auto vaker te laten staan, wat weer ten goede komt aan onder andere de luchtkwaliteit in de steden. En zo rolt dat hele verhaal gewoon door. De Gedeputeerde heeft in de commissievergadering gezegd dat hij geen mogelijkheid ziet om gratis openbaar vervoer in de daluren open te stellen voor iedereen. 50PLUS is hier nog niet zo zeker van, en we komen hier op een ander moment op terug. Tot slot voorzitter, 50PLUS is geen voorstander van deze inkomensafhankelijke regelingen, een tijdelijke regeling, gefinancierd met eenmalige Bikkergelden. De Meedoen Pas is dus in onze ogen een onzekere regeling met een ongewisse toekomst. En wij willen graag een zekere regeling, met een zekere toekomst. Tot zover mijn bijdrage in de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. Dan geef ik nu het woord aan de heer Dautzenberg, namens de fractie van GroenLinks.

De heer Dautzenberg (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. GroenLinks is blij dat het College naar aanleiding van de motie Jetten bij de begroting in november voortvarend aan de slag is gegaan om het OV toegankelijker te maken. Bij dezen dan ook de complimenten voor deze Gedeputeerde. Sociaal gezien betekent dit dat mensen meer kansen hebben om mee te doen aan activiteiten in de samenleving, gemakkelijker contacten kunnen onderhouden die niet direct om de hoek liggen en noodzakelijke bezoeken aan ziekenhuis en winkels kunnen afleggen. Het verlaagt de drempel voor bepaalde doelgroepen om actief deel te nemen aan de maatschappij. Het zal u dan ook niet verbazen dat wij dit voorstel omarmen en graag uitgevoerd zien gaan worden. Het enige wat ons wel nog een beetje dwars zit is de onzekerheid omtrent de

gelden. Kan de Gedeputeerde ons daar nog wat meer over vertellen c.q. bijpraten? Ik ga mijn bijdrage dan ook verder kort houden voorzitter, en wil alleen nog kwijt dat dit soort voorstellen van wezenlijk belang kunnen zijn voor onze inwoners. En dat dienen wij toe te juichen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Dautzenberg. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn van uw Staten het woord aan de heer Peters, namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Voorzitter, ik heb ook al een iPad meegenomen eventueel als het nodig is om iets eruit voor te lezen. Maar dat zal waarschijnlijk niet helemaal nodig zijn. Prima voorstel, zou ik bijna zeggen. Toen ik de eerste spreker hoorde, toen dacht ik: ik heb ook in armoede geleefd. En als je eens heel af en toe langs mij loopt, dan ruik je nog de pungel van de mijnwerker. Maar ik geef even aan dat het vroeger allemaal anders was. Toen hadden we alles dichtbij. Had je geen bus nodig. Dan ging je naar school, en dan was alles heel anders. Maar we hebben alles op afstand gezet. En wat we hier nu voor ons hebben is een heel sociaal voorstel, en het is hartstikke goed. Voorzitter, LOKAAL-LIMBURG wil dat iedereen zich met het OV kan verplaatsen, zeker gezien de oplopende kosten van het OV. En ook vanwege het feit dat steeds meer mensen rondom het sociaal minimum verkeren. Een trein of een bus is voor veel mensen een noodzakelijk goed. Vervoersarmoede betekent dat je niet kunt meedoen, en dat is wat LOKAAL-LIMBURG betreft volstrekt onacceptabel. Dit stuk past prima bij de beleidskaders als Samen leven en Bestaanszekerheid, en Bereikbaar en toegankelijk Limburg. Deze regeling ondersteunt de mensen met een smalle beurs en maakt op deze wijze ook nog het netwerk robuuster. We zijn daarbij afhankelijk van de zogenaamde Bikkergelden, en daar zit nu mijn probleem. Stel je nu eens voor dat wij straks een meerderheid krijgen voor dit voorstel, en daar mag ik maar even van uitgaan als we tenminste denken aan die 1% van Limburg die zich moet verplaatsen, en dat zijn niet de hard werkenden of minder hard werkenden, want die wil ik niet eens noemen. Het zijn toevallig die mensen die aangewezen zijn op die bus. Ik hoor niet bij die groep, maar mijn vrienden: 80% gaat met de bus. Ik moet er niet aan denken dat daar 30% of 40% niet meer met die bus kan gaan. En dat wil ik maar even gezegd hebben. Dus ik worstel met het idee: hoe gaan we dat financieren als dat niet doorgaat? Want nu gaan we wel die mensen een worst voorhouden in Limburg: 'De Staten, die gaat dat wel even lekker regelen. We gaan strakjes gratis met de bus.' En strakjes komen er een paar barricades op onze weg en dan kunnen we het niet. Ik wil graag een motie indienen of de Gedeputeerde uitnodigen om mij in ieder geval te garanderen dat hij een onderzoek gaat doen hoe we het dan wel kunnen financieren. Want dat is de enige oplossing. Wij gaan niet hier het huis uit met het idee: ik heb een idee ondersteund wat we denk ik gevoelsmatig wel allemaal kunnen dragen, maar vervolgens lopen we tegen een barricade aan. Want ik moet ook vandaag weten: als de Bikkergelden niet doorgaan, dat het plan doorgaat. Hoe dan ook, al is het maar voor die doelgroep die ik bedoel te zeggen. En die de meeste mensen in deze zaal uiteindelijk, we hebben uiteindelijk toch een sociaal bestuur dacht ik aan het programma te zien, dat we daar in ieder geval voor klaarstaan. Dus dat is wat ik eigenlijk wil zeggen. Dus voor iedereen die het nodig heeft. En daar kan bijna niemand op tegen zijn. En dan gaat het niet om mensen die goed verdienen. Want ik ga niet met de bus. Maar als ik bij mij de deur uit rij en dan kom ik in de armste wijk van Roermond, zo wordt ze genoemd: de Donderberg, voor de mensen die er nog nooit zijn geweest. En daar staat het bushokje propvol, elk half uur. En ik moet er niet aan denken dat die mensen strakjes ... En er zijn er al genoeg, die kunnen niet meer met die bus. Dus ik vind het een geweldig plan. Ik sta er helemaal achter en LOKAAL-LIMBURG ook. En wij denken gewoon ook aan iedereen. En die de bus niet nodig heeft, die laat hem gewoon staan, bij wijze van spreken. En dat is eigenlijk mijn oproep. Maar ik wil wel een harde toezegging van het hele College, van: als die Bikkergelden op een of andere manier minder zijn of niet toereikend zijn, dat we daar in ieder geval een financiële paragraaf bij hebben dat we dat kunnen redden. Ik weet niet of dat lukt. Ik zie de penningmeester van de club al zitten knikken.

De voorzitter: De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): De heer Satijn beantwoordt mijn vraag. Nee. Begrijp ik goed uit uw pleidooi, via de voorzitter, dat u voor iedereen dan gratis vervoer wil maken? Of alleen voor de minima?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ik heb een groep genoemd van 60.000. <onverstaanbaar> even uitgerekend. Nou ja, dat is een heel, heel klein percentage in Limburg. Voor die mensen die het het hardste nodig hebben. Bij wijze van spreken, die echt aangewezen zijn op dat openbaar vervoer. En als er andere mogelijkheden zijn, dat die mensen die net erboven zitten ook meedoen, dat is prima. Maar we doen het uiteindelijk dacht ik, voor de mensen die strakjes niet meer mobiel zijn en niet meer naar bijvoorbeeld die patiënt kunnen gaan waar ik het strakjes over had. Daar moeten we voor openstaan. Iedere Limburger telt, is mij gezegd. En die tellen voor mij iets harder.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Voorzitter, dus ik begrijp goed dat LOKAAL-LIMBURG niet voor alle Limburgers gratis openbaar vervoer wil hebben?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ik zou voor alle Limburgers het allerbeste willen. Maar geen gratis bus. Dat hoeft niet, denk ik.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Wilt u gratis met de bus naar huis? Nee, hè.

De voorzitter: Ik zie al dat de Gedeputeerde meteen in staat is te beantwoorden. Aan u het woord.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. En het is een overzichtelijk ideologisch debat hier, vandaag. Over een onderwerp wat hartstikke belangrijk is voor een bepaalde doelgroep in onze provincie, waarvan we hebben afgesproken in het coalitieakkoord dat we daar gingen onderzoeken hoe we daarvoor mogelijkheden tot gratis OV zouden creëren. En dit voorstel maakt dat mogelijk. En dat is een enorme plus. En de grootste zorg die ik eigenlijk gehoord heb hier vandaag, is: kunnen we het wel betalen? Dat is eigenlijk de grote vraag. Ik denk dat de heer Hermans van de PVV dat het meest nadrukkelijk verwoordde, maar anderen stelden diezelfde vraag, van: wat nou als het niet gebeurt? En hoe zit dat dan met een betrouwbare overheid? We hebben de brief van de staatssecretaris, die zegt: 'We gaan de Bikkergelden overmaken. We gaan dat ook beschikbaar stellen in structurele zin.' Hebben we allemaal op schrift al naar ons toe gekregen. Het enige wat nog niet gebeurd is, is het overmaken van het geld op de rekening. Dat is dus wat anders dan: we twijfelen nog of we de budgetten wel gaan krijgen of niet. Maar dat betekent gewoon dat het geld nog niet is overgemaakt naar de rekening van, om de woorden van de heer Peters te gebruiken, onze penningmeester. En er wordt nu gecheckt op de rekening, maar dat is nog niet het geval. Want wij denken dat dat rond de meicirculaire het geval zal zijn. Maar dat is in ieder geval het verwachtingspatroon als het gaat over wanneer de middelen beschikbaar komen. Dus daarmee hoop ik ook dat ik de heer Peters wat geruststel. De staatssecretaris heeft het in een brief al vastgesteld: dit geld komt beschikbaar in structurele zin. Nu kunnen we zeggen: eerst zien en dan geloven. Maar dat maakt ons zelf ook een wantrouwige partner in de overheidssamenwerking. En ik stel voor dat wij vertrouwen hebben in onze mede-overheden. En mocht dat ooit misgaan, dan kunnen we dan allemaal geschokt en boos zijn. Maar op dit moment vind ik dat we vertrouwen moeten hebben in de partners waarmee je samenwerkt. En dat dus ook zult moeten uitstralen. Daarom is dit plan uitvoerbaar. En niet alleen dat, maar ook een zeer wenselijke ontwikkeling om het OV voor iedere Limburger, dus niet alleen voor minima, beschikbaar te houden.

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb ook vertrouwen in onze medemensen en in de overheid. Maar ik ben ook vaak teleurgesteld in diezelfde mensen. Ik vraag aan u: vertrouwen is voor mij niet voldoende. Zolang als ik het niet op de rekening heb staan, bij wijze van spreken ... Ik vertrouw ook op een Staatslot, maar ik heb nog nooit iets gewonnen. Dus er komt niks uit. Dus wat ik wil zeggen is eigenlijk: u moet mij straks de garantie geven, dat ik nu een verwachting schep dat we straks ook kunnen zeggen: het geld is er niet, maar we gaan het wel uitvoeren. En dat heb ik daarstraks gevraagd. Dat is een toezegging. En blijft u maar vertrouwen hebben in Den Haag.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u, voorzitter. De route is daar naartoe, mijnheer Peters. Goed, voorzitter. Ja, de route naar Den Haag is daarnaartoe. Maar voorzitter, ik denk dat wij het volste vertrouwen hebben in de betaalbaarheid van datgene wat voorligt. En mochten er zich allemaal eventueelheden voordoen, dan zorg ik dat we daarna meteen met een reactie richting de heer Peters komen om te kijken hoe we dit in een alternatieve vorm oplossen. Maar voor nu is dit voorstel voldoende.

De voorzitter: Er is nog een vraag van mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja dank u, voorzitter. Ik weet niet zo veel van dit onderwerp, dus wij hebben even teruggekeken waar de motie van het lid Bikker over ging. En dat gaat over zorgen dat de voorziene prijsstijgingen in 2024 in regionaal openbaar vervoer geen effect hebben. En uit uw verhaal krijg ik de indruk dat er geen enkele voorwaarde aan de Bikkergelden zijn gesteld. En dat wij het dus hieraan mogen uitgeven. Klopt dat?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja dank u wel, voorzitter. Als u de motie Bikker goed leest, kunt u vaststellen dat die uit meerdere componenten bestaat. Eén is inderdaad: de compensatie van de prijsstijgingen. Dan zit daar de ene component in die gaat over de prijsstijging bij de Nederlandse Spoorwegen. Daar is een speciaal bedrag voor gereserveerd. Het andere bedrag is gereserveerd voor de regionale vervoerders. Die krijgen daarin hun prijsvergoeding zeg maar, zodat ze de prijs op hetzelfde niveau kunnen houden en niet aan die hoge inflatie-eisen hoeven mee te bewegen. En tevens om het regionaal vervoer in de brede zin te versterken. En niet alleen te versterken, maar ook de bereikbaarheid te vergroten. Dus de motie Bikker heeft drie verschillende componenten in zich, en dat zult u ook teruglezen als u de motie leest.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): De vraag was eigenlijk of de ... Wat in de motie staat, dat hoeft het Rijk niet letterlijk over te nemen. Dus mijn vraag was of het Rijk die ruimte geeft die u nu zegt te hebben.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ja uit de brief van de staatssecretaris bleek dat we die ruimte hebben om die middelen in te zetten voor verbetering en instandhouding van ons OV. En dan kom ik ook meteen bij het tweede punt, waar ik net op in wilde gaan. Dat is namelijk: deze middelen worden ook ingezet om juist het niveau te kunnen behouden van het openbaar vervoer wat we nu hebben, en niet verder te laten verschromelen. Wat je in veel provincies ziet, is dat we na corona de aantallen deelnemers in het OV flink hebben zien teruglopen. En dat betekent dat de betaalbaarheid van het OV voor de vervoerders ver onder druk staat. In sommige provincies is daar extra geld voor bijgepast om die klappen tegen te gaan. Hier zijn we heel strikt geweest, ook door een motie hier in de Staten: niet afschalen, op hetzelfde niveau blijven.

Maar dat concept blijft onder druk staan. En doordat wij nu deze regeling toevoegen krijgen minima de kans om met het OV te gaan, maar krijgt Arriva ook de kans om haar verdienmodel zo in stand te houden dat ze de lijnen niet verder hoeven te verschraken, niet verder hoeven af te schalen. En is er dus een win-winsituatie gecreëerd, zowel voor de Limburgse bevolking als voor de vervoerder die zijn lijnen intact kan houden. Dat is eigenlijk de dubbele winst die we hier met elkaar creëren. Tot slot, de vraag ook van de heer Ijpelaar: kan ik inzicht krijgen in de deelnemers van dit product? Ja, de eerste stap die we nog moeten doorlopen is om met de gemeenten samen te zorgen dat die deelnemers überhaupt kunnen starten. Om vervolgens de vervolgvraag te kunnen stellen: wie neemt er deel in uw gemeente en kunt u ons daarvan eventueel additionele data verstrekken? Dat zijn twee stappen die we nog moeten doorlopen. De gemeenten moeten zelf hun database bij ons aanleveren, of beter gezegd bij Arriva aanleveren. Dan kunnen we dit product laten functioneren. En daarna kun je de vraag stellen: ja, wie zijn dat dan, die deelnemers.

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Even toch twee vragen. U zei net: het geld wordt overgemaakt.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Daar gaan wij van uit. Ja.

De heer Bloi (VVD): Dat is wat anders. Dus u weet nog niet ... U heeft zwart op wit dat het wordt overgemaakt?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, we hebben een brief van de staatssecretaris waarin aangekondigd wordt dat de Bikkergelden ingezet gaan worden, en ook welke ruimte we daarin krijgen.

De heer Bloi (VVD): En we weten dus ook al zeker dat we die gelden voor dit voorstel kunnen gebruiken?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, wij weten dat we die op deze manier zouden mogen inzetten ja.

De heer Bloi (VVD): Oké. Dan heb ik nog de tweede vraag, van: dit voorstel gaat € 4,5 miljoen per jaar kosten. Waar zitten die kosten in?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, dat is de combinatie ... En daar zit dus de win-win in. Want de kosten van dit voorstel hebben deels met het in stand houden van ons netwerk te maken. De kosten die dus nu wegvallen door reizigersafname aan de ene kant, en aan de andere kant de introductie van dit nieuwe product. Maar die worden in principe vervoerd op lijnen die al grotendeels actief zijn en dus al rijden. Maar omdat de winstgevendheid van de huidige concessie sterk onder druk staat door de teruglopende deelnemers in het OV, is het nodig om ergens een compensatie neer te leggen. En dat is op deze manier gefaciliteerd.

De voorzitter: Tot slot mijnheer Bloi, u kunt nog één vervolgvraag stellen. Want die eerste twee vond ik eigenlijk één vraag.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Kies de goede.

De voorzitter: Geen misbruik maken.

De heer Bloi (VVD): U zei net ook: we gaan verschraling tegen van het openbaar vervoer. En het staat ook in het voorstel. In uw voorstel staat ook dat het grootste deel van deze groep in steden wonen. En dan gaan we misschien de verschraling in de steden tegen van het openbaar vervoer, maar het platteland heeft daar niks aan. Want die twee minima die bij mij in het dorp wonen, gaan niet een buslijn op het platteland ophangen.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja voorzitter, dat is het machtig mooie aan een vervoerder hebben die de hele provincie bestrijkt. Namelijk, doordat we deze kosten vergoeden is het mogelijk om het hele vervoerssysteem, voor de hele provincie Limburg te voeden met de kosten die wij nu betalen. Dus daarmee houden we het gehele systeem intact, en is dat niet afhankelijk van het aantal minima bij u in de gemeente. Ik probeer de heer Bloi aan te blijven kijken over de schouder van de heer Schyns heen, voorzitter.

De voorzitter: De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Ja voorzitter, ik strubbel hier nogal mee. Want hoe moeten ondernemers en werkgevers hun werknemers gaan uitleggen dat de burens van de werknemer wel gratis met het OV kunnen, en de werknemer die net iets meer verdient niet gratis met het OV kan? En dan per saldo met alle toeslagen en alle potjes en makkelijke of vrije manieren die er zijn in Nederland, uiteindelijk minder over te houden in de breedste zin van het woord dan die werknemers die daar net boven zitten. Hoe moet ik dat gaan uitleggen aan die ondernemers en die werkgevers die dat in de kantine in de bedrijfslunch horen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, hoe de heer Schyns dit gaat uitleggen aan die ondernemers? Hij vraagt, het moment dat die ondernemer aan tafel zit met zijn medewerkers en zij hem de vraag stellen: hoe kan het toch dat er andere mensen een product als dit krijgen? Dat is datzelfde gesprek dat die ondernemer zal moeten hebben als het gaat over een energietoeslag, in de afgelopen periode. Er zijn mensen die geholpen moeten worden, omdat de kachel anders niet brandt. Er zijn mensen die naar de Voedselbank moeten om daar geholpen te worden. En die vriendelijke ondernemer, die enthousiast bijdraagt aan ons mooie land, die zegt dan natuurlijk vol overtuiging tegen zijn medewerkers: dat is natuurlijk waarom dat wij met zijn allen nóg een beter bedrijf moeten hebben, zodat er meer mensen bij ons in dienst komen. Zodat er minder mensen gebruik hoeven te maken van die regelingen. Want het is natuurlijk in ons aller belang dat Nederland een leefbaar land is. En ik hoop dat u dat met mij deelt. En dat die ondernemer vol enthousiasme zegt: misschien kunnen we deze mensen straks in dienst nemen, omdat ze een stukje mobieler zijn, meer deelnemen in de samenleving, gezonder meedoen. Dus ik denk dat u een mooi, gloedvol betoog kunt houden tegen die ondernemer.

De voorzitter: De heer Schyns.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ja, dan blijven we wel ook situaties creëren waar mensen die dus niet in die minima-doelgroep vallen uiteindelijk per saldo minder vrijheden of budgettaire kracht overhouden. En dus toch een discriminerende situatie creëren. Kunt u mij een manier garanderen dat alle Limburgers uiteindelijk tellen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ik ben ervan overtuigd dat iedere Limburger telt. En dat iedere Limburger uit de grond van zijn hart zegt: als er iemand het echt lastig heeft en het moeilijk heeft in de

samenleving, dan reiken wij diegene de hand, en dan zorgen we dat we samen verder komen. Want dat is nu juist de kracht van Limburg. De kracht van Limburg is dat we elkaar de hand reiken als het lastig wordt. Dat wij zeggen tegen onze buurman, tegen degene die het lastig heeft: hé, iedere Limburger telt. Dus dat is niet iets wat we alleen in deze zaal prediken, maar dat is ook wat je thuis tegen je buurman zegt als die het lastig heeft: hé, iedere Limburger telt, kan ik je even helpen? En zo doen we dat met z'n allen.

De voorzitter: Voordat ik u een laatste vraag laat stellen, ik heb moeite om het debat te volgen door het geroezemoes. Dus als het nodig is, doe dat even in de gang daarachter. Of doe het zo stil dat degenen die het debat voeren er geen last van hebben. Dank u wel. De heer Schyns, tot slot.

De heer Schyns (JA21): Ja, ik kan niet anders concluderen dat, wellicht onbedoeld en mogelijk indirect, toch een bepaalde doelgroep, die ook Limburger is en ook zou moeten tellen, gediscrimineerd wordt op basis van financiële mogelijkheden. Ik kan er niks anders van maken. Bent u dat met mij eens?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ik denk juist dat we een mooie samenleving hier in Limburg creëren door op deze manier dit voorstel te steunen. Juist op die manier maken we meer mogelijk, en telt iedere Limburger.

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk een prangende vraag. Het kan allemaal doorgaan als de gemeente meewerkt, staat ergens in het stuk. Is dat meewerken via diensten? Of moeten ze ook geld bijleggen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, dat gaat over diensten in dit geval. Wij hebben zelf geen toegang tot de cijfers wie tot die minima behoren. De vraag aan de gemeenten is: willen jullie die data met ons delen – of met Arriva delen, om het correcter te zeggen – zodat die mensen zo'n pas kunnen krijgen. Dat is eigenlijk het enige wat we direct aan hen vragen.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dan kom ik bij een tweede vraag. Als het om diensten gaat, is het natuurlijk ... Als u al zegt dat u een brief hebt dat de Bikkergelden eraan staan te komen, die moeten alleen nog op de rekening komen, is het ook zaak dat u zo snel mogelijk met die betrokken gemeenten aan de slag gaat om die gegevens boven tafel te krijgen. Want we gaan de vakantietijd in, en als dat allemaal maar langer duurt, met het kleine aantal mensen die we hebben op plaatsen, zou ik u daar willen uitnodigen: bent u er klaar voor om dat zo snel mogelijk te doen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja voorzitter, deze oproep van de heer Peters neem ik zeker ter harte. We hebben natuurlijk al de eerste gesprekken met bijna alle gemeenten volgens mij, gevoerd. En de ene gemeente zegt: wij kunnen best wel snel leveren. Die hebben de mensen waar dit om gaat goed in beeld. Die hebben die databases goed op orde. Andere gemeenten zeggen: poeh, dat is nog best wel een puzzel, dus ik heb nog niet alles en iedereen meteen orde. Dus ze zitten in verschillende stadia om van start te kunnen. En we zullen zo snel mogelijk met iedere gemeente aan de slag gaan om ... Ja, je wilt dit zo snel mogelijk uitrollen voor alle mensen in Limburg. Ja goed, we zijn een beetje van elkaar afhankelijk in dezen, maar ik denk dat dat goed moet komen.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dat was het, voorzitter. Ik hoef niet per se de vier vragen vol te maken.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Peters. U was volgens mij een heel eind aan het einde van uw betoog, had ik net begrepen.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja voorzitter, ik denk dat u dat correct benoemt. Er was nog één vraag van de heer Bloi, volgens mij. En die ging over: kunt u nog een overzicht geven van de Bikkergelden zoals u die wilt inzetten nadat dit voorstel dus dadelijk is vastgesteld? Dus wat gaan we met het resterende budget eventueel nog aan zaken doen? **En ik kan wel toezeggen dat we met de uitwerking van die plannen in de loop van de komende, laten we eens Q3 zeggen of misschien eerder zelfs, maar Q3 dan wel bij u moeten zijn om te kijken of we de eerstvolgende slagen kunnen maken om Limburg nog toegankelijker en bereikbaarder te houden.**

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Komen we bij de tweede termijn, als daar tenminste behoefte aan is. Mevrouw Berghorst, aan u het woord.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja voorzitter, twee punten. Er is een motie rondgedeeld van de heer Bloi, die volgens mij nog niet is ingediend. Dat maakt het voor mij heel ingewikkeld om daar nu op te reflecteren. Dus ik hoop dat we daar nog enige ruimte in krijgen dadelijk, op het moment dat die wel of niet is ingediend.

De voorzitter: Ik stel voor dat we dat middels een interruptie dan doen, en geen derde termijn.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dat is oké. En dan, ik heb vandaag in dit debat een aantal aannames en zaken voorbij horen komen die mij raken. Die mij raken omdat, ik ben opgegroeid in armoede, ik weet wat het is. En ik zou het College willen vragen om ergens in de komende tijd voor Provinciale Staten een werkbezoek te organiseren, zodat wij allemaal kunnen kennismaken met het fenomeen armoede. Wat doet dat met je? Wat verandert er in je leven als je daarmee geconfronteerd wordt? Welke sporen laat dat na? Hoe snel kom je in die armoedeval terecht? Het is echt heel erg urgent dat we daar allemaal kennis van opdoen, zeker omdat wij voor het eerst ook armoedebelaid gaan maken. En dan is het belangrijk dat wij ook weten waar we het over hebben. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Ik kijk even naar de heer Schyns. Niet. De heer Hermans? Niet. De heer Vaessen? Nee. De heer Ijpelaar? Aan u het woord.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, nog een korte verduidelijking. De Gedeputeerde ging nog in op het feit dat wij data gaan gebruiken. Dat staat ook in het stuk. Alleen, dat is natuurlijk wel randvoorwaardelijk op het moment dat je met een systeeminnovatie aan de gang wilt. Dus is dat ook randvoorwaardelijk voor de gemeenten om mee te doen? Dat ze de mogelijkheid bieden om, geanonimiseerd uiteraard, die data ter beschikking te stellen? En is het dan ook mogelijk om vanuit de Provincie daarin sturing te gaan geven aan het OV-systeem? En welke evaluatietermijnen ... Er staan wel wat evaluaties genoemd, maar wat is het eerste evaluatiemoment dat wij in de commissie waarschijnlijk terugkomen op dit voorstel over de successen en mogelijke vervolgstappen daarin? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ijpelaar. Ik kijk even. Mijnheer Bloi, want u zou nog een motie indienen, als u dat inderdaad nog steeds van plan bent.

De heer Bloi (VVD): Voorzitter, ik heb het debat beluisterd. En ik heb in voorbereiding op dit debat, zoals u allemaal, de andere debatten ook beluisterd. En ik heb een paar citaten van verschillende Statenleden, ik noem geen namen en geen partijen, als het gaat over de rol tussen Provincie, gemeente en het Rijk. 'Wat is de toegevoegde waarde van de Provincie bij deze gemeentelijke taak', was er een tijdens de behandeling

van het kader Bestaanszekerheid. 'Geen bevoegdheid van de Provincie. 'Relatie Rijk – gemeente, daar moeten we als Provincie niet tussen zitten.' 'Geen Provinciale taak, geen gemeentelijke taak' was nota bene een reactie op een betoog net tijdens het beleidskader Mobiliteit. Voorzitter, en als ik dit debat vandaag beluister, of bekijk ook, heb ik het gevoel dat ik in een gemeenteraadsdebat zit over het sociaal domein. Maar goed, tot zover wat dat betreft. De VVD blijft vinden dat dit stuk bijdraagt aan de verschraling van het platteland, als we een impuls geven aan het OV in de steden. En waarom? De meeste minima wonen in de stad en niet op het platteland. En wij vroegen ons af: is de concessie eigenlijk aangepast bij ... Zodat Arriva de lijnen op het platteland, die dadelijk verschralen, ook gewoon leeg kan blijven ... of moet rijden. En het laatste, wat ik wel interessant vond is dat er een brief van de staatssecretaris is. Kunnen wij die ontvangen? Of is het geheim, of wat dan ook? Maar ik zou die best wel willen zien. En dan voor de afronding nog de motie. De motie is ...

De voorzitter: Nee, gaat u even verder. Na afloop...

De heer Bloi (VVD): De motie is rondgedeeld. Het dictum is: 'Verzoekt het College van Gedeputeerde Staten in kaart te brengen welke knelpunten en witte vlekken er op het gebied van kwaliteit en verschraling zijn binnen het regionale openbaar-vervoerssysteem, welke onder verantwoordelijkheid vallen van de Provincie; inzichtelijk te maken hoe de Bikkergelden kunnen bijdragen aan kwaliteitsverbetering en het tegengaan van de verschraling van het openbaar vervoer; hoeveel mensen gebaat zijn bij de inzet van deze gelden; en wat de uitwerkingen zijn met betrekking tot vergroten van de aantrekkelijkheid van de regio en de economische impact van deze maatregelen, en dit te delen voor het zomerreces met Provinciale Staten. En gaat over tot de orde van de dag.' Ondertekend door mijzelf natuurlijk, JA21 de heer Schyns, LOKAAL-LIMBURG de heer Peters, PVV de heer Hermans, en 50PLUS mevrouw Fischer.

De voorzitter: Mijnheer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, fijn dat u de motie even voorleest. Die heb ik ook hier voor me liggen. En ik vroeg me af via de voorzitter, wat bedoelt de heer Bloi hier nu eigenlijk mee? Is dit nu een bommetje onder het Statenvoorstel? Want op het moment dat we hier vóór stemmen en hier komt een ander resultaat uit, dan ontstaat er toch een discrepantie. Gaan we dan met dekkingen schuiven? En een tweede vraag is: u doet net alsof we het hier enkel en alleen over prijspolitiek hebben. U heeft in mijn betoog ook een aantal zorgen daarover gehoord. Maar u bent ook geen domme jongen denk ik en ziet ook dat ons OV-systeem echt toe is aan een impuls, aan een oplossing. En de witte-vlekkenmethode, ja ik krijg er bijna rode vlekken van, maar we hebben het uitgebreid gehad over de knoppen waar we aan kunnen draaien. En er is echt iets meer nodig dan een knopje hier en een knopje daar en één buslijn erbij. Dus ik snap niet hoe de heer Bloi met deze motie het openbaar-vervoerssysteem in Limburg gaat aanpassen.

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Dat vraag ik mij dus ook af met dit voorstel. Maar goed, het is geen bommetje onder dit voorstel. Want ik ben inderdaad, dank u wel, geen domme jongen. Ik kan ook tellen, en ik weet ook dat hier een ruime meerderheid voor dit voorstel gaat stemmen en voor de introductie van armoedebelaid bij de Provincie. Maar ik wil gewoon weten: goh, wat hadden we met dat Bikkergeld kunnen doen, of wat gaan we ermee doen uiteindelijk, als het gaat over het openbaar vervoerssysteem binnen Limburg, wat ook onder de verantwoordelijkheid van ons valt. En ja, dan zal het waarschijnlijk gaan over een extra bus naar een of andere locatie waar nu nog geen bus is.

De voorzitter: De heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Dank u wel, dat is echt wel verduidelikend. Want ik begrijp nu uit de woorden van de heer Bloi – en ik stel dan dadelijk nog een vraag of ik dat goed begrepen heb, natuurlijk – dat u zegt: ik

verkies eigenlijk één buslijn in een willekeurige plaats en wellicht wat accenten nog op het platteland. Want u gaat ervan uit dat dit voorstel wat nu voorligt niks voor het platteland doet. Terwijl de Gedeputeerde wel heeft gezegd: dit voorstel gaat wat voor het platteland doen, want dit brengt het hele systeem naar een hoger niveau. En toch trekt u dat in twijfel. Dat mag natuurlijk. Maar u zegt: ik ga liever één buslijn ergens toevoegen dan dat ik een kwaliteitsimpuls doe en een innovatie toevoeg, en een risico neem maar wel een tonen van lef en een vooruitsprong en een innovatie en progressiviteit met dit voorstel.

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Ja, ik weet niet of dit een sprong naar voren is. Want er komt geen meter buslijn bij. Er komt nergens een bushalte bij, of wat dan ook. Ik bedoel, deze mensen kunnen waarschijnlijk ... Waar wij net het debat over hadden. Als je minima bent en werkt zit je al in een bus. Wat ga je zien? Je gaat een uur later naar je werk bijvoorbeeld, omdat je dan gratis kunt reizen. Ja, dat zou ik ook doen.

De voorzitter: Tot slot.

De heer Ijpelaar (CDA): Ja, dan moet ik gewoon tot slot concluderen dat de heer Bloi helemaal niets snapt van onze vervoersconcessie.

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Ja goed, zelfs een slimme jongen kan leren.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja voorzitter, zo op het eerste oog lijkt dit best een sympathieke motie. Maar de heer Bloi verloor mij wel een beetje toen hij zei: ik wil graag onderzocht hebben wat we met de volle pot van de Bikkergelden hadden kunnen doen, als we dit besluit niet genomen hadden. En ik vraag mij af, ik ken de VVD als een partij die graag zeer efficiënt omgaat met ambtelijke capaciteit en ook met geld. Meent u het serieus dat u wilt laten onderzoeken, met veel geld en ambtelijke capaciteit, wat we hadden kunnen doen als dit voorstel niet was aangenomen?

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Nee, wat we kunnen gáán doen.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Oké, dus u versprak u net?

De voorzitter: De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Ja.

De voorzitter: Dank u wel. Voldoende, dank u wel. Volgens mij was u aan het eind van uw betoog. Had ik dat goed?

De heer Bloi (VVD): Ja.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even naar mevrouw Fischer of er behoefte is aan een tweede termijn. Niet het geval. De heer Dautzenberg? Niet het geval. De heer Peters? Ja. Aan u het woord.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ik vraag me af: kunnen wij in het kader van de Wet op de privacy de gegevens van de mensen zomaar doorgeven aan een marktpartij? Dat vroeg ik mij af. En als dat zo is, dan wil ik dat graag ook even van u horen. En van de andere kant, ik was een van die slimme jongens die die motie van mijn VVD-collega heeft ondertekend. En hij heeft natuurlijk wat meer gezegd dan wat in de motie staat. Ik wil me daar niet van distantiëren, maar af en toe teken je een motie mee. Deze heb ik met veel liefde meegetekend – dat heb ik ook gezegd. En dat betekent namelijk ook dat iets ter discussie komt. En dat was ook mijn woordvoering strakjes: laten we kijken, in hoeverre is dat allemaal mogelijk en niet mogelijk. En dat was ook de intentie toen vanmorgen die motie op tafel lag: wat kunnen we nog en wat kan ons nog onderweg gebeuren? Als we eerder geweten hadden en die brief al in ons bezit hadden gehad, hadden we waarschijnlijk de motie niet gehad en ook een hele hoop discussie ons kunnen sparen. Maar goed, ik moet eraan wennen dat hier in dit huis heel veel vertrouwelijk is, zelfs die brief van de staatssecretaris. Hoe heet die vent trouwens eigenlijk, die staatssecretaris? Weet niemand. Zie je dat? <onverstaanbaar> de brief ook hier is. Hoe heet die man, die staatssecretaris? Een vrouw? O, sorry. Oké, die. Dank je wel. Ik heb mijn vragen gesteld. Het gaat mij met name om die privacy.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de Gedeputeerde, als hij in staat is meteen te beantwoorden tenminste. Dat gaat lukken. Het woord is aan de Gedeputeerde

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja voorzitter, het eind van de mobiliteitsmarathon is in zicht. Terechte vraag van het CDA. Die vroegen naar: op welk moment gaan we evalueren? Wanneer gaan we hier eens kijken hoe we ervoor staan, en ook wat dat betekent voor de nabije toekomst? Met een beetje realisme lijkt me dat we dit jaar waarschijnlijk nog veel met de administratie bezig zijn, zodat je in 2025 op zijn vroegst de eerste gemeenten denk ik zult zien dat die echt actief aan de slag zijn. Misschien sommige die echt al eerder in de startblokken staan. Maar dus voordat je het totale systeem kunt evalueren, denk ik dat we ergens in 2026 zijn. In alle realisme denk ik dat we naar die termijn toe gaan voor een evaluatie. De andere vraag ging over data, en: hoe kunnen we er nu voor zorgen dat we zo goed mogelijk kunnen meten wat daar gebeurt? Komt misschien ook rechtstreeks bij de vraag van de heer Peters: kun je data zomaar overdragen aan een private partij? Soms wel. Als je daar een goed contract onder legt en dat anonimiseert voor een deel, dan kan dat. Dit is een product wat al in kleinere schaal op andere plekken wordt gebruikt. Dus ja, er zijn al van dit soort overeenkomsten. Dus het is niet nieuw. Kun je alle data volgen? Daar zullen we in de overeenkomst goed met elkaar moeten bekijken wat de mogelijkheden zijn in privacy. In hoeverre je informatie over bepaalde doelgroepen kunt ontvangen. We hebben in ieder geval wel afspraken dat we hier in de monitoring substantieel wat data mogen uitvragen. De exacte details volgen daarin later. De Partij van de Arbeid vroeg: 'Kunnen we als Staten meegenomen worden in het proces rondom armoede?' Ik moet heel eerlijk zeggen ... Als dat de wens van de Staten in brede zin is, dan wil het College natuurlijk altijd faciliteren. Of dat de mening van de Staten in brede zin is, dat kan ik op dit moment niet plaatsen. Wij faciliteren in ieder geval graag. Als u via het Presidium of anderszins de opdracht aan ons verstrekt, dan gaan wij altijd graag dat voor u mogelijk maken. En dan de VVD. U wilde in de eerste plaats weten wat de laatste correspondentie over de Bikkergelden is geweest. Wij zullen die rijkscorrespondentie met u delen. Daarnaast een appreciatie van uw motie. Er resteren naar deze keuze nog ongeveer € 2,5 miljoen structureel, om te investeren in ons OV-systeem. En de plannen die wij daarvoor hebben, die delen wij graag met u. En dan kunt u misschien nog briljante ideeën toevoegen aan dat proces. U vraagt: voor de zomervakantie. Ik verzoek u om met Q3 ook enigszins tevreden te zijn. En dan kunnen we zeker met elkaar dat gesprek hebben over hoe je met het resterende deel in Limburg de bereikbaarheid nog verder verbetert. Dan gaan we daar zeker verder mee aan de slag, ook met het oog op de nieuwe vervoersplannen van 2025 dan. En daarmee komt de dag zo'n beetje tot een end.

De voorzitter: De heer Huizing had nog een vraag openstaan.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat is altijd goed.

De voorzitter: En u had hem niet opgeschreven?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat kan ook niet, want die heeft nog geen spreektijd gehad.

De heer Huizing (BBB): Ik had geen spreektijd, maar ik mag wel interrumperen volgens mij. Toch even een verduidelijkende vraag: wat is nu uw appreciatie van die motie? Daar ben ik even nieuwsgierig naar. Heb ik of niet goed geluisterd, of u heeft het misschien niet goed verteld. Dat laatste waag ik te betwijfelen, maar kunt u daar iets meer duidelijkheid over geven?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Zeker voorzitter, ik kan daar wat meer duidelijkheid over geven. Ik geef hem oordeel Staten, met wel de nadrukkelijke interpretatie dat dit gaat over het resterende deel van de Bikkergelden, die we nog niet besteden op dit moment. Daarmee hebben we ook een productieve sessie in de uitwerking, en dan kunnen we ermee aan de slag.

De heer Huizing (BBB): Toch nog even dan: vindt u het dan zinvol om die motie aan te nemen? Of zegt u eigenlijk: laat ons ons werk doen, en u een advies geven over de besteding van die gelden?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, ik heb in al de jaren dat ikzelf aan die kant stond geleerd dat GS zich vooral niet moet uitlaten over hoe de Staten haar moties indient, et cetera. Maar wij gaan in ieder geval sowieso aan de slag met datgene wat de VVD bevraagt aan ons. Dus we laten het oordeel Staten, maar wij gaan sowieso aan de slag met datgene wat er gevraagd wordt, namelijk het in beeld brengen van de kansen voor de Bikker-gelden.

De heer Huizing (BBB): Dank u wel.

De voorzitter: Gedeputeerde, om even te voorkomen dat er een discrepantie is tussen de indiener en... Want het staat niet als zodanig in de motie. Maar de lezing van de Gedeputeerde is dat deze motie gezien wordt wat betreft de resterende Bikkergelden. Als dat zo aanvaard wordt door de indiener, dan is dat goed. Als dat niet het geval is, dan moet er nu duidelijkheid komen. Want ik denk, we moeten niet achteraf een misverstand hebben. Dus ik geef eerst even het woord aan de heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Voorzitter, met die toezegging, of het nu voor of na het zomerreces is, wil ik hem wel gewoon even aanhouden.

De voorzitter: Dan is het probleem gelijk opgelost voor nu. En dan komt het later vast terug. Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging, en gaan we zo dadelijk over tot stemming. En voor de notulen, de motie 3083 van de heer Bloi c.s. inzake De inzet van de Bikker-gelden verdient een breder vooronderzoek, is aangehouden. Ik kijk even of iedereen die aanwezig hoort te zijn ook in de zaal is. Dat is het geval. Dan gaan wij over naar de stemming. En het betreft G-24-015 GEWIJZIGD Statenvoorstel Openbaar Vervoer voor minima 'Dal Vrij Limburg' (voorheen Meedoen Pas), en de brief van GS van 02-04-2024. Ik kijk even of er een stemverklaring is. Dat is niet het geval. Dan is de stemming nu geopend. Alle stemmen zijn uitgebracht. Het voorstel is aangenomen, met 38 voor en 8 stemmen tegen. Komen wij zo dadelijk bij agendapunt 9.5, het Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen.

9.5 G-24-013 GEWIJZIGD Statenvoorstel Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen, brief GS van 9-4-2024 (GS DOC-00615441)

De voorzitter: Komen wij zo dadelijk bij agendapunt 9.5, het Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. Ik schors even voor twee minuten voor wisseling van de wacht van de ondersteuning. Vijf minuten? Verzoek vijf minuten schorsing. Om 16.50 uur strikt gaan we verder. Vergadering geschorst.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren. Mag ik iedereen verzoeken om de plaatsen in te nemen zodat wij kunnen heropenen voor de behandeling van het volgende agendapunt. Goed, dames en heren. Voordat we heropenen: er staat al het een en ander te eten klaar. Broodjes zijn klaargezet in het Statenrestaurant. De bedoeling is om daar flexibel gebruik van te maken zodat we niet nu eerst beginnen met een lange schorsen, maar dat mensen die even niet aan het woord zijn de kans grijpen om dat broodje te eten. En dan zouden we eventueel wel een keer kunnen schorsen na een eerste termijn. Ja? Dan wil ik graag de vergadering heropenen en beginnen we met de behandeling van agendapunt 9.5, G-24-013 gewijzigd Statenvoorstel Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen, brief GS van 09-04-2024. Conform het spreektijdenoverzicht geef ik als eerste graag het woord aan de heer Wolters Gregório namens de fractie van de SP.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel voorzitter. Een eigen huis, een plek onder de zon. Dat is waar dit kader Leefbare Steden en Dorpen aan moet bijdragen, voorzitter. Die zon komt vandaag niet helemaal door en het eigen huis, een prettig thuis heeft ook nog lang niet iedereen in Limburg. Laat staan dat het betaalbaar is of blijft voor iedereen. De vraag is dus hoe we dat voor elkaar gaan krijgen. Op welke termijn we alles voor elkaar krijgen, is niet helder, maar de intenties zijn er gelukkig wel. Een Woondeal met 29.500 woningen, een extra toezegging vanuit de Provincie voor nog eens 20.000 woningen en bij OV-knooppunten zelfs nog 32.000 woningen erbij. Dat moet voor de komende 25 jaar voldoende ademruimte in onze volkshuisvesting gaan geven. En met die mooie woorden hebben we ons ook nieuwe problemen op de hals gehaald. Want, voorzitter, wie gaat die woningen bouwen? Zijn die woningen straks wel betaalbaar? Zijn ze bereikbaar met het openbaar vervoer? En zijn er voldoende voorzieningen in de buurt om de samenleving ook daadwerkelijk leefbaar te houden? Laat ik voorop stellen dat voor de SP goedkope volkshuisvesting een halszaak is, maar dat alleen sturen op goedkope woningen niet altijd het gewenste voordeel oplevert. Kijk daarbij naar de meest kwetsbare wijken in onder andere Venlo, Roermond en Heerlen-Noord, waar sociaaleconomische migratie, financieel armere huishoudens die van ver hierheen komen om te huren, zorgen voor een extra stapeling aan opgaven. Die wijken moeten worden ontzien van extra opgaven, is ons idee. Dit kan door segregatie tegen te gaan en in die rijkere wijken juist die nodige betaalbare woningen te gaan realiseren. Wij verwachten van GS daarin daadkrachtige actie, ook richting het Rijk. Want het kan niet zo zijn dat wij meehelpen te bouwen alleen voor hen die het kunnen betalen. In die Woondeal zit voor ons als SP nog een zorgpunt, helaas. Want de benodigde 29.500 woningen komen er niet netto bij, maar 10.000 daarvan staan gepland als sloop/nieuwbouw. En dat is volgens ons geen goede aanpak. Mensen worden heen en weer verhuisd uit hun vertrouwde omgeving, die er bij terugkeer helemaal anders uitziet. Nog los van de kapitaalvernietiging die er gedaan wordt. Er zijn middelen vanuit het Rijk beschikbaar voor gemeenten en woningcorporaties juist om onze woningen te renoveren en van een beter energielabel te voorzien. Kan en wil de Gedeputeerde vanuit een regierol onze medeoverheden ondersteunen om deze middelen meer of beter te gebruiken en daarmee de overlast voor onze inwoners te verminderen? En wat zeker positief is in dit kader, is dat terug te lezen is dat de unaniem aangenomen motie over het ondersteunen van zorgbuurthuizen nu wel goed terugkomt. Want juist de behoefte aan dit soort initiatieven van onderop moet op ondersteuning van de Provincie kunnen rekenen. Kleinschalige woonvormen gedragen door de omgeving, dat zijn allemaal de kleine beetjes die bij elkaar gaan helpen. Zoals ook ecodorpen, een onderwerp waar we recent een inspreker over hadden en waar wij een motie over indienen om teleurstelling

in de toekomst te voorkomen. Want de oproep is om aan de voorkant meer duidelijkheid te geven aan initiatiefnemers en initiatiefnemers niet van het gemeentelijke kastje naar de provinciale muur te sturen, maar bijvoorbeeld hier een loket openstellen waar de juiste en duidelijke informatie en hulp kunnen worden verkregen. Lees ik dan nu het dictum voor of aan het eind?

De voorzitter: Dat mag nu, maar dat mag ook aan het einde van uw betoog.

De heer Wolters Gregório (SP): Dan doe ik ze allebei aan het eind, dank u wel. Even kijken. En, voorzitter, laten we dan niet alleen nieuwe volkshuisvesting bouwen, maar ook zorgen dat die effectief wordt ingevuld. Realiteit is dat door heel Limburg verschillende tekorten in bepaalde beroepsgroepen zijn, maar dat we geen nieuwe mensen hiervoor aantrekken omdat er geen woningen beschikbaar zijn of de reisafstand simpelweg te groot is. In grotere gemeenten in het land wordt al succesvol gebruik gemaakt van doelgroepentoe wijzing om specifieke tekorten aan verpleegkundigen, leerkrachten en agenten weg te werken. En dat zou zomaar eens een hele goede aanpak, ook in Limburg, kunnen zijn. Daarom dienen wij hiertoe middels een inmiddels gewijzigde motie vandaag, initiatief in. Als uiteindelijk iedereen een thuis heeft gevonden dan moeten daaromheen ook voldoende voorzieningen zijn. En niet alleen de genoemde bushaltes en vergroening, maar ook voldoende scholen, bakkers, huisartsen, ziekenhuizen, zwembaden en buurthuizen zijn belangrijk om de samenhang van de maatschappij te garanderen. Laat ik volwaardige ziekenhuizen in onze regio's maar niet als extra opgave aan dit kader toevoegen. Het Leefbaarheidsfonds moet daar in combinatie met onze Sociale Agenda een bijdrage aan gaan leveren, maar kan de Gedeputeerde nog even helder uiteenzetten wat er wel en wat er niet mee mogelijk is? De verwachting buiten dit marmeren paleis kan immers groter zijn dan waar we daadwerkelijk in gaan bijdragen. We hebben immers die leerkrachten, bakkers en artsen niet in ons personeelsbestand om in te zetten, maar hoe versterken we onze wijken en dorpen daarin dan wel? Kortom: al die zaken bij elkaar zorgen ervoor dat onze steden en dorpen inderdaad een stuk leefbaarder gaan worden. En daar kunnen wij ons helemaal in vinden. En precies op tijd.

De voorzitter: Dat is mooi, mijnheer Wolters Gregório. Dan mag u nu de dictums van uw moties nog even voorlezen.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja. Even kijken, dan begin ik met motie 3078 'Ecodorpen in Limburg beter mogelijk maken'. Daarin roepen we het College op 'de regie te nemen door inzichtelijk te maken waar in onze provincie geschikte plekken zijn om ecodorpen en andere kleinschalige woonvormen te bouwen; in aanloop naar de aanpassing van de POVI te onderzoeken welke beperkingen er zijn voor deze initiatieven en manieren om deze beperkingen op te heffen ook in kaart te brengen en het ecodorp Hof van Weleert binnenkort te bezoeken om op korte termijn te bezien of er voor dit project een oplossing op maat gevonden kan worden'. Maar dat wachten we dan rustig af of dat ook zo kan gaan zijn. En dan de gewijzigde motie 3079. Daarin roepen we op om 'binnen de Woondeal Limburg, inclusief de extra opgave van 20.000 woningen én de nieuwe opgave rond intercity knooppunten, te pleiten voor doelgroepentoe wijzing voor mensen met zogenaamde vitale beroepen; een uitvraag te doen bij onze gemeenten in welke beroepsgroepen zij een langjarig tekort hebben en PS te informeren waar doelgroepentoe wijzing deze Statenperiode ook daadwerkelijk wordt toegepast'. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wolters Gregório. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Schuuring namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Na drie lange dagen luisteren, is het toch ook fijn om weer eens wat te mogen zeggen. En ook nog over zo een onderwerp dat mijn partij toch echt wel aan het hart gaat. We zijn blij dat we de komende jaren weer extra gaan investeren in leefbaarheid. Want we hebben in Limburg nog wat in te halen op dit vlak. En uiteindelijk wil iedereen een fijn huis en een veilige buurt. Als Provincie kunnen we inderdaad, zoals de SP ook al benoemde, niet iedere voorziening garanderen. Maar met het Leefbaarheidsfonds gaan we wel fors investeren in met name vergroening en veel

sociale initiatieven. Wat ik een mooie zin in het kader vond, was dat er stond: 'Wij zijn niet het waakvlammetje. Wij leveren de extra brandstof voor het bestaande vuurtje.' En op die manier kun je er eigenlijk niet tegen zijn, maar ik maak me wel zorgen dat juist in de wijken en dorpen waar de leefbaarheid het meest onder druk staat dit vlammetje van gemeenschapszin al op een haal erg laag pitje staat. En om de metafoor dan maar door te trekken, zouden we als Provincie juist die kleine vlammetjes aan moeten wakkeren om op de plekken waar de nood het hoogst is een betekenisvolle bijdrage te kunnen leveren. Ik wil het College dan ook vragen om samen met de Limburgse gemeenten te kijken hoe we aanvragen uit in ieder geval de eerste twee <onverstaanbaar> van het Leefbaarheidsfonds kunnen stimuleren op de plekken waar mensen en organisaties misschien net een extra steuntje in de rug nodig hebben. De rest van mijn betoog wil ik graag gebruiken voor wonen, want de woonopgave is deze eeuw nog niet zo groot geweest. En in Limburg hebben we eigenlijk qua woningbouw een relatief kleine opgave in vergelijking met de rest van het land: nog geen 3% van wat er in het totaal nodig is. Maar dat maakt het juist extra belangrijk dat we woningen bouwen voor mensen die op dit moment geen goede woning kunnen vinden. En in de praktijk betekent dat dat die nieuwe woningen betaalbaar moeten zijn. De sloop vindt met name plaats onder de goedkope huurwoningen en we moeten dus oppassen dat niet de gemakkelijkste weg gekozen wordt door op korte termijn het accent op duurdere koopwoningen te leggen. En ook als PvdA snappen we dat we het moeten doen met de landelijke regelingen die er zijn, maar een koopwoning van € 390.000 is geen betaalbare koop in onze provincie. En ook huurwoningen worden steeds duurder. En wij maken ons ook zorgen daarover, bijvoorbeeld het idee van middenhuur. De PvdA wil het liefst zo veel mogelijk inzetten op sociale huur, met 30% per gemeente als minimum. En een van de grootste obstakels voor betaalbare woningen is op dit moment vaak grond. En in de doelenboom van het kader staat het voornemen om te verkennen of het grond- en vastgoedbeleid kan bijdragen aan een versnelling van de woningbouw. Op wat voor wijze denkt het College dat wij als Provincie een rol kunnen spelen op dit vlak en bijvoorbeeld organisaties als woningcorporaties kunnen ondersteunen? De Provincie heeft de komende jaren weer een grotere rol op het gebied van de volkshuisvesting. Het wordt zelfs een van onze kerntaken. Dat betekent regie nemen. En met dat in gedachten wil ik even inzoomen op de plannen voor het bouwen aan stads- en dorpsranden. Als PvdA zijn we van mening dat we zo veel als maar kan binnen de bestaande bebouwing moeten bijbouwen om ons landschap te beschermen, maar we willen tegelijkertijd ook ruimte houden binnen de bebouwde kom voor vergroening en andere ontwikkelingen. En in dit soort situaties is het juist ook aan de Provincie om een zorgvuldige afweging te maken tussen de ruimte die nodig is voor wonen, maar ook voor andere opgaven. Ik denk dan aan water, bodem, landbouw, erfgoed, natuur, energie, die ook allemaal ruimte vragen in diezelfde stads- en dorpsranden. Landelijk bestaat de Ladder van duurzame verstedelijking, maar op rijksniveau wordt nagedacht of we deze niet moeten verbreden en pas van toepassing moeten laten zijn vanaf vijftig woningen of meer. Dit kader meldt ook een eventuele aanpassing van het beleid voor de uitbreidingsbehoefte in stads- en dorpsranden, terwijl het merendeel van de Limburgse planvoorraad plannen behelst van tien woningen of minder. Samen tellen deze echter wel op en hierdoor is het in onze Provincie extra belangrijk om ook bij kleinschalige ontwikkelingen een zorgvuldige afweging te kunnen maken. Vooruitlopend op het voorgenomen nieuwe beleid hebben wij daarom samen met de BBB een motie voorbereid. Het dictum hiervan luidt: 'Provinciale Staten verzoeken het College om bij nieuw of gewijzigd beleid voor het bouwen buiten de bestaande dorps- en stadsranden ervoor te zorgen dat goed onderbouwd en gemotiveerd wordt waarom nieuwe ontwikkelingen niet binnen de bestaande dorps- en stadsranden gerealiseerd kunnen worden en voor Limburg ook kleinschalige woningbouwontwikkelingen te blijven toetsen volgens de systematiek van en de redenering achter de huidige Ladder van duurzame verstedelijking en gaat over tot de orde van de dag'. En voorzitter, als laatste: in Nederland hebben we een lange traditie van gemengde wijken waarin verschillende groepen bij elkaar wonen. O, ik wacht even.

De voorzitter: Een interruptie van de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, ik had een vraag over die motie. U had het over kleinschalige projecten. Bedoelt u dan projecten tot twaalf of tussen twaalf en vijftig? Wat is kleinschalig?

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, voorzitter, ik heb begrepen dat wij op dit moment alle ontwikkelingen toetsen, dus ook onder de tien woningen. Dus ik bedoel ze allebei.

De voorzitter: Nog een vraag van de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Oké, u bedoelt ze dus zelfs onder de tien woningen? Oké.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Schuuring, vervolgt u.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja. Mijn laatste punt, inderdaad. Via de volkshuisvestingsprogramma's komt er aandacht voor een evenwichtige verdeling van sociale huurwoningen en doelgroepenhuisvesting. En hier moet echt nog een forse inspanning geleverd worden. Dus mijn laatste oproep is: zorg voor een ambitieus huisvestingsbeleid zodat er geen strijd tussen doelgroepen ontstaat, maar dat mensen samen goed samenleven en sociale cohesie in de wijk kunnen bevorderen. Al onze inwoners hebben recht op adequate huisvesting en verdienen een overheid die waakt voor huisjesmelkers en slechte omstandigheden. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schuuring. Dan geef ik nu het woord aan de heer Blijlevens van JA21.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt het beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. En JA21 is, zoals u vast gewend bent, constructief maar altijd kritisch, ook bij dit beleidskader. Al kijken we vooral met een positieve blik vandaag. Zo zijn wij enorm te spreken over de transparante rol die het College wil innemen in zijn data- en kennisgedreven werken. En het is van groot belang, als Provincie, dat we betrouwbaar overkomen en transparant te werk gaan, met name om de band met de burger te verbeteren en te versterken. Die insteek is goed. We dienen bovendien niet ons eigen belang, maar dat van de burger. In het beleidskader wordt verder sterk de nadruk gelegd op bottom-up-initiatieven en gebiedsgericht werken om de leefbaarheid te verbeteren. Wij zijn hier een enorme voorstander van. Het ondersteunen van dergelijke initiatieven versterkt namelijk de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van burgers bij hun eigen leefomgeving. Voor JA21 geldt dan ook dat de overheid moet faciliteren en niet domineren. Een faciliterende rol van de overheid houdt ook in dat het niet gewenst is dat alles vooraf wordt dichtgetimmerd. Er moet ook ruimte zijn voor out-of-the-box-initiatieven. Wij vinden dat enkel de gemeenschap zelf het beste weet waar behoefte aan is. Flexibiliteit in provinciale plannen en ruimte voor initiatieven van elke aard moeten worden gewaarborgd zodat behoeften en belangen van onze samenleving worden erkend en ondersteund. Nu volkshuisvesting. Voor JA21 Limburg staat voorop dat lokale overheden de vrijheid moeten behouden om hun eigen huisvestingsbeleid vorm te geven op basis van de unieke behoeften en omstandigheden van hun gemeenschappen. Te zware regelgeving en verplichtingen riskeren het belemmeren van lokale initiatieven. Ook is het belangrijk, wat ons betreft, om binnen bestaande dorpen en steden te bouwen. Zo kunnen jongeren en ouderen in hun eigen omgeving blijven wonen en blijven de meeste voorzieningen behouden. Ik ga afronden, voorzitter. In algemene zin zijn wij tevreden over het beleidskader. Belangrijke opmerkingen voor ons: blijf het actief stimuleren van bottom-up-initiatieven, het meenemen van de maatschappij bij besluiten en uitgaan van de kracht van de maatschappij. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Blijlevens. Dan gaan wij luisteren naar de heer Hoks namens de PVV en die mag vandaag zijn maidenspeech houden.

De heer Hoks (PVV): Dank voorzitter. Beste mede-Statenvolgers, Gedeputeerden, belangstellenden op de publieke tribune, pers en de mensen die online meekijken. Hier sta ik dan met een kleine vertraging, maar voor het eerst achter het spreekgestoelte voor het beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. Geboren in Nijmegen, maar op jonge leeftijd verhuisd naar het zuiden en nu woonachtig in Blerick is dit beleidskader iets

wat mij aan het hart gaat. Enkele weken geleden was het nog groot nieuws: een op de drie mensen tussen de 25 en de 30 jaar die nog bij zijn ouders woont, schaamt zich voor zijn huidige woonsituatie. Slechts 15% van alle ondervraagde jongeren wil niet binnen twee jaar het huis uit. Onbetaalbare woningen en te weinig woningen zijn een belangrijke reden om niet uit huis te vliegen bij hotel Pa en Ma. De reden waarom deze huizen onbetaalbaar zijn is dat er te weinig huizen zijn. De Woondeal is een goed begin, maar niet de oplossing. 29.500 woningen die gebouwd gaan worden tot 2030 zijn niet genoeg volgens de PVV. Wij zijn voor bouwen, bouwen, bouwen. Het idee van 'een straatje erbij' vinden wij dan ook een positieve ontwikkeling. Net zoals de bouw binnen de anderhalf kilometer van de IC-stations, wat vorige week in het nieuws verscheen. Er is nu eenmaal een groeiende behoefte, met name voor het goedkope segment: sociale huur, middenhuur en goedkope koop, terwijl het aanbod voor sociale huur door het landelijk beleid is afgenomen. De wachttijd voor sociale huurwoningen stijgt al jaren. Om als voorbeeld te geven: in 2021 was de gemiddelde wachttijd voor een sociale huurwoning drie jaar en vijf maanden in Venlo. Anno 2024 is vijf, zes jaar ingeschreven goed voor plek 25 van de op dat moment tweehonderd mensen die gereageerd hebben op zo een woning. Wonen is een recht, geen luxe. De PVV is van mening dat deze wachttijd veel korter kan. Wij zijn als fractie benieuwd naar een totaaloverzicht van het aantal woningzoekenden die op verschillende wachtlijsten van alle woningcorporaties in Limburg staan ingeschreven. Zou het College willen toezeggen om dit overzicht zo snel mogelijk aan de Staten voor te leggen? Niet alleen door meer te bouwen kan de wachttijd verlaagd worden, maar ook door ervoor te zorgen dat statushouders geen voorrang meer krijgen op Limburgers. Voor de PVV is het eenvoudig: sociale huurwoningen eerst naar de Limburgers. Waar wij ook tegenaan lopen is het Leefbaarheidsfonds. De Provincie zal initiatieven ondersteunen die bijdragen aan minstens een maar bij voorkeur meerdere van de Leefbaarheidsbelangen, namelijk veiligheid, gezondheid, welzijn, positieve reacties, kansen en contact met de natuurlijke omgeving. Wij zijn als PVV van mening dat dit veel te ruim van begrip is. Ook 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' bevalt ons niet. Dat zou betekenen voor organisaties die kortere lijntjes hebben dat ze dit sneller voor elkaar kunnen krijgen. En vergeet niet: op is op. Daarnaast vinden wij als PVV dat de Provincie de regie moet houden op deze projecten. Voor de PVV maakt het niet uit of het gaat om grote of kleine projecten. Wij als Provincie zijn en blijven verantwoordelijk. Wij zijn nou eenmaal de instantie die ook het geld verstrekt en willen dan ook in control blijven. Wij kunnen ons daarom niet vinden in het idee om dit bij de maatschappelijke organisaties neer te leggen. We hebben van u een lijst gekregen met de globale tijdlijn voor de uitwerking van de verschillende kaders. Zo zien wij in dit kader nog bijvoorbeeld het Volkshuisvestingsprogramma 2026 en de opstelling regeling Leefbaarheidsfonds op het programma staan. Echter is dit een informierend stuk en de mededeling van de portefeuillehouder. Welke mogelijkheden hebben wij als Provincie <onverstaanbaar> nog als bijvoorbeeld bijgestuurd moet worden of als het geld van het Leefbaarheidsfonds op is? Als allerlaatste wil ik het opnemen voor onze ambtenaren. Volgens het beleidskader willen wij een externe adviesraad Leefbaarheid inhuren en ook staat er dat we externe bureaus in zullen huren die gemeenten ondersteunen bij het aanspreken van deze rijks gelden. Wij vinden dat een schoffering door te zeggen dat kennis buitenshuis beter is ten koste van de hardwerkende ambtenaren die voor onze Provincie werken. Dit hebben wij ook aangegeven in de commissie. Het antwoord van de Gedeputeerde was: 'Buiten dit huis zit veel meer kennis en kunde dan wij hier in huis hebben.' Wij waren verbaasd om dit als antwoord te horen. Is de Gedeputeerde het met ons eens dat we onze hardwerkende ambtenaren daarmee tekort doen? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hoks.

De voorzitter: Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Wesseling namens D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank voorzitter. Voorzitter, we kennen momenteel veel uitdagingen op het gebied van leefbare dorpen en steden. We hebben uitdagingen op het gebied van netcongestie, stikstof en ruimte. Daarnaast rijzen ook de bouwkosten momenteel uit de pan, net als de rente. Veel jongeren kunnen geen woning krijgen en ouderen die uit hun gezinswoning willen verhuizen op zoek naar een gelijkvloers appartement, kunnen geen appartementen vinden. Veel jongeren hebben, vaak ook in verband met de

betalbaarheid, behoefte aan kleine appartementen en ook studio's. En wat D66 betreft gaan we ook voor deze doelgroepen bouwen. D66 is blij dat de Gedeputeerde de ambitie met D66 deelt om als Provincie kampioen te worden in transformatie. Helaas zien wij deze woorden van de Gedeputeerde nog niet altijd even ambitieus terug in de onderliggende beleidsstukken. D66 vindt dat we met name voor de kernen met kleinere woningbehoeften allereerst zouden moeten kijken naar de transformatie van leegstaande panden voordat we daar straten in de randen van de kernen bijbouwen. Transformatie van bestaand vastgoed stelt ons ook in staat om zo veel mogelijk woningen te realiseren binnen de kernen, waarbij we ook nog eens voorkomen dat we veel problematieken krijgen op het gebied van stikstof en netcongestie. In dit kader dient D66 dan ook een motie in. We verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om 'het transformeren van leegstaand vastgoed als kansrijk en belangrijk eerste uitgangspunt te hebben voor kleinschalige ontwikkeling in kernen en centra; gemeenten en vastgoedeigenaren uit te dagen in kaart te brengen welk leegstaand vastgoed en potentiële locaties kansrijk zijn voor transformatie tot 2030 en PS hierover te informeren per mededeling portefeuillehouder'. Deze motie is mede ingediend door de fracties van GroenLinks en Partij voor de Dieren. En dan, voorzitter, het Leefbaarheidsfonds. D66 ondersteunt de doelstelling van het College om de leefbaarheid te verbeteren middels concrete voorstellen. Wel hebben we er wat vraagtekens bij of dit Leefbaarheidsfonds nu de juiste investeringen teweegbrengt die Limburg nodig heeft. We sturen middels het fonds weinig op onze middelen en geven als PS eigenlijk ook zo goed als de controle uit handen. De miljoenen van een Leefbaarheidsfonds kunnen besteed worden aan jeu-de-boulesbanen voor heel Limburg of aan de meubilering van gemeenschapshuizen. De toetsingscriteria zijn ook erg dun ingekaderd, waardoor wij als Provincie weinig invloed hebben op de initiatieven die ondersteund worden. D66 maakt zich zorgen of onze provinciale middelen wel op een effectieve wijze worden ingezet. En ook wil D66 – dat hoorde ik de PVV zojuist ook al zeggen – dat initiatiefnemers gelijke kansen krijgen om aanspraak te maken op het fonds. Om toch meer grip te krijgen op de vormgeving van het fonds, indien ermee niet de gewenste resultaten worden behaald, dienen we een motie in. We verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om 'het Leefbaarheidsfonds in twee of drie rondes per schaalniveau vorm te geven; na de eerste ronde te evalueren hoe de vormgeving van de volgende rondes van openstelling verbeterd kan worden alvorens het openstellen van de tweede ronde; na de eerste ronde met PS sonderend de toetsingscriteria te evalueren en te bekijken welke criteria gewijzigd, geschrapt of toegevoegd kunnen worden'. Ook deze motie is mede ingediend door de fracties GroenLinks en Partij voor de Dieren. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan geef ik nu graag het woord aan mevrouw Waajen-Crins namens de CDA-fractie. En ook zij houdt haar maidenspeech.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, ook voor mij natuurlijk een aantal dagen-lange zit met veel beleidskaders. Maar dan eindelijk nu voor de eerste keer als Statenlid hier in een Statenvergadering aan het woord. En wat een tijdstip. Ik hoorde net de collega van de BBB al zeggen dat we allemaal al richting koekhappen en zaklopen zijn, richting Koningsdag. Maar allee. Als dochter – ik heb een moeder waarvoor ik een stukje mantelzorg doen – als echtgenote, als oma en als Statenlid sta ik hier. Ik heb meerdere rollen. Ik ben geboren en opgegroeid in het mooie Maasdorp Beesel, maar dat heeft u de laatste tijd wel kunnen lezen omdat ik daar in het najaar hopelijk een vervanging voor een zwangerschap mag gaan doen als wethouder, tijdelijk. Ik heb gestudeerd in Nijmegen en ik ben gaan wonen en werken in de stad Roermond. Dat betekent dat ik beeld en geluid heb bij zowel dorpen als steden. En ik heb ervaren dat de zogenaamde hardware belangrijk is voor de leefbaarheid. Goede huizen, goede wegen, goede voorzieningen. Maar nog belangrijker is de software. Dat zijn wij. Dat zijn de mensen. Dat zijn de mensen die met elkaar goed moeten kunnen samenleven. En in dit beleidskader dat voorligt, gaat het vooral om de hardware en de regels die wij als Provinciale Staten daarvoor gaan gebruiken. Des te belangrijker is het om te blijven zien welke impact de bedachte regels hebben op de software, op de mensen die ermee samen moeten leven. Juist in de straten, in de dorpen, in de wijken weten mensen wat er echt nodig is om beter en gemakkelijk samen te leven. En in dit beleidskader – en ik heb het gelukkig ook een aantal collega's zojuist al horen zeggen – is er ruimte om die initiatieven van onderop in te dienen. Dat juichen wij echt enorm toe. De Provincie heeft het lef om los te laten. Top. Wij vinden het daarbij wel belangrijk dat u als College jaarlijks

laat weten hoe het loopt, zodat we eventueel bij kunnen sturen. En ook daar heb ik collega's over horen spreken. Het verleggen van het mandaat bij een nieuwe werkvorm vinden wij een creatieve oplossing. Want juist de gedachte dat niet de ambtenaren hier in huis achter een bureau kunnen beoordelen wat goed is, maar mensen met twee voeten in de klein in de samenleving zelf. Daar worden wij wel warm van. En we vinden het ook heel erg fijn dat niet al het geld van tevoren aan bepaalde categorieën wordt toegekend. Ook dat geeft mensen van onderop ruimte om te ontwikkelen wat nodig is. We hebben in de commissie wel onze zorgen geuit over de criteria die horen bij de tweede categorie: initiatieven van stichtingen en verenigingen. In die praktijk is vaak laat in het proces pas zicht op subsidiëring, terwijl dit juist een belangrijke voorwaarde kan zijn om überhaupt te starten. Ja, je moet ook weten of je van gemeenten of andere fondsen geld kunt krijgen en dan is zicht op geld van de Provincie wel belangrijk. En dit is een hele lastige vicieuze cirkel waar je in kunt komen te zitten. Juist voor gemeenschapshuizen of andere grote projecten is het belangrijk vroegtijdig zicht te hebben op kans van toekenning. Dus we zouden ook graag een toezegging van de Gedeputeerde hebben dat de € 200.000 provinciale bijdrage per gemeente aangepast gaat worden. Want als je bijvoorbeeld – en dan neem ik maar even Roermond als voorbeeld, maar het zou ook Peel en Maas kunnen zijn of een gemeente in het mooie Heuvelland – in februari in de ene kern € 200.000 toegekend hebt voor een fantastisch initiatief, kun je in een andere wijk of een andere kern geen schoolplein meer vergroenen, want dan is het geld op. En dat voor een heel jaar. Regionale spreiding is belangrijk, maar een betrouwbare overheid nog belangrijker. En 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt' – ook dat heb ik collega's horen zeggen – kan voor ons nooit het belangrijkste criterium zijn. Je zou maar als vrijwilliger, goedbedoeld, hele avonden werken aan het in stand houden van een belangrijke voorziening – daarover zelfs ruzie maken aan het thuisfront dat je zo veel weg bent – en dan vooraf niet eens kunnen inschatten of het überhaupt kans van slagen heeft. Dan heb je twee keer ruzie: en thuis en bij je vrijwilligersclub. Ondernemers spelen natuurlijk ook een hele belangrijke rol in de leefbaarheid. En in de commissievergadering sprak de heer <onverstaanbaar> in namens een grote groep. Wij weten hoe essentieel winkels en horeca zijn voor de ontmoetingsfunctie. Dus ook hun pleidooi ondersteunen we van harte. En laat ik nu het bruggetje maken naar ondernemers in de agrarische sector. In afwachting van landelijke besluitvorming zitten veel agrariërs en hun gezinnen in onzekerheid. De stoppers moeten binnen zes maanden aangeven wat te doen. En dat is bijna onmogelijk aangezien het ombouwen van een bedrijfsactiviteit gepaard gaat met heel veel bureaucratie en vragen die door gemeente en Provincie worden gesteld. En, beste mensen, juist op dit punt wil het CDA aan de gang. Wij begrijpen dat gemeenten soms zeggen dat het niet mag van de Provincie, terwijl dat feitelijk onjuist is. En het gebeurt ook weleens andersom. En in de spaghetti van ruimtelijke regelgeving kunnen we weken, maanden, misschien nog wel jaren blijven roeren zonder duidelijke uitkomst. En juist daar willen wij, wil het CDA een taskforce, een versnellingstafel, een living lab – noem het hoe je het wil noemen – waar mensen uit diverse invalshoeken met elkaar tot creatieve oplossingen komen. Er zijn positieve ervaringen en dit kan inzichten en perspectieven geven, ook voor alle andere gemeenten. Zelfs de minister van LNV gaf vorige week aan onderzoek te willen doen naar de knelpunten die oplossingen belemmeren. Kan ik hier nu op OK drukken en dan kan toch nog even door?

De voorzitter: Wij proberen hier even op OK te drukken en dan mag u wel langzaam naar het dictum van uw motie.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, ik ga naar het einde. Nou, wij willen actief aan de slag met een versnellingstafel en niet alleen onderzoek, ook toepassen en doen. Laatste stukje gaat over wonen. Veel mensen – en dat zijn ouderen en jongeren – willen graag blijven wonen in hun dorp of wijk. Dat is nu vaak onmogelijk. Voor de leefbaarheid van bepaalde dorpen en wijken is het kunnen toevoegen van enkele woningen, het zogenaamde 'straatje erbij' een hele mooie oplossing. Zo kun je en bij je vereniging blijven en eventueel mantelzorg doen en je kinderen een mooie jeugd geven die je zelf had in dat mooie dorp of die mooie wijk. Voor die zorg en voor het bedrijfsleven is het hartstikke belangrijk dat er voldoende mensen blijven wonen in Limburg. We kunnen niet genoeg benadrukken hoe belangrijk het is voor de leefbaarheid om daar waar mogelijk woningen toe te voegen. Belangrijk voor de samenleving, de zorg, onze economie.

Samen een boterham verdienen is een voorwaarde om ook andere voorzieningen op peil te kunnen houden. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. U mag het dictum van uw motie nog even voorlezen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. Wij roepen het College op 'een plan te maken om een versnellingstafel in te richten op het schaalniveau van één gemeente in het Limburgse deel van NOVEX De Peel, waarin op creatieve wijze gezocht wordt naar oplossingen waar lokale en provinciale regelgeving knellend lijkt;' – ik voeg kort toe waarom hier gekozen is voor NOVEX De Peel: in dat gebied zitten te meeste stoppers van heel Limburg, dus daar hebben we gelijk een grote groep te pakken – '2. PS een plan voor de inrichting van de versnellingstafel voor te leggen in de Statenvergadering van 20 juni 2024;' – want we willen wel tempo houden – 'Transparante monitoring een belangrijk onderdeel van het plan te maken, zodat PS zicht houdt op de ervaringen en de vorderingen in het proces en 4. In het plan ook aan te geven welke punten in de POVI het meest knellend zijn voor de gewenste transitie.' Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Waajen-Crins. Dan geef ik het woord aan de heer Nijskens namens de fractie van de VVD.

De heer Nijskens (VVD): Dank u wel, voorzitter. Dit kader is eigenlijk heel helder, heel hard, heel duidelijk. Drie punten: leefbaarheid, wonen en ruimte, kort gezegd. En de sprekers voor mij hebben natuurlijk ook al een hele hoop dingen aangehaald en ook een hele hoop dingen zijn al in de commissie verwoord. Ik zal er een aantal dingen uithalen die wij als fractie met name van belang vinden. Punten die ook al door sommige collega's zijn aangehaald, zijn inderdaad 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt'. En dan kom je op een principe dat je zo weinig mogelijk regels wilt opstellen om het geld te verdelen, maar het voelt toch enigszins onrechtvaardig dat niet het beste plan of het beste initiatief het eerst in aanmerking komt voor geld. Het tweede punt is – dat is volgens mij door de PvdA ook verwoord – waar de nood het hoogste is. En er is wel een aanpassing in de tekst aangekomen, maar die aanpassing voelt eigenlijk niet goed. Wij snappen dat, zoals het in de tekst verwoord staat, initiatieven die van onderop zijn gekomen precies voelen wat op hun plek de hoogste nood is, maar dat wil niet zeggen dat dat ook de hoogste nood is in leefbaarheid in een hoger abstractieniveau. Maar beide dingen leiden wel tot een veel ingewikkelder uitvoeringskader of uitvoeringsreglement en hoe je dat gaat toetsen. Vervolgens, staat in het stuk, wil je ook nog een keer de uitvoering beleggen bij gemeenten, bij stichtingen als Jantje Beton of het Oranjefonds. En dan sta je nog verder op afstand. Dus het wordt bijna ondoenlijk om iets anders te bedenken dan zoals het is voorgelegd. Dus ik wil graag de GS uitdagen om toch een reflectie te geven op hoe je toch aan het gevoel tegemoet kunt komen van degene die de snelste weg tot het Gouvernement vindt, heeft waarschijnlijk niet de hoogste nood en degene die de snelste weg kiest, heeft misschien niet het meest urgente leefbaarheidsprobleem. Een volgend punt is ook aangehaald met de motie van D66. Zij maken zich eigenlijk zorgen dat als je de regeling openstelt en je kunt wel tussentijds evalueren, dan kan voordat de evaluatie bij ons geland is, voordat we eventuele bijstellingen hebben kunnen afspreken, de regeling inderdaad volgeboekt zijn. Dus ons spreekt die motie erg aan, als wij op de een of andere manier rond die evaluatie ook een stop kunnen inzetten in het honoreren van nieuwe initiatieven totdat wij ons hebben kunnen uitspreken over die evaluatie. Het zou heel jammer zijn als het geld op is als wij wezenlijke veranderingen willen toevoegen. Dus ik denk, afhankelijk van uw antwoord, dat wij die motie van D66 wel gaan steunen. Dan heb je het kader wonen. Over wonen zijn natuurlijk ook al heel veel dingen gezegd door de collega's. De motie van de SP heeft het bijvoorbeeld over onmisbare beroepen. En dat klinkt natuurlijk hartstikke mooi, maar daarmee zeg je dat mensen die ander werk doen misbaar zijn. En wij kunnen het niet over ons hart verkrijgen om een grote groep mensen die wel degelijk zinnig werk doet als misbaar te kenschetsen. Dus wellicht zal de SP het iets anders bedoeld hebben, maar zo kun je het wel framen. En alleen al om die reden zullen we die motie zeker niet steunen. Het volgende punt waar die motie over gaat is dat gemeenten zelf een doelgroepenbeleid kunnen voeren. Daar hebben ze de Provincie niet voor nodig. Ze kunnen een bepaald deel van de betaalbare koopwoningen, de midden- en de sociale huur toebedelen aan, inderdaad, vitale beroepen. Het

klinkt een stuk beter dan onmisbaar versus misbaar. Wellicht dat u daar ook in uw antwoord op kunt reflecteren of wij daar überhaupt een provinciale rol hebben. Ik zie dat de tijd heel snel gaat. Dan het laatste punt is natuurlijk ruimte en hoe wij verstandig omgaan met alle afwegingen. En daar hebben we ook al verschillende moties over gezien van: ja, als je ergens iets neerlegt dan kun je er niks anders neerleggen. En de motie van de PvdA die had het dan over kleine initiatieven die getoetst moeten worden, maar volgens mij is het op dit moment pas verplicht vanaf twaalf woningen. En als dan PvdA zelf aangeeft dat de meeste initiatieven kleiner dan tien zijn: die komen niet eens aan toetsing toe en die kunnen nu gewoon plaatsvinden. En tot slot wil ik daarbij opmerken: inbreiding klinkt altijd heel mooi. Dat vind ik vooral van belang bij leegstaande gebouwen, maar een stukje groene ruimte in de kernen is ook van wezenlijk belang en voor de beleving, maar ook voor de leefbaarheid en voor het woongenot en eigenlijk binnen dit hele kader. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Nijskens. Dan geef ik nu het woord aan de heer Loomans namens de fractie van Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, in dit beleidskader geeft het College aan dat het woonruimte wil realiseren voor iedereen die in Limburg wil wonen. Nu weten we allemaal dat ook in Limburg de woonmarkt is vastgelopen en het vinden van passende woonruimte erg lastig is geworden. Afgelopen week hebben we in de media mooie plannen kunnen lezen om vele duizenden woningen te gaan bouwen, nabij zes grootschalige OV-knooppunten. Deze plannen zien er zeer interessant uit, maar zijn ook heel kostbaar om uit te voeren. En voordat veel van deze woningen gebouwd kunnen worden, moeten eerst complete stations onder de grond verdwijnen. Als deze plannen al worden uitgevoerd, zal de realisatie waarschijnlijk decennia op zich laten wachten, terwijl we weten dat op termijn de bevolking gaat krimpen en we nu met een woningtekort zitten. Dus wat is plan B voor de korte termijn? En kunnen we ook als Provincie ertoe bijdragen dat er binnen enkele jaren beweging in de woningmarkt komt? Een van de oplossingsrichtingen ligt volgens Horizon in de elders in het beleidskader genoemde opties voor verbetering van de leefbaarheid in Limburg. Ik citeer: 'Op veel plaatsen in Limburg zijn voorbeelden te vinden van initiatieven, vaak gedragen door betrokken inwoners, om de leefbaarheid in stand te houden of zelfs te verbeteren.' Onder deze initiatieven zijn er ook groepen die zich richten op het organiseren van nieuwe woonvormen die in samenhang met de natuur duurzaam willen bouwen, met als resultaat een gemeenschap met een grote sociale cohesie. Een voorbeeld van zo een initiatief is het ecodorp. Er zou in Limburg ruimte moeten komen om met dit soort woonvormen ervaring op te bouwen en ik dien daarom de motie van de SP, die hiertoe oproept, graag mee in. Dan vermeldt het beleidskader nog een actieprogramma dat hoort bij de Agenda bodem en ondergrond 2024-2030. Vanuit dit beleidskader wordt hiervoor ruim € 1.000.000 per jaar gebudgetteerd, maar in dit kader wordt verder geen uitleg gegeven wat er met dit geld wordt gedaan. Kan de Gedeputeerde dit nog toelichten? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Loomans. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Boven namens de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u voorzitter. Ik zal mij in deze bijdrage beperken tot de grootste zorg van de Partij voor de Dieren, namelijk het 'straatje erbij'. We hebben in de commissie een uitgebreide discussie gehad over 'straatje erbij' en de Ladder duurzame verstedelijking. De Gedeputeerde verzekerde ons dat 'straatje erbij' best mogelijk is binnen de kaders van de geldende Omgevingsvisies en werkte dat nog eens uit in een brief. Dankbaar hebben wij gebruik gemaakt van die brief en hoofdstuk 3 van de Omgevingsvisie erop nageslagen. En wat staat daar? Ik citeer: 'Via het principe van de Ladder voor duurzame verstedelijking benutten we de ruimte in bestaand bebouwd gebied optimaal, zowel kwantitatief als kwalitatief. Dat betekent dat eerst leegstand vastgoed hergebruikt en herbestemd wordt, in lijn met de Limburgse principes. Wonen is in beginsel alleen maar toegestaan in bestaand bebouwd gebied. Hierop kunnen tijdelijke uitzonderingen worden gemaakt in de vorm van flexibele woonvormen.' En van die tijdelijke flexibele woonvormen worden dan voorbeelden genoemd, zoals tijdelijk toestaan van bewoning van

recreatieparken. Maar voorzitter, dat is iets heel anders dan 'straatje erbij'. Daar gaat het om permanente woonvormen. Voorzitter, deze tekst in de Omgevingsvisie staat er niet voor niets. We hebben hem hier in de Staten vastgesteld. De verspreiding van bebouwing te voorkomen, met daarbij dan ook vaak ontsluitende infrastructuur, wegen en elektrokabels ten koste van de kwaliteit van het landelijk gebied. En dan is er dus ook nog de landelijke Ladder duurzame verstedelijking die we hebben uit te voeren als Provincie, en die hetzelfde eist. Maar wat doet het College? Die gaat alvast met de gemeenten aan de gang om een inventarisatie te maken van wat er aan ideeën, plannen, voornemens is in het buitengebied. Deze uitvraag verdraagt zich niet met de Omgevingsvisie, want waar blijft dan de inventarisatie van wat er kan binnen bestaand bebouwd gebied? En wanneer kunnen we de uitkomsten van die uitvraag verwachten, zodat we als Staten het overzicht hebben over alle gemeenten? Ook heeft de Gedeputeerde gesuggereerd in de commissie dat we, als vervolg op die uitvraag, bestaande regels op de helling moeten zetten.

De voorzitter: En dan gaan we even naar een interruptie van mevrouw Waajen-Crins.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. Ik ga even een heel klein stukje terug in uw betoog. En ik vroeg me af of u daar eigenlijk letterlijk stelt dat wij in het coalitieakkoord iets onwettigs hebben staan, namelijk dat 'straatje erbij', naar aanleiding van uw interpretatie van de POVI.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, daar zou het dus weleens op uit kunnen komen, ja.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. Mag ik dan vragen waarom u dat dan eerder niet gemeld heeft bij de behandeling van het coalitieakkoord hier?

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, nu vraagt u mij iets wat ik heel moeilijk vind te beantwoorden, want ik weet niet wat mijn collega heeft gezegd, dus ik neem aan dat ze dat gemeld heeft.

De voorzitter: Vervolgt u uw betoog, mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u wel, want daar gaat het tweede deel dan ook over. Want wat de Gedeputeerde gesuggereerd heeft, is dat we een aantal bestaande regels op de helling moeten zetten. En dat is om mogelijk te maken dat het 'straatje erbij' mogelijk wordt. De vraag is, waar heeft hij het dan over? Regels over het Nationaal Natuurnetwerk? De groenblauwe mantel? Landschap Zuid-Limburg? Overweegt het College een voorstel om die bescherming af te zwakken? En over welke regels gaat het dan? En daar zou ik graag duidelijkheid over willen hebben. En om ons hier nu niet langer te laten zitten dan nodig is, zal ik ook direct mijn tweede termijn doen, als ik daar de tijd nog voor heb. Voorzitter, wij hebben er alle begrip voor dat, wat betreft woningbouw, niet het hele buitengebied taboe wordt verklaard. En dat je, maar dan wel binnen de beschermende regels voor natuur, milieu en landschap, een afweging wilt kunnen maken over verantwoorde plannen in dat gebied. In die afweging staan wat ons betreft ecologische overwegingen op plek één. En ook het bouwen voor sociale en middenhuur is van belang. Daarom steunen wij ook de motie van de SP over 'ecodorpen beter mogelijk maken'. Dat kan overigens nu meteen al onder de mogelijkheid die de Omgevingswet daarvoor biedt. Via artikel 2.32, in samenhang met artikel 2.23, kan voor maatwerkoplossingen en innovatieve ontwikkelingen in individuele gevallen afgeweken worden van provinciale instructieregels. Is het College bereid om voor het geval van ecodorp Hof van Weert daarnaar te kijken? En tenslotte: wij hebben meerdere moties van D66, van GroenLinks en van de PvdA mede

ondertekend, omdat zij allen op de een of andere manier beperkingen op het 'straatje erbij' leggen. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Boven. Dan geven wij het woord aan de heer Nijenhuis van de fractie van BBB.

De heer Nijenhuis (BBB): Voorzitter, voor ons ligt een uitgebreid kader waarin een voor BBB zeer belangrijk aantal thema's een plek vinden en waar we ook nog vaak op terug zullen komen. We hadden liever gezien dat de term dorpen zou zijn vervangen door platteland. Immers, de drie maatschappelijke opgaven uit het kader 'verbetering leefbaarheid', 'passende woonruimte' en 'balans tussen benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving' omvatten zeker ook het buitengebied en haar bewoners. Voor wat betreft het Leefbaarheidsfonds waarderen we de inzet om initiatieven van onderop, bewonersverenigingen, stichtingen te ondersteunen, zoals al eerder gezegd hier. De rol die gemeenschapshuizen, buurt-, wijk- en dorpscentra daarin spelen voor het faciliteren van bijvoorbeeld buurtkeukens of inboeringscursussen zijn daarin doorgaans een onmisbare schakel. In het kader van de cofinanciering in het middelste schaalniveau, verenigingen en stichtingen, mogen we ervan uitgaan, Gedeputeerde, dat de genoemde organisaties hun bijdrage ook in natura kunnen leveren? Als het gaat om het thema wonen wordt in het kader een goed, maar ook ambitieus perspectief neergezet. Ik hoorde collega Loomans daar ook al over. Hoewel de woningbouwopgave in Limburg lager ligt dan gemiddeld in Nederland, is de urgentie hier niet minder. Het voorgestelde beleid uit de <onverstaanbaar> roept echter nog wel wat vragen op. Ten eerste de herstructurering van bestaand onroerend goed. Behalve een focus op leegstaand bedrijfs onroerend goed, zoals winkelpanden, zou ook woningsplitsing kunnen bijdragen aan de woningbouwopgave, zeker ook in combinatie met een voorziene toename van de mantelzorgbehoefte. Dan de ontwikkeling rond de zes benoemde grootschalige OV-knooppunten. Het is wellicht een ronkend perspectief, maar wat maakt het dat GS deze oplossingsrichting realiseerbaar acht? Zeker in tijd en geld zouden we daar toch een meer solide onderbouwing willen zien. Ambities zijn is mooi, gezond boerenverstand is dat ook. Ook het 'straatje erbij' is een sympathiek voorstel. Met een gemiddelde opgave in Limburg van circa 3% extra woningen, kan dit een waardevol en realiseerbaar pad zijn. Veel Limburgse dorpen zouden echter meer dan deze 3% aan woningen toegevoegd willen zien, gezien de grote vraag vanuit de jeugd die graag in het eigen dorp zou willen blijven wonen. En dat zou ook geen probleem moeten zijn. Welke instrumenten kennen we of zouden we kunnen ontwikkelen om deze jeugd voorrang te geven bij toewijzing in eigen gemeente, buiten de mogelijkheid die de Huisvestingswet 2023 al kent? Zou u PS inzicht kunnen geven, via een mededeling, in hoeverre Limburgse gemeenten al invulling geven aan deze mogelijkheid? Anderzijds is er ook de grote vraag naar woonvormen, waaronder woonzorgcomplexen voor de ouderen, die ook in hun eigen omgeving oud willen worden. Een goed voorbeeld hiervan is het zogenaamde Andere Wonen. De ontwikkeling waarbij beide genoemde doelgroepen, ouderen en starters, meer en meer om appartementachtige vormen vragen, zou via meerlaags bouwen kunnen worden beantwoord. Bouwen naar behoefte dus. Hoe reflecteert GS hierop? Een andere vraag aan GS is hoe we het 'straatje erbij' moeten definiëren. Betekent deze straat of dit straatje de bestaande bebouwing volgend of kan het bijvoorbeeld ook haaks staan op de bestaande bebouwing? In dat laatste geval wordt een onnodige, niet-wenselijke claim gelegd op de ruimte daaromheen. We vragen ook aan GS hoe we de ontwikkelingen van compleet nieuwe woonwijken moeten duiden. Als voorbeeld de gemeenten Weert en Voerendaal, die hiervoor een optie nemen op kostbare landbouwgrond. Dit staat haaks op hetgeen nu in het voorliggende kader is verwoord. Graag een reflectie hierop. In zijn algemeenheid zou een volgordelijkheid in de oplossingsrichtingen aangebracht moeten worden. Eerst inbreiden binnen de bestaande contouren, pas daarna goed gemotiveerd een claim leggen op de kostbare ruimte daarbuiten. De Ladder duurzame versterking – het is al even genoemd – zou hierin een instrument voor moeten zijn, maar lijkt dat op dit moment onvoldoende. Belangrijk, zeker in de huidige tijd, betreft de betaalbaarheid van woningen. De grens, zoals die in de Woondeal wordt genoemd, zijnde € 355.000, wordt wellicht landelijk opgerekt naar € 390.000. De PvdA hoorde ik hier ook al over dit onderwerp. Het antwoord zal wellicht zijn dat dit onvermijdelijk is, maar Limburg is niet de randstad. En wat BBB betreft zouden we ons moeten focussen op het tussenliggende segment van woningen voor de doelgroep anderhalf keer modaal.

Onze vraag aan GS is dan ook met gemeenten en woningbouwcorporaties het gesprek aan te gaan om ervoor te zorgen dat we niet alleen kijken naar de bovengrens, maar ook vooral naar die woningen die betaald kunnen worden. Tot slot, voorzitter. Het is al vaak gezegd: leefbaarheid is hét centrale thema.

De voorzitter: We luisteren naar de heer Nijskens voor een interruptie.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dank u. Even terugkomen op die woonprijs. Kijk, we hebben natuurlijk een startersleningsregeling: tot € 280.000 kun je de starterslening aanvragen. Dan kun je nog 20% extra lenen. En dat zijn dus mensen die nog geen eigen huis hebben gehad. Mensen die doorstromen, die hebben al een huis dat ze duur kunnen verkopen en dan is die stap naar een betaalbare woning veel kleiner dan voor een starter. Dus op het moment dat wij zorgen dat er voldoende starterswoningen zijn, tot € 280.000, dan hoeft het probleem van betaalbaar wonen toch niet zo groot te zijn als u het schetst? Bent u dat met mij eens?

De voorzitter: Mijnheer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ik zeg dat het aanbod aan woningen in de klasse tot anderhalf keer modaal te klein is om aan de behoeften van de Limburger te voldoen. En dat de landelijke norm niet per definitie ook de Limburgse norm bestrijkt.

De voorzitter: Een vervolgvraag van de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Dat laatste ben ik met u eens, maar u geeft niet direct een antwoord op mijn vraag. Als mensen nu in hun woning wonen, in een eigen woning, die ze al een aantal jaren bezitten, dan is de stap naar een grotere woning alleen het prijsverschil. Dan lijkt € 390.000 op zich veel geld. Het is natuurlijk ook veel geld. Maar als het ons lukt om starterswoningen juist tot die € 280.000 te realiseren – ik weet niet precies waar uw norm van anderhalf keer modaal op uitkomt – dan kunnen wij faciliteren dat starters een woning krijgen, waardoor mensen die dat huis achterlaten, door kunnen stromen. Dat was eigenlijk mijn vraag aan u, hoe u dat ziet.

De voorzitter: Mijnheer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Dank u wel, voorzitter. In principe is het natuurlijk belangrijk dat we doorstromen op gang brengen. Dat wil dus zeggen dat we aan de voorkant de jongeren faciliteren door een woning te kunnen kopen, die betaalbaar is – en dan hebben we het waarschijnlijk nog niet eens over anderhalf keer modaal – en aan de achterkant ook woningen realiseren voor de ouderen, die ook weer plek maken voor betaalbare woningen. Dus in die zin heeft u gelijk. Maar dat neemt niet weg dat we de woningen die we beschikbaar stellen, beschikbaar komen voor de woningzoekenden, en dan betreft het met name de jongeren die nu, zoals mijnheer Hoks terecht zei, thuis wonen en graag in de omgeving willen blijven wonen, dat we die voldoende beschikbaar stellen.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Tot slot dan. Dus u maakt zich eigenlijk zorgen dat er te veel woningen komen van net € 389.000, die voor te veel Limburgers onbereikbaar zijn? Dan is het met name dus een oproep aan gemeenten dat ze niet optimaal dat soort projecten gaan faciliteren. Begrijp ik u dan zo goed?

De voorzitter: Mijnheer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ja, dat is een correcte weergave van wat ik heb bedoeld te zeggen: de grens tussen anderhalf keer modaal en de € 390.000, ja. Dan ben ik mijn beeld kwijt. Ik was gebleven bij tot slot, voorzitter. Mijn tijd is ook om. Het is al vaak gezegd: leefbaarheid is hét centrale thema in alle beleidskaders

en voor mij persoonlijk wellicht ook de belangrijkste aanleiding om politiek actief te worden. Naast een voldoende en adequaat fysiek voorzieningenniveau speelt bij leefbaarheid de zachte kant een minstens zo grote rol. Of, zoals mevrouw Waajen zegt: de software. Leef ik in een veilige omgeving? Is er een bloeiend verenigingsleven? Ken ik de burens en kennen ze mij? Wordt er naar elkaar om gekeken? Eigenschappen die van oudsher op het platteland van nature aanwezig zijn en van generatie op generatie aan elkaar zijn doorgegeven. Hier wordt niet over noaberschap gepraat. Het is er. En in leven gehouden door de daar aanwezige economische en sociale structuren. Nu wil het geval dat er momenteel sprake is van een ongekende leegloop van het platteland, aangejaagd door de opkoopregelingen vanuit het Rijk. In de top vijf van het aantal aanmeldingen staan twee Limburgse gemeenten. Zonder anticiperend beleid vanuit de overheid zien wij een levensgroot risico op het doodbloeden van de plattelandsgemeenschappen en het zo belangrijk sociale weefsel. En dat is niet denkbeeldig, kijkende naar bijvoorbeeld het Noord-Franse platteland. Daarom dienen we een motie in en het dictum daarvan luidt als volgt – ik zag u kijken. 'Roepen het College op om op korte termijn een visie te ontwikkelen gericht op het belang van plattelandseconomie en leefbaarheid met daarin ruime(re) mogelijkheden voor bedrijfseconomische activiteiten op vrijkomende agrarische locaties; 2. te verkennen onder welke randvoorwaarden deze ruimere mogelijkheden kunnen worden toegestaan; 3. deze visie en verkenning ter besluitvorming voor te leggen aan PS en onderdeel te laten zijn van zowel de nieuwe POVI als van het nieuwe conceptprogramma LPLG; waar relevant de doorwerking van deze nieuwe POVI op te nemen in de nieuwe Omgevingsverordening en om PS nog te rapporteren over de voortgang in Q2-2024.' Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Dat roept een vraag op bij mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag over de eerste bullet van het dictum. Want er wordt gevraagd om een visie te ontwikkelen op het belang van plattelandseconomie en de mogelijkheden voor bedrijfseconomische activiteiten. En nu was mijn vraag concreet of de BBB al bepaalde ideeën heeft over welke bedrijfseconomische activiteiten dat dan zouden moeten zijn. Of dat dat nog iets is wat we samen moeten ontwikkelen of ...

De voorzitter: Mijnheer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb daar legio ideeën over. Ik zou daar graag het gesprek over aangaan. Het voorbeeld van Peel en Maas. De gemeente Peel en Maas heeft een soortgelijk beleid ontwikkeld – daarmee is ze eigenlijk de Provincie al voor – waarin ze gezegd hebben dat ze ruimere mogelijkheden toestaan voor de milieucategorieën een, twee en drie. Dat is ruimer dan wat nu toegestaan is en dat is slechts een voorbeeld van wat zou kunnen. Als ik daar persoonlijke een invulling aan zou moeten geven, dan zou mijn voorkeur uitgaan naar eenmanszaken, naar zzp'ers, naar kleine maakbedrijfjes die allemaal ook al een binding hebben met de lokale gemeenschap en daardoor zowel de economie als ook de leefbaarheid in de dorpen en het platteland in stand houden. Maar ik vind dat, eerlijk gezegd, een aanzet voor GS om daar met voorstellen te komen waarna we hier plenair met PS daar een oordeel over kunnen vormen.

De voorzitter: Mevrouw Mertens voor een vervolgvraag.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, misschien even een vervolgvraag over de bullets. Ik kan me zo voorstellen dat we misschien eerst zouden willen weten wat die verkenning oplevert en dat we dan, aan de hand van die verkenning, een discussie gaan houden en dat dan die discussie misschien kan volgen op basis van die verkenning. Maar ik weet niet of de BBB ervoor openstaat om eventueel ...

De voorzitter: De heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Sorry voorzitter. In zijn algemeenheid vind ik onderzoeken en verkenningen prachtig, maar dat is het vooruitschuiven van een probleem in de tijd. Daar zijn we als BBB al principieel niet zo heel snel voor. En in dit geval vind ik dat de problematiek dusdanig urgent is met het aantal stoppers en vrijkomende locaties dat we zouden moeten voorkomen dat er zich ongewenste ontwikkelingen voordoen, dus dat we de put niet dempen als het kalf al verdronken is. Vandaar.

De voorzitter: Tot slot mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dus concluderend, u zegt eigenlijk ... U wilt graag dat het College met een visie komt en die aan ons voorlegt dan?

De voorzitter: De heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Dat is inderdaad wat het dictum stelt, ja.

De voorzitter: Dank u wel. Dank mijnheer Nijenhuis. Dan kan mevrouw Mertens direct weer terugkomen voor haar inbreng in eerste termijn namens de fractie van GroenLinks.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Goedenavond allemaal. We zijn bijna aan het einde van deze lange vergaderdag gekomen, dus ik hou mijn bijdrage kort. De titel van het kader Leefbare Steden en Dorpen doet vermoeden dat het kader met hele concrete initiatieven komt om de leefbaarheid in Limburg te verbeteren. Leefbaarheid is een breed begrip. Leefbaarheid gaat over veel facetten van het leven en is voor alle inwoners in alle verschillende levensfasen anders. Dat gaat over goed openbaar vervoer. Daar hebben we het vandaag ook over gehad. Dat gaat over veilige wegen, aanwezigheid van winkels, schone lucht, aanwezigheid van groen, betaalbare woningen, fatsoenlijke banen voor een fatsoenlijk loon en zo kan ik nog wel even doorgaan. Dit kader gaat, wat GroenLinks betreft, over één concreet aspect van de leefbaarheid en dat is wonen. Er liggen ambitieuze plannen met Limburg Centraal, maar zoals het met zoveel ruimtelijk opgaven gaat, moeten we ook bij deze opgaven niet uit het oog verliezen dat onze ruimte schaars is en dat we spaarzaam moeten omgaan met het buitengebied. Daarom hebben we ook een amendement op dit kader gemaakt. Dit amendement voorziet erin dat we voor alle bouwplannen aan stads- en aan dorpsranden een motivering willen waarom we niet in de bouwbehoeften kunnen voorzien door te bouwen in het binnenstedelijk gebied. Op die manier willen we benadrukken dat we altijd eerst gaan voor inbreiding boven uitbreiding. Het gaat hier om amendement, voor de volgers, nummer 177. En omdat wonen een recht is en betaalbaar moet zijn voor iedereen, hebben wij ook een motie voorbereid die het College oproept om in de uitvoeringsregels van het kader op te nemen dat aan stads- en dorpsranden alleen maar mag worden gebouwd voor het middensegment en de sociale huur. Daarenboven is het voor GroenLinks ook belangrijk dat we circulair bouwen en onze motie doet daarvoor ook een oproep. Wat GroenLinks betreft zetten we ook volop in op de transformatie en we zouden het daarom ook goed vinden dat we onze transformatie-experts delen met de gemeenten die daar behoefte aan hebben. Misschien dat de Gedeputeerde zijn licht daarover kan laten schijnen. Met dit kader wordt er ook een Leefbaarheidsfonds in het leven geroepen. Hier heeft onze fractie in eerste instantie toch wel wat moeite mee gehad. En dan is het niet zozeer dat wij het de inwoners en de verenigingen niet gunnen om initiatieven op te zetten die hun wijk, straat of dorp groener of socialer maken. Maar waar we moeite mee hebben, en dat heb ik in de commissievergadering ook al gezegd, is het feit dat we niet ervoor kiezen om meer sturing te geven aan die initiatieven zodat we met het fonds ook ons eigen beleid kunnen versterken. En dan heb ik het bijvoorbeeld over de versterking van de biodiversiteit. Als we daarvoor hadden gekozen, dan zouden we op Provinciale Staten op voorhand meer sturing geven en achteraf ook meer grip hebben op de besteding van ons provinciaal geld. Een initiatief moet, wat GroenLinks betreft, dan ook meerjarig zijn en daarom hebben we ook een amendement ingediend dat erin voorziet dat alle initiatieven van inwoners altijd meerjarige effecten hebben. Voorzitter, zal ik afsluiten met een positieve noot? Ja wat is dan wijsheid uiteindelijk? Laten we het goede vertrouwen in de Limburgse inwoner leidend laten zijn, namelijk dat wij vertrouwen hebben in het feit dat onze Limburgse

inwoners met mooie voorstellen zullen komen om hun leefomgeving groener, socialer en duurzamer te maken. Dat is bijvoorbeeld met het Maastrichtse burgerberaad ook al goed gelukt. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Mertens, mag ik u dan vragen om het dictum van uw motie en uw amendementen voor te lezen?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): En nog een vraag aan de voorzitter, want het amendement is nog tamelijk uitgebreid. Is het de bedoeling dat ik die dan helemaal voorlees?

De voorzitter: De motie is voldoende.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): De moties, ja. Dus het amendement, oké. Het zijn twee amendementen en één motie, hè. Ja. Dus ik lees het dictum van de motie voor. Dat is de motie 'Doeltreffend bouwen'. We roepen het College op 'in de uitvoeringsregels van het kader op te nemen dat aan dorps- en stadsranden enkel gebouwd mag worden voor het middensegment en sociale huur; circulair (en biobased) bouwen onderdeel van de uitgangspunten en de programma's van eisen te laten zijn; en daarbij korte ketens te bouwen en kringlopen te sluiten'. En dan ga ik er dus dat ik van het amendement het dictum niet hoeft voor te lezen. Even ter verificatie. Ik wil weten of het ingediend is, ja of nee.

De voorzitter: U heeft dan het tweede gewijzigde amendement 177 en amendement 178 ook ingediend in deze eerste termijn.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ah, goed zo. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Mertens. Dan geef ik het woord aan de heer Franssen namens de fractie van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel voorzitter. Als er één beleidskader is dat het helemaal in zich heeft om te allen tijde sympathiek te zijn, dan is het natuurlijk dit beleidskader, voorzitter. 'Leefbaarheid', 'passende woonruimte' en een 'bescherming en het gebruik van de fysieke leefomgeving' zijn de drie centraal staande thema's. Fysieke investeringen moeten altijd hand in hand gaan met investeringen in sociaalmaatschappelijke structuren. Voorzitter, wij hebben nogal wat vragen gesteld in de commissie en ik wil daar een paar dingen nog even uitpakken, als dat mag. LOKAAL-LIMBURG is voorstander van de van-onderop-aanpak. Niet ieder dorp, stad of wijk staat even goed in haar kracht en laat zich snel en duidelijk horen. Dat kan betekenen dat er verhoudingsgewijs weinig initiatieven opgestart worden in het gebied waar de nood het hoogst is. De Gedeputeerde gaf aan dat de systematiek feitelijk neerkomt op die van 'wie het eerst komt, die het eerst maalt'. Dat zijn vaak de meest mondige en creatieve bewoners, gemeenschappen of stichtingen. Dus op cruciale plekken zou de boot gemist kunnen worden. Nu is er het instrument dat een betere verdeling zou moeten borgen, dat de bedragen in tranches beschikbaar komen. Maar dat stelt LOKAAL-LIMBURG toch niet geheel gerust. Kunt u ons wel geruststellen? Het bruggetje van Leefbaarheidsfonds naar passende woonruimte voor iedereen die een woning zoekt, uit zich bijvoorbeeld in een initiatief voor het zorgbuurthuis, zodat ouderen in het eigen dorp of wijk kunnen blijven. We vinden dat heel belangrijk, zo een zorgbuurthuis, want we weten uit statistische gegevens dat er ook in Limburg steeds meer 50- en 60-plussers komen. En als we dan die bevolkingsgroep toch gezamenlijk een leuke oude dag kunnen bezorgen, dan denken we dat we op dat punt meer aandacht hieraan zullen moeten besteden. Het 'straatje erbij' is feitelijk niet nieuw. En we kunnen dat ook wel ondersteunen. En waarom? Omdat we steeds zien dat er beleidsmatig is ingezet op het eerst in de kernen, in de bebouwde kom, maar van de andere kant zien we ook dat onze jeugd niet meer de mogelijkheden heeft om eens lekker in een boom te klimmen en in feite eens lekker een balletje te trappen. Want ze moeten eigenlijk al, zeker de jonge gezinnen, naar die speelpaleizen toe gaan. Ze moeten entree betalen, et cetera, et cetera. Dus vandaar dat wij in feite zeggen: inbreiding natuurlijk, waar mogelijk, houd daar wel op een gezonde manier rekening met het groen dat nog

aanwezig is. En vervolgens: als het noodzakelijk is, bouw een 'straatje erbij'. Maar we hebben nog een opmerking. Want in dit document staat beschreven: 'In het tweede kwartaal van 2025, voorafgaand aan de Voorjaarsnota, zullen wij uw Staten voor het eerst informeren over de voortgang van het Leefbaarheidsfonds op alle drie de schaalniveaus.' Informeren in 2025 dat betekent dat wij pas kunnen bijsturen, in mijn optiek, in 2026. Zo staat het er. Want ik heb het, ja, eigenlijk ... Dat betreuren wij, want in 2027 zijn er verkiezingen. Dus we hebben eigenlijk maar één moment om bij te sturen. En onze vraag is dan ook: is daar een andere mogelijkheid toe, dat we op een eerder stadium kunnen bijsturen? En als slot, voorzitter. Hoe zit het ... En ik noem nu een praktijkvoorbeeld. Ik weet bijvoorbeeld: in Heerlen wil men achter het station – daar is de gemeente al aan het slopen en dergelijke, al jaren. En we zien ook de landelijke gedachtegang, en Heerlen is zo een station – in feite ook woningen wil realiseren. Is dit potje dan ook bedoeld ... Als de gemeente dan bijvoorbeeld daar een grote partij, die privaat is, die eigenlijk geen medewerking wil verlenen, en die in feite te veel geld vraagt: is dat potje daar ook voor bedoeld? Dat dan in feite de gemeente een ruggensteuntje krijgt, en toch in feite die woningen rondom dat station in de toekomst kan realiseren? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan komen we daarmee aan het einde van de eerste termijn van Provinciale Staten. Voordat we naar de beantwoording in de eerste termijn van het College gaan, schors ik kort de vergadering voor twee minuten voor wat wisselingen en mensen die even handen willen wassen.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering. U moet het weer even met mij doen. Het spijt me. We gaan beginnen aan de eerste termijn vanuit GS. Het woord is aan Gedeputeerde Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst de felicitaties aan de heer Hoks en mevrouw Waajen voor een mooie maidenspeech, allebei. Ja, vandaag het kader Leefbare Steden en Dorpen, twee weken later dan eigenlijk gepland. En ik wou ook aan het begin van deze behandeling toch even zeggen: dat kon twee weken geleden niet vanwege privéomstandigheden en ik ben de Staten dankbaar dat jullie onlangs de drukke agenda ruimte hebben gezien om dit kader te verplaatsen naar vandaag, dus daar wil ik even een persoonlijk woord van dank voor geven richting uw Staten. Ja, voorzitter, een drietal onderwerpen in dit kader. Het gaat over wonen, het gaat over leefbaarheid en het gaat over onze fysieke leefomgeving, en ik wou ze ook in die volgorde even behandelen. En zo even de vraag en de moties, dan doe ik dat even kriskras door elkaar. Dan begin ik even bij het betoog van de heer Wolters. Een eigen huis, een plek onder de zon, dat wensen we iedereen toe, maar helaas we zijn er nog niet, en ik ondersteun uw oproep dan ook. Bijvoorbeeld, u deed een pleidooi voor het ondersteunen van gemeenten bij de transformatieopgave, de grote transformatieopgave die we hebben, en dat doen we ook. Dus wij huren ook bijvoorbeeld mensen in voor aanvragen voor het Volkshuisvestingsfonds. Deze week werden ook weer de woningbouwimpulsaanvragen bekend. Ook daarbij ondersteunen wij gemeenten. Dat blijven wij ook doen en dat is ook het uitgangspunt van dit kader. En u noemde ook de focus op transformatie en de moeilijkheid daarbij als je mensen, ja, u noemde dat geloof ik heen en weer gaat verhuizen. Het uitgangspunt zou wat ons betreft moeten zijn dat je mensen niet heen en weer gaat verhuizen. Dus dat je ze niet eerst ergens weghaalt en dan weer terug laat komen, maar juist dat je wijken gemengder maakt, en dat je niet zorgt dat je alleen maar sociaal terugbouwt waar nu sociaal is, maar dat je juist misschien wat duurdere segmenten in de sociale wijken laat landen, en dat je mensen die in sociale woning willen betrekken ook de kans geeft om in andere buurten te wonen. Dus wat mij betreft juist niet alleen maar heen en weer verhuizen, maar juist ook zorgen dat daarin wat meer gemengde wijken komen. Dan, voorzitter, even het ecodorp, en daar heb ik een heel aantal fracties over gehoord en we hebben er in de commissie ook al uitvoerig over gesproken. En ik heb de motie van de heer Wolters hier voor me. Ik heb een aantal fracties ook een warm pleidooi voor die motie horen houden, en een aantal dingen daarover. U vraagt ons om regie te nemen, om inzichtelijk te maken waar ecodorpen nu dan wel mogelijk zijn. Nou, feitelijk is dat eigenlijk wat we nu al aan het doen zijn, want wij zijn aan het kijken waar je aan stads- en dorpsranden überhaupt woningen kunt bouwen. Of dat nou

ecodorpen zijn of andere woningen, daar maken we nu op dit moment in ons omgevingsbeleid geen onderscheid tussen. Maar de crux wat mij betreft even waarom ik de motie in deze vorm zou moeten ontraden, die zit in het laatste punt van het dictum, en dat is u vraagt om op bezoek te gaan. Dat kan altijd. Ik ben er overigens zelf met een aantal ambtenaren wel op bezoek geweest, niet bij de initiatiefnemers, want ik wilde het zelf zien. Ik wil daar best nog een keer naartoe gaan, maar u vraagt of er een oplossing op maat voor dat ecodorp kan worden gevonden en ik wil mensen geen rad voor ogen draaien. En die oplossing op maat, die kan met het huidige omgevingsbeleid niet gevonden worden, omdat het dit gewoon binnen het huidige omgevingsbeleid van uw Staten niet de geschikte plek is om iedere vorm van woningbouw dan ook, dus ook een ecodorp, plaats te laten vinden. Dus als u een oproep zou doen van College, breng in beeld hoe je bijvoorbeeld initiatieven zoals ecodorpen wel mogelijk zou kunnen maken in nieuw omgevingsbeleid en formuleer daar criteria voor zodat uw Staten daar vervolgens over kunnen beslissen, daar zou ik in mee kunnen gaan. Maar helaas, in deze vorm moet ik die motie ontraden. U had ook nog een motie over de woningen voor de onmisbaren, en daar ook even een aantal dingen over. U vraagt eigenlijk van ons om wat meer regie te nemen, zo lees ik hem even, hè, mijn woorden op dat thema van huisvesting voor bepaalde aandachtsgroepen. We hebben het daar in de commissie ook even over gehad, maar die huisvesting voor bepaalde aandachtsgroepen is op dit moment mogelijk en gemeenten kunnen dat doen in hun eigen huisvestingsverordening, waar ze bijvoorbeeld een bepaald percentage woningen kunnen toewijzen aan 'eigen inwoners', tussen aanhalingstekens, of juist voor bepaalde cruciale doelgroepen. Dat kan inderdaad, maar dat is wel echt gemeentelijk beleid. En in de commissie hebben we het gehad over het voorbeeld van de provincie Friesland waar ze dat wel over alle gemeenten heen hebben gedaan, maar het is aan de gemeenten om dat vast te stellen. Dus in deze vorm zou ik hem moeten ontraden vanwege dat tweede punt, uitvraag te doen bij gemeenten in welke beroepsgroepen zij een langjarig tekort hebben, want dat is juist regionale arbeidsmarktinformatie. Die informatie hebben wij zelf, die hoeven we niet bij gemeenten op te vragen, maar als u hem zou formuleren als een oproep om daar aandacht aan te besteden, gemeenten daarop te wijzen en PS bijvoorbeeld ergens volgend jaar te informeren van welke gemeenten gaan dat nou concreet doen, dan zou ik er wat meer mee kunnen. Maar misschien kunt u daar in uw tweede termijn dan even op terugkomen. Dat brengt mij bij het betoog van mevrouw Schuur, en die begon ook met een betoog over de betaalbaarheid. Aan die bestaanbaarheidsgrens hebben ook de nodige fracties aandacht besteed, en ik pak die vragen dan ook maar even in een keer mee. Ik heb in de commissie ook al gezegd dat ik het zelf enorm spijtig vind dat de betaalbaarheidsgrens die we hadden in de woondeal van € 355.000, landelijk nu is opgerekt naar € 390.000. En ik vind persoonlijk dat je niet droog kunt houden dat een woning van € 390.000 een betaalbare woning is. Je moet daar ongeveer twee keer modaal voor verdienen om dat te kunnen betalen. Tegelijkertijd, ondanks dat we dat hebben geprobeerd bij het Rijk komt er geen differentiatie van de betaalbaarheidsgrens binnen Nederland, dus een betaalbare woning in Amsterdam-Centrum is hetzelfde qua definitie als een betaalbare woning in bijvoorbeeld Eijsden-Margraten. En dat wetende vinden we het onverstandig als we als Limburg een lagere betaalbaarheidsgrens zouden hanteren. Want wat gebeurt er als je dat niet landelijk op een goede manier regelt, dan gaan ontwikkelaars – die we ook toch hard nodig hebben om woningen te bouwen – bijvoorbeeld investeren op plekken waar een andere betaalbaarheidsgrens geldt. Wat hebben we dan wel gedaan – want ik kan u verzekeren, alle wethouders wonen in Limburg en hebben hetzelfde gevoel bij de grens als ik hier net verwoordde. We hebben deze week in de drie regionale bestuurlijke overleggen Wonen afgesproken dat wij niet alleen gaan kijken naar die grens van € 390.000, maar dat we daarbinnen een aantal subcategorieën hanteren, bijvoorbeeld tot en met € 280.000, hè, de definitie van starterswoningen in het voorstel voor startersleningen wat u in het einde van vorig jaar hebt vastgesteld, en dan een categorie tot € 335.000 en een categorie tot, even uit mijn hoofd, € 355.000. Niet om daar hard op te sturen met bepaalde percentages, maar omdat wij – en dan heb ik het over Provincie en gemeenten – inzicht willen hebben in hoe wordt er nou gebouwd en gaan ontwikkelaars daadwerkelijk alleen maar vlak tegen die betaalbaarheidsgrens aanbouwen of wordt er ook nog steeds in dat echt goedkopere segment gebouwd? Dat willen we monitoren en dat gaan we samen met gemeenten doen. En alle regio's hebben ook gezegd dat ze dat willen gaan doen omdat we samen een vinger aan de pols willen houden. Dus zo willen we daarmee omgaan. Maar de oproep die ik in de Staten hoor om uiteindelijk toch kritisch te zijn op wat echt betaalbare woningen zijn, u mag ervan uitgaan dat ik ook met dat oog

daarnaar blijf kijken. Mevrouw Schuurin vroeg ook nog iets over het grond- en vastgoedbeleid van de Provincie, hoe wij denken daar uiteindelijk de woningbouwopgave verder mee te kunnen helpen. Dat zit hem bijvoorbeeld erin dat – en ik heb een casus, ik ga even niet de concrete locatie noemen – daar waar een oude bedrijfslocatie gesaneerd zou moeten worden, maar dat ligt in een gebied waar ook veel kansen zijn voor natuurontwikkeling of voor ruimte te geven aan bijvoorbeeld een beek of een rivier, en je wil daar uiteindelijk een transformatie maken maar het is niet mogelijk om dat op die plek te doen, om die business case rendabel te krijgen. En je wilt misschien ook niet die hele plek weer volbouwen omdat je juist ruimte wil geven aan groen. Stel je hebt als Provincie aanpalende percelen van zo'n locatie, dan zou je met bijvoorbeeld een gemeente in gesprek kunnen gaan of wij dan ook die provinciale percelen in zouden kunnen zetten zodat je niet alles concentreert op dat ene puntje, maar dat je wat mooier – met groen en blauw ingepast – bijvoorbeeld die ontwikkeling toch mogelijk maakt. Nou, dat bedoel ik met grond- en vastgoedbeleid inzetten – en daar gaat natuurlijk collega Demollin over – en op die manier proberen we creatief mee te denken om niet alleen plannen waar te maken, maar tegelijkertijd ook andere opgaven op het gebied van bijvoorbeeld natuur of water in te vullen. U had ook nog een motie over een onderwerp dat vandaag ook heel veel aan bod is gekomen en dat is het 'straatje erbij'. Ik pak uw motie er even bij. U vraagt ons eigenlijk om bij nieuw of gewijzigd beleid voor het bouwen buiten bestaande dorpsranden ervoor te zorgen dat goed onderbouwd en gemotiveerd wordt waarom die ontwikkelingen niet binnen het bestaand bebouwd gebied kunnen. En dat doen wij ook al. Dat is het uitgangspunt van onze provinciale Omgevingsvisie. En ook het tweede punt dat u noemt, pas voor ook kleinschalige initiatieven die Ladder duurzame verstedelijking toe, dat is wat wij doen volgens het principe van meer stad, meer land, wat in uw eigen Omgevingsvisie staat. En in die zin zou u dus kunnen zeggen dat deze motie op dit moment overbodig is, want deze motie – als je hem sec leest – zegt: voer de Omgevingsvisie uit. Misschien moet er u zo meteen zelf nog op reageren. Ik kan het ook opvatten als een oproep om richting de nieuwe provinciale Omgevingsvisie die volgorde van eerst kijken wat kan in bestaand bebouwd gebied en dan pas te kijken naar de rand om dat te continueren, maar dat ben ik voor u aan het invullen.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, via u een vraag van: wij roepen alle gemeenten op om in beeld te brengen waar ze het 'straatje erbij' kunnen doen, en u zegt we gaan toetsten of gemeenten niet goed genoeg gezocht hebben binnen de kernen. Dat klinkt als een tegenspraak. Hoe krijgen wij netto negentien plus de plus, nog een plus 1.000 woningen gebouwd als wij zelfs de kleine initiatieven ten behoeve van een 'straatje erbij' al zo zwaar gaan onderzoeken?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Nou, in de praktijk gaat gewoon elk bestemmingsplan waar bijvoorbeeld een andere bestemming dan wonen wordt omgezet in wonen, buiten wat dan heet de kaders van het bestaand bebouwd gebied. Die komt hier op het provinciehuis langs voor advies en daar kijken wij naar. Er zijn ook plekken die misschien gevoelsmatig in het buitengebied liggen of die nu nog groen zijn, waar een wei ligt, maar die al zijn aangemerkt als bestaand bebouwd gebied. Daar komen wij als Provincie veel minder bij aan bod, maar ik weet niet of ik uw vraag daarmee helemaal beantwoord heb?

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, eigenlijk niet. Misschien moet ik hem herformuleren. Hoe kijkt u aan tegen het instrument 'straatje erbij'?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik ben positief over 'straatje erbij', maar dat zal u niet verrassen, Maar misschien wel goed om even wat kleuring aan mee te geven, want ik hoor ook een zorg vandaag in de Staten van: zorg nou niet dat je in het wilde weg straatjes erbij gaat bouwen als er kansen liggen voor bouwen in de kernen. Maar het 'straatje erbij' zou wat mij betreft in het teken van twee dingen moeten staan. Eén, het 'straatje erbij' is bedoeld om op plekken waar de leefbaarheid onder druk staat maar waar wel nog een bepaalde basis van leefbaarheid is, bijvoorbeeld in de zin van een rijk verengingsleven, een supermarkt, goede OV-verbindingen, noem het maar op, te zorgen dat die naar de toekomst toe in stand blijven. Daar is het een belangrijk instrument voor. Dat is het eerste. Het tweede – en dat kwam in uw eigen betoog aan bod – ja, je wil niet alleen maar continu binnen het bestaand gebied verdichten. Je wil juist ook ruimte geven om het groen – dat vaak in die landelijke kernen nog aanwezig is – niet helemaal vol te bouwen, maar om ook juist een mooie verwevenheid van groen en stedelijk bij elkaar te krijgen. Dus wij gaan niet in het wilde weg straatjes erbij bouwen, maar zoeken juist naar kansrijke plekken, daar waar de leefbaarheid onder druk staat en daar waar het hand in hand kan gaan met groen en grijs.

De voorzitter: Tot slot, meneer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Klopt ja, de vraag was iets anders geformuleerd. Gemeenten zijn al op zoek. Ze hebben al gebieden aangewezen en zelfs al Wet voorkeursrecht gemeenten opgelegd op plekken. We hebben een gigantische woningopgave en als Provincie moeten we juist eigenlijk belemmeringen weghalen. Dat is natuurlijk heel iets anders als in het wilde weg straatjes erbij bouwen, en zeker ook de zin wat u opmerkt over die ecodorpen. Daar ga je ook naar op zoek om het te doen, en die vallen in feite ook allemaal buiten het gebied, dus het voelt als een tegenspraak dat je heel indringend gaat kijken hoe je het gaat invullen, terwijl je toch staat voor die hoge ambitie van woningbouw. Wat zie ik fout?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Nou, het is geen tegenstelling. We hebben beide nodig. We hebben het al gehad over de aantallen die zouden moeten vallen in de steden of bijvoorbeeld rondom IC-knooppunten, maar de eerste inventarisatie hebben we gedaan van het 'straatje erbij', en dat is rijp en groen door elkaar. Gemeenten hebben in totaal 150 plekken bij ons aangedragen. Ik zeg zeker niet dat dat allemaal kansrijke plekken zijn, maar als je dan kijkt naar normen waar het dan over zou kunnen gaan, dan zou het een potentieel van misschien 1.000 tot misschien wel 4.000 of 5.000 woningen kunnen hebben, maar dat moeten we nader in gaan vullen, want niet al die plekken zullen even kansrijk zijn. Dus het is uiteindelijk echt wel een substantieel onderdeel van de totale huisvestingsopgave die we hebben, maar wel hand in hand met – wat ik zeg – die leefbaarheidsopgave, en niet om eigenlijk op een makkelijke manier de Woondeal te gaan realiseren. Dat is niet waar het 'straatje erbij' voor bedoeld is.

De voorzitter: Mevrouw Schuurings.

Mevrouw Schuurings (PvdA): Ja, ik hoor de Gedeputeerde net een beetje zoeken naar de lezing van de motie. De reden dat wij deze motie geschreven hebben is omdat wij zowel op rijksniveau maar ook in dit kader zien dat er gezocht wordt om de mogelijkheden te verruimen voor het bijbouwen in dorps- en stadsranden. En wat wij eigenlijk zeggen is dus vooruitlopend op de afweging of er nieuw beleid moet komen of in het proces richting dat nieuwe beleid toe, om mee te geven dat wij en de partijen die hem hebben ingediend, het heel erg belangrijk vinden dat ook die kleinschalige initiatieven een zorgvuldige afweging blijven krijgen in deze Provincie. Dus op die manier zou u dat dictum eigenlijk mogen lezen.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Als ik hem op die manier mag lezen, dan kan ik de motie omarmen en dan geef ik hem oordeel Staten, met die lezing dan <onverstaanbaar>.

De voorzitter: En die staat nu in de notulen vast. Gaat u verder.

Gedeputeerde Theuns: Dan kom ik bij de betogen van JA21 en ook de PVV, die volgens mij beide wel enthousiast waren over de ambities die dit College neerzet op het gebied van bouwen. Ik hoorde wel ook een vraag bij de heer Hoks, die nog vroeg: kunnen wij een totaaloverzicht krijgen van de mensen die ook op wachtlijsten staan voor woningen? **We hebben gisteren nog laat, denk ik, technische vragen van uw fractie, mede over dit onderwerp, beantwoord, maar ik zal zorgen dat het overzicht waar u om vraagt ook nog schriftelijk naar u toe komt. Het is dus wat mij betreft een toezegging.** En ik zie dat er een interruptie komt.

De voorzitter: De heer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben inderdaad schriftelijke vragen ontvangen, alleen dit gaat alleen om de regio Midden-Limburg en één organisatie, Thuis in Limburg, dus wij zouden graag een overzicht willen hebben van alle organisaties, en natuurlijk over heel Limburg en niet alleen Midden-Limburg. Dank u wel.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Alle informatie die wij kunnen krijgen zullen wij aan u toesturen, dus wij zullen u een zo compleet mogelijk overzicht toe laten komen. Wat mij betreft kan dat redelijk snel, dus laten we afspreken binnen een maand? Zeg ik dan iets gek? Ik zie niemand gek opschrikken, dus laten we zeggen binnen een maand.

De voorzitter: De heer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Nou, ik wil toch vragen aan de Gedeputeerde of het iets eerder dan een maand kan? Er staan namelijk nog meerdere beleidskaders op en dat zou informatie zijn die ook bij deze beleidskaders van toepassing kan zijn.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: De volgende staan volgens mij op 24 of 25 mei?

De voorzitter: 24 mei.

Gedeputeerde Theuns: 24 mei. Dan zullen we zorgen dat u het zeker een aantal dagen voor die tijd ontvangt. Dank u wel.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Theuns: Even kijken, dan kom ik bij D66 op het gebied van wonen, en over die kampioen transformatie hebben we het in de commissievergadering gehad. En ik moet zeggen, de motie die u op dat vlak heeft ingediend, motie 3080, is wel een motie waar ik een beetje mee worstel omdat transformatie natuurlijk een belangrijk uitgangspunt is, een eerste uitgangspunt zou moeten zijn en is, maar transformatie tegelijkertijd iets is wat echt primair bij die gemeente ligt. Voor uw beeld, we hebben in Limburg ongeveer 700.000 objecten. Daar staat zo'n 7% van leeg, dus dan, sigarendoosberekening, heb ik het over zo'n 50.000 leegstaande objecten. Als wij het de mensen in dit huis zouden moeten aandoen om dat allemaal in beeld te brengen en vervolgens af te moeten wegen welke van die objecten kansrijk zijn voor transformatie, dat is een schier onmogelijke opgave. Ik lees uw motie wel als een oproep om transformatie hoog op de

kaart te zetten, en gemeenten moeten ook in het kader van de programmering voor volkshuisvesting, die ze allemaal moeten gaan maken, aan gaan dragen – dat is een afspraak in de Woondeal – welke panden zij gaan transformeren, dus de kansrijke panden die gemeenten willen gaan transformeren. Zo krijgen we er daar op die manier zicht op. Ik wil ook best nog een keer in de verschillende regio's uw oproep – en die heb ik vanavond, ja, vanmiddag hier breder gehoord in de Staten – om veel aandacht te geven aan transformatie, daar zeker ook nog een keer delen. Maar zoals de motie hier nu staat, lees ik hem bijna als dat wij dat overzicht moeten gaan geven over die transformatie. Op die manier zou ik hem moeten ontraden, maar misschien kunt u daar zelf ook nog wel een toelichting op geven.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Nee, ik hoor wat de Gedeputeerde zegt, en het is ook vooral niet ons doel met deze motie om de ambtenaren met een enorme last op te zadelen, maar we vinden het wel belangrijk dat wij als Provincie ook gaan kijken naar wat zijn de mogelijkheden en die opdracht, die boodschap, ook eigenlijk meegeven aan de gemeenten. En dat zou bijvoorbeeld ook kunnen zijn door al een brief te sturen naar de verschillende gemeenten met deze boodschappen en hen eigenlijk te prikkelen om meer te kijken naar die kansen voor transformatie. Dus dat betekent niet voor alle leegstaande panden dat wij zelf als Provincie in kaart gaan brengen of dat kansrijk is of niet, maar in ieder geval – zoals ook in de motie omschreven, wel de gemeenten en vastgoedeigenaren aan zetten tot transformatie en er in ieder geval een poging toe te doen.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ja, en gemeenten doen dat eigenlijk ook al volop, dus ik merk dat transformatie bij gemeenten hoog staat, want die willen bij voorkeur af van die leegstaande plekken, bijvoorbeeld in hun centrum. En ik snap uw oproep. Ik wil die ook nog een keer onder woorden brengen, wat ik zeg. Ik merk alleen ook in het kader van de Woondeal is de – hoe zeg je dat – datahonger van het ministerie groot. Wij leggen dat vervolgens ook door naar gemeenten. En ik krijg continu ook terug van gemeentelijke organisaties, van wethouders: van lijstjes met elkaar invullen, daar gaat de opgave, of het nou transformatie of nieuwbouw is, uiteindelijk niet sneller van. **Dus ik wil voorkomen dat we het juist te formeel maken en elkaar allerlei brieven blijven sturen, maar ik wil uw oproep en de aandacht daarvoor zeker onder woorden brengen in de verschillende BO's. Dus dat wil ik ook toezeggen dat ik dat in de volgende BO's Wonen in Noord-, Midden en Zuid ga doen.** En wil u ook informeren over wat gemeenten bij ons hebben aangedragen qua transformatie in een volkshuisvestingsprogrammering, maar om te zeggen tegen gemeenten dat ze bijvoorbeeld al hun leegstaand vastgoed moeten gaan inventariseren en daar weer een lijst voor moeten invullen bij ons, dat zou mij net iets te ver gaan.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Nee, dat alleen maar lijstjes opstellen geen zin heeft deel ik volledig met de Gedeputeerde. Dat is ook vooral niet ons doel. Dus wij willen eigenlijk juist niet dat wij achteraf gaan bekijken van wat is er nu getransformeerd, maar wij willen juist aan de voorkant die prikkel geven om te gaan transformeren. En in die zin hoorde ik de Gedeputeerde net al heel enthousiast over het inventariseren bij gemeenten voor 'straatje erbij', en ik denk dat die inventarisatie goed is. Tegelijkertijd denk ik dat we met net z'n enthousiasme zouden mogen kijken naar de kansen op transformatiegebied. En daarvoor vind ik alleen een oproep tijdens een overleg net iets te kort door de bocht, dus dan zou ik toch graag de motie zo hebben staan, en dan hoop ik dat we daar toch net een extra prikkel over kunnen geven. Dat was geen vraag, sorry.

De voorzitter: Gedeputeerde, gaat u verder.

Gedeputeerde Theuns: Nou, wij zijn en blijven ook enthousiast over transformatie, en dat is ook precies de reden dat we gemeenten helpen om aanvragen voor het Volkshuisvestingsfonds in te dienen, waar bijvoorbeeld een gemeente als Heerlen tientallen miljoenen terecht voor heeft gekregen, juist om die transformatieopgave ook in te vullen. Dus het enthousiasme voor transformatie deel ik zeker. Dan kom ik bij het betoog van de heer Nijskens, en die zei iets om te reflecteren op, ja, de misbaren versus de onmisbaren. En ik deel wat u zegt, dat mensen die niet zoals in de motie omschreven onmisbaar zijn, per definitie misbaar zijn. Ik denk wel dat het goed is dat we gemeenten in ieder geval wijzen op deze mogelijkheid, maar u zei van: ja, hoe ziet het College haar eigen rol daarin? Ik vind het toewijzen of het in de huisvestingsverordening opnemen van bepaalde doelgroepen echt een gemeentelijke aangelegenheid. En dat kunnen wij provinciaal ook helemaal niet regelen, dus het is gemeenten hun goed recht om dat te doen. De mogelijkheid om dat te doen, daar wil ik gemeenten zeker nog een keer op wijzen, maar ik vind wel dat de verantwoordelijkheid moet liggen waar die hoort en dat is bij de gemeenten. U stelde ook nog wat vragen over inbreiding versus uitbreiding. Volgens mij hebben we dat net in onze interrupties, in ons kleine debat, ook wel behandeld. De heer Loomans vroeg naar het ecodorp. Ja, daar heb ik net een aantal dingen over gezegd hoe ik daar denk ik tegen aankijk. Dan kom ik bij de vragen van mevrouw Boven, die had met name zorgen over het 'straatje erbij'. En uw lezing was, ja, eigenlijk wat de Gedeputeerde heeft gezegd in de commissie en nog eens een keer in een mededeling portefeuillehouder heeft verwoord. Dat is eigenlijk strijdig met de Omgevingsvisie. Ja, dat beeld wil ik hier toch even rechtzetten, want hetgeen wij doen en ook verwoorden in de mededeling portefeuillehouder, is volledig conform Omgevingsvisie. Ja, de passages die u aanhaalt, die kloppen als een bus, maar dat betekent niet dat het niet toch mogelijk is om daarbuiten met een goede afweging toch uiteindelijk woningen te bouwen, want je zult dan wel moeten beargumenteren waarom het niet mogelijk is in bestaand bebouwd gebied. En op het moment dat je dat kunt beargumenteren, dan zul je bijvoorbeeld vanuit woningbehoefteonderzoek moeten zeggen: wat voor type woningen ga je daar dan bouwen? En hoe passen die dan bij de kernmerken van het gebied en hoe heb je die dan ingepast? Dat is allemaal mogelijk binnen uw huidige Omgevingsvisie en verordening, dus dat deel moest ik hier toch even rechtzetten.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Wij hebben natuurlijk ook de Omgevingsvisie gelezen, en u heeft nu een interpretatie van die totale Omgevingsvisie dat het wel mogelijk was. Kunt u mij ook zeggen waar dat dan staat dat die ruimte er is en hoe die ruimte er dan volgens u uit ziet in de Omgevingsvisie?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ik heb de precieze mededeling portefeuillehouder, die ook in de Staten is gestuurd, nu even niet voor me. Ik kan zo meteen de artikelnummers even opzoeken, maar daar staat gewoon in dat je in eerste instantie start met het kijken naar de mogelijkheden om te bouwen in bestaand gebied, het principe van meer stad, meer land, inbreiding boven uitbreiding. Maar er staat nergens dat uitbreiding niet mogelijk is. Dat staat er niet. Het is wel het uitgangspunt dat je eerst kijkt naar inbreiding, maar daar waar je daar gemotiveerd van kunt afwijken – dat is echt niet zomaar, dan moet je echt door een heel aantal voorwaarden heen – dan is dat mogelijk. Maar ik wil best zo meteen voor de tweede termijn even de precieze artikelen opzoeken en dat nog een keer hier herhalen.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dat zou ik fijn vinden.

De voorzitter: De heer Loomans wilde hier ook nog even op doorgaan.

De heer Loomans (Horizon): Nou, ik wilde graag nog even teruggaan naar mijn vragen, want ik heb nog gevraagd naar dat actieplan bij de agenda Bodem en Ondergrond, waar u ruim € 1 miljoen per jaar voor reserveert, maar er staat in het beleidskader helemaal niets over wat u daarvoor gaat doen.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ik wilde daar nog even op komen bij het onderwerp Ruimte, maar ik wil het ook best nu doen als u dat vraagt. Wij hebben afgelopen dinsdag als College dat actieprogramma vastgesteld, het is 24 april volgens mij ook aan u toegekomen. En wat staat daar dan eigenlijk allemaal in? Dat zijn eigenlijk de reguliere bodemtaken die wij als Provincie hebben. Dat gaat bijvoorbeeld om de bodemsaneringen die wij moeten uitvoeren, die wij moeten beheren. Dat gaat bijvoorbeeld over op het moment dat er diepe ontgravingen zijn, dat wij dan zorgen dat alle belangen daarvoor geborgd zijn en dat dat helemaal gecontroleerd is. Dat gaat bijvoorbeeld om ecosysteemdiensten, daar waar de bodem dienend kan zijn. Ja, ik kan zo meteen even het hele rijtje opzoeken, maar u heeft het ook afgelopen dinsdag of woensdag als informeren stuk toegezonden gekregen. Maar als u daar nog vragen over heeft dan wil ik die heel graag voor u beantwoorden.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Theuns: Dan kom ik bij het betoog van de BBB, van de heer Nijenhuis, en die stelde ook een heel aantal vragen over de aandacht voor transformatie. Nou, daar heb ik net eigenlijk al het een en ander over gezegd dat het voor ons uiteindelijk het eerste uitgangspunt is dat je eerst binnen dat bestaand gebied kijkt. En dan vraagt u ook: ja, wat maakt nou dat die ambitie van Limburg Centraal – die deze week gepresenteerd is, die veel in de media is geweest – realiseerbaar is. Wat we hebben gedaan met Limburg Centraal is een eerste bod van wat kunnen we überhaupt qua ruimte, wat zouden we aankunnen. Ja, en in hoeverre is dat dan realiseerbaar, en ook alle benodigde infra-investeringen – en dat kan gaan om forse investeringen kan ik vertellen – in hoeverre dat uiteindelijk realiseerbaar wordt. Ja, dat zal afhankelijk zijn van de bereidheid van andere partners, waar de Rijksoverheid denk ik de belangrijkste van is, om daarin mee te investeren. Dus dit is een eerste stap in wat uiteindelijk een langjarig proces zal worden richting 2040, want we richten ons met Limburg Centraal op het jaar 2040, en dit is de eerste stap die we met elkaar gezet hebben. We gaan daar voor het eerst met het Rijk over doorpraten in het BO Leefomgeving, dat zal voor de zomer nog zijn, en in het BO MIRT van november gaan we daar opnieuw over doorspreken. En het zou mooi zijn als we dan ook de stap met elkaar kunnen nemen om wat dan heet een MIRT-onderzoek te kunnen gaan starten, en daarin ga je dan stap voor stap van onderzoek naar verkenning naar planuitwerking. En als dat uiteindelijk allemaal lukt, dan kun je naar realisatie toegaan. Dus dat zal nog heel wat stappen vergen, maar ik denk wel dat we een mooie eerste stap hebben gezet. U zei ook nog van, ja, de mogelijkheden voor het toewijzen van woningen aan bepaalde doelgroepen, eigenlijk in het verlengde van waar de heer Wolters en de Heer Nijskens ook om vroegen, **en ik stel voor dat we uw Staten gewoon na dit jaar dan informeren in welke gemeenten daar bijvoorbeeld al gebruik van wordt gemaakt en dat u daar dan een overzicht van krijgt. Misschien kunnen we dat ook onderdeel maken van de Woonmonitor die ook jaarlijks verschijnt aan het eind van het jaar. Ik denk eigenlijk dat dat de meest logische oplossing is, maar daar zullen we nog bij uw Staten op terugkomen. Dat is een toezegging.** Het 'straatje erbij', daar heb ik al het nodige over gezegd, en u noemde ook nog in dat verband de casus Voerendaal bijvoorbeeld. De casus Voerendaal is een hele interessante omdat de casus Voerendaal wat ons betreft als Provincie een voorbeeld is voor hoe je verantwoord om zou kunnen gaan met bouwen in het buitengebied. Want wat heeft de gemeente Voerendaal gedaan, die hebben meer dan zeventig locaties onderzocht die niet binnen het bestaand bebouwd gebied vallen, en van die zeventig locaties zijn er ongeveer zestig afgefallen, juist omdat het goede gronden zijn voor bijvoorbeeld landbouw of omdat daar een groene opgave ligt of omdat het vanuit water en bodem sturend niet verstandig is om daar te bouwen. Dus dat is een van de eerste en enige gemeenten die met die concreetheid een veelheid aan locaties heeft onderzocht. En juist vanuit het punt wat u noemt, namelijk of voor een niet goede grond ofwel voor landbouw

ofwel voor andere opgaven, offeren we die niet te veel op. Dat je daar juist heel kritisch naar kijkt van waar is een plek waar het dan, als je het gaat doen, wel verantwoord zou kunnen, en niet alleen kijkend naar de ondergrond maar juist ook vanuit bijvoorbeeld in welke kern er een duidelijke behoefte ligt om bij te bouwen. Dus het voorbeeld wat u noemt, vind ik juist een voorbeeld waar vele gemeenten zelf een voorbeeld aan kunnen nemen.

De voorzitter: De heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Zegt u daarmee ook dat de grootschalige wijken weliswaar niet genoemd staan in dit beleidskader, maar dat die wel deel uitmaken van de ambitie om de woningopgave in te vullen? Als dat zo is dan is dat vreemd dat dat niet ergens terugkomt in het kader. En de tweede vraag over 'straatje erbij' – maar misschien had u die vraag nog willen beantwoorden – was de vraag in hoeverre een straatje dwars op de kernen ook een 'straatje erbij' is, of dat zeg maar met 'straatje erbij' bedoeld wordt aansluiten in z'n geheel aan de bebouwde omgeving?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ja, laat ik zeggen: het Limburgse landschap leent zich niet voor grootschalige wijken bijbouwen, dus even zo 1.000 woningen in de wei, dat zie ik niet zo snel binnen Limburg gebeuren. Juist ook die kleinschaligheid en fijnmazigheid van onze woningbouwopgave zorgt ervoor dat 'straatjes erbij' in de praktijk niet over de duizenden aantallen zullen gaan, zoals bijvoorbeeld in de Flevopolder wordt gesproken over straatjes of wijken erbij, dus u heeft me ook niet grootschalig daarbij horen zeggen. 'Straatje erbij' moet juist echt staan in het teken van daar waar dat nodig is vanuit de leefbaarheid, en niet in het teken van grootschalig bijbouwen om woondoelen te halen.

De voorzitter: De heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Dan hebben we wellicht een definitie te verklaren wanneer iets kleinschalig is en wanneer iets grootschalig is. Wij beschouwen een wijk van 400 woningen toch wel behoorlijk als grootschalig. U?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Er is geen harde grens voor wat dan kleinschalig en wat grootschalig is, maar wat te allen tijde geldt – en dat raakt ook aan uw tweede vraag van haaks of volgend op – het moet altijd op een verantwoorde wijze zijn. En als u dan zegt van volg de kenmerken van het gebied, volg de kenmerken van het landschap, dat zijn de uitgangspunten in de POVI. Dat is helemaal haaks op een bestaande kern. Gewoon zo hup het buitengebied in, dat is natuurlijk niet de manier zoals je het zou willen doen. Het moet juist aansluitend zijn op bestaande linten. Het moet juist versterkend zijn aan de kernkwaliteiten van een gebied en juist niet ergens haaks op staan en bijvoorbeeld allerlei zichtlijnen wegnemen, landbouwkundig of anderszins bodemkundig zorgen voor allerlei beperkingen die je niet wil. Dus dat is echt een manier zoals hier vanuit rayonplanologie wordt gekeken naar dat soort omgevingsplannen als die komen vanuit gemeenten.

De voorzitter: Tot slot, de heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ik ga u niet verleiden een aantal te noemen wanneer een wijk grootschalig is.

Gedeputeerde Theuns: Dat ga ik inderdaad niet doen. Dat zou een soort arbitraire grens zijn die ik dan ook niet kan onderbouwen, maar in het kader van de Omgevingsvisie wil ik daar graag nog wel een keer over

doorspreken hoe u daar zelf tegen aankijkt, want ik denk juist dat uw Staten daar zelf ook kaders voor zouden kunnen meegeven.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Theuns: U zei nog iets over betaalbaarheid. Over die betaalbaarheidsgrens heb ik denk ik het nodige gezegd. En dan kom ik voor wat betreft Wonen tot slot bij GroenLinks en LOKAAL-LIMBURG. Mevrouw Mertens, ja over 'straatje erbij' heb ik net een aantal dingen gezegd. En dan kom even bij het amendement dat u heeft ingediend en dat is amendement 177, waar u eigenlijk – en dat zit met name in het tweede punt van het dictum – zegt dat wij niet meer van de jurisprudentie uit moeten gaan, maar dat wij eigenlijk die jurisprudentie zouden moeten wijzingen van elf woningen naar één, en dat kan niet. Misschien even ter context, de wijziging die hierin staat beschreven – de mogelijke wetswijziging – is in maart naar de Kamer gegaan. Die ligt nu nog ter consultatie voor. Wij gaan daar als IPO ook nog op reageren. Ik kan u zeggen dat binnen het IPO denk ik geen meerderheid is die enthousiast is over het van elf naar vijftig woningen oprekken. Maar goed, dat is een discussie en gesprek dat we nog gaan voeren. Dus dat gesprek voeren wij nog, maar u loopt hier eigenlijk vooruit op een wetswijziging die nog helemaal niet door de Kamer is. En op het moment dat die wetswijziging wel door de Kamer komt, zou het zo kunnen zijn dat dit een rijksinstructieregel wordt waar wij helemaal in provinciaal beleid niet meer van mogen afwijken. Maar dan gaan we een soort van als-dan-discussie voeren, dus mijn advies zou eigenlijk zijn: hou deze motie of dit amendement aan en betrek dit bij de behandeling van uw provinciale Omgevingsvisie, want dat is pas het moment waarop u zelf een eventuele wetswijziging op landelijk niveau gaat doorvertalen in de eigen Omgevingsvisie en de -verordening. Dus mijn advies zou zijn: hou hem aan. Als u hem zo indient, dan moet ik hem ontraden.

De voorzitter: Gedeputeerde, ik moet u hier corrigeren. Een amendement kunt u niet aanhouden. U kunt hem intrekken en te zijner tijd opnieuw indienen.

Gedeputeerde Theuns: Dan is dat mijn advies, voorzitter. Dank u.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, dit lijkt toch een beetje een tegenspraak door een eerder verhaal. U zegt wij toetsen al eigenlijk op de verstedelijking bij kleine projecten, terwijl jurisprudentie zegt het moet vanaf elf. En u zegt tegen het amendement we kunnen het niet, we kunnen het amendement niet toestaan want het is onwettig. Handelt u nu onwettig door toch die strengere toetsen in het buitengebied en waarom is dat dan niet onwettig?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Het is een beetje een juridische discussie, maar het gaat er uiteindelijk om dat wij de wet niet nog een keer vastleggen in de Omgevingsverordeningen. Die vertaalt je in de Omgevingsvisie en -verordening, en dat werken wij dan bijvoorbeeld uit in het principe van meer stad, meer land, zoals dat nu in de Omgevingsvisie staat. Wij kunnen niet per Omgevingsverordening een wettelijk artikel wijzingen of buitenspel zetten. Dat kan gewoon juridisch niet. Dus je kunt er uiteindelijk een inkleuring aan geven via eigen principes, maar ik kan niet zeggen: wijzig even dat artikel. Snapt u wat ik bedoel?

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dus wat u feitelijk zegt: wij houden ons niet aan de wet, wij zijn strenger dan de wet? Ik zal het netjes formuleren, want we houden ons natuurlijk wel aan de wet, maar we kunnen het niet opnemen in de verordening zelf en dat vind ik een beetje raar.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Nou, wij zijn niet strenger dan de wet. Maar ja, hoe zeg ik dat, wij toetsen uiteindelijk elk bestemmingsplan wat hier langskomt. En dat gaat ook zo wanneer het om één woning gaat, dat gaat ook zo wanneer het om 500 woningen gaat. En het idee van de Ladder voor duurzame verstedelijking, dat dat betekent dat je alles kunt bouwen zolang je maar onder de elf – of zo meteen vijftig – blijft, dat beeld klopt niet, dus dat zou ik dan even recht willen zetten als dat het beeld is bij de Ladder voor duurzame verstedelijking. Het betekent wel, ja hoe weeg je uiteindelijk een aantal woningen die buitenstedelijk worden gebouwd, maar dat dat beeld dat dan zomaar alles kan en dat wij het dan niet meer hoeven te toetsen, ja, dat klopt niet.

De voorzitter: Tot slot, de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Maar het is toch wel zo dat die Ladder voor duurzame verstedelijking een zwaardere motivering verplicht vanaf twaalf woningen? En het kan dus inderdaad zijn: u kunt wel als Provincie ieder bestemmingsplan toetsen, maar u kunt bij die toets iedere keer zeggen het plan bevat minder dan twaalf woningen dus wij toetsen niet op de Ladder. En dat zijn misschien net twee verschillende dingen.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Dat klopt. Alleen, als dan vervolgens in de hypothetische situatie dat die ladder van elf naar vijftig woningen gaat, dan kunnen wij niet zeggen van wij passen die toch dan vervolgens toe, ook als het om één woning gaat. Je kunt wel zeggen hoe toets je dan initiatieven die onder die vijftig woningen vallen, maar je kunt daar niet zeggen we passen dan toch helemaal de Ladder toe. Het is dan gewoon een rijksinstructieregel dat die niet van toepassing is onder de vijftig woningen, en dan kun je niet zeggen ik pas die instructieregel toe op een initiatief onder de vijftig. Het is een beetje juridisch maar ...

De heer Nijskens (VVD): <onverstaanbaar>

Gedeputeerde Theuns: Dat is goed.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Theuns: Ja, tot slot, het pleidooi van de heer Franssen op het gebied van wonen. Dat 'straatje erbij' juist ook belangrijk is vanuit de optiek van vergroening en kernen, daar heb ik al wat over gezegd. Dat onderschrijf ik volledig. En dat brengt mij bij het thema leefbaarheid. Dat is iets minder dan wonen. En dan begin ik even bij de heer Wolters die dan vroeg: kunt u nog eens vertellen wat dat Leefbaarheidsfonds eigenlijk is en wat je er allemaal voor kunt doen? Nou, een aantal voorbeelden. Als je het over inwonersinitiatieven hebt. Ik zag bij mevrouw Jetten op Facebook bijvoorbeeld dat zij gisteren bij de opening was van een gezonde buurt in een gemeente hier ergens in Midden-Limburg, waar allerlei pleinen vergroend zijn. Nou, dat zou nou juist zo'n inwonersinitiatief van onderop kunnen zijn. Ja, in de categorie van die gemeenschapshuizen, dan hebben we het bijvoorbeeld over de zorgbuurthuizen waar u aan refereerde en waar de heer Franssen ook aan refereerde. En als het gaat om die derde categorie, dan gaat het – als ik bijvoorbeeld kijk naar uw eigen stad Roermond, die bijvoorbeeld bij ons binnen is gekomen voor het plan van het Centrumkwartier, wat onlangs in de krant stond – om de transformatie daar van het bebouwd gebied waar de gemeente het trekkerschap op zich neemt. Dat valt binnen die derde categorie, dus ik hoop dat u daarmee wat kleuring nog een keer heeft gekregen. En dan heb ik een aantal fracties gehoord over investeren waar de nood het hoogst is, en mevrouw Schuuring zei daarover: het waakvlammetje of het vlammetje is niet overal even sterk, en op sommige plekken moet je iets harder aanjagen. Daar heb ik meer

fracties over gehoord en dat onderschrijf ik ook. En wij zijn op dit moment aan het kijken. Ik heb afgelopen dinsdag een hele avond met collega Van Caldenberg en onze ambtelijke teams samen daarover gezeten, want er staat binnen dit Leefbaarheidsfonds bijvoorbeeld ook € 1 miljoen voor procesondersteuning gereserveerd. En wij willen juist ook kijken dat daar waar dingen niet vanzelf gaan, waar mensen niet zo vaak in dit huis binnenkomen of weten hoe ze een goede aanvraag moeten schrijven, kun je die mensen dan ook helpen om de goede dingen te doen. En kun je vervolgens ook daar waar je een gemeenschapsaccommodatie of een zorgbuurthuis of noem het maar op neerzet, en daar waar dan misschien niet meteen de organisatiekracht in de maatschappij zit om daar dan allerlei activiteiten te draaien, dan een combinatie maken met het kader van samenleven en bestaanszekerheid, zodat je dan bijvoorbeeld kan helpen om die programmering in zo'n voorziening op gang te brengen. Dus we zoeken juist ook heel erg naar die synergie binnen die kaders. En we hebben nog een informatiesessie sonderend over de uitgangspunten voor het Leefbaarheidsfonds met uw Staten gesondeerd staan en ik wil daar graag dan op dat moment ook wat meer kleuring aan geven hoe wij dat dan voor ons zien. Want dat betoog dat het niet overal hetzelfde zal gaan, dat we daarin moeten investeren, dat onderschrijf ik ook volledig, en dat hangt een beetje samen met de zorgen over is het geld straks niet op voordat een aantal initiatieven ons hebben weten te vinden. Daar is ook een motie over ingediend door mevrouw Wesseling. Dat is de motie 3081 als ik me niet vergis. En wat u daar eigenlijk in oproept om in verschillende tranches dit Leefbaarheidsfonds vorm te geven, dat is eigenlijk ook wat wij gaan doen. In de commissie heb ik dat ook verwoord, volgens mij op vragen van de heer Nijskens heb ik dat destijds verwoord. Wij willen juist in verschillende tranches dit Leefbaarheidsfonds vorm gaan geven. En de heer Franssen vroeg dan van wanneer kunnen wij dan bijsturen, want wij krijgen pas Q2 volgend jaar die eerste evaluatie. Dan hebben we eigenlijk een klein jaar, zou je kunnen zeggen, gedraaid, want na zomer gaat de regeling echt open, gaat het echt lopen, en dan volgend jaar in het voorjaar wordt u geïnformeerd. En wanneer kunt u dan bijsturen? Het antwoord daarop is volgend jaar bij de Voorjaarsnota. Dus u kunt al meteen die evaluatie betrekken bij de behandeling van de Voorsjaarnota van 2025, en wij willen juist ook in tranches dat geld uitgeven zodat niet alles in één keer op is. En ik heb de oproep van mevrouw Waajen ook gehoord over het maximum. En als ik zou zeggen verhoog het maximum nu, dan loop je het risico dat het geld misschien wel binnen één jaar helemaal op is nog voordat we überhaupt hebben kunnen evalueren. Op het moment dat je zegt hou daar heel strak aan vast, dan snap ik wat u zegt van mogelijk staan er dadelijk allemaal goede initiatieven te wachten en dan geeft de Provincie niet thuis of kan de Provincie niet thuisgeven. Ik snap dat spanningsveld. Ik zou graag ook in die sonderende sessie in juni met u verder in gesprek gaan, want dan hebben we wat meer gevoel bij de uitwerking van de daadwerkelijke regeling, om daar dan even met u over in debat te gaan over hoe u dat dan ziet en hoe wij dat voor ons zien en wat daarin wel of niet wenselijk is. Dus ik wil u graag toezeggen om daar dan op in te gaan, maar daar heeft u zelf vast ook ideeën over.

De voorzitter: Dat gaan we dan horen. Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dank u wel. Ik wou een vraag stellen. U interpreteerde het als we moeten van € 200.000 naar € 400.000 gaan om het probleem op te lossen, maar waar het punt voor het CDA juist zit is dat je de gemeentegrens hanteert terwijl je voor een kleine gemeente, een gemeente met 16.000 inwoners of een gemeente met 100.000 inwoners, met één toezegging op € 200.000 eigenlijk alle andere initiatieven in die gemeente blokkeert. En wat wij van u vragen: gaat u daar ook rekening mee houden, en kunt u dat meenemen richting de sonderende sessie? Dat u echt ook voelt waar ons punt zit, want wij redeneren vanuit de vrijwilligersorganisaties, niet vanuit managerial hoe u het weg moet zetten, dus ...

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Dat begrijp ik. Alleen, ik probeer ook te denken aan het coalitieakkoord met de titel Elke Limburger telt!. En dat betekent ook dat in sommige gemeenten waar de gemeenschapskracht denk ik heel sterk is, ik wil voorkomen dat juist ook in die gemeenschappen daar iedereen hier zo meteen aan de

deur staat, en dat dan in gemeenten waar dat dat niet vanzelf gaat dan geen aanvragen gedaan kunnen worden. **Maar ik snap wat u zegt, en ik ga dat meenemen in die sessie voor juni.**

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Kunt u hier dan een mooie link leggen tussen hetgeen u zojuist aan mevrouw Schuurman heeft gemeld over dat vlammetje dat gaat branden en toch ook even nog een keer heel goed nadenken over die grote en de verschillende in de gemeenten? Kunt u toezeggen dat u daar nog eens heel goed over na gaat denken voor die sonderende bespreking?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ik ben even aan het zoeken wat ik dan nu precies toezeg, maar, ja, wij zullen dat meenemen in die sessie. Maar we lezen dan nu in de notulen wat ik precies heb gezegd denk ik.

De voorzitter: U zegt dat u een keer goed gaat nadenken.

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik zeg toe dat ik een keer goed ga nadenken. Ja, dat is goed. Ja, voorzitter, ik heb bij een aantal fracties, bij JA21, ook bij het CDA, de VVD, de BBB, veel waardering gehoord voor het bottom-up-initiatief. Ik hoorde trouwens ook bij de heer Nijskens ... Dat vond ik wel mooi dat u eigenlijk een pleidooi deed als echte liberaal dat je het niet helemaal aan de samenleving moet overlaten, en dat je juist ook daar waar de nood het hoogst is misschien een zetje extra moet geven, maar daar heb ik net wat dingen over gezegd. En dan kom ik dan even bij het betoog van de heer Hoks, die wat vragen stelde over de criteria en die wat minder enthousiast was over de bottom-up-aanpak, als ik dat zo mag verwoorden. En één ding moet mij even van het hart, want ik vind het fantastisch dat u een warm pleidooi doet hier voor onze ambtelijke organisatie, dat zou elke fractie hier mogen doen, maar u mag er ook voor uitstaan dat ik sta voor de kwaliteit hier van de ambtelijke organisatie. Dus ik hou er niet zo van als woorden mij in de mond worden gelegd alsof ik gezegd zou hebben dat dat niet zo was. Want wat heb ik gezegd in de commissie: dat er buiten dit huis – en buiten welk huis dan ook – in de maatschappij altijd meer kennis zit dan ooit in dit huis zou kunnen zitten. Maar ik sta voor professionaliteit van de mensen hier en het is juist ook in overleg met de mensen hier – die zich de benen onder het lijf uittrennen en die niet alles zelf kunnen doen – dat we juist ook de samenwerking met buiten opzoeken, dus dat wou ik toch even op deze manier rechtzetten.

De voorzitter: Sorry, de heer Hoks.

De heer Hoks (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dat wilden we graag horen. Dank u wel.

De voorzitter: Gedeputeerde, gaat u verder.

Gedeputeerde Theuns: Fijn, dan zitten wij beide hetzelfde in de wedstrijd, voorzitter. Dan kom ik bij nog een aantal vragen die de heer Nijenhuis had. Die vroeg ook naar het in natura cofinancieren binnen de tweede schaal van het Leefbaarheidsfonds. Wij vragen daar cofinanciering van gemeenten en dat vragen wij niet in natura. Wij vinden dat op het moment dat wij gaan investeren in gemeenschapsaccommodaties, gemeenten zich financieel moeten committeren op een minstens even grote wijze als dat wij dat als Provincie doen, dus dat is wat wij daar bedoelen met cofinanciering. En dat brengt me meteen bij uw motie. Dat is motie 3077 over de plattelandseconomie en leefbaarheid. Vanuit het coalitieakkoord hebben wij sowieso al de opdracht, samen met collega Satijn, dat wij een aantal bouwstenen moeten gaan maken voor de provinciale Omgevingsvisie. En economie staat daarin exclusief benoemd, maar ik vat deze motie eigenlijk op als een verruiming van die opdracht. Namelijk, kijk ook specifiek naar de plattelandseconomie, plus de relatie die dat heeft met leefbaarheid, en betrek dat bij die bouwstenen die uw Staten uiteindelijk gebruiken voor het proces van de provinciale Omgevingsvisie. Als ik hem op die manier goed heb begrepen,

dan kan ik die motie ook oordeel Staten geven en zullen wij dat ook op die manier uitwerken. Als dat een verkeerde interpretatie is, dan hoor ik het graag. Dat brengt mij bij het betoog van mevrouw Mertens, die in eerste instantie minder enthousiast was over de opzet van het Leefbaarheidsfonds, maar ik vind het wel mooi hoe u uw betoog afsluit. Namelijk, we willen uitgaan van het goede vertrouwen in mensen, en ik denk ook dat we juist bij die evaluatie met elkaar moeten beoordelen van zijn we het daar nou op de goede manier aan het doen. En is dat spannend? Ja, deels wel. Ik vind dat ook spannend, maar ik vind het wel mooi dat we dat vertrouwen uiteindelijk samen als Staten willen geven of dat u als Staten dat wil geven samen met ons als College. En we gaan dat uiteindelijk gewoon met u bespreken of dat dan leidt tot de goede resultaten die u weer in het beleid heeft vastgesteld. En dat brengt me nog bij uw amendement. Dat gaat over de enkel meerjarige initiatieven. En heel kort gezegd, ik vind dat een goede toevoeging die u daarin doet, dus wat mij betreft zou ik dat amendement ook oordeel Staten kunnen geven. Dan tot slot, even kijken, kom ik nog bij het betoog van LOKAAL-LIMBURG. Dat ging ook over het openstellen in verschillende tranches en wanneer zou u dan kunnen bijsturen? U vroeg daar om enige geruststelling. Ik hoop dat dat – het hetgeen wat ik net gezegd heb, meneer Franssen – u daarin enigszins gerust heeft gesteld, en anders hoor ik het in uw tweede termijn. En dat brengt mij tot slot, voorzitter, bij een aantal vragen die nog op het gebied van ruimte en leefomgeving zijn gesteld. Heb ik natuurlijk al mijn blaadjes door de war gedaan. Dat waren nog twee fracties, te weten CDA en de fractie van Horizon, en de vragen van Horizon heb ik gehad over de agenda bodem en ondergrond. Dus dan tot slot, voorzitter, de motie en oproep die mevrouw Waajen deed over de versnellingstafel in de landbouwtransitie. U noemt daar specifiek in motie 3082 ook het NOVEX-gebied De Peel, en ik ben even aan het kijken naar de bedoeling die u heeft achter die motie. Ik kan u zeggen: in dat gebied van De Peel loopt momenteel heel erg veel. We zijn volop bezig met de NOVEX-aanpak. Er loopt een pilot. We zijn geselecteerd als pilotgebied met één ander gebied, namelijk de Gelderse Vallei, door het ministerie van LNV, waar een bedrag voor vrij is gemaakt van € 50 miljoen om ondernemersplannen te kunnen maken. Daar wil het Rijk graag mee experimenteren van hoe doe je dat dan? En zo zijn er nog een heel aantal ontwikkelingen die hopelijk zaken kunnen versnellen en die ondernemers in het gebied perspectief kunnen geven. **Dus ik zou u bijna willen zeggen, hou deze motie aan, maar ik zeg u toe dat wij het inzichtelijk gaan maken. En als u mij een beetje flexibiliteit gunt in de aanlevertermijnen die normaal voor de Staten gelden, kunnen we dat ook doen voor de datum die u noemt, namelijk 20 juni 2024, waarin wij voor u inzichtelijk maken van wat speelt er nou allemaal op dat gebied van De Peel als voorbeeld.** Wat komt er allemaal op ons af en hoe kunnen we dat doen zonder dat we hoeven te wachten op de aanpassing van ons omgevingsbeleid volgend jaar? Welke mogelijkheden zijn er om meer snelheid in het proces te krijgen? En de versnellingstafel die u noemt is wat mij betreft een mogelijkheid daarin, zoals we daar ook in het woondomein goede ervaringen mee hebben. Maar ik denk dat het dan wel belangrijk is dat u zelf eerst een goed beeld vormt van wat er allemaal al loopt in dat gebied, wat we allemaal al doen, zodat u dan afgewogen kunt zeggen: College, daar moet u extra inzet op plegen.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Volgens mij is de motie juist bedoeld dat u, met al het inzicht dat u nu geeft, zelf ook aan kunt geven hoe u een versnellingstafel in zou vullen op welk punt. Dus als u zegt: 'Houdt u de motie nou aan' ... Eigenlijk had de motie moeten heten: 'Aan de geng'. Dan zijn we over een maand nog niet aan de geng. En we willen juist aan de geng. En we willen gewoon dat u dan zegt: 'Beste Staten, zo gaan wij die versnelling inzetten, dit is ons voorstel.'. En niet dat u ons eerst gaat voorleggen wat er allemaal mogelijk is en dat wij dan een soort cafetariakeuzemenu krijgen en dan nog moeten kiezen. Nee, u komt met een voorstel. Dat is wat wij graag zien. Aan de geng. En moet ik nou nog een vraag stellen, voorzitter? Of hoe werkt dat in deze ...

De voorzitter: Nou, ik denk dat de Gedeputeerde hier wel op kan reageren.

Gedeputeerde Theuns: En wat is uw vraag? Nee, grapje. Voorzitter, **wij gaan ons stinkende best doen om u op 20 juni inzicht te geven in hoe wij invulling willen geven aan die versnelling**, waarbij we wel

beperkt zijn door alle wetten en omgevingskaders en bla, bla, bla. Maar ik wil ook heel graag die versnelling. Dus als ik hem zo mag interpreteren dat wij dat gaan doen, dat we u dan een voorstel willen doen, dan gaan we daar ons stinkende best voor doen.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. U gebruikt nou net het woord: 'Door wettelijke beperkingen et cetera wordt dat lastig'. Daar wilden we nou net van af. We hebben positieve ervaringen met creatieve teams die echt samen gaan kijken van 'als we de regels echt anders interpreteren' of 'we zien, beetje meer naar links, beetje meer naar rechts, dan kan iets wel'. Die ervaringen zijn er in Maastricht, in het stedelijk gebied. Kijk, het Rijk zegt dat het ook nader onderzocht wil hebben waarom en wat er knelt provinciaal en gemeentelijk. Dat hebben wij onvoldoende in beeld, zegt de minister.

De voorzitter: En uw vraag?

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): De vraag is of u toch kunt zo snel mogelijk ... Nee: aan de geng juist om ons aan te geven ...

De voorzitter: Want u heeft nu uw tweede termijn.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): ... waar die knelpunten zitten en daar creatieve oplossingen voor te zoeken.

De voorzitter: Nogmaals een oproep, Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Uw hartenkreet, die voel ik zelf ook. Ik wil ook aan de geng. En we willen allemaal aan de geng, juist ook in dat gebied. Omdat je weet dat ondernemers vandaag of binnen nu en een halfjaar een beslissing moeten nemen en dat ze niet kunnen wachten op een nieuw omgevingsbeleid dat wij ergens eind volgend jaar gaan vaststellen. Dus wij willen heel graag perspectief bieden. Dus nogmaals: wij gaan u dan informeren. Want u zegt: 'We hoeven niks meer te beslissen of te kiezen'. **Wij gaan u informeren, voor de 20^e, hoe wij denken invulling te kunnen geven aan die versnelling.**

De voorzitter: Tot slot, kort.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dan vraag ik u toch om ons een plan voor te leggen. U informeert ons over een plan waar wij dan 'ja' tegen kunnen zeggen.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Dat is niet informeren. Dat is ter besluitvorming dan weer. Dus misschien moeten we daar zo meteen nog even... **Er komt een plan, voor 20 juni**, en u kunt het dan, als u dat wilt, hier nog bespreken.

De voorzitter: Helder. Dank u wel. Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u voorzitter. Ik probeer een tweede termijn te voorkomen en ik dacht dat we bijna aan het einde waren toen ik daar naartoe liep, maar dat liep toch wat uit. Ik had in mijn bijdrage nog twee dingen gevraagd. Het zijn dus twee vragen in een keer. Het ene is of we de uitkomsten van die uitvraag bij gemeenten over waar uitgebreid zou kunnen worden, kunnen ontvangen. En de vraag over de suggestie die in de commissie werd gedaan – in elk geval, zo hebben wij hem gehoord – dat er regels zouden kunnen veranderen over een aantal onderwerpen. En de vraag was of dat de intentie is en zo ja, op welk gebied die regels dan zouden worden aangepast.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Om even met uw eerste vraag te beginnen. We hebben een eerste uitvraag gedaan bij gemeenten en dat heeft van alles opgeleverd. Van een enkel A4'tje met een simpele vlekkenkaart, gewoon met de pen beschreven, tot hele gedegen plannen zoals bijvoorbeeld het plan van de gemeente Voerendaal. Dus met andere woorden: dat is rijp en groen door elkaar waar we juist met gemeenten ook eerst over in gesprek willen gaan. En van al die locaties die zijn aangedragen, kan ik met zekerheid zeggen dat er ook een heel aantal niet geschikt zullen blijken te zijn. Dus uw vraag is: kunnen wij het resultaat van die uitvraag ontvangen? Volgens mij is het juist van belang dat we u uiteindelijk een realistisch beeld geven en niet de illusie wekken alsof dat allemaal kansrijke plekken zijn. Dus als uw vraag is: houd ons dichtbij in dat traject van 'straatje erbij' en informeer de Staten over de voortgang daarvan, dan zeg ik daar heel graag 'ja' tegen, maar ik zou dat dan bij voorkeur na de zomer doen omdat ik u dan ook veel meer kleuring en duiding kan geven bij het realisme van wat er is aangedragen omdat we dan ook de gesprekken hebben gevoerd. Want wij proberen nu iedere gemeente te spreken, maar dan wil je wel met meerdere mensen ambtelijk bij elkaar zitten. Nou, we zitten in een drukke vakantieperiode, noem het maar op. Dus we hebben niet binnen nu en drie weken al die gesprekken gevoerd. Dus **ik zou u graag na de zomer, laten we zeggen einde Q3, wat nader informeren over wat de stand van zaken is van het 'straatje erbij' en wat het tot nu toe heeft opgeleverd en wat vervolgstappen zouden zijn.**

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Gedeputeerde Theuns: Dan had u nog een tweede vraag.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, precies. Ik zat even te twijfelen of ik ...

Gedeputeerde Theuns: Ik was even aan het zoeken of dat genoeg was voor uw eerste vraag.

De voorzitter: Sorry.

Gedeputeerde Theuns: Uw tweede vraag: voorziet u dat de Omgevingsverordening aangepast moet worden? Ja, uiteindelijk, het flauwe antwoord is: daar gaan uw Staten natuurlijk over. Maar ik denk wel dat het wijs zou kunnen zijn om de bestaande verordening op sommige punten aan te passen. Waar zou je dan bijvoorbeeld aan kunnen denken? Het initiatief waar u zelf een warm pleidooi voor heeft gehouden, zo een ecodorp. Je zou als Staten kunnen zeggen dat je ruimte wil geven aan ecodorpen en dat zou je dan op plek X of Y moeten doen en dat moet je dan per definitie bijvoorbeeld niet doen als je midden ... Ik denk dat het in een Natura 2000-gebied sowieso niet zo een goed idee is. Maar je zou dan een gesprek kunnen voeren of je dat wel of niet in een natuurnetwerk wil. Wil je dat wel of niet in de groenblauwe mantel? Dus je zou erover na kunnen denken waar je het wel wil en waar wil je het absoluut niet wil. Maar dat is een gesprek, dat zijn verschillende opties en smaken en uw Staten gaan er uiteindelijk over wat u daar verstandig in vindt.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dus u zegt dat de suggestie dat de regels veranderd zouden moeten worden dan alleen gaat over de POVI?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Dat gaat over de Omgevingsvisie en de daarop volgende Omgevingsverordening waar we dan weer de verplichting in vastleggen voor gemeenten die het omgevingsplan wijzigen. Daar heb

ik het dan over. In de Omgevingsverordening krijgt u een Omgevingsvisie die alleen bindend is voor onszelf. Daarin krijgt hij daadwerkelijk juridische doorwerking voor, laat ik maar zeggen, de buitenwereld.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Theuns: Ja, voorzitter, volgens mij heb ik inmiddels zo een beetje alle vragen en moties en amendementen van een appreciatie voorzien.

De voorzitter: En anders komt het nog in de tweede termijn naar u toe. Dank u wel. Dan zijn we toe aan de tweede termijn van uw Staten en dan kijk ik even of daar behoefte is aan spreektijd. De heer Wolters Gregório? Dat is het geval. Aan u het woord.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb vanmiddag veel meer gehoord over wonen dan over leefbaarheid, maar dat zal niet betekenen dat het een belangrijker is dan het ander. We hadden simpelweg niet eerder een dikke vinger in de pap als het op volkshuisvesting aankomt. 'Straatje erbij', wonen in het groen of bouwen naar behoefte: we hebben het allemaal nodig, of dat op het platteland is of in de wijkenaanpak in het stedelijk gebied. Ook ouderwets betaalbare woningen zijn juist wel keihard nodig, voorzitter. Cijfers geven het aan: Limburg is de randstad niet. En we moeten af van het systeem dat onze huishoudens het verdienmodel van vastgoedontwikkelaars zijn. Zo zit een goede samenleving namelijk niet in elkaar. De beantwoording van de Gedeputeerde heeft een heleboel opgehelderd, zowel voor PS als voor onze inwoners die met hun breed gedragen ideeën aan de slag willen. We kijken al uit naar de uitvoering van vergroening, gemeenschapshuizen en zorgbuurthuizen de komende jaren, zodat mensen zich prettiger voelen in hun wijk en meer kunnen samen zijn. Want onbekend maakt onbemind, dus laten we daar meer ontmoetingen mogelijk maken. Om interpretatieverschillen te voorkomen – want ik merk dat we hetzelfde bedoelen, voorzitter – heb ik beide moties qua dictum aangepast en die zijn nu in omloop. We kunnen en gaan gemeenten niks opleggen, maar kunnen inderdaad wel die oproep doen, zoals de Gedeputeerde al aangaf. Het zou zonde zijn als het op tekst aankomt dat we een effectieve aanpak niet gaan bevorderen. En dan als laatste nog even heel helder richting de heer Nijskens over de doelgroepentoe wijzing. Het is voor het oplossen van tekorten in vitale beroepen – zoals het dictum ook aangeeft en de titel impliceert – geen misbaarheid, maar dat er heel veel mensen zijn die geen woning kunnen vinden juist daar waar hun beroep onmisbaar is om de samenleving draaiend te houden. In Parkstad bijvoorbeeld zijn extra accountants niet onmisbaar, maar zorgverleners juist wel. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Schuurin.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Het was een uitgebreide beantwoording. Ik heb nog een aantal vragen, want er is een paar zaken waarvan ik niet helemaal zeker weet of ik die nou gemist heb of dat ze niet voorbij zijn gekomen. Ten eerste de appreciatie van motie 3075 van GroenLinks. Ik heb net snel even gevraagd ... Ja, oké. Dan komt hij er nog aan. Ik wil ook even meedelen dat onze motie inmiddels ook wordt mee ingediend door Partij voor de Dieren, CDA en LOKAAL-LIMBURG. Dat is misschien ook wel zo netjes om nog eventjes te noemen, want die staan niet op de papieren versie en wel op de digitale. Ik zat net even te luisteren naar de discussie rondom de motie van het CDA over de versnellingstafel landsbouwtransitie en ik had eigenlijk nog even een vraag. Ik weet niet of die dan aan mevrouw Waaijen of aan de Gedeputeerde is. Het gaat over het verkennen van opties binnen de bestaande regelgeving, als ik de motie goed begrepen heb, en om te kijken hoe we nou mensen daarin kunnen begeleiden of te helpen die wellicht die mogelijkheden niet altijd zien, terwijl ze er wel zijn. En ik denk dat we daar allemaal naar aan het zoeken zijn. We vinden allemaal dat er wat moet gebeuren. We willen mensen daarbij helpen. Maar het is inderdaad heel ingewikkeld omdat er zoveel in de regio gebeurt. En in die zin snap ik de behoefte wel om misschien te zeggen dat we daar net nog een extra ondersteuning in kunnen doen. En ja, goed, ik heb eigenlijk nog veel meer oproepen want een van de nadelen van zo weinig kaders is dat er heel veel dingen in één kader staan. Dus of het nu gaat om herstructurering, flexibele bouw, verduurzamen, participatie, het

belang van centra: ik hoop dat we het hier af en toe nog vaker over mogen hebben en dan gaan we op dat moment verder. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even naar de heer Blijlevens. Geen behoefte aan. De heer Hoks, ook niet. Mevrouw Wesseling, niet. Mevrouw Waajen. Ja, aan u het woord.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, allereerst even kort een reactie op het betoog van mevrouw Schuurding. Ja, u interpreteert hem goed. En ik wil namens de CDA-fractie toch even aangeven dat wij de motie echt gaan indienen en dat die motie ook – dat staat wel op de gepubliceerde versie maar niet hier op het papier – wordt mede ingediend door de BBB en ook de VVD. Dus dat allereerst.

De voorzitter: Voor de helderheid, de digitale versie is degene die we gebruiken. Dus dan staat het in ieder geval goed vast.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, dank u wel. Ja, in een maidendag leer je heel erg veel als je hier zelf aan de bak mag. Ja, daar wil ik het nu heel even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Waajen. De heer Nijskens, aan u het woord.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank ook voor de beantwoording. We hebben nu even dat debatje gehad over amendement 177 over 'planologisch aanvaardbaar straatje erbij'. Ja, het blijft natuurlijk een beetje knellen in hoeverre je motivering gaat vragen die eigenlijk bovenwettelijk is en dat je toch zegt dat wij amendement 177 niet mogen invoeren omdat die tegen de wet is. Dus het blijft een beetje een vreemd ding. Dan had ik in de eerste termijn nog wat opmerkingen gemaakt over als we de uitvoering leggen bij Jantje Beton en bij gemeenten of bij andere stichtingen, hoe dat moet gaan uitwerken, maar ik verwacht dat dat in de junivergadering duidelijk gemaakt wordt. Dus als u daar iets over kunt zeggen, dan graag en anders dan wachten we dat wel even af. Dan de moties. Mevrouw Mertens met 'Doeltreffend bouwen'. Ik denk dat in de Woondeal sowieso al heel veel normen zijn opgenomen waar bouwplannen aan moeten voldoen. En we willen juist eigenlijk dat er gebouwd wordt en niet dat we het nog alleen maar moeilijker maken. Dus daarom zullen we die motie niet steunen. De motie van mevrouw Schuurding over 'Zorgvuldig omgaan met dorps- en stadsranden', eigenlijk hetzelfde antwoord. Wij denken dat gemeenten dat heel goed zelf kunnen inschatten en zeker als zij in overleg moeten met de Provincie om 'straatje erbij' te mogen bouwen. Dus die gaan we ook niet steunen. De motie inzake de plattelandseconomie gaan we met de uitleg van de Gedeputeerde wel steunen. Ik wil een klein voorzetje maken. Ik hoop dat in die visie ook gekeken wordt wat dan de beste plek is van die plattelandseconomie, want bedrijvigheid op een voormalige agrarische bouwkamer leidt ook tot andere ruimtelijke effecten. En of het niet zinvoller is om dan lokale bedrijventerreinen een kans te geven, juist aan de rand van dorpen. Dan de motie over de ecodorpen. In de commissie hebben we daar wel inhoudelijk steun uitgesproken voor het initiatief, maar om dat in een Statenvergadering te doen en ook nog via een motie: ja, dan ga je echt casuïstiek doen in een vergadering. Inmiddels is het betreffende dorp eruit geschrapt, maar we weten allemaal waar het van afkomt. Wij dragen dat initiatief een warm hart toe. Ik moet nog even met de fractie overleggen of we de motie gaan steunen zoals die nu geformuleerd is. Uiteindelijk is hij eigenlijk niet echt nodig, want hij kan gewoon landen op het moment dat gemeenten erin mee willen werken. Als gemeenten er niet in mee willen werken, kunnen wij het als Provincie ook niet afdwingen.

De voorzitter: De heer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Hij is ook niet als expliciete casuïstiek bedoeld in deze vergadering. Het is meer omdat die ene casus naar boven komt dat je de bredere problematiek ziet, dus daar is hij ook naar geschreven. Dus ik hoop dat de VVD-fractie zich wel bedenkt.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, zoals ik net al zei: ik zal met de fractie overleggen. Ik zie wel een kans. Voor die andere motie zie ik geen kans. Dat is in eerste termijn verwoord. De transformatiemotie is overbodig omdat gemeenten dat, naar onze mening, voldoende doen. Leefbaarheidsfondsen dienen wij mee in en de motie van mevrouw Waajen dienen we ook mee in.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Nijskens. Kijk ik even naar de heer Looman. Niet. Mevrouw Boven, behoefte aan een tweede termijn? Niet het geval. De heer Nijenhuis aan u het woord.

De heer Nijenhuis (BBB): Dank u wel, voorzitter. Als ik goed opgelet heb, dan heb ik nog een antwoord gemist van de Gedeputeerde over het overleg met gemeenten en in hoeverre u ons mee zou kunnen nemen in hoeverre gemeenten gebruikmaken van de mogelijkheden om doelgroepentoe wijzing toe te passen en in hoeverre ze dat ook toepassen en dat met name gericht op de eigen inwoners zoals dat in de Huisvestingswet '23 vastgelegd is. Dan hoor ik mevrouw Waajen zeggen dat wij motie 3082 mee indienen. Dat is volgens mij niet het geval. Wij ondersteunen die motie wel, maar wij dienen hem niet mee in, even voor de duidelijkheid. En richting mijnheer Nijskens wil ik nog even zeggen als het gaat om de insteek van onze eigen motie leefbaarheid en economie op het platteland: bedrijventerreinen langs – maar dat is een invulling voor straks – het dorp, dat klinkt leuk, maar waar het om gaat is dat ook in het buitengebied bij vrijkomende agrarische locaties vaak een woning staat. Die zijn uitermate geschikt voor kleine bedrijfjes, zzp'ers, eenmanszaken die ook een woonfunctie daarbij graag ambiëren en die dan tegelijkertijd ook nog eens plaats kunnen bieden aan die bedrijfjes die op dit moment op een verkeerde plek zitten binnen de bestaande contouren en op die plek dus weer ruimte zouden kunnen geven voor woningbouw. Dus het mest snijdt eigenlijk aan drie kanten, wat mij betreft. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Kijk ik even naar mevrouw Mertens. Aan u het woord.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. De interpretatie van de Gedeputeerde gehoord hebbende, gaan wij ons – of de toelichting, beter gezegd, op amendement 177 – amendement intrekken. En dan houden we die inderdaad in gedachten voor de behandeling van de POVI en de Omgevingsverordening. En nog een hele kleine opmerking die ik van collega Statenlid Jetten meekreeg. Jantje Beton zit blijkbaar niet in Limburg, maar wel Speeltuinwerk Limburg. Dus het verzoek is om vooral met Limburgse partners te gaan samenwerken. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Mertens. Voor de notulen: het tweede gewijzigde amendement 177 is ingetrokken. Tot slot in tweede termijn kijk ik even naar de heer Franssen of er nog behoefte is aan het tweede termijn. Ja, dat is het geval. Aan u het woord.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel, voorzitter. We zijn blij met de beantwoording van de Gedeputeerde. Ook is er duidelijkheid over onze bezorgdheid over wanneer we nog een stukje kunnen bijsturen. Dat is eerder dan verwacht, zoals onze telling was. En bijsturen is natuurlijk heel belangrijk. We zijn ook belangrijk welke keuzes er gemaakt worden en hoe de uitvoering zal gaan plaatsvinden. Want natuurlijk, er zit van uw kant heel veel vrijheid maar van de andere kant moeten wij maar geloven en hopen dat het juiste geld op de juiste plek komt. En dat voordeel geven we u als LOKAAL-LIMBURG, maar we zullen het zeer zeker in de regio – en mijn collega zal dat in Midden- en Noord-Limburg doen en ik in Zuid-Limburg – de vinger aan de pols erbij halen en houden. Want natuurlijk, we hebben het hier over een heel belangrijk onderwerp waar heel veel mensen eigenlijk hun zorgen over hebben en de bezorgdheid wordt steeds groter. Dus, Député, voordeel van de twijfel, maar let op, let op. Dan, voorzitter, ga ik met u gezamenlijk nog even de moties na als u het mij toestaat. Het amendement 177 was ingetrokken, hè? En dan ga ik naar de moties toe. 3075 zijn wij tegen. En ik zal daar geen nadere toevoegingen aan geven, maar 3076 zijn wij voor. We vinden het sowieso erg belangrijk dat de juiste keuze wordt gemaakt en zeker met de

dorps- en stadsranden en we dachten dat wij deze ondersteunen. 3077 'Plattelandseconomie en leefbaarheid' dienen we mee in. Zijn we dus voor. En vervolgens de derde gewijzigde motie, 3078 en die gaat over ecodorpen. Zijn wij tegen, maar eventueel doen we dat met een stemverklaring, voorzitter. 3079 zijn wij tegen. 3080 ook tegen. En 3082, als ik het goed heb ... Ja, voor ons is het eigenlijk nog helemaal niet duidelijk wat en hoe de indiener het in gedachte heeft, maar daarnaast zei de Député dat er al heel veel in dat gebied gebeurde en nog zal plaatsvinden. Dus wij zijn van mening dat op dit moment de motie overbodig is. Daarom zullen we hem ook niet steunen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan gaan we nu naar de Gedeputeerde voor de tweede termijn van GS.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dank u wel, voorzitter. En dank aan de Staten. Volgens mij heb ik nog een aantal vragen erbij gekregen. Misschien even beginnend, want die is mij in mijn eerste termijn volledig ontschoten: de motie van mevrouw Mertens, nummer 3075, inzake 'Doeltreffend bouwen'. Die had ik nog niet voorzien van een appreciatie, dus die had u nog van mij tegoed en die motie moet ik ontraden. En waarom? Omdat er een aantal dingen staat in de drie bullets van het dictum waar wij niet enthousiast over zijn. Dat gaat allereerst om de eerste bullet, waarin staat dat we enkel bouwen voor middensegment en sociale huur. En de uitgangspunten van de Woondeal zijn nu juist dat we niet meer bouwen voor een enkele doelgroep, waar dan ook. Dat je zoveel mogelijk probeert om, wat ze in Roermond volgens mij de 'magic mix' noemen, te bouwen. En dat je dus juist ook gemengde wijken van sociaal en wat duurder segment woningen wil bouwen. Juist ook aan stads- en dorpsranden zou je dus niet moeten streven naar alleen maar dure woningen. Ook niet alleen maar naar sociale woningen. Maar zou je juist een mooie mix daarvan moeten maken. Wat niet wil zeggen dat je op een individueel plan moet voldoen aan het uitgangspunt van de Woondeal van 30% sociaal en twee derde betaalbaar, maar op totaal gemeentelijk niveau voor je nieuwbouwprogrammering wel. Zo kijken wij daar ook samen met gemeenten naar. En er is ook de mogelijkheid om daar binnen een woonregio wat uitruil in te doen. Bijvoorbeeld een gemeente als Heerlen zou het heel prettig vinden als die niet 30% sociaal zou hoeven bouwen, omdat er al heel veel sociale woonvoorraad is. En dat andere gemeenten in Zuid-Limburg, waar eigenlijk heel weinig sociale voorraad is, dat je daar misschien een extra opgave doet. Dat laatste gaat nog niet vanzelf, zo gezegd, want die gemeenten zijn daar niet altijd enthousiast over, maar we sturen daar wel op. En de totale programmering op gemeentelijk niveau, maar mag ook op regionaal niveau, moet uiteindelijk wel kloppen. Dus alleen al om die reden zou ik deze motie moeten ontraden omdat die juist ook zou sturen op eenzijdige wijken of straten. En uw tweede bullet, namelijk dat dat het uitgangspunt moet zijn voor het Programma van Eisen. Allereerst: wij maken als Provincie geen Programma van Eisen voor een ontwikkeling, dat ligt veel meer op het gemeentelijk niveau. En door echt te eisen dat alle nieuwe woningen circulair zouden moeten zijn, dat alleen al zou contrair zijn met bijvoorbeeld betaalbare woningen bouwen, want je ziet gewoon nu dat corporaties het heel moeilijk hebben om nog in een betaalbaar segment – daar hebben we het daarstraks over gehad – überhaupt woningen gebouwd te krijgen. Ik ben wel enthousiast over, ja, daar waar je gaat werken bijvoorbeeld met conceptwoningen. Er stond onlangs een bericht in de krant van corporaties die samen 1.000 woningen, fabriekswoningen, hebben ingekocht. Dat zijn gewoon kwalitatief goede woningen. Daar **willen we wel samen met corporaties en gemeenten kijken of je daar nu in die bouwstroom Limburg, samen kunt nadenken wat voor eisen je wil stellen op het gebied van circulariteit en duurzaamheid.** Dus ik wil u graag toezeggen dat ik dat gesprek met corporaties en gemeenten graag wil aangaan, maar de motie moet ik helaas op die manier ontraden. Dan de vragen die in tweede termijn zijn gesteld. Misschien even beginnen bij de SP, want ik zag een derde gewijzigde motie langskomen, 3079, over de onmisbaren, zagezegd. Met de aanpassingen die ik het laatst heb gezien, kan ik een oordeel Staten geven. **Dan gaan wij gemeenten vragen om dat inzichtelijk te maken en gaan we u daarover rapporteren.** Dat komt meteen tegemoet aan de vraag die de heer Nijenhuis nog had. Namelijk: gaat u ons dan **informer** over gemeenten die toewijzen aan of onmisbare beroepen of aan eigen inwoners? **Dat doen we dan allemaal in een keer en daar zullen we u over informeren. Dat zal, denk ik, wel pas na de zomer zijn,** gelet op de cyclussen die we met de gemeenten hebben in overleg. Dan kom ik nog bij de derde gewijzigde

motie 3078, het ecodorp. En ik zag daar wat toepassingen in lijn met de oproep die ik daarstraks aan u deed. En met die wijzigingen kan ik hem ook oordeel Staten geven. Even kijken. Mevrouw Schuur, u onderschreef eigenlijk nog een keer een uitleg bij de motie van mevrouw Waajen die die motie ook indient op die manier. Met de uitleg die ik er daarstraks aan gegeven heb, kan ik hem oordeel Staten geven en dan gaan wij zorgen dat dat plan er dan ligt. Even kijken, voorzitter. Wat had ik nog? De heer Nijskens vroeg nog even om in te gaan: hoe ziet u dan die samenwerking precies met externe partijen? We hebben daar allerlei ideeën bij. Ik stel voor dat we, in die sessie in juni over de kaders, u daar dan over informeren en dan kunt u daar ook op reflecteren. De vraag van de heer Nijenhuis over doelgroepen, die had ik gehad. De oproep van mevrouw Mertens om vooral met Limburgse partners aan de slag te gaan en vanuit een gezonde dosis chauvinisme zou ik zeggen: daar ben ik het helemaal mee eens. En de waarschuwing van de heer Franssen: let op. Ja, dat hoor ik, dat voel ik zelf ook zo, dat we vinger aan de pols moeten houden maar wel vanuit goed vertrouwen richting de Limburgse burger. Volgens mij, voorzitter, had ik dan alle vragen gehad.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging. Er zit een aantal moties bij en een amendement. Ik kan mij voorstellen, gezien het eerdere, dat er behoefte is aan een korte schorsing om even alles op een rijtje te krijgen. U was nog één ding vergeten, dan geef ik u snel de gelegenheid voordat ik mevrouw Mertens nog de kans geef.

Gedeputeerde Theuns: Ik zou nog even terugkomen bij mevrouw Boven, die haar tweede termijn al in haar eerste termijn had gedaan, op waar dan precies iets staat in de Omgevingsverordening over dat er wel nog iets zou kunnen. Bijvoorbeeld, als u kijkt in paragraaf 15.3 van die Omgevingsvisie. Daar staat bijvoorbeeld dat ontwikkelingen voor beleid mogelijk blijven mits een gemeente dan voldoende onderbouwt dat een ontwikkeling past in de kernkwaliteiten die dat gebied heeft. En dan staat er ook een aantal kernkwaliteiten benoemd, bijvoorbeeld voor het nationaal landschap Zuid-Limburg. En als je vervolgens dan daaraan motiveert, blijft een ontwikkeling mogelijk. Maar als u daar nog vragen over heeft, dan hoor ik het graag.

De voorzitter: En ik was iets te snel met beoordelen dat we klaar waren. Mevrouw Mertens en mijnheer Hoks hadden nog een vraag aan u. Of een ander punt. Maar misschien mijnheer Hoks, had u nog een vraag aan de Gedeputeerde? Nee, dan mag u gaan zitten. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. De appreciatie van de Gedeputeerde gehoord hebbende over onze motie 3075 en de toezegging die is gedaan met betrekking tot circulair bouwen, trekken we onze motie in.

De voorzitter: De heer Hoks.

De heer Hoks (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik zou graag om een schorsing van tien minuten willen vragen.

De voorzitter: De vergadering is geschorst tot 19.40 uur.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen, dan gaan we stemmen. Dames en heren, ik heropen de vergadering. Terwijl de Griffie even aan het tellen is hoeveel we nu nog precies aanwezig hebben, deel ik u mede dat wij dadelijk allereerst gaan stemmen over amendement 178. Dan gaan we stemmen over het Statenvoorstel, het Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. En dan de moties 3076 tot en met 3082. Een goede luisteraar heeft meegekregen dat amendement 177 en motie 3075 zijn ingetrokken. Ik kijk even of de heer Franssen nog aanwezig is. Gaan we nu beginnen met stemmen. Allereerst aan de orde amendement 178, Mertens inzake enkel meerjarige initiatieven. De stemming is geopend. De stemmen zijn uitgebracht. Het amendement is aangenomen met 24 voor en 19 tegen. Dan komen we bij G24-013, gewijzigd Statenvoorstel, Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen en de brief van

GS van 9 april jongstleden en het geamendeerde. De stemming is geopend. De stemmen zijn uitgebracht. Het voorstel is aangenomen met 37 voor en 6 tegen. Dan komen we bij de moties. Allereerst de motie 3076, Schuuring c.s. inzake Zorgvuldig omgaan met dorps- en stadsranden. De stemming is geopend. De stemmen zijn uitgebracht. Deze motie is aangenomen met 30 voor en 13 tegen. Dan komen we bij de motie 3077, Nijenhuis c.s. inzake Plattelandseconomie en leefbaarheid. De stemming is geopend. Alle stemmen zijn uitgebracht. De motie is aangenomen met 39 voor en 4 tegen. Dan komen we bij de derde gewijzigde motie, 3078, Wolters Gregório c.s. inzake Ecodorpen in Limburg beter mogelijk maken. De stemming is geopend. De stemmen zijn uitgebracht. Deze motie is verworpen met 20 voor en 23 tegen. Dan komen we bij de derde gewijzigde motie, 3079, Wolters Gregório inzake Woningen voor onmisbaren. Stemverklaring, gaat uw gang.

Mevrouw Wesseling (D66): Wij stemmen voor deze motie, maar wel willen we daarbij aan de Gedeputeerde vragen om bij die inventarisatie bij gemeenten wel specifieke gemeenten te bevragen waar dit ook relevant is.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Wesseling. Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel voorzitter. Wij gaan tegen deze motie stemmen, omdat wij graag eerst van de Gedeputeerde Arbeidsmarkt in beeld gebracht zouden willen zien waar huisvesting echt daadwerkelijk voor welke groepen een probleem is. Dus wij willen dat versmallen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we nu stemmen over motie 3079. Stemming is geopend. Stemming is gesloten. Motie is verworpen met 14 voor 29 tegen. Gaan we naar de gewijzigde motie 3080, Wesseling c.s. inzake Limburg kampioen transformatie. Stemming is geopend. Alle stemmen zijn uitgebracht. Deze motie is verworpen met 15 voor en 28 tegen. We komen bij de tweede gewijzigde motie 3081, Wesseling c.s. inzake vormgeving Leefbaarheidsfonds. Er is een stemverklaring van de heer Nijenhuis.

De heer Nijenhuis (BBB): Ondanks de sympathieke motie zullen wij tegenstemmen gezien de voorgenomen appreciatie door de Gedeputeerde. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Aan de orde motie 3081. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 22 voor en 21 tegen. Dan komen we tot slot bij de derde gewijzigde motie 3082, Waajen c.s. inzake Versnellingstafel landbouwtransitie. Stemming is geopend. Alle stemmen zijn uitgebracht. Deze motie is aangenomen met 29 voor en 14 tegen.

10 Moties vreemd aan de orde van de dag

N.v.t.

11 Sluiting

De voorzitter: Daarmee, dames en heren, zijn we aan het eind van deze vergadering waar u qua tijdstip enorm tegenop zag en toch zijn we erin geslaagd om voor 20.00 uur deze vergadering af te ronden. Ik wil u daar met zijn allen mee complimenteren. Het was een hele plezierige vergadering, maar vooral ook dankzij de vele steun achter de schermen, ambtelijk, ook wat betreft de Griffie, de bodes. Iedereen heeft ontzettend hard gewerkt om dat voor elkaar te krijgen en ik wil ze daar enorm voor bedanken.

De voorzitter: Er is nog een nazit, want de tunnels zijn toch dicht, in de Grote Staat. Vergadering gesloten.

(Einde van de vergadering om 19.46 uur)

De notulen van de vergadering van 26 april 2024 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 24 mei 2024.

Dhr. mr. A.O.J. Pregled, griffier

Dhr. E.G.M. Roemer, voorzitter